

Менің ерекше
құрбым

Мой необычный
сверстник

Алматы, 2014

Проект осуществлен при финансовой поддержке
Фонда Сорос-Казахстан

Жоба Сорос – Қазақстан қорының
қаржыландыру қолдауымен жүзеге асты

Менің ерекше құрбым = Мой необычный сверстник: Сборник детских сочинений. – Алматы: ОФ «Балбұлақ-Родник», 2014. – 195 с.

«Менің ерекше құрбым » - «Мой необычный сверстник» С. Бегалин атындағы мемлекеттік балалар кітапханасының «Балбұлақ - Родник» ҚҚ жариялаған республикалық шығармалар байқауы.

Байқауға республика облыстарынан 99 қазақ тілінде, 63 шығарма орыс тілінде келіп түсті. Шығарма саны бойынша басым түскендері Батыс Қазақстан, Қарағанды, Жамбыл, Талдықорған, Атырау, Шығыс Қазақстан облыстарынан және Алматы қаласынан. Байқауға қалалық және ауыл мектептерінің 11 жаспен 15 жас аралығындағы балалармен қатар мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған арнайы мектеп – интернатының балалары қатысты.

Республиканский конкурс сочинений «Менің ерекше құрбым» - «Мой необычный сверстник» был объявлен ОФ «Балбұлақ - Родник», Государственной детской библиотекой им. С.Бегалина.

На конкурс поступило 99 сочинений на казахском языке и 63 - на русском языке из 10 областей республики. Наибольшее количество сочинений прислали дети из Западно-Казахстанской, Карагандинской, Жамбылской, Талдыкорганской, Атырауской, Восточно-Казахстанской областей и города Алматы. В конкурсе приняли участие дети в возрасте от 11 до 15 лет из городских и сельских школ, а также дети из специальных школ-интернатов для детей с ограниченными возможностями.

***Қымбатты балалар, құрметті
ересектер!***

Сіздердің алдарыңызда ерекше кітап – бұл айрықша балалардың ерекше балалар жайлы жазған шығармаларының жинағы. Бұрын – соңды біздің елімізде мұндай балалар туралы айтылмаған еді. Олар жай ғана өмір сүрді, тіршілік етті, бірақ ондай балалар туралы үнсіздік етек алған болатын.

«Олардың жағдайын неге ұят санаймыз» - деген ой мені жиі маза-лап, жанымды тебіrentетін. Өмірдің толықтай қабілеттілік өлшеміне сәйкес емес құрбыларымыз кімдер? Олар – мүмкіндігі шектеулі балалар. Менде сондай тағдыр тауқыметін тартқан жанмын. Бірақ менің бақытыма қарай: ерекше көңіл бөліп аялайтын ата – анам қасымда болды. Арқа омыртқаларымның зақымданып, аяғымның жансызданып қалуына қарай айлап төсекке таңылып жатуыма тура келді. Анама әсіресе әкеме осындай сәттерде, айтарлықтай ширақ, өмірге құлшынысы ерекше перзенттерінің көз алдарында дәрменсіз болып жатуын көрулері, әрине жандарын ауыртатын.

Біздің жанұямыздың кітапханасы өте бай болатын. Әкем барған жерлерінен бума толы түрлі кітаптар әкелетін. Сол кітаптар менің ең жақын достарыма айналды, әрі ішкі сезімімнің көлеңкелі тұстарын жеңе білуге көмектесті. Айналамыздағы адамдардың мүсіркеуін, арнайы денетаңғышқа тәуелді, ақсаңдап басқан қызға аяушылықпен қараған көзқарастарын жеңуіме көмекшім болды.

Сол кездерден бастап «әке - көке» тәрізді аяушылықты ұнатпаймын, мүсіркеушілікті жаным қаламайды.

Неліктен ашық әңгіме бастауға шешім қабылдадым?

Себебі балалар – шығарма авторлары - мүмкін алғаш рет өздерінің ерекше құрбылары жайлы жазып, олардың бастарына түскен тағдыр тауқыметіне асқан қайраттылықпен жеңе білетін жандар екендігіне көз жеткізе жаза білген.

Шығарма жазу барысында әр баланың мүмкіндігі шектеулі адамдарға деген көзқарастары өзгеріп, қайырымдылық, адамгершілік қарым – қатынас жайлы ойларын қозғап, ерекше замандастарына үнемі қолдау көрсетіп, көмек қолын созуға, шыдамдылықпен қайырымдылық сезімін оятты.

Барша балаларға, әсіресе мүмкіндігі шектеулі жандарға өзінің бойындағы қажырлылыққа, мүмкіншілікке, ертеңгі жарқырап жанар жұлдызына сенуін тілеймін! Өздеріңнің бар мүмкіндіктеріңді дамытуға талпыныңдар! Біздің заманымыздың көрнекті ақыл иелері, ерен жүйріктер тобына жататын физика – теориясы қоғамындағы атақтылардың бірі Стивен Хокингден өнеге, үлгі алып өсіңіздер. Сіздер, оның сал ауруына шалдыққаннан кейін бірнеше отадан өтіп, кеңірдек жолы алынып тасталғаннан соң Хокинг сөйлеу қабілетінен айырылғанын білесіздер ме? Хокинг ешқандай қиындыққа

мойынсұнбады! Сендерде Берілмеңдер, қайратты бола біліңдер!
Бәрімізге денсаулық, сенімділік, шыдамдылық, көтеріңкі көңіл – күй, асқақ арман! Өмірде үнемі түсінүшілік, өздеріңде туғандарыңа, жақындарыңа қайырымды, адал бола біліңдер.

Құрметпен София Раева

Дорогие дети, уважаемые взрослые!

Перед Вами особенная книга – это сборник сочинений необычных детей и о необычных детях. Раньше в моей стране не говорили о таких детях. Они жили, существовали, но о них молчали.

У меня часто возникало ощущение, что их стыдятся. Кто же они – нестандартные сверстники? Это – дети-инвалиды. И я тоже. Но мне очень повезло: у меня были любящие и внимательные родители. Я месяцами лежала прикованной к постели из-за позвоночника и паралича ног. Маме, особенно папе, было очень больно смотреть на своего живого, непоседливого ребенка в такие моменты.

В нашей семье была хорошая библиотека. Папа пачками привозил книги из разных городов. Они стали моими самыми близкими друзьями, книги помогали мне выдержать многое – и косые взгляды, и жалостливые взоры при виде ковыляющей девочки в корсете. С тех пор я не люблю сю-сю –пу-сю и терпеть не могу, когда меня жалеют. Но назвать себя инвалидом, вернее, произнести это слово смогла уже совсем взрослым человеком.

Почему я решила на такой откровенный разговор?

Потому что дети – авторы сочинений – может быть, впервые посмотрели на своих необычных сверстников по-новому, как на обычных детей, только более мужественных, стойко переносящих боли и трудности, выпавшие на их долю.

Работа над сочинениями заставила детей задуматься о людях с ограниченными возможностями, о добре, теплых, искренних человеческих отношениях, подумать, чем им помочь, натолкнула детей на размышления о терпимости, милосердии. И мы очень рады этому!

Всем детям, особенно с ограниченными возможностями, хочу пожелать веры в свои силы, возможности, в свою звезду! Развивайте любые свои способности! Пусть примером для Вас будет Стивен

Хокинг, один из наиболее известных широкой общественности физиков-теоретиков, относящийся к плеяде выдающихся умов нашего времени. Знаете ли Вы, что после паралича и серии операций ему была удалена трахея, и Хокинг утратил способность говорить. Друзья подарили ему синтезатор речи, который был установлен на его кресле-коляске. Впоследствии подвижность осталась лишь в мимической мышце щеки, напротив которой был закреплен датчик. С его помощью физик управлял компьютером, помогающим общаться с окружающими.

Он не сдался! Не сдавайтесь и Вы! Здоровья, оптимизма, улыбок и терпения нам всем. Пусть в жизни чаще встречается понимание, будьте и сами милосердны к своим родным и близким.

Ваша София Раева

**БАЙҚАУДА ЖҮЛДЕ
АЛҒАН ШЫҒАРМАЛАР ЖИНАҒЫ**

5-8 сыныптар

I орын

Тілеужан Абдурахман

14 жас, 8 сынып,

Ақтөбе қаласы, №32 мектеп-гимназиясы

Менің ерекше құрбым

Қолыма қалам алып, шығарма жазуыма себеп болған досым Айдос, шынында, ерекше бала. Бала күннен бірге ойнап, бірге жүргесін бе, әлде көзіміз үйренгесін бе, оның бір қолының бүгіліп, оң аяғын сүйретіп жүретінін аңғармайтынбыз.

Тақырыппен танысқаннан кейін мен досым Айдос туралы жазғым келіп кетті. Аңғалдығым ба, «Мен сен туралы шығарма жазам» деп қалыппын. «Шығарма дейсің бе... Менің дене бітімімде кемдік бар ғой» дегені бар емес пе? «Мен сенің бойыңдағы асыл қасиеттерді, ақынжандылығыңды, адалдығыңды жазам», — дедім. Досым күлімдеп тұрып: «Жарайды», — деді.

Дүниеде шығарма жазу қиын-ақ. Ауызша айтасың-ау, ал жазуға келгенде мойның жар бермейді. Оның үстіне шығарма жазғыш Айдостың алдында... Екі-үш күн ойланып-толғанып жүрдім. Дегенмен бір отырсам, жазып кететінім бар.

Жазушы Сайын Мұратбековтің «Жусан иісі» повесіндегі Аян бейнесі есіме түсті. Ерте есейген Аянның ертегісін есі кетіп тыңдап отырған балалар елестеді. Аян мен әңгімеші баланың достығы мені Айдоспен жақындастыра түсті.

Менің досым да әңгімеші. Көркем әдебиетті көп оқиды. Ертегі, батырлар жыры, әңгіме деген түк емес оған. Әсіресе, әдебиет сабағында ірі туындыларды оқуға бергенде мұғалім «Қане, құлақ құрышын қандырып сабақ айтатын бала бар ма?» дегенде, «құтқар» дегендей көзіміздің астымен Айдосқа қараймыз (физика, химиядан мен құтқарамын дегендей...).

Айдостың әдебиетті оқымайтын күні жоқ. Айдос не нәрсені де бабына келтіріп айтады. Арасында өлең жолдарын жатқа оқиды. Дауысының өзі жағымды, әдемі дауыс ырғағымен, көркем тілмен жеткізгенде, әлгі түнде басын бастап, аяғына жете алмай ұйықтап кеткен шығармаңды өзің оқып шыққандай боласың ғой.

Әр пәннің өз қиындығы бар демекші, класс жоғарылаған сайын әдебиеттен шығарма жазу да көбейіп барады. Әсіресе, мен сияқты физика, химияны жақсы көретін балаға оңайға түспейді. Қыздар қияли ғой, олар қашан да жазады. «Тақырыптан ауытқып кеткенсің» деп жатады апайымыз. Ал Айдос шығарма жазудан да алдына жан салмайды. Мұғалімнің айтуынша, «Талапқа сай жазылған тақырыптық шығармаларын» айтпағанда, Айдос еркін тақырыпқа

келгенде көсіле жазады. Оның шығармалары жарқын өмірді, адал достықты, өмірге құштарлықты паш етеді.

Айдос өмірде де ашық. Үнемі алда жүреді, көшбасшы болғанды ұнатады. Мәжіліс залында өтетін мәдени шараларда Айдос мәнерлеп өлең оқығанда зал тынып қалады. Біртүрлі, елді аузына қарататын қасиеті бар. Қиялыңмен алысқа самғайсың, қанатың қатайып, биіктей бересің, биіктей бересің... Түбінде менің досым иә жазушы, иә ақын, не шешен болады.

Сабақтан бірге қайтамыз. Жолда «Абай жолын» оқып жатқанын айтты. «Біз оны әлі өткен жоқпыз ғой» деп қалыппын. (Әй, осы менің, осыным...). Түстен кейін екеуміз кітапханаға бардық. Ол маған «Абай жолының» бірінші томын алып беріп: «Оқи бер, келесі жылы оңай болады», — деді. Екеуміз жарыса оқуға бел байластық. Сосын ол шахмат үйірмесіне кетті, мен спорт үйірмесіне кеттім.

Қазіргі балалардың көбі ұялы телефон мен компьютердің алдынан шықпайды. Бір қызығы, Айдос досымда ұялы телефон жоқ. Интернет те қоспаған. «Түбінде кітап оқыған бала озады» деген ата-анасының қағидасын ұстанады. Айдос оған қуанбаса, ренжімейді. Абай атамыз айтқандай, «ой кеселді нәрселерден қашық» жүреді. Түбінде мақсатына жетеді. Айтпақшы, «Абай жолының» «Қайтқанда» бөлімін бітірдім. Ойын баласынан ойлы бала болып бара жатқандаймын...

Орнымнан тұрып терезеге қарадым. Алғашқы қар жауып тұр. Алғаш рет мен де досым туралы сыр ақтардым.

Теледидарды қостым. Қызық, әлде сәйкестік пе? «Жүрекжарды» бағдарламасында жазушы Роза Мұқанова апаймен сұхбат жүріп жатыр екен. Семейдегі атом бомбасының зардабын шеккен мүгедек қыз туралы жазылған «Мәңгілік бала бейне» пьесасы туралы айтып жатыр. Мені қыз тағдыры бей-жай қалдырмады. Алматыға барғанда міндетті түрде театрға барып көрем деп ойладым.

Осы жерден шығармамды аяқтайын дегенде, тағы бір ой қылтың ете қалды. «Осы мен досымды жақсы білем бе? Мен білмейтін жақтары бар шығар? Шығармам шолақ болып қалған жоқ па? Әлде де сұқбаттасып көрейін» деген ой келді.

Ертеңіне сабақтан қайтқанда гүлзардың ортасымен келе жатырмыз. Досымды әңгімеге тартып келемін. Айдос өзінің атасы жайында қызықты әңгіме айтып берді. «Менің атам әскери стратег болған. Кезінде Ресей Федерациясының армиясында қызмет істеген. Зейнеткерлікке шыққасын Қазақстанға келген, — деп бастады әңгімесін. — Менің тілім алғашқыда орысша шыға бастады. Әлі есімде атамның көне кітапты «оқы» деп бергені. Оқығанымды сұрайтын. Атамның мақтағаны қызық, қабағын түйіп отырып «дұрыс» дейді. Көп мақтағанды ұнатпайды. Атам мен әжем бізге

кәмпит жегізбейтіні, етті көп жегізетіні есімде. Әжем ауылдан таза сүт, айран жіберіп тұрады. Менің осы денсаулығымның күштілігі соның арқасында ма деп қалам. Көп ауырмаймын, анау-мынау тұмауратып қалсам әжемнің бір қызық емі бар. Жаңа сойылған малдың терісіне орап, ыстық құмды жерді дөңгелек қылып қазып жатқызады. «Жер керек емес күшті тартады», — дейді. Жақсылап терлетіп емдеп алады. Атам қызық, үйде де стратег. «Дивизияны қалай орналастырамыз, қала бойына ма, әлде майдан шебіне ме?» — деген сұрақтар қояды. Алғашқыда шатасып жүрдім, кейін жауаптарым дұрыс болғанда, атамның бар айтатын сөзі — «дұрыс». Сондай тапсырмалар арқылы атам менің стратегиялық ойлау қабілетімді дамытқан екен-ау! Атам қазір 73-те, бірақ өзін кәрі санамайды. Шахмат, дойбы ойнасақ та, «Қане, құнанмен жарысайық» деп қояды.

Атам Ресейде қанша қызмет жасаса да, жаны қазақ боп қалған. Ол ауылда үнемі жылқы үстінде жүреді. Мені де аяғымды сүйретіп сылтып басатын болғасын, арқаң қисайып кетпесін деп, атқа мінгізеді, тіке отыруды үйретеді. Бірде мынадай оқиға болды. Ол кезде төменгі класта оқимын. Ауылда жүрмін. Құлынымды суаруға бардым. Құлыңды сиырдың науасына байлап, өзім қырға шығып, балалармен ойнап кеткенмін. Біраздан кейін келсем, құлынымның аузы кеуіп, құлап жатыр. Дереву қорыққаннан атама бардым. Атам да тұрғыза алмады. «Жер қаз», — деді. Үндемей жер қазып жатырмын. Атам қазылған жерге таза су құйды, құлынның басын құдыққа қаратты. Құлын жатқан күйі су ішіп, біраздан соң әлін жиып, өзі тұрды. Атам «Жылқы малы ешқашан сиырдың астауынан су ішпейді. Сиыр суды сілекейін ағызып ішеді», — деді. Мұнан кейін құлыным менен шошынып жоламай жүрді. Өзімді кінәлі жандай сезіндім.

«Ей, сенің атаң мықты ғой», — деп қоямын мен.

«Атам мені аңға да алып шығады. Мылтық ұстатпағанымен, бірге алып жүреді. «Қасқыр көрген адам еш нәрседен қорықпайды. Батыл болады», — дейді. Бірде атам маған жол қысқарсын деп қызық әңгіме айтып берді.

Атам ұрғашы қасқырды атып алады, бірақ өлмейді. Содан атам абыржып, әлгі қасқырды арқанмен байлап қораға қамайды. Сөйтсе, түнде қара қасқырдың ұлыған даусы естіледі. Үйде атам жалғыз болған. Қасқыр анадай жерде қарап тұрған, атама шаппаған. Атама шапса, ұрғашы қасқырды босататын адам болмас деп ойлаған болар дейді. Атам қасқырдың тісі батпайды-ау деген қалың киімдерді киіп, әлгі жаралы қасқырдың арқанын үзіп жібереді. Қара қасқыр анадай жерде қарап тұрады. Ертеңіне қораға келсе, әлгі қан-қан арқанның қасына қоян әкеп тастаған. Рақмет айтқандай, қасқыр әкеліп тастаған-ау деп ойлаған атам. Қасқыр екеш қасқыр да кешіреді екен ғой деп қалдым».

«Атаң күшті ғой», — деп қызыға түсем.

«Атам мақалдарды көп біледі» - досым. — Қонаққа барғанда атам мен әжем міндетті түрде мені ертіп кетеді. Дастарқанға отырмасам да, атама сөз берсе, «Айдос бірінші сөйлейді», — дейді. «Ол бала емес пе?», — десе, «Жоқ, ол қазір бала емес», — дейді. Әуелгі кезде тілек айтқанда алдымда сөйлеген адамның сөзін қайталағанмын, соным үшін ұялам. Қазір әдебиеттен оқығанымды қосып тілек айтамын. Атам мен әжем кейде қалжыңдасып отырады. Атам әжемнің соңынан қалмай жүріп алған ғой. «Асау кемпір асау шалға бағынады» дейтіні бар атамның. Әжем «Осы шалдан бірдеме шығады, тыңдай бер», — дейді. Қызық, атамнан әлдеқашан бірдеме шыққан емес пе? Атам қазір 73-те. Бірақ 60-тағы кісі сияқты, ширақ қозғалады. Өзінің жеке фирмасы бар. Қарағандыда тұрады. Руы-Арғын».

«Осындай атасы бар, Айдос қандай бақытты», — деп ойладым.

Досым Айдостың ерлік туралы өзіндік пікірі бар. «Ерлік дегеніміз біреуді ұру, өлтіру емес. Менің ойымша, жауынгерлік ерлік деген ел басына күн туғанда көрсететін ерлік. Ал, бейбіт өмірдегі ерлік еліңе қызмет жасап еліңнің атын шығару» — дейді. «Екеуміз қазақша компьютер жасап шығарамыз» деп қояды. Екеуміз оңаша отырғанда бұл туралы айтатынбыз. Оның тағы бір қабілеті — техниканы жақсы оңдай алады. Сөзімнің басында айттым ғой, менің досым осындай ерекше жан.

Осындай «стратег» атасы бар Айдостың ерік-жігері мықты. Анасы №51 мектепте компьютерден сабақ береді, әкесі заводта мастер болып жасайды. Жылы ұяның жан жылуына бөленген досым туралы жазып шыққан секілдімін.

Мен досымды бұрынғыдан да жақсы көріп кеттім...

Әкем кейде бала кезіндегі достарын айтып, сағынып отырады. Мен де кейін «Айдос қайда жүр екен? Ондай бала ойлаған мақсатына жетеді» деп іздейтін шығармын. Жо-жоқ, мен досымнан ажырамаймын.

II орын

Оразбай Мирамгүл

8-сынып,

Батыс Қазақстан облысы,

Теректы ауданы,

Юбилейный ауылдық кітапханасы

Менің ерекше құрбым

Жаз мезгілі. Күн күліп, ыссылық күшейетін кез. Балалар, оқушылар жазғы демалыста болатынбыз. Жаз-жайдарлы мезгіл. Бұл мезгілде айнала бәрі тамаша, өте сұлу. Ағаштар жапырақтарымен көлеңке түсіріп, адам атаулыға сая болады. Күн ысыған кезде құм үстінде өте ыстық болады. Жалаңаяқ жүгірсең, аяқ, арқа қыздырсаң сондай керемет. Өзен, тас, ауа ылғалы ыстық болады. Осы күндерде көп адамдар өзен жағасын саялайды. Біздің ауыл шағын болғанымен, табиғаты сондай керемет. Өзеннің жағасында отырған адам өзін сабырға шақырып, толқындардан алған әсерін, өзінің жан дүниесінің бір әлемінде сақтап қояды. Бала күнімізде сынып қыздары жазық далада жүгіріп, асыр салып ойнайтынбыз. Мен әсем даланы, жайқалған гүлдерді, самал желді сезініп өстім.

Достықтың қадірін кішкене кезімде көп түсіне бермейтінмін. Мен 1-сынып бітірген болатынмын. Біздің көшеде балалар шуылы жақыннан естіледі. Сол шуылды естіген кезде үйде тыныш отыра алмайсың. «Ананың көңілі балада, баланың көңілі далада»-деген осы ғой. Балалардың айқайы, сыңғыр-сыңғыр күлкісі, доптың тарсылы, топ болып жүрген қыздардың дауысы біздің ауланың жанынан әсем, жаныңа жақын естіледі.

Сондай күндердің бірі болатын. Үстіме ойын киімімді киіп, қолыма добымды ұстап, көп балалардың бірі боп менде көшеге шықтым. Шыққан бойда өз құрбыларымды, сыныптастарымды іздей бастадым. Сөйтіп енесіне жүгірген төлдей, екі өкпемді қолыма алып, біздің үйден ұзап бара жатқан құрбыларыма жүгірдім. Олар мені көріп күтіп тұрды. Өз құрбыларыма қосылған менің ойымдағы ой «қандай ойын ойнасақ екен?» болатын. Мектеп табалдырығын жаңа аттаған кез болғасын ба, мен мектеп өмірін ұнататынмын. Сол кезде басыма ақ бантикті жаңа таққан кезім болсада, мамандығымды таңдап қойған болатынмын. Ата-анама мен физика пәнінің мұғалімі боламын деп айтқан көрінем. Мектепке қадам басқан кезімнен бастап, сыныптас қыздармен мұғалім болып ойнайықшы деп ұсыныс тастадым. Қандай ойын ойнайтынымызды шешіп алған біз ойынға дайындала бастадық. Өзімізге ұнайтын рөлдер бөліп алдық. Сөйтіп ойын ойнауға кірісіп кеттік. Біздер шуылдасып, тіпті кейде бір ұрысып, бір татуласып, өз шаруасын тындырып жүрген құмырсқалар секілді қызу ойнап жаттық.

Кенеттен біз тұратын көшедегі сатылып кеткен үйге жаңа отбасы машиналармен келіп тоқтады. Ойнап жүрген балалар бәріміз сол жаққа назар аудардық. Бәріміздің ойымыз «бұл үйде бізбен

қатарлас қыз тұрса екен» болатын. Ойлағанымыз сол-ақ екен машинадан үстіне ақ көйлек киген, бойы аласа, дидады сары, қара көзді, ұзын шашты, бізбен жасы шамалас кішкене қыз машинадан секіріп түсті. Оның назары бізде болды. Үйіне кіріп кеткенше ойнап жүрген балалар жаққа әлсін-әлсін қарап тұрды. Біздер: «енді: ойнайтын қыздардың саны көбейетін болды» – деп өзді-өзімізге қарасып, қуанып жаттық. Ол қыз қай сыныпта оқиды екен? Біздің мектепке барса екен? деген сияқты сұрақтарды өзмізге қойып, ойлап отырмыз. Сосын ортасынан күрт тоқтаған ойынымызды жалғастырдық. Ойынға берілгеніміз сонша, кештің қалай қарайғанын, күннің қалай батқанын аңғармай қалдық. Бәлкім балалық кездегі ойынымыздың сондай тәтті болуынан шығар көшедегі шуыл азайды. Барлығымыз үйді-үйімізге тарастық. Мен үйге келе жатып, сол қызды ойладым. Сол қыздың менің үйіме жақын орналасқанына қатты қуандым. Ертесіне баяғы әдетімізше ойнауға шықтық. Сынып қыздары түгел жиналды. Бәріміз кешегі қыздың ойнауға шыққанын күттік. Мен бұл кезде ол қыздың біздің сыныпта оқитынын ата-анамның әңгімесінен біліп алған болатынымын. Қыздың ата-анасы, ата-анамның таныстары екен. Бір кезде сол үйдің есігі ашылды. Сары қызды бір әйел қолынан ұстап, бізге қарай алып келе жатты. Анасымен барлық қыздар шуылдай амандаса жөнелдік. Бұл біздің ауыл қыздарының тәрбиелілігін көрсетсе, екінші жағынан қазақ қызына тән болмыс айқын көрініп тұрды. Соны қыздың анасы аңғарса керек. Бізге күлімдеп:

- Амансындар ма? Өздерің сондай тәрбиелі екенсіңдер көздеріңнен мейірім төгіліп тұр. Жүздеріңе қарап сүйсініп тұрмын. Сендер қызыммен шамалас секілдісіңдер, сендермен қызымды таныстырайын, аты-Сабина, енді 2-сынып оқиды-деді. Біздер: - Біздерде 2-сынып оқимыз, -деп шуылдаса кеттік. Анасы:

- Сендерге қарағанда өзімде солай ойладым. Қызым сендермен ойнасын, мен жұмысқа кеттім, - деді де ақырын жүріп, ауыл орталығы жаққа қарай бет алды. Қыздар көкейдегі сұрақтарымызды Сабинаға қарша жаудырдық. Кішкене бүлдіршіндердің бәрінде бір мінез қалыптасқан секілді, бәрі сұрақ қоюға бейім келеді. Сөйтіп бүгін тағы да мектеп болып ойнадық, бірақ бұл жолы менің қалауым бойынша емес, Сабинаның қалауы бойынша болды. Оның арманы да мұғалім болу екен. Осылай күндер өте берді. Ендігі Сабина екеуіміз бір-біріміздің үйімізге барып, ойнайтын болдық. Бұған ата-аналарымыздың да достығы себепкер болды. Олар бір-бірлерін жақсы танығандықтан болар, бір-біріміздің үйімізге қонуға барып жүрдік. Уақыт өте келе екеуіміз ұқсас жақтарымыздың көп екенін аңғардық. Осылай көзді ашып жұмғанша жазда өте шықты. Күз басталып, мектеп өмірі басталды. Бұл кезде Сабина екеуіміздің

достығымыз нығая түсті. Барлығы бізге тамсанатын. Біздер үй тапсырмасын бірге орындайтынбыз. Мектепке барарда бір-біріміздің үйімізге соғатынбыз, мектепке бірге кіріп, бірге шығатынбыз. Бос уақытымызды бірге өткізетінбіз. Осылай күндер өте берді. Бірде таңғы ас үстінде ата-анамнан Сабиалардың көшіп кеткенін естідім. Бұл кезде не істерімді білмедім. Онымен 2 жыл бірге жүріп бауыр басып қалған болатынмын. Неге көшті екен деп іштей қынжылдым, қиналдым. Сабиначы жалғызсырап қалғандай болдым. Ол кезде 4-сынып оқып жүрген едім, өмірге шынайы қарағанды ұнататынмын. Олсыз күндерім қызықсыз өтті. Көп күндер бойы үйрене алмай жүрдім. Ол кезде телефон арқылы да, хат арқылы да байланысқан жоқпыз. Сөйтіп достығымыз үзілді. Жылдар өткеннен кейін оны ұмыта бастадым. Онымен бірге өткізген күндерім өмірімде әсем естелік болып қалып қойды. Жылдар өтті... Мен Сабинаны ұмытып кеттім. Өмірімде достарым көп, бірақ Сабинадай досты кездестірген жоқпын. Бір күні дүкеннен келе жатсам, бір үйге бір қызды мүгедектер арбасынан түсіріп үйге сүйемелдеп кіргізіп жатқанын көрдім. Ол кезде мен 6-сыныпта оқитынмын. Ол қызды көргенде жүрегім мұңға толып, мұңайып қалдым. Қыздың өзіммен шамалас екенін білдім. Сол кезде өмір тауқыметіне ұшыраған сол қызды аяп кеттім. Дүкен алдында біраз ойланып қалыппын. Үйге келген кезде ата-анамнан Сабинаның ауылға келгенін естіп, қуанышым қойныма сыймай кетті. Оның қай үйге көшіп келгенін естігенімде, қуанышым су сепкендей басылып қалды. Ойыма күдік ұялады. Манағы мен көрген қыз Сабина болмаса екен деп тілеумен болдым. Ақыры шыдай алмай сол үйге бет алдым. Үйге келіп өзімді таныстырдым. Бір кездегі Сабинаның құрбысы екенімді айттым. Анасы мені бірден таныды. Мені айналып, толғанып үйге кіргізді. Мен Сабинаны араға көп жылдар салып көрген кезде қатты қиналып кеттім. Және сондай мүсәпір халде көрем деп ойламаған едім. Одан кішкене кезімде айырылып қалғандағы бар қайғым қайтып келгендей болды. Бір-бірімізге үнсіз қарап тұрдық. Ақыры мен шыдамай оны құшақтай алдым. Екеуімізде жылап алдық. Мен сол кезде оның жанарынан тағдырына деген наразылығын байқадым. Өмірдің ащы дәмін жастайынан тартқан оны аяп кеттім. Сол күннен бастап екеуіміздің достығымыз үзілген жерінен жолын қайта жалғады. Мен барымша оны алаңдатуға, санаулы сағаттар болса да оның қиындығын ұмыттырғым келді. Ата-анасынан бұның қалай болғанын сұрағанымда әкесі:

- Қызымның қалада білім алғанын қалап, екеулеріңнің достықтарыңды үзіп, қызымның қалам деген жылауына қарамастан алып кеттім. Қалада 9 қабаттық үйдің 3-ші қабатынан пәтер сатып алдым. Бір күні қызым кір жайып жүріп, балконнан құлап кетті. Анасы екеуіміз оның тірі қалғанына қатты қуандық, бірақ қызымның 2

аяғынан жан кетіп қалды, - деді мұң басқан жүзімен.

Мен мұны естіп әттең ол қалаға көшпегенде деп ойладым. Бәлкім бәрі жақсы болар ма еді деп ойладым. Көз алдыма машинадан секіріп түскен, үстіндегі ақ көйлегі желпілдеп тұрған сары қыз елестеді. Анасы оның аяғын емдетуге ақшаның жоқтығын айтты. Бірақ емдеуге болатының естігенде үміт ұялады. Сабина сияқты кемтар қыздар өте көп. Менің көргенім бір қыздың жан айқайы. Ал Қазақстанда бұлар қаншама. ата-анасы Сабинаны емдетуге ауқатты адамдардан көмек сұрады. 5 айдан кейін оған ақша жиналды. Ата-анасы оны шет елге алып кетті. Мен оның тілеуін алладан сұраумен жүрдім. 6-сынып бітірген жаз айында Сабинаның аяғы жазылғанын естідім. Қатты қуандым. Бірақ ата-анамнан Сабинаның сол жақта қалатынын естідім. Қатты мұңайдым. Мұңымды қуанышым жеңді. Мен үшін екеуміздің достығымыз өте бағалы. Онымен өткен күндерім мен үшін өмірімнің ескермес ескерткіші болып қала бермек.

II орын

Қалиханова Айсара

6 а – сынып,
Батыс Қазақстан облысы,
Зеленов ауданы,
Зеленов жалпы білім беретін мектеп

Менің ерекше құрбым

(Бұл шығарманы жазып жүрген
күнделігіме сүйене отырып жаздым)

Әрбір ана өзінің баласының дені сау болғанын қалайды. Айналамызда біздің көмегімізге зәру адамдар көп. Солардың бірі менің ең жақын құрбым – Ажар. Ажар - сұлу, ерекше ақылды қыз. Мен Ажарды жақсы көрем, түсінуге тырысамын. Ажардың өмірге деген ұмтылысын көріп, оған қол ұшымды бергім келеді. Менің достарым көп, бірақ Ажарды ерекше жақсы көремін. Онымен әңгімелесіп, сыр бөлісемін. Ата – анасы да Ажардың ер жетіп, үлкен қыз болып, жазылып кетуін тілейді. Туған – туысқандары, достары, ауыл адамдары да қолынан келгенінше көмектесуде, бірақ та бұл жеткіліксіз деп ойлаймын. Өйткені Ажардан бөлек Қазақстанда да

талай ауру балалар көп. Ауру балаларын емдеуге ата – аналарының жағдайлары жоқ. Ал біздің елде ондай науқастарға арналған емханалар да аз. Сондықтан шет елдерге шығып емдеуге тура келеді. Ал кейбір ата – аналар балаларын тастап кетіп жатады. Содан кейін олардың халі не болмақ? Бірақ қазір барлығы да өзгеріп келе жатыр. Қазақстанда жаңа сауықтыру орталықтары көптеп ашылуда. Қазақстан дәрігерлері шетелден білім алып келіп, балаларды емдеуге өз үлестерін қосып жатыр. Бұған мемлекеттен үлкен қаржы жұмсалуда. Бұның барлығы болашақ ұрпақтың денсаулығы үшін деп ойлаймын.

Егер де мен сиқыршы болсам, осы әлемдегі барлық ауруларды емдеп жазар едім. Сөйтіп, әлемде ауру адам қалмас еді. Ажардың күлкісін көрсем, басқа арман жоқ, - дейді ата – анасы.

Бәріміз бірігіп Ажарға көмек бере аламыз. Мен бос уақытымда үнемі досымның қасында болуға тырысамын. Екеуміз бірігіп кітаптар оқимыз. Түрлі ойындар ойнаймыз. Кейде ол оқыған кітаптарынан алған әсерлерін айтып отырады. Ол сондағы кейіпкерлер болғысы келеді.

Егер де мен жазылып кетсем, осы ертегілерді кітапханаға барып өзім оқитын едім, дейді.

Мен оның көңілін көтеріп, жұбатып: - Әлі – ақ жазылып кетесің? – деп айтып қоямын. Ажардан асқан адам жоқ! Ол өзін – өзі жұбатады, қайғырмайды. Далаға шығып жүгіріп, секіріп, күліп ойнағысы келеді.

Өзімен құрдас балалармен мектепке барып, ойнап, дос болғысы келеді. Мен қыс түскенде, Ажарға қарды әкеліп көрсетемін.

Ол табиғаттағы болып жатқан құбылыстарды зерттейтін ғалым боламын, - дейді. Әр нәрсеге қызыға қарайды, тамсана қарайды.

Кейде мен оған қарап отырып, біз жүре де, қозғалып, ойнай де аламыз. Бұдан асқан бақыт бар ма? Осыған да қуануымыз керек деп ойлаймын. Мен жақсы оқып, өскенде дәрігер болып, Ажарды емдеп жазғым келеді. Ажар қазір Республикалық балаларды сауықтыру орталығында емделіп жатыр. Мен оны сағындым. Енді ауылға жазылып, қуанып қайтуын тілеймін. Республикалық балаларды сауықтыру орталығында қазір көп бала емделуде. Мұндай орталықтардың осындай ерекше балалар үшін маңызы зор. Бұл емхана көптеген ата-аналардың үміт отын жағып отыр.

Ажарға 2010 жылы -та жасалды. 2012 жылы тағы бір ота жасалды. Ол үш жылдан бері Астанада емделуде. Ажар жақында ауылға қайтады. Мен оған көп сыйлықтар дайындап қойдым.

Ажар келгенде қуанып келетініне сенімдімін. Ажардың мінезі – ашық. Ол Астанадан көп досты кездестіргеніне сенімдімін. Енді қайтадан оралғанда жүріп кетуін тілеймін. Аяғынан тұрып кетсе ең

алдымен маған жүгіріп келетін шығар. Барлығымыз да қуанар едік. Ажар өте өнерлі қыз ғой. Әрқашан қыста маған жылы шұлық тоқып беретін. Мен онымен сыр бөлісетін едім. Аяғынан тұрып кетсе бірге би билеп, ойындар ойнайтын едік. Сондай тамаша қыз. Тек жүре алмайды.

Міне бүгін хабарласып бір аптадан кейін келетінін айтты. Көптен хабарласпаған еді қатты қуанып кеттім. Уайымдап та тұрған сияқтымын. Асыға күтіп жүрмін. Үш жыл көрмеген досын кім сағынбас? Күнге күн қосып, тосып жүрмін. Міне, осы шығарманы жазып жүрмін. Өзімнің сезімдерім, армандарым туралы жаздым. Ол бұл шығарманы бір сөзін қалдырмай оқып шығатынына сенімдімін.

Келетін күні де жетті. Не ойларымды, оған деген сағынышымды қалай жеткізетінімді білмей тұрмын. Машинаның дауысы естілді. Мен далаға шықтым. Машинадан алдымен Ажардың анасы шықты. Содан соң әкесі Ажарды көтеріп машинадан шығарды. Мен не істерімді білмей қатып қалған адамша тұрып қалдым. Оның отадан соң жүріп кететініне сондай сенімді болып ем. Менің көңіл-күйім түсіп кетті. Бірақ Ажарды көргеніме қуандым. Ажар ұйықтап жатты. Әкесі оны көтеріп біздің үйге кіргізді. Біз шайға отырдық. Шай үстінде Ажардың ата-анасы дәрігерлердің соңғы отадан кейін енді Ажардың жүруіне мүмкіндік жоқтығын айтты. Мен қатты қайғырдым. Өмірдің сондай қатал екенін түсіндім. Ажар тіпті мені көргісі келмеді. Ол үшін барлығы біткен еді. Ажардың өмірге деген көзқарасы өзгерді. Мен түгіл ата-анасын да, туған туысқандарын да тыңдамады.

Уақыт өте келе ол менімен сөйлесе бастады. Тағы да жан сырын ақтаратын болды. Мен оған көмектескім келеді. Қайтадан Ажардың жүрегі жібіп келе жатқандай. Ажардың ата-анасы менің оған көмектесуімді сұрады. Олар Ажарды қайтадан емханаға баруға көндірші деді. Мен Ажардың бұндай күйін көре алмай келістім. Ақыры Ажармен сөйлесіп, оны көндірдім. Алғашында келіспеген жоқ болатын. Мен оған үміт бар екенін айтып, тағы байқап көруін сұрадым.

Олар 2013 жылдың 15 маусымында тағы да Астанаға кетті де тамыздың соңында оралды. Жаттығулар жасау керектігін айтыпты. Ата-анасы Ажарға жаттығуға арналған құрал сатып алыпты. Ажардың да көңілі көтеріңкі. Жазды Ажарсыз өткіздім ғой оны сағынып қалдым. Мен мектепке баруға дайындалдым. Ажар да менімен мектепке барғысы келді. Ол да алтыншы сыныпқа барады. Оған сабақты үйден оқытады. Енді Ажарға көп көңіл бөле алмайтын болдым. Бірінші қыркүйек күні сабақ басталды. Мектепті сағынып қалыппын. Достарымды көріп қуанып кеттім.

Сабақ біткен соң күнде Ажарға барып тұрамын. Оған жаттығуларды жасауға көмектесемін. Ажар жайлап аяғынан тұрып келе жатыр.

Аяқтарын қозғалта алады. Әне-міне дегенше жүріп кетуі де мүмкін. Ол бір күні аяғынан тұруға ұмтылып, құлап қалыпты. Аяғын ауырттып алыпты. Мен мектептен шыға Ажарға қарай жүгірдім. Ажардың аяғы ісіп кетіпті. Ауылдағы ауруханада бас дәрігер жоқ екен. Анасы аяғын таңып беріпті.

Ажар сол жағдайдан кейін қорқып қалған болуы керек. Жаттығуларды жасауға батылы жетпейді. Мен қолынан ұстаймын десем де келіспеді. Сөйтіп көп күн жаттығуларын жасамай жүрді. Аяғы жазылған соң, мен оны қайта жаттығу жасауға көндірдім. Енді жаттығуларын жасап жүр. Бәріміз де қуаныштымыз. Осылай бір ай өтті. Бізде бірінші тоқсан аяқталды. Демалысқа шықтық.

Ажардың ата-анасы хабарласты. Олар Ажардың мені көргісі келетінін айтты. Мен Ажардың үйіне шауып келдім. Алдымнан Ажар шықты. Өз көзіме өзім сене алар емеспін? Қуанышымда шек жоқ! Тіпті, жылап та жібердім. Қуаныштың жасы шығар. Ажар да қатты қуанып тұр. Мені жұбатуда. Ата-анасы маған алғыстарын айтып жатты. Осы күн менің мәңгі жадымда қалды. Мен осыдан кейін өмірде барлығы да болады, тек үміт үзбеу керек деп ой түйдім. Ажар- менің ерекше құрбым.

III орын

Зұлқарнаева Гүлбарам

12 жас, 7 сынып БҚО, Жәнібек ауд.,
Қамысты ауылы, ЖББОМ

Менің ерекше құрбым

Дос... Осы үш-ақ, дыбыстан тұратын сөздің астарында терең мағына жатыр.

Дос – бір ауыз сөз айтпастан сені түсінетін, қиын – қыстау кезеңде қолдау көрсетіп, қуанышыңды бөлісетін, сен үшін қуанатын жан.

Адам басқаның өзіне деген жақындық, жақсы байланысын байқаса, онда өзі үшін ең құнды деп саналатын құндылықтарды және адамдар арасындағы қатынастарға (сенімділік, адалдық, құрмет, түсінушілік т.б.) деген ол адамның көзқарасын, қатынасын анықтау қажет, сол арқылы жанына жақын адамды анықтап алуға болады. Осылай адамдар арасындағы жүрек қалауымен, жан үйлесімдігімен достық байланыстар құрылады. Достық қарым –

қатынас неғұрлым мықты болса, достар да соғұрлым бірін – бірі біліп, өмірдің ащы – тұщысын бірге бастарынан өткереді. Өмірдің небір «сыйларында» дос – сенің арқа сүйер қорғаның, қорғаушың, қолдаушың, ақылшың, жанашырың, кеңесшің әрі сенімді адамың. Осындай сәттерде жақын досыңның қасыңнан табылуы – ғажайып сезім ғана емес, алланың берген сыйы ғой дер едім.

Достықпен адам өмір бойы байланысты. Достасқан адамды құрметтеп, оның пікірімен санасып, жеке тұлға ретінде бағалап, мінез – құлқының жағымды сапаларын көріп, мойындап, көмектесу керек.

Достық – жолдастықтың жоғары сатысы.

Нағыз доссыз адам өмірі толық болмайды да. «Нағыз, үлкен достықта адамдардың өмірлік ұстанымдары, бағыттары, мұраттары да бір бола бастайды» - дегендей, біздің Айна екеуіміздің достығымызға ешкімнің достығы тең келмейді деп айта аламын. Біз бір ауылда, бір көшенің бойында арасында төрт үй салып көршілес тұрамыз. Кішірек кезімізде балабақшаға бірге барып, бірінші сыныпқа қабылданғанда да бір сыныпқа алындық. Тіпті аналарымыз біздерді бір – бірімізден қалдырмай бірдей киім алып беретін. Бір жолы әкем қаладан келгенде екеуімізге екі қуыршақ әкелген еді. Бірақ әлгі қуыршақтардың көйлектерінің түсі әр түрлі болып, менің шыршық шығарғаным әлі есімде. Содан бері олар не алса да бірдей етіп бір түсінен алатын болды.

Өсе келе кейде кейбір достардың арасында қателіктер болатынын да байқап жүреміз. Ондай жағдайда шын достар бір – бірін кешіре білу керек. Сенім достықты берік етіп, күшейтеді.

Оқу жылы аяқталып, сыныптан – сыныпқа көшу емтихандарымыз біткен соң бәріміз жылдағыдай қалада, аудан орталығында тұратын тумаларымызға қыдырдық... Көзді ашып – жұмғанша жаздың ортасы боп қалды. Бір күні қарсы көшеде бос тұрған бір үйге басқа ауылдан бір отбасы көшіп келді. Қазақтың салты бойынша жаңағы көшіп келген үйге ауыл адамдары кіріп – шығып жатты, содан кейін оларды жағдайы келген көрші – қолаңдар ауыл адамдарымен қосып шақырып, қонақ ете бастады. Естуімізше, үй иелері үлкен адамдар екен. Қолдарында кішкентай немере қыздары бар.

Жаз болғасын кішкентай ауылымыздың барлық біз шамалас балалары бірігіп, ауыл сыртында ойнайтынбыз. Кейде қызып кетіп, көше – көшенің балалары жақтасып жарысамыз. Бірақ байқауымызша жаңадан көшіп келген үйдегі қыздың ойынға тіпті зауқы жоқ. Ойынға да шықпайды. Ұяла ма, әйтеуір көбіне үйде. Балалармен қосылып ойнағанын да көрмейміз. Тек кештетіп шарбағының ішінде жүргенін байқаймыз.

Бізге қарама-қарсы тұратын сол бір қараша үйдің жайы, әсіресе

кішкентай қыздың өмірі бізді қатты алаңдатты. Сөйтсек, жаңадан көшіп келген атай мен әжейдің, жас шамасы бізден кішірек Жұлдыз есімді немересі бір аяғының кемістігінен еркін жүре алмайды екен. Досым Айна екеуіміз мүлдем таныс емес ауылға көшіп келген, ешкіммен де ойнамайтын, әрі өзінің не үлкен не кіші бауыры жоқ Жұлдызды аядық. Танысып қатарымызға қоссақ, көңілі бөлінер деп, үлкендерше қонаққа шақырмасақ та, ауылға келгесін араласқымыз келді.

Айна екеуіміз ақылдасып, қасымызға басқа да көрші құрбыларды жинап, дұрыстап танысайық деп, Жұлдыздың үйіне бардық. Әжесі екеуі үйдің көлеңкесінде қып - қызыл етіп қайнатылған құрттарды қысып, кептіріп жатыр екен. Сондай әдемі – ақ. Жұлдыздың кішкентай алақанынан шыққан құрттардың бәрі біп – бірдей. Үй шаруасына төселгендігі, ұқыптылығы, еңбекқорлығы байқалады. Әжесі бәрімізбен қалбалаңдаса амандасып, бәріміздің қолымызға жаңа жасалған томпақ құрттарды бірнешеуден ұстатты. Рахметімізді жаудырып, ыңғайлана қастарына отырдық. Бәріміз ащырқанып құртты жеп отырмыз. Жұлдыз болса, анда – санда бізге ұяла қарап, жымыып қояды. Біз Жұлдызбен дос болғымыз келетінін білдірдік, ойынға шығып бізбен бірге емін – еркін араласып кетуді өтіндік. Бір кезде әжей, жаулығының ұшымен көз жасын сүртіп жатып:

- Әй, қарақтарым –ау, қызымның әке – шешесі қазір тірі болса, осы демалыста Жұлдыздарын емдетер ме, еді. Жазғы демалысты пайдаланып, дәрігерге қарататын армандары бар еді. Тағдырға не шара...

«Жығылғанға жұдырық» - демекші, бір жағынан ата – анасынан айырылып, бір жағынан мына басының ісігіне ол аз дегендей, аяғының ақсаңдауы да қосылды. Әжей терең күрсініп алып, әңгіменің төркінін бастады.

Екі жыл бұрын қызымның басында оймақтай бір томпақ пайда болды. Үлкейген де жоқ, ауырады деп, Жұлдыз да мазаланған жоқ. Дәрігерге қаратқанымызда, оның ешқандай залалы болмады. Бара – бара кетеді деп үміттендірді. Бір жылдан соң басының жиі ауыратыны байқалды. Әкесі мен шешесі ол ауырғанда асты – үстіне түсетін. Қысқы демалыс кезінде аудандық ауруханаға барып қаралып, ем – домын алып жүрді. Көктемгі демалыста тексеріске барғанда екінші емін алып, жазда ота жасауға облысқа жіберуі мүмкін деп, дайындалып жүрген еді. Көктемнің ауа райын білесіз, бір де су, бір де қары аралас жаңбыр, батпандай балшық, осындай кезде ауыл арасында жолдың нашарлығынан қатынау тіпті қиынға соғады. Бір күні сабақ басталмас бұрын аудан орталығына тамақ, көр – жер алуға Жұлдызды ертіп барып – қайтып келе жатқанда жол апатына ұшырап, ата – анасы ауруханаға жеткеннен кейін көз

жұмды. Жұлдыздың аяғы сынып, ауруханаға түсті. Әйтеуір емделіп, шықты ғой. Бірақ қазір аяғын сылтып басады. Жаз болса өтіп барады, сабақ болып қалды. Емдету керек. Жүріп – тұру бізге қиын, мына қыздың болашағына алаңдаймын - деп, үлкен үмітпен баршамызға қарағандай болды. Жұлдызбен бірінші кездесу осылай болды.

Біз сөйтіп, жиі – жиі барып тұрдық. Бастапқы уақытта ол өзі туралы көп айта қойған жоқ. Тек біздің сұрағымызға жай ғана жауап беріп отырды. Ол – өте еңбекқор, мейірімді, ұялшақтау болатын. Оның үстелінен өз қолымен жасаған қолөнер бұйымдарын көріп, таңқалдық. Басқа балалар сияқты он екі мүшесі сау бола тұрып, жалқауланып жатып алу деген Жұлдыздың бойына жат қылық. Біреуге көмек керек болса көмегін аямайды, қолында бар болса береді. Ойынға шақырсақ, біздер сияқты ойынға шыға қоймайды. Аяғының кемістігінен ұялатын сияқты. Бірақ үйде әжесі мен атасының үлкен қамқоры.

Бүгін, тамыздың бесі. Айнаның туған күні болатын. Сол көшедегі құрбылар барлығымыз Айнаның туған күніне жиналатын болдық. Жұлдыз да келді. Тәттісі мол дайындалған дастархан басында абыр – сабырмыз. Кезектесіп жылы – жылы лебіздерімізді білдірдік. Ажар болса, жұмбақ жасырды, Асыл тақпақ оқыды. Кезек Жұлдызға келді. Бәріміз тына тыңдадық. Жасы біздерден сәл кіші болса да әп – әдемі тілегін білдірді. Мен де Айнаның туған күні құрметіне «Бала тілегі» әнін орындап берейін,- деді. Дауысы қандай десеңізші! Бәріміз ұйып тыңдадық. Тағы айтшы, тағы, тағы бір ән!- деп жамырай сұрадық. Осы жолы ұялмай, бұрыннан таныс достарша еркін отырды. Тағы екі ән орындады. Ол болашақта музыка пәнінің мұғалімі болғысы келеді.

III орын

Киикбаева Әсем

12 жас, 7 сынып,

Ақтөбе қ., №32 мектеп-гимназиясы

Менің ерекше құрбым

Алаңсыз өтіп жатқан балалық бал дәуренімнің қадірін мен бір күнде-ақ түсінгендеймін. Оған себеп болған құрбым Айгүл еді. Айгүл жастайынан тағдыр тауқыметін көріп зардап шеккен жандардың бірі. Мен кейбір кезде құрбыма қарап, таң-тамаша боламын. Мен

оны қайсар қыз деп ойлаймын. Оның ата-анасы болмаса да, төрт аяқты арбада отырса да, тағдырға мойынсұнған емес.

Айналамызға көз салып көрейікші. Екі аяғы, екі қолы болса да, кейбір адамдар ананы-мынаны сылтауратып жұмыс істегісі келмейді. Ішімдікке салынып, өмірдің бар қызығынан құр қалады. Ал Айгүл болса, арбаға таңылып отырсада, бір затты ермек қылып, оны аяқтамайынша, басқа нәрсені бастамайтын. Менің Айгүлмен танысқанымда көп уақыт бола қалған жоқ, бірақ сол аз уақыттың ішінде мен оның жан-дүниесін түсіне білдім.

Мүгедектер күніне байланысты «Жайсаң» мүгедек балалар үйіне мектебіміздің атынан концерт қоюға бардық. Балалар бізді қуанышпен қарсы алды. Мен жүргізуші болдым, әрі өлең айттым. Ән айтқанда ерекше толқыдым. Өлең айтып тұрған кезде Айгүл бірден көзіме түсті. Менің өлеңімді тыңдап, көзіне жас алып отыр екен. Концерт біткен соң Айгүлдің қасына бардым. Екеуміз аз уақыттың ішінде танысып алдық.

Оның басынан кешкен оқиғасы мені қатты ойландырды. Аяғы жол апатына түскеннен кейін жүрмей қалыпты. Ата-анасы мүгедек балалар үйіне Айгүлді өз қолдарымен тапсырса да, ол ата-анасына кінә артпайды. «Барлық кінә өзімде,- дейді,- Өзім жол ережесін дұрыс ұстанғанымда мына отырған арбаға таңылмайтын едім. Сау аяғыммен мектепке барып, сабағымды беске оқып, ата-анамның мақтанышы болар ма едім», - деп көзіне жас алды. Мен одан әрі Айгүлдің өмірі жайлы сұрай алмадым, өйткені одан әрі сөйлей алмады. Айгүлдің өмірі жүрегіме қатты батты. Өзімді-өзім қолға алдым, оның алдында көзіме жас алмауға тырыстым. Себебі біздің мақсатымыз мүгедектер үйіндегі балалардың бір сәт болсын көңілін көтеру болатын. Айгүлдің ішкі жан-дүниесі, ниеті таза, пәк екенін бірден түсіндім.

Бізге берілген уақыт шектеулі еді. Автобус келген соң, кетуімізге тура келді. Кетер кезімде Айгүл күтуімді өтініп, бөлмесінен өз қолымен жасалған құмыраны алып маған сыйлады.

Айгүл менен бір ғана нәрсе өтінді. Ол мүгедектер үйінің номерін алып, хабарласып тұруымды қалады. Құрбымның сөзін қалай жерге тастайын. Сөйтіп Айгүлмен хабарласу мен үшін дағдыға айналды. Анама Айгүлге барып, сыйлық ретінде ұялы телефон сыйлауымызды өтіндім. Анам қуана-қуана келісті. Демалыс күні анаммен бірге Айгүлмен жолығуға бардым. Ол қатты қуанды. Ұзақ сөйлесіп, сағынышымызды бастық.

Бір күні теледидар қарап отырып, кемтар балаларға қолдау көрсету, дарындылығын ұштау, денсаулықтарына мемлекет тарапынан көмек ету мақсатында «Біз - бәріміз біргеміз!» тақырыбында әр түрлі аталым бойынша байқау өткізілетінін естіп, жүгіріп Айнаға осы хабарды жеткізіп, екеуіміз Жұлдыздың үйіне бардық. Ол да ата – әжесімен осы хабарды естіп, не істесем екен деп, ойланып отыр екен...

Ертеңгі күні «Мектепке жол» акциясы барысында ауылдағы балалардың келіп – кеткендерін тіркеу, мектепке даярлықтарын бақылау үшін біздің сынып жетекшіміз Жанар апай мен мектептің әлеуметтік педагогі Мержан ағай келді. Біз Жанар апай мен Мержан ағайға Жұлдыздың қабілетін айтып тауыса алмадық. Кешегі теледидардан естігенімізді айта бергенде, олар да сол туралы кейбір мәселені шешуге, ақылдасуға келгендерін қуанышпен білдірді. Ағай мен апай Жұлдыздардың үйінде екі сағаттай отырды. Біздер олар кеткесін барлық мән – жайды Жұлдыздан естідік. Ата – анасыз жетім қалған Жұлдызға қолдау көрсету мақсатында мектеп ұстаздары мен ауыл әкімшілігі және демеуші бола алатын кәсіпкерлер Жұлдыздың басындағы ісігіне ота жасауына қаражат жинап жатқан көрінеді.

Күн артынан күндер өтіп жатты. Барлығымыз Жұлдызды күтіп жүрдік. «Оған ота жасалыпты. Аяғының ақсауына да жақсы ем алған көрінеді. Сабақ басталғанша, денсаулығын жақсартуға жәрдем еткен барша адамдарға мың ризамын»- деп атасы мен әжесі қуанып отырды.

Бүгін Жұлдыздардың үйінде қуаныш. Барлығы Жұлдыздың жағдайын сұрасып кіріп – шығып жатыр. Біз барлығымыз жиналып, аз ғана сыйлық алып Жұлдызға келдік. Оның қуанышында шек жоқ. Бұрынғыдай көп ақсамайды. Көңіл – күйі ширақ. Ауылымыздың мектебіне баруға асық. Жаңа оқу жылын құлшыныспен, тың жігермен бастауға асығып жүр. Барлығымызға шексіз алғыс білдіре отырып, енді қыркүйек айында болатын байқауға қуана – қуана қатысатынын айтты.

Бәрі үйлеріне тараған сәтте Жұлдыз бізге болған оқиғалары туралы бәрін айтып берді. Оның қуанышы ұзақ болса екен, келесі сайыстан да жүлделі орын алсын деген игі тілекпен біз үйге тарастық.

Есболғанова Қарлығаш

7сынып, Тараз қаласы
№38 орта мектеп

Менің ерекше құрбым

Менің құрбым Әдемі
Тербетеді әлемді.
Қандай жерде жүрсе де
Әрқашан да әдепті.

Жоқ анасы, әкесі
Еркелетіп сүйетін.
Жоқ ағасы, әпкесі
«Сіңілім» деп жүретін.

Бір күні болды оқиға
Жүректі ауырта беретін.
Сол күні менің құрбымның
Аяғы кем болып қалатын.

Уақыт өтіп ес жиды
Ақылы да кеңейді.
Енді ондай болмаймын деп
Бізге сөзін жеткізді.

Ұмыттырдық деп жүрсек
Ол ішінен қиналды,
Түсінбей біз қарасақ
«Бәрі жақсы» деп қайтарды.

Бір күні келді кісілер
Жасанды мүше жасайтын.
Шетелден келіп өздері
Орындады мүгедек арманын.

Алып бердік керегін
Көзі оның жайнады.
Қол-аяғы сап-сау боп,
Шыр айналды ауланы.

Сол жерде табылып анасы
Құшақтады баласын.
Жаным, күнім, айым деп
Еркелетті баласын.

Аз уақытқа келіпті

Кетерін білмей жүріпті.
Екеуімізге де жақсы деп
Шетелге билет алыпты.
Әдеміні алғанда
Мен анама жүгірдім.
Жете салып мен оған
Жіберме деп өтіндім.
Ол кісі бізге көнбеді
Сонда да бізге кел деді.
Қарсы аламыз шаттана
Келген кезде сіздерді.
Әдемі екеуіміз қосылып
Өлең айттық жайқала.
Гүл таратып бәріне
Рахмет дедік шаттана.

Мінеки, біздің әңгімеміз былай басталады. Біз Әдемі екеуіміз кішкентай кезімізден доспыз. Мен сіздерге онымен қалай танысқанымды айтайын. Біз бір-бірімізбен алғашында балалар үйінде таныстық. Сіздер мені: «Балалар үйінде не үшін жүр» – деп ойлайтын боларсыздар, мен ол жаққа анаммен бірге еріп барғанмын. Ал анам болса балалар үйінде тәрбиеші қызметін атқарады. Мені анам кішкентай кезімде кімге тастарын білмей, амалсыз өзімен бірге жұмысына алып кететін. Оның тобындағы балалар өте ұйымшыл екен. Біреуі үйдің суретін салса, екіншісі сол үйді құрастырмақшы, ал қасындағы бала болса оған керек құрастырғышты тауып, беріп тұрады. Бәрінен де оларға сурет салып отырған қыз ерекше көрінетін. Оның бір қолы, екі аяғы бүтін емес екен. Бірақ соған қарамастан көңілденіп сурет салып отырған болатын. Мен қасына барып бірден қарындаштарын ұштап, өшіргішін дайындап бердім. Ол маған ұзақ қарап тұрды да: «Сәлем» деп күлімдеді. Біз өзіміз туралы қызық әңгімелер айтып, жақсы араласып кеттік. Біздің достығымыз міне осы күндерден басталды. Одан кейін анам мені жиі апаратын болды. Ал мен онда бармай қалған кезімде әр түрлі қызықты ойындарды іздеп, келесі күні сол ойындарды барлық балалармен ойнап жүрдік.

Әдемі үшін анам екеуіміз ақша жинайтын құты арнадық, соған теңге салып жүрдік. Оған анамның қызметтес басқа тәрбиешілері де, сол жақтың басқа жанашыр жұмысшылары да келіп салып кетіп жүрді.

Әдемі өзін ешқашан жалғызбын деп ойламады. Біз де оны ренжітпеуге, көңіліне дақ түсірмеуге тырыстық. Бірақ та оған

мейрімсіз, жаман балалар мазақтап, көңіліне тиетін сөздер айтқанда бізге көрсетпей түнде жылап алатын. Одан кейін бір-екі жыл да зу етіп өте шықты. Әдемі екеуміз тіпті апалы-сіңілідей болып кеттік. Біз кейде сабақтарымызды да бір-бірімізге орындап беріп жүрдік. Кейде дәптерімізді ауыстырып алып бір күндері әпкелерімізден ұрыс естіген кездеріміз де болды. Анам сол күндердің бір күні маған Әдемінің аяқ-қолына не болғанын басынан аяғына дейін түсіндіріп берді. Мен дәл сол кезде Әдеміні аяп кеттім, жасымды да бір сығып алдым. Оның оқиғасы міне, оқып көріңіздер.

Ол кішкентай кезінде яғни екі-үш жас арлығында бір жол апатына тап болады. Оның тек әжесі ғана болды, ал әке-шешесінің қайда екендігі белгісіз. Сөйтіп Әдемі кішкентай кезінен тек қана әжесінің тәрбиесін көрген. Бір күні олар қыдырып орталық паркіне барады. Әбден көңілденіп үйлеріне қайтып бара жатады, бірақ олардың ауылына баратын автобустар басқа аялдамадан жүреді екен. Сондықтан олар үлкен жолдан өтуге тиісті болды. Жолдан өтіп бара жатқанда қатты жүріп келе жатқан көлік зу етіп бір сәтте қағып кетеді. Олар Әдемінің екі аяғын басып кетіпті. Әжесі қасына жақындап Әдемінің құшақтап жылап «көмектесіңдерші» - деп айналадағы адамдардан өтінеді. Дәл сол кезде жедел жәрдем көлігі де келіп жетеді. Ауруханада дәрігерлер Әдемінің аяқтарын сақтай алмайтынын айтады, оған әжесінің жүрегі шыдамай дүние салады. Бұл жақта олардың көршілері болған бір кісі бар екен, ол жаңағы әжейді танып қатты күрсініп қоя береді. Оның аты - Раушан екен. Әдемінің сыртынан қарап тұрып аяп кетеді. Бір-екі күн ойланып жүріп, бір шешім қабылдайды. Ол қолына телефонын ала салып қызымен хабарласты, себебі оның қызы Әдемінің анасымен жақсы араласады екен. Оның анасы сол кезде шетелде жұмыс істеп жүріпті. Сол хабарды жеткізу үшін ол кісі қызынан Әдемінің анасының нөмірін сұрап алады. Оның анасы болса ол нөмірін басқа нөмірмен ауыстырып алыпты. Жаңағы кісі төрт-бес жыл бойы мекен-жайын да, қол телефонын да таппай іздеп жүреді. Жаңағы кісі оның электронды поштасын тауып, мән-жайды жазып жібереді. Анасы келем дегенше аурухана басшылығы Әдеміні балалар үйіне жібереді. Міне, сол кезде біз де танысып алдық. Біз барлығымыз жинап біткен ақшаны алып шетелдегі жасанды мүшелерді жасайтындарға тапсырыс бердік. Олар бізге Әдемінің қол-аяғының өлшемдерін алуға бір-екі адам жібереді. Олардың біреуі Әдеміні көргенде сәл кідіріп қарап қалады. Ал Әдемі болса: «маған бұл кісі менің анашымға қатты ұқсап кетті» деп сыбырлады. Дәл сол кезде әлгі Раушан әпке Әдемінің денсаулығын білмекші болып келіп қалады. Есік алдында тұрған кісіні Раушан әпке алыстан көріп, өз көзіне өзі сенбей таң қалып қалады. Жете сала аты-жөнін сұрап, оның отбасы жайлы мәлімет алады. Сонан кейін Әдеміге ертіп

барып екеуінің қолдарын ұстаттырып «Бұл кісі- сенің анаң, ал мына қыз -сіздің туған қызыңыз!» деп екі езуі екі құлағына жетеді. Әдемі жүрегі тартты ма білмеймін, бірақ жақсы танымаса да құшақтай қалады. Сонымен, оның шетелдегі анасы осылайша қызының қайда екенін, оларға не болғанын біледі. Ол кісі қазақша шала, ал шетелше таза сөйлейді екен. Оның жұмысы шетелде болғандықтан, бұл жақта ұзақ қала алмады. Ол осы жағдайдан кейін не істерін білмей, басы қатып жүрді. Сонымен ол кісі Әдеміге де, өзіне де дұрыс болады деп шешіп, оны өзімен бірге сонда алып кетпекші болады. Маған ол шешім ұнамады. Бірақ Әдемінің анасы бізге:

- Мен қызымды енді ғана тауып тұрмын, енді оны тастап ешқайда бара алмаймын. Одан да сіздер біз жаққа келіп кетсеңіздерші. Демалысқа шыққанда біз де келіп қалармыз. –деп бізді көндірді. Мен оны қатты сағындым, Әдеміге суреттерді де, хаттарды да, естелік сыйлықтарын да жіберіп тұрдық, сонда да мен онсыз жалғызсырап жүрдім, оның орны ерекше болды. Бірақ уақыт өте келе барлығы жақсы болып кетті.

Осындай мүгедек балалар біздің елде көп. Бірақ олардың бірі арманына қол жеткізіп жатса, ал басқалары қиналып жүр. Мүгедек адамдардың ең бақыттысы- Әдемі деп ойлаймын. Себебі оның көптеген жанашыр достары, анасы бар және де еркін жүруге мүмкіндігі бар. Ал сонда жағдайы жоқ мүгедектердің жайы не болмақ? Бұл сұраққа теледидардан көрсетіліп жүрген «Жан жылуы» бағдарламасының жауаптары өте-өте көп. Біздің ел ұйымшыл, жанашыр, ақ көңілміз десе де оны іспен көрсете алмай жүр. Сондықтан мүгедектер үйіне біздің елдің жанашыр халқы көмектерін беріп, балалардың көңілдерін көтеріп тұрса деймін.

ЫНТАЛАНДЫРУ - 5-8 СЫНЫПТАР (Шығармалардан үзінді)

Аймұратова Мадина

12 жас, 6б сынып,
БҚО, Сырым ауданы, Жымпиты ауылы,
ЖББ Қ.Мырзалиев атындағы мектеп

Менің ерекше құрбым

Достық - өмір үшін ең қажетті нәрсе, доссыз өмірдің мәні

болмайды. «Досы жоқ адам-тұзы жоқ тағам» деген мақал бекер айтылмаған. Достық екі адамның бір-біріне деген адалдығы, жанашырлығы, татулығы. Достар бір-біріне қамқор болып, тек қана жақсылық жасауға тырысады. Кейде болмашы нәрсеге бола ұнжырғамыз түсіп, өмірге ренжіп жатамыз. Алайда осы өмірге он екі мүшең түгел болып келудің өзі бақыт екенін мүмкіндігі шектеулі жандарды көргенде барып түсінеміз. Мейірімділік өзгелерге қамқор болу дегенді білдіреді.

Менің ерекше досымның бірі ол Арман. Досым ақкөңіл, қашанда ақжарқын, өмірге өте құштар жақсы бала. Тек әттеген-ай, дене бітімінің аздаған кемістігі болмаса, бәріде керемет. Мүмкіндігінің шектеулігіне қарамастан, бізбен бірдей жүріп, түрлі қоғамдық шараларға, спорттық жарыстарға белсене атсалысып, ата-анасының еңбегін ақтауға тырысып жүр. Сабақ үлгерімі де өте жақсы, әзілді де жақсы көреді. Сол әзілқойлығымен бізді үнемі күлдіріп жүреді. Досым әзіл жағынан мектеп аралық КВН-ға қатысып бас жүлдені иеленді, ол аз десеңіз дойбы, шахмат үйірмелеріне қатысып облыстық, аудан аралық жүлделерге ие болып, сыныбымыздың мақтанышына айналды. Республикалық «Жұлдыз-ай» балалар шығармашылық тапқырлығымен, шешендігімен танылып «Шешен жігіт» номинациясы бойынша марапатталды. Алғашқы республикалық «Бәріміз бірдейміз - кемсітуді білмейміз» жобасына қатынасып жеңіске деген жігер танытты.

Анатолий Райымбек Қайратұлы

14 жас, 8 сынып,
БКО, Сырым ауданы,
Жалпы білім беретін Бұлдырты орта мектебі

Менің ерекше құрбым

Сатыбалды екеуіміздің таныстығымыз мектеп табалдырығын аттамай тұрып басталды. Әр жұманың бір күндері әлеуметтік қызметкерлер мүмкіндігі шектеулі балаларды жинағанда, менде бірге барып ойнап жүретінмін. Содан бір күні апай Бұлдырты ауылдық кітапханасына бізді апарып, кітаптармен таныстырып, содан кейін «Балалар шаһарына» алып кіргізді, сонда үстел үстінде құрулы тұрған шахмат тұр екен. Негізінен Сатыбалды шахмат ойнауды жақсы көретін, сол кезде менде шахмат ойнауды білетінмін. Содан кейін екеуіміз шахмат ойнап, бір-бірімізді танып, әлі күнге

дейін араласып келеміз. Сатыбалды біздің мектептен кеткенге дейін кітапханаға барып шахмат ойнайық деп әзілдеп айтатын. Өзім ойлаймын, Сатыбалды екеуімізді достастырған - шахмат.

2005 жылы мектеп табалдырығын аттап даярлық топқа бардым, одан 1-ші сыныпты, 2-ші сыныпты бітіріп, 3-ші сыныпқа аяқ басқанда Сатыбалды біздің сыныпқа келді. Сатыбалды ең алғаш келгенде көп ешкіммен араласпайтын, тұйық көп сөйлемейтін болды. Бұрыннан мені танитын, менімен көбіне ішіндегісін маған ақтарып, сұрақтарын қарша борататын. Соңынан бір-екі жыл өткеннен кейін ашылып, «жуастан жуан шығады» демекші, сыныптағы балалармен ойнап әңгімелесетін болды. Мен, сонда сыныптағы балалар Сатыбалдыны мүгедек деп бөлмей, бірге араласқанға өте қуандым.

Қазекенова Жансая

12 жаста, 7 сынып

БҚО Бөрлі ауданы, Аралтал ауылы

Жалпы білім беретін мектеп

Менің ерекше құрбым

Менің Аружан есімді құрбым бар. Өзі бауырмал, қос бұрымды, сондай сүйкімді –ақ қыз. Бірақ, тағдыр құрбыма мынау жарық дүниені көруді жазбай қойған. Ол үш жасынан бастап көзі көрмейтін болып қалған.

Онымен ең алғаш танысқаным әлі көз алдымда. «Сәлем, мен Жансаямын» дегенде дауысы дірілдеп «Аружан» деген үні құлағымнан кетпейді.

Аружан екеуіміз сол күннен бастап жақын достар болып кеттік. Оны ата-анасы емдетуге бар мүмкіндіктерін салуда. Ол мектепке бара алмайды. Үйінде арнайы құрал-жабдықтармен оқып үйренеді. Мен Аружанға қолым қалт етсе барып тұруға уәде еткенмін. Сол уәдемді орындауға тырысып бағамын. Ол көп нәрсені керек етеді. Мысалы, біріншіден адал достықты, өзіне көп көңіл бөліп, әңгімелескенді, бірге таза ауада жүргенді жақсы көреді. Мен Аружанға барған сайын, оның жанын түсінгендей болам. Оған құрбыларым туралы, мектептегі қызықты жайлар туралы әңгімелеп айтып отырам.

Аружан менің келген дауысымды естісе жылап жіберетін. Әрине, қуанғаннан шығар деп ойлаймын. Мен оған қалай қиын екенін түсінемін. Оған көмектескім келіп тұрады. Арамызда нағыз

шынайы достық бар. Өз сіңлімдей көріп шашын тарап, киімдерін киіндіріп, көмектесіп отырамын. Бұның әрине, еш қиындығы жоқ, керісінше достық парыз деп түсінемін. Арамыздағы кейбір құрбы қыздардың оның сыртынан түрлі сөздер айтып жүретінін естимін. Оларға Аружанның жан дүниесін түсініңдер, кемсітпей, қайта оны түсініңдер деп айтқым келеді. Мәдениет үйіндегі болып жататын түрлі шараларға, концерттерге апарып, оның көңілін көтеруге тырысамын. Аружан мені басынан «апатай» деп атап кетті. Аружанның өмірге деген құштарлығы, жарықты көрсем, түстерді ажыратсам деген сезімі өте керемет. Ол қолымен сипап, ермексаздан әртүрлі ойыншықтар, гүлдер жасайды. Өлеңдер, өтірік өлеңдер құрастырғанды ұнатады. Ол көптеген қиындықтарды көріп келеді, ендігі жерде оларды жеңгісі келеді. Қайсар мінезімен алдына мақсат қойып: «Мен қалай да көрем! Бәрі керемет болады, мектепке барам, арнайы білім алам» деп армандайды. Мен де оған: «Ешқашанда мойыма, басыңды тік ұста» деп қанаттандырып отырамын.

Қадырбеков Нұрбек

12 жас, 7 сынып,
БҚО Теректі ауданы,
Алтынсарин атындағы ЖОББМ

Өмір-күрес. Өмірдің ағымына ілесіп, асау толқындарына бой бермей, өмірге деген құштарлықпен күн кешіп жүрген құрбы-құрдастарымды көргенде ерекше күй кешемін. Сондай қайсар, шыдамды, қиындыққа мойымайтын ерекше құрбыларымның бірі- Бақытжанова Аяжан. Жастайынан қабілеті шектеулі болса да мен оның бір сәт болса да мұңайып жүргенін көрген емеспін. Иә, ол мектеп партасында отырып өзінің тең құрбыларымен білім алған жоқ, өз қатарластарымен сыр шертісіп, көңіл сырын да ақтара алған жоқ. Бойы да, ойы да бес жасар сәбидей көрінетін Аяжанның өмірге деген көзқарасы әлдеқайда биік. Сонымен қатар оның жүрегі кең, пейлі таза.

Магилан Наргиза

6 сынып, 11 жас,
Алматы обл., Қарасай ауд., Абай ауылы

Менің ерекше құрбым

Қожалы менің ерекше досым. Әңгіменің қалай болғанын басынан аяғына дейін айтып берейін.

Қожалы осы ауылда тұрмысы нашар отбасында дүниеге келді. Әкесі мен шешесі І - топтағы мүгедектер еді. Екеуінің де ақыл-есі сәл кемістеу болатын. Әкесі ай сайын зейнетақысын алған күні ішімдікпен дос болып қалатын. Бір-екі күн үйге келмей қалатын уақыттары да болатын. Қожалы басқа балалар секілді мектептің бірінші сыныбына қабылданып әріп жазып, оқу оқып жүрген кезі еді. Кенет әкесінің қайтыс болғанын естиді. Балалық қой, жылап еңіреген жоқ. Ойын баласы көшеде достарымен ойнады. Үлкендер оны ертіп бейіт басына әкесін жерлеуге апарады. Ел қатарлы барып қайтып келеді. Әкесінің жетісін берген күні туыстарының бәрі кетіп, анасы екеуі қалады.

Уақыт зымырап өтті. Жыл артынан жыл қуалап Қожалы есейіп, бесінші сыныпты бітірген жазда болмайтын бір нәрсе үшін, көшедегі балалармен төбелесіп қалады. Сол бір топ баланың ішінен ең бұзығы Арман оның әкесінің жоқтығын айтып, ең жаманы баланың кемістігін айтады. Қожалы туылғаннан кемтар болып, жүргенде сол аяғын сүйреп басатын. Өзі осы жүрісін есі кіргелі бері ұят көріп, көшеге де көп шықпайтын. Ал, енді міне бұзықтар ашылмай тұрған жараның ауызын ашты. Біз қыздар алысырақ ойнап жатқан едік. Қатты төбелесті көріп, біз де жүгіріп жетіп келдік. Араға қыздар, ұлдар түсіп әйтеуір екеуін тоқтаттық. Мән жайдың ақ-қарасын білу үшін Қожалыдан сұрастырдық. Ол қырсығып, айтпай көзіне жас алып, үйіне жүгіріп кетті. Басқа балалардан мән-жайды біліп, ашуыма ерік бере алмай, Арманға ұрсып жібердім:

- Сен әке-шешенің қасында, еш қиындық көрмей өмір сүріп жүрсің. Неге Қожалыға әкесінің жоқтығын айтасың? Сен айтпасаңда ол білмейді деп пе едің? Кемтар болса ол алланың салғаны ғой. Ол әдейі мүгедек болайын деп болған жоқ. Айналадағы адамдар осыншама қатыгез болып кеткен бе? Неге өзіміздің қара басымыздан басқа еш нәрсе ойламаймыз? Ол да біз сияқты бала. Оның да ел қатарлы өмір сүргісі келеді. Бізбен оның құқығы бірдей. Ондай болмайды достар! Біз бір-бірімізге демеу болып дос болып мына бес күндік дүниеде сыйласып жүрмейміз бе? – деп ренжідім.

Мошанова Әсем

8-сынып оқушысы,
Өскемен қаласындағы
№16 орта мектеп

Менің ерекше құрбым

Айналамызға зер салсақ бізді қоршаған ортада апат салдарынан, оқыс оқиғалар мен туа біткен аурулардан зардап шеккен жан-дар қаншама. Жас болсын, кәрі болсын осы ауруларды бойына қондырып алған пенделер біздің қоғамымызда бар. Солардың бірі менің құрбым - Камила. Біз екеуміз тоғыз жасымыздан бастап доспыз. Камила он екі жасында жол апатына түсті. Содан бері оның аяғы жүруін тоқтатып, көк арбаға таңылып қалды. Ол ақкөңіл, адал, ақылды, адамгершілігі мол болғанына қарамастан, кейде оңаша әңгімелесіп отырғанда дәрі - дәрмектерден шаршап, қажып кеткенін айтып, алдына ыстық көз жасын тамызып та алады. Міне, содан бері қанша жылдар өтсе де оның ауруына ем табылмай келеді. Баласының жазылуы үшін барлық емханалардың табалдырығын тоздырып, сенімін ақтай алмағанына күйінеді. Бірақ мен оның бұл кемшілігін өзіне көп сездірткім келмейді. Оған жұбату сөздер айтып оның көңілін бір көтеремін деп жүрген Дариға шешейге тіпті жанымыз ашиды. Екі жыл бойы жалғыз қарлығашының дертімен арпалысып келе жатқан ата – анасының қайсарлығына да таң қаламыз.

Нұржанова Жанеля

6 «ә» сынып оқушысы
Батыс Қазақстан облысы,
Ақсай қ. №1 ЖББОМ

Оның аты – Жәмилия. Мен оны жанымдағы өзге құрбыларымнан ерекше жақын тұтамын. Көз жанарының көрмеуіне қарамастан өмірге деген құштарлығы жоғары. Әркез көңілді, бал жүзінен күлкі кетпейді. Жүрегімен салған әнін шырқаған сәтте кең тынысты дауысына таң қаласың. Әнге деген сүйіспеншілігі шексіз. Мұңайған сәтінде «болашағымнан зор үміт күтемін, ертең-ақ басқа адамдар сияқты мен де жарық дүниені емін-еркін көретін боламын, көз жанарым қалпына келетініне сенемін» деп өзін жұбатады. Сол сәтте өзімнің кей сәттегі болмашы нәрсеге өкпелеп, қиналатын кездерім

есіме түсіп, ұяламын. Өмірге деген құштарлығы зор құрбымның ерекшелігіне таң қалып, «осындай құрбым бар мен қандай бақыттымын» деп айналамдағы адамдарға жар салғым келеді. Ата-анасының, ұстаздарының, достарының, жақын адамдарының кейбір сөздерін көтере алмай, өмірден түңіле салатын замандастарыма өмірлік түсінігі айрықша құрбымды үлгі еткім келеді.

Арманы мен мақсатын жүзеге асырудағы мүмкіндігінің шектеулігіне қарамастан алдағы өмірінен тек жақсылық күтетін, жабырқау жанының жарасын «үміт» атты сиқырымен өзі емдеп жазатын Жәмилияның бұл ісін үлкен ерлік деп білемін.

Таубаева Көңілжай

13 жас, 8 сынып. Ақтөбе обл.

Байғанин ауданы

Жарқамыс орта мектебі

Оның әрбір әңгімесі-тұнған хикая. Оны үнемі тыңдап, сырымды бөлісіп, ісім- мен көрсете алмасам да, сөзіммен демеу болып отырамын. Ол өз армандарымыз орта жолда қалып қойғанына налыды. Өйткені ол журналист болғысы келетін.

Ендігі өмірде жаны жомарт жандар мен білікті мамандар кезігіп Әсемді толықемдеп жазса. Біздің қолымыздан келетіні әрине- тек бір Аллаға сыйынып, жақсылық күту ғана.

Төлеубаева Салтанат

13 жас, 7- сынып ,

№ 2 негізгі мектеп.

Ақмола облысы, Ерейментау ауданы

Еліміздегі ең бір күрделі мәселелердің бірі - жетім балалар мен мүмкіндігі шектеулі балалардың тағдыры. Әрбір сәби бақытты, денесі сау, анасының мейірімді алақаны мен асқар таудай қорғаны екенін сезініп өссе, ол бойына барлық асыл қасиетті жинаған парасатты азамат болып өседі.

Менің айтайын дегенім өзім оқитын мектебімде тәлім-тәрбие алып, биыл қолына аттестат алған Ботбаев Сағымбайдың тағдыры. Осындай балғын балалық шақта, кенеттен 4 - сынып оқып жүргенде

аяғының қатты ауыратынын сезген 9 жасар Сағымбай анасына қатты қиналатынын айтқан болатын. Содан бері бірнеше жыл өтіп, тағдыр оны қара арбаға таңған болатын. Мектептің мұғалімдері Сағымбайға үйде сабақ бере бастады. Анасы оны бірнеше жерге апарып емдеткенмен, еш нәтиже шықпаған соң өмірдің тағдырына көнді. Анасы Гүлбаршын апай: «Сағымбай кішкентай кезінде ерке де болған жоқ, сурет салып, ән айтуды жақсы көретін. Балаларға көмектескісі келіп, далада доп қуалап жүрген балаларға қызыға да, қызғана да қарайтын. Әттең не керек, тағдыр тауқыметін көп көрсек те, өз аяғымен жүре алмаса да осыған шүкіршілік етіп отырмын. Қазір есейді, биыл 11 - сыныпты аяқтады. Жұмыс істеп жүр. Газет ұжымдарына айтатын аналық алғысым шексіз» дейді қуаныш пен аяныштың жасын сүртіп жатып.

9-10 СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ЖҮЛДЕЛІ ШЫҒАРМАЛАРЫ

I орын

Исатаева Ләззат

15 жаста, 10 сынып,
Алматы облысы, Талдықорған қ.
Көктал шағын ауданы.
Есжан Берліқожаұлы атындағы
№11 орта мектеп

Менің ерекше құрбым

Тылсым тыныштық... Айнала күңгірт жамылған. Каринаның қос жанары төбеге қадалған. Міне, тағы да бір жабырқау өмірінің таңы қылаң берді. Ауызғы үйдің есігі ашылып, апасының баяу қимылдап, төсектен тұрып бара жатқан күнделікті қимылы естілді. Одан әрі, отбасы мүшелерінің кезекпен-кезек күнделікті тыныс-тіршілігі басталып та кетті. Бірі тұрып, таңғы ас жабдығына кіріссе, өзгелерінің дауыстары жуынатын бөлмеден шығып жатты. Осындай қарбалас, күйбең тіршілік Каринаның көз алдында өтіп жатыр. Бұл оның он

жетінші көктемі еді... Осы уақыт аралығындағы тыныс - тіршілігі, өмірі, осы аядай бөлмедегі төсекте өтіп келеді. Оның әрбір күні жаттанды сарында өтуде.

Әттең дүние- ай, недеген қатал едің! Жас қыздың көз жанары күні бойы терезеге телмірумен өтеді. Онда да бір сарынды бояудағы сурет. Міне, сол көше, сол үйлер, тек оқта- текте әрі - бері сабылған жаяу жүргіншілер ғана оның көңілін аулай алады. Соңғы кездері Карина өзіне бір ермек тауып алды. Сол өтіп жатқан адамдарға қарап, оның қандай кәсіп иесі екендігін, мүмкіндігінше қайда бара жатқандығын, ой елегінен өткізіп, сипаттама беруді әдетке айналдырды. Тіпті кейде, іштей түйсігі мен санасы арпалысатынды шығарды. Ішіне екі жан кіріп алғандай. Оларға «ақ жаным» және «қара жаным» деген аттарды қойып та алған. Кейде оңашада басына түскен тауқыметіне налып, ботадай мөлдіреген, тұңғыыққа толы көздеріндегі ашшы жасына, ерік береді. Тумысынан сұлу жаратылған келбетіне, қолаң шашы көрік беріп тұрады. Аққудың көгілдіріндей жаратылған бейнесі, сәл жабырқау кезінде мұңайып тұрған аққайыңды елестетеді. Кей сәттерде босаңсыған, жабырқау көңілін білдірмеуге тырысады, өйткені аяулы әжесін аяйды, сондықтан өзін бір сәтке тоқтатады. Өйткені көз алдында, көкірегі қарс айрылған кейуана, күйбеңдеп, бәйек болып, әрқашан жанынан табылады. Жатса- тұрса дұғасында немересінің сауығып кетуін мың мәрте алласынан сұрайды.

Кенеттен есік сықыр етіп ашылып, анасы күлімсіреп келе жаты. Күнделікті қызының тіршілік күйбеңін атқарып: «Жарығым, күнің жақсы өтсін!», - деп, маңдайынан бір иіскеп, көзіндегі тұнып тұрған жасын іркіп, шығып кетті. Анасының артынан көз салған Карина қасірет пен қайғыдан қиналып бара жатқан анасын аяп, іштей тағдырына налыды. Ол тағы да терезеге телміріп, өзінің мұңдас досы – терең ойға шомып кетті. Сол сәтте түнде көрген түсі есіне түсіп кетті, сол бұрынғыша көк аспан жүзінде қалықтап ұшып жүр екен. Айнала жым – жырт ... Қалықтаған бұлттарды құшағына алып, ұшып келеді. Кең дүние әлемі оған есігін айқара ашқандай. Алыстан мұнартақан кәрі таулар, жапсарлай жатқан тау сілемдері, ну орман да, мүлгіген тыныштықта жатқандай. Сылдырап аққан Лабасы тауының мөлдір бұлақтары, сылқ – сылқ күліп ағып жатыр. Жап – жасыл жер беті кілемдей құлпырады. Міне, қызыл – жасыл көбелектер бір – бірін қуалай гүлдерге қонып, мені көрдің бе дегендей күн нұрына шомылуда. Бал жинаған аралар да күнделікті қарбалас тіршілігіне кіріскен. Әр талдың бұтағында сайраған құстар, ескен қоңыр салқын самал жел бетін сыйпай өтті. Жәндік атаулы да өз тіршілік қамына кіріскен. Осылардың барлығы тылсым табиғат келбетін суреттейді. Қанатын кең құлаштап, еркін тыныс алып, өзін

бостандықта, еркіндікте, жеңіл, әрі бақытты сезінгендей болды. Селт етіп оянған сәтінде, өзінің құс болып жаралмағанына өкінгендей болды. Жаңа ғана көрген ғажайып түсі көз алдында ғайып болды. Әйтсе де Карина өзінің тіршілік иесі екендігін естен шығармайды. Себебі оның бойында құстар сезбейтін: бауырмалдық, адамгершілік, жақынына деген сүйіспеншілік, осынау тылсым дүниенің тынысын ұғу, имандылық - осының барлығы тек тіршілік иесі адамзатқа ғана тиесілі екендігін, жанына медеу қылады. «Апырай, түсімде осылайша неге жиі көк жүзінде ұшып жүреді екенмін», - деген ой оны тағы да мазалады.

Каринаның тағдыры қаншалықты қатал болғанымен, өмірге деген құштарлығы ұшқыр, арманы асқақ. Осы құштарлық оны биікке жетелейді. Ол өмірді қатты сүйеді. Әрбір сәті ешбір қозғалыссыз өтіп жатқанымен, ол үшін күнделікті айналасында болып жатқан жағдайлар, оқиғалар, жаңалықтар оның өмірге деген құштарлығын оятуға аз да болсын өз септігін тигізеді. Тіпті отбасы кей кезде онымен санасып, күнделікті күйбең тіршіліктің шешімдерімен бөліседі. Мана анасы үлкен әпкесінің жақында университетте жауапты сынағы өтетінін, оған күн демей, түн демей дайындалып жатқанын, ендігі қалай тапсыратындығын айтып кетті. Карина болса, анасын жұбатуға тырысып: «Апатай, әпкем жақсы дайындалып жүр, кейбір сұрақтарын мен тексеріп, көмектескенмін», - деді. Оған анасы ризашылығын білдіріп, көзінің айналасындағы әжімдері жайылып, жүзіне мейірім үйірілді. Жас қыздың көңіліне медеу ұялататын тағы бір жай, оған келетін ұстаздары. Оларды кесте бойынша асыға күтіп отырады. Апайларының берген білімдерін мұқият тыңдап, әрқашан тиянақты жауап беріп, көп және тереңірек білуге талпынады. Тіпті кей кездері саясатқа да көңіл бөліп, өмірде болып жатқан өзгерістерге де тоқталып, өзінің өмірден қалыспай келе жатқанын танытады. Кейде сөздерінің толық және анық дыбысталмағанына қарамастан, қоғамның тыныс – тіршілігі, еліміздің жеткен жетістіктерін де қызу талқылап, өз ойын еркін әрі ашық жеткізе алуға тырысады.

«Есейген сайын адамның білуге құштарлығы артып, таным көкжиегі кеңейе түседі. Көкірегін кернеген асыл армандарын іске асыру үшін адам үнемі ізденіс үстінде болады», - деп Мұқағали Мақатаев айтқандай Каринаның да асқақ арманы бар. Ең алдымен аяғы жүріп, қолы дұрыс қимылға келіп, сөзі түзеліп, ел қатарына қосылу. Ол үшін табандылық, қажыр – қайрат пен қайсарлық қажет. Әрине, ол өз күш – қуатына сенімді адамның, қолынан барлығы келетініне сенеді. Кейде оның сана – сезімі арпалысып, қандай шешім қабылдарын білмей адасқандай болады. Сондай сәттерде өзінің жақындарының ақыл – кеңесін тыңдайды, бірақ кей кезде ішкі түйсігі басқаны қалап тұрғандай болады. Осы кездерде оның

мұнайған аққұба жүзінде мыңдаған сұрақтар тұрады. Кейде ол: «Шірікін, шынайы бақытты адам деп, кімді айтуға болады? Дені сау адам ба, жаны сау адам ба, әлде жер бетін өз аяғымен басып жүргендер ме?», - деп те ойлайды. Кеудесіндегі жұдырықтай жүрегі осыған тынбай жауап іздейді. Осындайда ойы табиғат көрінісіне жиі ауып кетеді, оның себебі көркем әдебиетті жанындай сүйіп оқитындығында: жаңбырдан соңғы Көкталдың жусан иісі, жүректей болып желбіреген қызғалдақтары, алыстан мұнартқан Лабасы тауы, оған жыландай өрмелеген жалғызаяқ жолы, шыныдай мөлдір ауасы көз алдынан тізбектей өтіп жатады. Осы кезде әдемі ойын бөлген, жұмыстан оралған әкесінің дауысы еді. Карина ой жетегінде отырып, кештің қалай батып кеткенін де байқамай қалыпты. Ауызғы үйден әкесінің: «Каришогымның күні қалай өтті екен?», - деген дауысы елең еткізді. Сол сәтте- ақ, Каринаның жүзінде әкесіне деген ыстық ықыласы жүзіне қуаныш ұялатты. Әкесі Каринаның бөлмесіне кіріп, жанына отырды. Қызының жағдайын сұрап, оны қуанту үшін, алған сыйлығы – кітапты, ақырын ғана шығарып, қолына ұстатты. Карина әкесіне шексіз ризашылығын білдірді.

- Каришок, бұл кітапты да өз кітапханаңа қабылда, қаланы арнайы аралап, жүріп таптым,- деді әкесі.

- Әрине, әкешім, бұл кітап та, менің кітапханамның төрінен өз орнын алады, - деді Карина.

«Жақсы, жарығым», - деп күлімсіреген әкесі ақырын орнынан тұрып, ауызғы үйге беттеді. Сол арада үлкен қызығушылықпен Карина Шоқан Уәлихановтың «Таңдамалы шығармаларына» көз жүгіртті. Тағы да терең, тұңғиық әлемге бойлап, бар тауқыметін, қасіретін ұмытып, бүкіл сана – сезімі кітап мазмұнына шомылды. Ол тағы да көңілінің осы әлемде жалғыз екендігін ұмытып, шаршаған көңіліне медеу тапқандай, жаны рахаттанып, әр сөзді мұқият оқи бастады. Басын сәл көтеріп, мұңдас досы - терезеге қарады. Үйлердің шамдары жанып, қарбалас өмірге араласқан пенделерді көріп, тағы да бір күнінің өткенін, ол іштей өмірдің осылайша тоқтаусыз өте беретін үлкен керуен екенін пайымдады.

Әрине, ол өмір жайында ойланбайтын, толғанбайтын пенденің жоқ екендігін, әркімнің өмірді өзінше бағалайтындығын сезінеді. Әйтседе Каринаның өмірге деген көзқарасы өзгеше, сау адамның өмірі күрес пен тартысқа толы болса, оның өмірі өз шеңберіндегі тартысқа толы. Себебі өмір қызық пен рахатқа, қуаныш пен қайғыға, азап пен қасіретке толы – үлкен мектеп. Одан алар тәлім – тәрбие бастауы: отбасы, жақындарың, қоршаған орта. Соңғы кезде ұғынғаны, өмір ешкімге де аяушылық танытпайды, себебі кез – келген тосын сыйларға толы болады. Осындайда Каринаның көңіліне медеу болатын жай, оны қоршаған жанашыр жақындары. Кейде «Жан жы-

луы» бағдарламасынан өзі сияқты дертке шалдыққан балалардың, ата – ана мейірімінен тысқары қалғанын көріп, жаны түршігеді. Осынау жарық дүние есігін жарымжан болып ашып, одан да сорақысы, сол әлемде жалғыз қалуы, неткен қасірет десеңші!

Карина ой жетегінде, түпсіз тұңғыық теңіздің ескегін баяу тербетіп, тыныштық әлеміне қалқып бара жатты. Міне, ол бұлтқа айналып тау сілемін бауырлай ұшып келеді. Аспан әлемінде сан мың жұлдыздар, жарқыраған ай сәулесі оған тұңғыық әлеміне жол сілтегендей. Құсжолы арқандай болып, Жетісу көгіне жайғасқан, қаратұңғыық мұнартып, оны әлдилейді. Терең ұйқыға кеткен Каринаның көрпесін қымтаған әжесі шамды сөндіріп, ақырын шығып кетті. Тылсым дүниеге бойлаған Карина, еш алаңсыз бейқам ұйқыға кетті. Оны қызық пен қиыншылыққа толы өмірі алда күтіп тұр...

II орын

Ғылымханов Мәрлен

15 жас, 10 сынып,
БҚО. Жаңақала ауданы,
№2 Жаңақала ЖББОМ

Менің ерекше құрбым

Бұл өмірде тағдырдың тәлкегіне ұшырап, айықпас дертке шалдыққан жандар көп-ақ. Әр пенде маңдайына не жазылады, соны көреді ғой. Кей пенде туғанынан кеміс боп тууы мүмкін. «Қате аяқ астында» демекші, кейбір жандар жол апатынан зардап шегіп, өкініш өртіне оранып жатады. Алайда, өкінгеннен не пайда? Болары болып, бояуы сіңгеннен кейін қолдан келер шара бар ма? Әттең деп, тізеңді соғып қала бересің. Мұқағали ағамыз айтқандай,

«Қайтер едің өмірге келмегенде,

Көнесің де...

Қайтесің көнбегенде?

Көресің де...

Қайтесің көрмегенде?

Көлден тамшы бұйырмас шөлдегенде.»

Құдайға жаныңның аман қалғанына алғыс айтып, өз халіңнің ауыр екендігін түсініп, көз жасты сығып отырғанда, жаныңда жа-

нашыр досың болғаны қандай жақсы. Біздің айналамызда сол жағдайларға тап болған пенделер аз емес. Ал оларға көмек қолын созып, жылағанда жұбаныш болар достары саусақпен санарлық десем, артық айтпасам, кем айтқаным болмас. Кейбіреулер сондай жандарды өзінен төмен санайды. Қазіргі таңда сол ойдың жетегінде жүрген адамдар күн санап көбеюде. Ол жандардың көретін көзі, еститін құлағы болмаса да, сезетін жүрегі бар. Ал оларды жер бетінде ауру- сырқаусыз жүрмін деп өзінен төмен санау ақыл - ойдың таяздығы. Тәні сұлу емес деп, жан сұлулығын ұғынуға тырыспайтын пенделердің көп екендігіне таңым бар.

Өз басым сол жандарға жаным ашып та, басына түскен қайғы - қасіретті көтеріп жүрген төзімділігіне де қызыға қараймын. Бірге отырып сыр шерткенде көзіңе қат-қат болған жастың қалай кеп тығылғанын байқамай да қаласың. Менің өмірімде өз басымда белгілі бір дерті бар адамның кездескені аз болғанмен, көрісіп әңгіме - дүкен құрған кездерім көп болды. Ылғи да мен олармен жақынырақ болсам деген ойда болам. Құрбы- құрдастарым көп-ау. Бірақ, шерменге батып, мұң шағып, бірге жылайтын құрбым некен - саяқ... Кей-кездерде көз жасты жасырып қалуға болатын сәттер болады. Алайда, қарсы алдыңда бар сырын ағытып, бар қайғысын төгіп отырған аяқ - қолы кем жанды көргенде жанардағы жасты жасырып қалу мүмкін емес. Осы тақырып төңірегінде ой толғағанда, бала күнімдегі бір оқиға есімнен кетпей қойды. Кішірек күнімде Мержан есімді көрші баламен бірге ойнайтынмын. Тіпті, ол менің қасыма қонып та қалатын, бір үйдің баласындай едік. Құрбымның түнде ауырып қалатынын анама оның әжесі айтып кететінін кейін білдім ғой. Мен мектепке баратын жылы ол денсаулығында ақауы болғандықтан мектеп табалдырығын да аттай алмапты. Қандай қиын десеңізші! Өзі құралпы құрбыларымен бірге бір партада отыра алмау, тақтаға шығып сабақ айтып, бормен шимайлап жаза алмау... тағысын тағы мектеп қабырғасындағы қызықтарды көре алмады-ау деп ойласам, осы күні өзегім өртенеді. Біз қыздардың бұрымын тартып ойнап жүргенде ол біздің сыртымыздан тамсанып қарап тұрады екен ғой, өйткені оның үйі мектептің дәл қасында. Ол дүние есігін ашқаннан бір аяқ, бір қолы жұмыс жасамай қалған екен. Тіпті анық сөйлей де алмайды. «Бала кезінен мүгедек» деп жазылған қағазды көргеннен кейін ғана оның жағдайын түсіндім. Сырттай қарағанда оны дені сау адамға ұқсатасың. Бір жанымға бататыны қыздардың оны менсінбейтіні еді... Ол мұндай тағдырды сұрап алған жоқ қой, алланың жазғаны сол болар. Әттең! Қолымнан келсе, сондай бір құдіретке ие болсам, оны емдеп алар едім. Әттең, қолымнан ештеңе келмейтіні жанымға мұң ұялатады. Неге ғана солай болды екен деп іштей налысың. Мен оған әрқашан көмек қолын созыдым. Ол мектеп-

ке бармаса да, мұғалімдер оны үйден оқытатын. Оның арманы көп еді, маған әңгімелеп айтып отыратын...

Қол- аяғы кем болғанмен, ол да Алланың сыйлаған сыйы- өмірдің ауыры мен жеңілін дәл аяқ- қолы сау адамдардай көріп келеді. Қолынан келгенінше үй шаруасына көмектеседі. Мен сол жанды ерекше құрбым деп білем...

Сол құрбымды түсінетін жандар жоқтың қасы. Әркім өз қара басының пайдасы үшін жүргендей. Біздің заман-өзгеге мойын бұрмай асқақтап, көкірек қаққан заман ғой. Сол заманды жасап жүрген өзіміз. Заман адамды өзгертті дегеннен гөрі, адам заманды өзгертті деген дұрыс-ақ. Менің құрбым сияқты тағдыр тәлкегіне ұшырап жүрген жандар қаншама!

Таудан биік секілденіп талғамың,
Ардан биік секілденіп арманың.
Пенделікпен ұмытасың тәубеңді,
Сынағына шыдай алмай Алланың.

Адам баласына ең алдымен қанағат керек,- деп талай данамыз да айтып кеткен. Алайда, барына қанағат айтып жүрген жандар көп емес. Алланың берген сыйына шыдау үшін адамға үлкен төзім керек-ау деп ойлаймын.

Ай мен күнге өптіргің кеп шекеңді,
Көрмедім деп өкпелейсің шетелді.
Тәубеңе кел, шетел түгіл зағиптар,
Көре алмайды өзі туған мекенді.

Иә, өзінің туған жерінің қара топырағын көре алмай жүргендер барын естігенде, етегің жасқа толмағанда қайтсін. «Қайтер едік өмірге келмегенде...» деп зағип жандардан құралған «Сәт» триосы ән салғанда жүрегің езіледі.

Қошеметті көрмесеңіз несі бар,
Бар жағдайды ақиқатпен шешіп ал.
Жылы сөзді естімеген кезіңде,
Керең болып туғандарды есіңе ал.

Иә, ондай жандар жанары жаутаңдап сенен көзін алмайтынын қайтерсің? «Айналайын» деген жылы сөзді күніне бірнеше мәрте естіп жатамыз, алғысқа бөленіп, мақтау сөздердің куәсі де боламыз. Естімейтін адамдарға кейбіреулер назар да салмайды ғой. Осындай жайларды көріп жүргенде не істеріңді де білмейді екенсің.

Тәубеңе кел пенде болсаң есі бар,
Сабырсыздар қадірсіз боп тосылар.
Дүниеге қолың жетпей қалғанда,
Қос қолы жоқ пенделерді есіңе ал.

Олар дүние түгілі өз тағамын да сүйсіне жей алмайды емес пе? Қазіргі кезде болған үстіне бола берсін дейтін қанағатсыз адамдар

бір нәрсеге ақшасы жетпей қалса, жақын адамынан айырылғандай күйзеліп кетеді. Анау тұрған зәулім үйдің кілтін ұстай алмадым деп сан соғатындар бар. Бұл бекершілік.

Бақыт мәңгі тұрсын десең басыңда,
Қанағат қыл, ашуланба, тасынба.
Көлігім жоқ деп ренжуің бекерлік,
Аяғы жоқ адамдардың қасында.

Олар көлік мінген құрбыларына қызыға да, қызғана қарайтыны айтпаса да түсінікті. Айналаға көз салар болсақ, көретініміз бір-бір шетел көлігін мініп алған жандар. Солар көлігі бұзылып қалған жағдайда таяқ тастам жерге баруға ерініп, өзін бір жолы болмағыш адамдай сезінеді. Қанша жан сол көлікке мінбедім деп күндіз күлкіден, түнде ұйқыдан айырылды. Менің құрбымның да арманының бірі - көлік жүргізу. Мүмкін болса өзім-ақ көмектесер едім, әттең қолымнан келмейтіні өзегімді өртейді. Кей сәттерде туған жердің топырағын өз аяғыңмен басқанға не жетеді деп бәріне шүкіршілік етемін.

Топ алдында төрге озғың кеп төтеден,
Тым болмаса айтпадым деп екі өлең.
Ақын болып тумадым деп налысың,
Мылқау болып туғаныңда нетер ең?!

Осындайда әжемнің «екі көзім жайнап, тілім сайрап отырмын» деген сөзін еріксіз еске аламын. Өйткені ол кезде төсек тартып жатқан әжем аурудың қадірін түсініп айтқан екен ғой.

Жігіт үшін ұнатқан қызбен кездесіп, тілдесу бір бақыт емес пе? Ал, мылқау боп туғандар ұнатқан қызымен кездесіп сөйлеспек түгілі, көрісіп қалғанда «сәлем» деп те айта алмай, жанарымен жәутеңдеп қарағаннан басқа не істей алады десеңші?

Құлақ түріп әркім айтқан пікірге,
Бей-берекет бой ұрасың күпірге,
Тау мен тасқа соға бермей басыңды,
Аман - есен жүргеніңе шүкір де!

Алладан аспандағы айды сұрамай, амандығыңның өзіне тәубе айт!

Әрқашан жаны жаралы жандарға көмек қолын созайық, оларды мейірім құшағына бөлейік, қамқорлығымызды аямайық дегім келеді. «Аялы алақан, «Жан жылуы», «Балаларға өмір сыйла» бағдарламалары арқылы оларға жан жылуын төгейік!

*Менің досым да, дұшпаным да –
Тауқымет: әзірге екеуміз арбасумен келеміз.*

Б. Қаби қызы

Азабын тартып тағдырдың бұлғақ- бұралаң,
Қайғының дәмін татты екен көптеу кім одан?!
Зағип жандардың мұң менен зарын бұл күнде,
Мың адам түгіл түсіне алмайды бір адам.

Тағдырлар үшін бола ма тағдыр кінәлі,
Кім білсін кімнің өмірге қалай туарын?!
Қос қолы кем боп туылған жандар білді ме,
Қасирет шегіп жанарын жаспен жуарын.

Күл болып кетіп ойлаған асқақ армандар,
Фәниде талай зарлап бір жалғыз қалған бар.
Мойымай жүрсін күн менен түнде түңілмей,
Қос аяғынан бірдей айырылып қалғандар...

Өмірдің мынау сынағы қашан өтелмек,
Жұбанып жүрміз бір күні өтер, бітер деп.
...Армандауменен жаралған адам аңсауға,
Армансыз болып өмірден мәңгі кетер ме ед?!

Тұнық сыр төгіп жалғасқан талай түндермен,
Сол жандар шерін сезініп, татып кім көрген?!
Әр түрлі болып жаралса да адам өмірде,
Көппенен бірге жүруі керек бір жолмен...

Құрбыдай санап кімге де болсын барар ем,
Осыны қалап тұр- ау бұл байтақ дала кең.
Орнаса егер пенде біткеннің теңдігі,
Сәулелерді кеп оранар еді бар әлем...

II орын

14 жас, 9 сынып, БҚО
Жәнібек ауданы,
Е. Ниетқалиев атындағы, ЖББОМ

Менің ерекше құрбым

Менің айтқалы отырған құрбым ерекше деп айтуға лайықты. Мен оны мүгедек болған соң ерекше деп тұрғам жоқ, әрине. Оның нұрлы жүзі, жайсаң мінезі, өмірге ғашық көзбен қараған қап-қара көзі өте ерекше. Онымен танысқаным көп те болған жоқ. Небәрі екі ай болды. Оның бауырмалдығы мен қайсарлығы, жалпы тамаша мінезімен өзіне тартқан соң ба, білмеймін, онымен бірден дос болып кеттік. Мәлика киіктің лағындай сүйкімді, дөңгелек көздерінен әркез от ойнап тұратын. Қуанса, әрбір кірпіктері қуаныштан дірілдейтін. Сондай-ақ бар бейнесінен шынайылық байқалатын.

Жағдай былай басталды. Біз, анам, әкем, ағам, інім бәріміз Қамысты ауылына көшіп келдік. Мен үйді реттеуге анама көмектесіп әуремін. Біраз күн абыр-сабыр болып, ақыры балалармен танысып, білісуге мүмкіндік алдым. Көптеген достар таптым. Айсұлтан, Дана, Әйгерім, Тимур, Зарина - бәрі де ақкөңіл, тамаша балалар екен. Біз бір күні серуен құрып, топтасып волейбол ойнауға кірісіп кеттік. Ойынның қызығына берілгенім соншалықты, шетте біздің ойынымызды қызыға қарап тұрған қыз баланы байқамай да қалыппын. Кенет, оны көзім шолып қалды. Біздерге үздіге қарап тұрған, отты жанары бар әдемі қыз мүгедектер арбасында отыр.

А, сондықтан екен ғой, бізге мұнша қызығушылықпен қарап тұрғаны. Жанына баруға бата алмадым. Жанына барып не айтатынымды да ойлай алмадым. Осыдан кейін, берекем қашып, ойнауға зауқым соқпады. Бірден үйге жүгірдім. Үй ауласында жүрген анама келіп әлгі қыз туралы айттым.

- Күнім – ау, сен мына көрші Балжан апайдың немересі Мәликаны айтып тұрмысың? Міне, оның үйі. Енді екеуің көрші боп, достасып кетесіңдер, - деп анам мені біраз сендірді. Мәликадай тағдырдың қатал сынына ұшыраған қызға демеу болып, дем беріп, арқа сүйер жан құрбысына айналсам, оған тигізген үлкен шарапатым осы болмай ма деп ойладым. Ертеңгісін Мәликаның үйіне бардым. Сәлем бере кіріп келдім. Үй іші жұпыныдай көрінді, әрі біраз шаң – тозаң басып қалыпты. «Е, Балжан әжей болса жас емес, оның үй шаруасымен айналысатын шамасы да жоқ шығар, ал Мәликаның түрі мы-

нау» деп іштей күрсініп қойдым. Төрде отырған ақжаулықты әжейді көрдім.

– Сәлеметсіз бе, әже! Мен жаңадан көшіп келген көршілеріңіз болам. Атым – Ақсұлу.

– Амансың ба, құлыным, төрлете ғой, - деген жанға жайлы, жүрекке жылы сөз естіген соң жүрегім бірден жібіп сала берді.

Балжан әже шеткі бұрышта ұйықтап жатқан қызды нұсқады.

Сұрамасам да, Балжан әжей өзі сөйлеп кетті.

– Басынан не сор, не қайғы арылмаған менің бейкүнә немерем ғой. Өзі – мүгедек. Оның осы халі мені қатты күйіндіреді.

– Ал оған не болды? – деп таңдана сұрадым мен.

– Қызым әкесі Мұрат пен шешесі Әсия үшеуі кездейсоқ жол апатына ұшырады. Ұлым мен келінімнен айырылып қалдым. Ал немерем болса әке – шешесіз жетім қалды. Ол аздай осы жол апаты салдарынан аяғы сал болып қалды. Мәликам ол кезде он жаста еді. Одан бері үш жыл өтті. Немеремді анда апарып, мында апарып емдеткенмен, ем болмады. Бақсы-балгерге де қараттым, шипа табылмады, қызым үшін бәрін жасадым, қайтейін енді. Енді не де болса көнуге даярмын, тек осы немеремнің бағы ашылса болғаны, - деп әжей еңкілдеп жылап қоя берді. Өзім түгіл, өзгенің әрбір күйінішіне қайғыратын мен де жасқа еріксіз ырық бердім.

Енді – енді есімізді жия бергенде, бейкүнә періштедей ұйықтап жатқан Мәлика да оянды.

Мен бірден:– Сәлем, Мәлика. Мен – Ақсұлумын. Осы ауылға жаңадан көшіп келдім. Сіздердің көршілеріңізбін, - деп өзімді таныстыра кеттім.

Бағанадан бері жүзіне қарап, өмірден түңілген, ұяң, момын қызды елестетіп отырған мен кенет ол ойымнан айни бастадым.

– Сәлем, Ақсұлу. Мен кеше сенің волейбол ойнағыныңды көріп таңдандым. Тамаша ойнайсың. Көшіп келгенің қандай жақсы болды. Өзің сұлу, әрі елгезек қыз екенсің, - деп Мәликаның жүзінен нұр ойнап шыға келді. Мен біраз әңгімелесіп отырған соң, «ертең келермін» деп, үйге қайтуға жиналдым.

Қызым, тоқта, тоқта, – деген Балжан әжейдің дауысы мені тоқтатты. Аулаға шыққан соң, маған қарай келе жатыр екен.

– Шынар, қызым. Айыпқа бұйыра көрме. Мәликаның көзінше айта алмадым. Мәлика немерем, күндіз – түні жалғыз, жанына серік құрбы іздейді. Ешкім де оны елеп, мән берген емес. Қызым, сенің жаның жұмсақ қыз екеніңді байқадым. «Не де болса, Мәликаммен дос болып, қасында жүрші» деген өтініш айтпақшы едім.

– Балжан әже, қамықпаңыз. Сіздің үлкендігіңізді сыйлап кішірейгенім емес, мен өзім шын ниетіммен Мәликамен дос

болғым келеді. Оның жанын аз да болса емдей алсам, бұл мен үшін таусылмас бір үлкен бақыт болар еді, - деп шын пейілімді білдірдім. Үйге барған соң, ойымнан Мәлика шықпады. Тағдырдың қатал сыны—ай, – дедім, өмірге ғашық көзбен қараған бір пендеңді неге мұнша тәлкекке түсірдің. Осы ойлар маған маза таптырмады. Мәликаның жастай тартқан азабы, аянышты тағдыры, жас қыздың жоғалған болашағы бәрі, бәрі мені қатты толғандырды. Келесі күні Мәликаның үйіне тағы бардым.

– Сәлем, Ақсұлу. Қалың қалай? Қош келдің? Сені көргеніме қуаныштымын. Мәлика сөзін айтып тауыса алмай жатыр. Менің келгеніме қуанышты екені ажарынан, даусынан анық білінеді.

– Жақсымын, өзің ше?

– Өте жақсы. Сені көріп көңілім көтеріліп қалды.

– Балжан әже қайда?

– Әжем дүкенге кетті, сәлден соң келеді. Әжем мәңгі жасамақшы. Түскі асқа біздің үйде қал. Әжемнің мәңгісің жесең, таңдай қақтырады. Сөйтіп, мен түскі асымды Мәликаның үйінен іштім. Сөзі шындық боп шықты. Балжан әжейдің жасаған әр асының дәмі тіл үйіреді екен. Алғысымды айтып, Мәликамен қоштасып кеттім.

Мен мүгедек болғанына налып, өмірден түңіліп, тағдырына үнемі арыз айтып, күндіз–түні көз жасы құрғамайтын адамдарды көрдім. Бірақ, мен Мәликаның көзінен қиындықпен қанша болса да арпалысуға дайын, өмірден үміт үзіп кетпеген, өмірге құштар қайсарлық сезімін байқадым. Таң ата анамнан ақша сұрап Мәликаға сыйлық алып, оның көңілін көтермекші болдым. Дүкендерді аралап бір қызғылт түсті сағат сатып алдым. Ол қуанатын болды ғой.

Түстен кейін, Мәликаның үйіне келдім.

– Ай, Ақсұлу, келгенің қандай жақсы болды. Ішім пысып, зерігіп отыр едім, – деді Мәлика.

– Мәлика қарашы! Мен саған сыйлық алдым, - деп сағатты көрсеттім.

– Мәссаған, көп – көп рахмет. Ақсұлу, әдемісін – ай деп жүрегі жарыла қуанды. Мен де қуандым. Бірақ кейін көңілі жабырқау тартып сала берді.

– Не болды? Әлде ұнамады ма, - деп қобалжи сұрадым.

– Жоқ ә, ұнағанда қандай. Бірақ маған сағаттың қажеті қанша деп ойлап отырмын. Әрбір өткен күнім ғасырдан да ұзақ боп көрінеді. Мен үшін ешқашан уақыт өтпейді. Жүре алмаған қандай зор бақытсыздық! – деп бір қатты күрсінді.

Мәликаның жүрегіне жара салдым – ау, – деп жаным қиналды.

– Кешірші, құрбым! Сені уайымға салатынын білсем сағат сатып алмас едім, – дедім.

– Жоқ ә, жай көңілім босады, сен қамықпа, сағатыңды шынымен де ұнаттым.

Мен үшін бұл сөз, менің көңілімді қалдырмау үшін айтылған сылтаудай көрінді. Кенет, Мәликаның көңілін басқаға аударғым келді.

– Мәлика, сен білесің бе? Мәлика деген есім нендей мағынаны білдіретін.

– Жоқ, әйтеуір бұл есімді әкем қойыпты.

– Мәлика – араб тілінен аударғанда «патшайым, билеуші әйел, ханшайым» деген мағына береді.

– Рас па? Сен оны қайдан білесің? Бір кітаптан оқыдым. Атың тура саған лайықты қойылған ат екен. Мәлика сәл жымыып қойды.

– Ақыры, Мәликамен біраз әңгімелесіп үйге қайттым.

– Апа, Мәликаны білесің ғой. Өте–өте–өте жақсы қыз.

– Иә, қызым. Менің пайымдауымша, Мәлика – өмірдің сынына шыдай алмайтын адамдардан мүлдем өзге, бойыңда қуаты мол ерекше қыз. Бірақ, амал нешік? Тағдырдың ісіне шара бар ма? Жазмыштан озмыш жоқ деген, – деп анам да сөзімді қостап, біраз күрсініп алды.

Осы кезден бастап Мәлика менің жақын құрбыма айналды. Мұңымыз да, сырымыз да бір, арамыздан қыл өтпейтін тату құрбы болып кеттік. Мені оның қайсарлығымен қоса ақжарқындығы, бауырмалдығы, ақкөңілдігі өте қатты қызықтырды. Оның көзіне қараған сайын жарқ етердей бір үміт сәулесін көрем. Өзгелердей емес, тым ерекше туған ба деп те ойлайтынмын. Оның оқу–білімге деген ынтасында шек жоқ. Бірақ оған мүгедектігінің кедергі болатынына қатты өкіндім. Мәлика сондай – ақ әзілқой еді. Маржандай тізілген майда тістерін жылтыратып күлгенде күлкісінен пәктік пен шынайылық байқайтынмын. Оның өмірге деген көзқарасы басқалардан бөлек, көңілінде қаншама орны өшпес ауыр дерт жатса да, оны көтеруге әркез дайын. Бірақ сіз Мәликаның жаны ауырмайтын, ешкімге сыр білдірмейтін қыз деп ойламаңыздар. Ол соңғы апта ішінде маған ішкі шерін тарқата баяндайтын. Мүгедек болғанына қапаланғанымен, сырт көзге білдіргісі келмейді екен. Оның айтқан тоқсан қайғысын мен ерінбей тыңдайтынмын. Анасын, әкесін сағынатынын айтқанда екеуіміз қосыла жылайтынбыз. Мәлика тек мұң шертумен тоқталмайтын. Екеуіміздің болашақ жайлы талай–талай арманымыз, отбасы, мамандық, өмір жайлы арманқиялдарымыз бір – бірімен ұштасып жататын. Мен өскенде әнші болғым келетінін айтатынмын. Ата – анам да маған сенен жақсы әнші шығады дейтін. Мәлика кейде маған ән айтып берші деп те қолқа салады. Әнді терең сезініп, түсініп, сүйсіне тыңдайтын.

- Шынар білесің бе, сен нағыз өнер үшін, ән үшін туылған жансың,— деп мақтағанда көңілім өсіп, бір марқайып қалатынымын. Мәлика сөз шебері болатын. Кез – келген кісінің көңілін тез таба қоятын.

Мен одан болашақ мамандығы жайлы сұрағанда, ол: «дәрігер», – деп жауап берді. Адамдарды емдеп, мен сияқты талай–талай көмекке зәру жандарға көмектесер едім деп қиялдап бастап, кейін, «мен сияқты кембағал жаннан қандай дәрігер шығады дейсің», -деп өзіне тоқтау салады. Мен сол кезде: «Жоқ, Мәлика. Олай деме». Сен - өте ақылдысың, сұлусың, өнерлісің. Алға қойған мақсатқа жету үшін талпыну қажет. Өмірде егер адам баласы қаласа, барлық нәрсеге қол жеткізу әбден мүмкін. Тек қамығып, тұнжырап, өмірден түңіле көрме. Ертең ғажап болып, армандарың орындалып жатса, маған «сен айтып едің ғой дейтін боласың» деп оны ғажайыптың болатынына сендіретінмін. Бір күні газет – журнал ақтарып отырып мынандай жарнамаға көзім түсті. «Мүгедек жандарға Германияда үлкен мүмкіндік бар». Германияда осындай сал науқастарды емдеу үшін ашылған клиника бар көрінеді. Онда білікті, тәжірибелі дәрігерлер жұмыс істейді. Тіпті «үміт жоқ» дегендер де емделіп шыққан көрінеді. Осыны оқи отырып, Балжан әже мен Мәликаның үйіне жүгірдім.

– Әже, Мәликаның аяққа тұрып кетуіне зор мүмкіндік бар көрінеді, - деп бәрін бастан аяқ баяндап бердім.

– Қой, Ақсұлжан. Біз талай жерден ем іздеп табан тоздырдық. Одан қайыр болмағанда, бұдан не қайыр, - деді Балжан әже.

– Жоқ, әже. Бәрі Мәликаның болашағы үшін. Ол емделіп шығуға тиіс. Өтініп сұраймын, бұл мүмкіндікті жіберіп алмаңызшы, - деп біраз жалындым.

Келесі күні Мәликадан қуанышты хабар алдым. Әжесі екеуі Германияға ем іздеп бармақшы көрінеді. Қуанғанымнан Мәликаны құшақтап алдым.

– Ай, құрбым – ай! Сен үшін қандай қуанышты екенімді білесің ғой, шіркін, - деп шаттығымды жасыра алмай айғайлап жібердім. Біраз уақыт өткен соң Мәликалар да Германияға жол жүріп кетті. Сол күннен бастап Мәлика екеуіміз күнде телефонмен сөйлесіп тұратын болдық. Бір күні қоңырауға жауап бергенде қуанышты құрбымның дауысын естідім.

– Ақсұлу, білесің бе? Мен аяққа тұратын секілдімін. Аяғымды сезе бастадым. Дәрігерлер құлан таза айығуыңызға зор мүмкіндік бар деп айтты. Мен Мәликадан да бетер қуандым.

– Айттым ғой, айтып едім ғой, құрбым, мен саған айтып едім ғой, - деп күліп жібердім.— Иә, айтқансың, айтқанда қандай, – телефоннан Мәликаның сыңғыр күлкісі естілді.

– Мен саған үмітіңді үзбе дедім ғой, өмірде ащымен қатар тәтті де болады, қиынмен қатар оңай да болады, күйінішпен қатар сүйініш те болады, қайғымен қатар қуаныш та болады. Өмірде қиындықты жеңе білген жандар ғана жеңіске жете алады. Сен – сол өр рухты, жеңімпаз жандардың бірісің, Мәлика, - деп оған сөзбен дем беріп қойдым.

Міне, сол күннен бастап Мәликаның аяққа тұрып, толық жазылып, ауылға келіп, мені қуантатын күнін асыға күтудемін.

III орын

Әділова Тоғжан

15 жас, 10 сынып оқушысы,
Тараз қаласы
Бауыржан Момышұлы атындағы
№45 қазақ классикалық гимназиясы

Менің ерекше құрбым

Көңілім түсіп, жайсыз күй кешкенде әсем дауысымен сүйікті әнімді салып, жүзіме күлкі, жүрегіме қуаныш сыйлайды. Кейбір кездері онымен кітапханаға барамыз. Кітап - рухани азық. Жаксы кітап оқыған сайын, бойына асыл тастарды жиғандай боласың. Жан дүниедегі байлық – ойда мәңгі қалады, тозбайтын мұра іспеттес, өмірлік серік.

Мерзімі шексіздікке ұласқан күйбең тіршіліктен қолы босаған сәтте өсек пен өтірікті шетке ығыстырып, кітап оқуға зерделенген адам қараңғылық есігін әлдеқашан құлыптап қойғандай. Мұндай адамдар Күн сәулесіне еркелеп, жарықтың шапағатына бөленгендей көрінеді маған.

Кітап оқу ойым мен санамды қазақ әліпбиіне бағындырған сәттен бастап сүйікті ісіме айналды. «Білгенім бір тоғыз, білмегенім тоқсан тоғыз» деген сөз айтар ойыма нұсқау, мазмұнын түсініп, сырын ашпаған кітаптарымның санын есептеп болмаспын. Бұрындары үлкен кітапханам болса екен деуші едім, себебі ойыма қанат, бой-

ыма күш беретін ол - кітап. Әдеби шығармаларды оқи отырып, жас қиялым мен сезімді ұштастырамын. Басты кейіпкер қандай күй кешсе, мен де сондай халге түсемін, оны ойландырған өзекті ой мені де толғандырады. Әдеби шығармаларды оқудың рахаты осы емес пе?

Жақында Сайын Мұратбековтың «Жусан иісі» шығармасын оқыдым. Жазушының ой талқысына салған басты өзегі - аса салмақты, жасына қарамастан тілі орамды, ой - өрісі кең, дарынды бала Аянның тағдыры. «Ағасы бардың жағасы бар» дейді, Аянның тас қамалдай қорғаны, мейірбан ағасы жалыны қызыл соғысқа Отан-Ана үшін аттанған. Осынау қиын заманда көненің көзін көрген кәрі әжесімен ағайын-туыс жағалап, өзге ауылға жетеді. Жаңадан келген Аянға жолдас болуды құмартқан балалар көп, әйтсе де, Аян ешкімді алаламайтын, ойын қызығына бірге бөленетін. Аян оқыстан аяғын жарақаттап, әлгі қызықтың бәрін ұмытып, ойын балаларына алыстан көз жіберетін. Көп ұзамай асыл әжесі фәнимен қош айтысады, сонда Аян мұңайған көңілмен біраз ауыр ойға түсіп, сосын достарын ертіп, түнгі салқын самалмен ертегісін бастады. Бірде қайғыға батырып, бірде шаттыққа бастайтын Аянның сөз шеберлігіне бар балалар тәнті болатын, «тағы айтсаңшы» деп жалынып, ертегілерінен мүлдем жалықпайтын. Кейін ауылға қаралы қағаз келді, Аянның алтын тірегі, асқар тауы ағасы соғыста қаза тапты. Баланың жүрегі тағдырдың тәлкегін көп сезінді, біраз уақыт өтіп, ол балалар үйіне кетті.

Автор Аянның жүрегінде күшті салмақ тұрғанын, денсаулығында кінәрат барын біле тұра, оның болашағынан зор үміт күтті, ондай рухты баланың шыңы биік белестерді әлі-ақ бағындыратынына күмәнданбады.

Ғұмыры қысқа жалғанда тосын жағдаяттар мен күтпеген оқиғалар жиі болады. Мұны бәз біреулер Алланың сыны дер, өзгелері жолы болмады не сәті түспеді деп құр сөзге көшеді. Абай айтпақшы, адам туғанда есті болмайды, тек өмірді көргеннен кейін тылсым дүние сырын таниды. Өмір сан алуан кедергімен жалғасқан ұзын баспалдақтардан тұрады, біреу сүрінбей шыңға жетсе, екіншісі жығылғаннан қозғалмай, еш әрекетке көшпей орнында қалады. Демек, жақсы өмір сүру үшін бойда асыл рух, көзде лаулап жанған от болуы керек.

Қалыптасқан көзқарасыма өзгеше сарын берген, терең ойға түсуге себепкер болған бір жан бар. Ол - Жұлдыз.

Өткен күзде мектеп жүрегі - ұстаздар мерекесіне орай концерт өткізілді. Екінші анамыздай болған сынып жетекшімізбен арнайы концертті тамашалауға мектептен бірнеше оқушы бардық. Паһ, шіркін! Өнердің құдіреті-ай! Биші қыздар бұралып, нәзіктікпен халық

биін нақышына келтірді, енді бірде жеткіншек қолына домбырасын алып, Құрманғазының күйін орындады. Өзге жастар ұстаздың жұмсақ та қатты, қатал да нәзік болмысын бейнелейтін қойылым сахналап, зеріккен көңіліміз тамаша әсер алып, демалып қалдық. Кенеттен қара көзілдірік таққан талдырмаш бітімді, бұрымы ұзын қызға бар назарым ауды. Концерт ұйымдастырушысы әлгі қызды киелі сахнаға шығарып, қолына микрофон ұсынды. Сазды әуен естілді, қыз ән салды. Оның бұлбұлдай тамылжыған әдемі дауысы жүрегіме бірден жол тауып, құлағымда сазы қалды. Сахнадағы болмысының өзі оның ерекшелігін, өзгеге ұқсамайтындығын тайға таңба басқандай етіп көрсетті. «Барша жұртты өнеріне бас игізердей ұлы дарын екен» деген сөздер санамда қайта-қайта жаңғырды. Бойымды әлдеқандай сезім билеп, тіпті өзімді осындай әнші деп көзге елестеттім. Үш минутқа созылған әсем ән мен нәзік дауыс тылсым күшпен мені жаңа әлемге жетелегендей көрінді. Ән біткен соң, дарынды қыз жүргізушінің жәрдемімен сахнадан түсіп, бөлмеге кіріп кетті. Концерт біткен сәтте, қос жанарым әлгі қызды іздеумен болды, таныс емес болғанымен, жүрегім оны жақын тартты. Сыртқа жол тартып, кешкі самалдан ләззат алып тұрғанда, сабырлы қалыппен орындықта отырған әнші қызды көзім шалды. Жерден жеті қоян тапқандай қуанып, жанына бардым. «Өнеріңе тәнті болдым. Керемет дауысқа ие екенсің. Есімің кім?» деп сұрадым. Қыз сәл жымыып, «Есімім - Жұлдыз» деді.

Жұлдызға бірден үйренісіп кеттім, жақын құрбыма айналды. барып, ақиық ақын Мұқағали мен Мұхтар Әуезовтың мазмұнды шығармаларын оқып беремін, сонда мені бар ықыласымен тыңдайды. Дүкендерді бірге аралаймыз, менің талғамыма сенеді. Өзі - қой аузына шөп алмастай момын, болған жайлардың тек жақсы тұстарын айтады, қандай болсын шешім шығарғанда тапқырлық танытады, естіп-білгенін ой талқысына салады. Кей адамдар оны түсінбей, қос жанарының жарық дүниені көрмейтіндігін бетіне басып, шамына тиеді, әйтсе де Жұлдыздың оларға ренжіп, ғайбат сөзге бой алдырғанын байқамадым.

Жүректе үмітті сеземін
Көргенде ерекше құрбымды.
Биігіне өнеріңнің сенемін
Елестеткен сайраған бұлбұлды.

Мен Жұлдызды мақтан тұтамын. Болмысындағы өжеттік пен қайсарлық оны биікке жетелейді, әсем даусымен барша жұртты аузына қаратқан дүлдүл боларына күмәнім жоқ.

III орын

Ибатуллиева Гүлнұр

15-жас, 10 "а"-сынып
БҚО, Закеганск кенті,
№30 ЖОББМ

Менің ерекше құрбым...

*Өкінбе, өкпелеме бүгінгіңе,
Өмір, өмір,
Болмайды түңілуге.
Мәңгі сені жазбаған сүрінуге,
Қайта тұрып, қақың бар жүгіруге.*

М.Мақатаев

Адам шіркіннің басына не түспейді дерсің? Қуаныш та, қайғы да, күйініш те, сүйініш те бар. Бұның барлығы бір тағдырдың басына тоғысқандай. Әр пенде сол тағдырдың талқысына түседі. Бұны көтере білетін, басына түскен ауыртпашылықтарға шыдай білетін адам өмірдің шыңына жетер, ал нардың ауыр жүкке малшынған сылбыр күйі секілді басындағы ауыртпашылықтарға төзімі таусылған пенде сол жолда өзін-өзі тәрк етер. Алла тағала қашанда жердегі пендесін бөліп жармайды, тіпті мүгедек болса да. Тек жақсы жандарды сынау үшін, сол жандарға бар ауыртпашылықтарды үйіп-төгіп береді екен. Бұның барлығынан сүрінбей өткен бақытты болады деседі. Мүгедек жандардың, демек, бәрі жақсы. Әр адам өмірге өз несібесімен келері хақ. Мүгедек жандардың арманы – адам қатарына қосылу, басқалар сияқты өмір сүру. Ұлы жаңалықты ашу олардың да қолынан келеді. Олардың өмірге деген көзқарастары ерекше талпыныстан құралады. Менің сондай құрбым бар. Оның есімі – Махаббат. Ол өнер-білімге құштар ақынжанды қыз. Бірақ сөйлеген кезінде тұтығып қалады. Ал ол сөйлеген кезде, тосыннан келген жандардың оған тесіле қарағаны - жанын ауыртады. Өз ортасын-

да жүргенде, оның сөйлегенін көп елемейміз. Бірақ ол сөйлегенде ұзақ сөйлейді, бірақ еркін сөйлемейді, кейбір әріптері түсініксіз. Әріптерді айтқанда, созып тұрып қалады. Мысалы "жаратылыстану" сөзінің алғашқы буындарын айтып, "ж-ж-жарат" деп айтады да, аузы дірілдеп барып, "т-т-тылыста-тану" деп аяқтайды. Айтқан кезде өзінің түрі де бұзылып кетеді. Өзінің тұтығып сөйлейтінін білгендей бізден қысылып қалады. Мұның мән-жайын сұрағанымда: "Менің анам мен әкем мені жарық дүниеге әкелді. Жарық дүние есігін ашқан менің есімімді анам мен әкем Махаббат деп қойыпты. Махаббаттың құдіреттілігінен туған есім екен. Басында бәрі жақсы болған, бірақ әкемнің шайтан суға біраз әуестігі болыпты. Шайтан судың арбауына түсіп, азғыруымен, қай түлен түрткенін білмеймін, әйтеуір, анам екеуімізді қыстың қақаған аязында суық қарға тастап кетіпті. Оның мақсаты - бізді туысқандарымыздың үйіне апару керек болатын.

Бірақ сол кезде қара ниетті екі адаммен кездесіп қалып, асықпай әңгімесін соғып, олардың берген шайтан суына алданып, "қазір келемін" деп, олардың артынан тартып отырыпты. Ал қара ниетті екі кісі "көмектесіп жіберші, осы жақын жерде" деген соң әкемді ертіп алып кетіпті. Әкемнің бармауына болар еді, бірақ жаман суды көрген соң, соған алданып, олармен кетіп қалыпты. Мен ол кезде 4 айлық жаңа туған нәресте болыппын. Ал әкемнің "қазір келеміне" алданған анам екеуіміз маң далада босып қала беріппіз... Кейіннен дәрігерлердің айтуынша, мойын тамырларыма салқын тиген екен. Бұл сөйлеу мүшелеріне де әсер еткен болуы керек. Осыдан болар менің тұтығуымның себебі". Бұл жауапты естіп, мейірімсіз әкенің айдалада анасымен баласын тастап кеткен іс-әрекетін көз алдыма елестетіп, көзіме жас алдым. "Бас пайдасын ойлаған әкенің шайтанның суы жолында өз отбасын тәрк еткені қалай" деген суық ойлар санамды қаптап алыпты.

Дегенмен, анасының туысқандарына қалай жеткендігін қызығушылықпен білгім келіп, енді-енді сұрайын дегенде, оның көзінен мөлдіреп шығып келе жатқан жасты көріп, жүрегім қарс айырылғандай болды. Бәлкім, ата-анасын сағынды ма, әлде өзінің нақты сөйлей алмайтынына күйінді ме, кім білсін?! Жан құрбыңның қиналып жылап отырғанын көрген кезде жанымды қоярға жер таппадым. Тіпті, қалай жұбатырымды да білмедім. Оны құшақтап, мен де қосылып жылап алдым. Әкесінен әлі күнге дейін хабар жоқ, ал анасы ауырып қайтқанына бір жылдай болып қалыпты.

"Мен дұрыс сөйлей білмесем де өмірге келгеніме еш өкінбеймін.

Олар қазір жоқ болса да, дүниеге әкелген анам мен әкеме рахмет айтамын"-деді. "Бұл менің өмірімдегі зіл-батпан ауыр жүк шығар. Менің әкеме деген еш ренішім жоқ"-деп, сөзін аяқтады. Мен оның бұл сөздерінен кейін жүрегінің мейірімділікке толы екендігін байқадым.

"Өзің жақсы болсаң, айналадағылардың да бәрі жақсы" дейді ғой, мейірімді әрі ақылды құрбымның айналасынан достары көбейді. Сөзге шорқақтығы болса да, оның достары құрбымды қатты жақсы көрді. Мен оның жақын құрбысы болғандықтан, сырласып, бір-біріміздің тілімізді тауып жүрген жандар едік. Басқаларға айта алмаған ойын маған ашық айтады. Бірақ үнемі қағаз бен қалам жанында жүретінін байқадым. Мен оның маған айта алмаған ойларын ішіне бүгіп, қағаз бетіне түсіретін болар деп ойладым. Достары көп болса да, қаласымақтардың көбі Махаббаттың сөйлегенін келеке қылады екен. "Сөйлей білмейсің", "сөйлемеш, жарты әріпті жеп қоймай" деген сөздеріне шыдай алмай, күйініп, оларға айта алмаған сөздерін ақ қағазбен сырласқандай, парақтап отырады. Бұл маған айтылған сөз болмаса да, қаласымақтардың сөзі менің де ызамды келтіретін. Олардың ыза келтірер іс-әрекеттерін көргендегі Махаббаттың арманы-олардан да озу, олардың бұл сөздерін жоққа шығару. Сондықтан жастанып жатып кітап оқиды. Кітап оқыса, жан дүниесі тынышталардай, бар өшін осы оқуынан алардай! Кітап оқып, көп біліп, бәлкім, мол қаражат жинап, басқалармен тең сөйлеуіне өзі жағдай жасағысы келетін шығар. Дәрігерлерге қаралғанда, олардың айтатыны да - операция жасау. Бірақ мол қаражат керек екенін айтады. Басқа бір елге барып, ота жасатып, жақсы сөйлеуіне байланысты барлығын біліммен ұштастыратын шығар. Бұлардың барлығы басқа балалардың мазағын жоққа шығаратындай талпыныс шығар. Иә, бұл жағдай сол балалардың басынан өтпегендіктен олар түсінбес, сірә?

Бір жағынан, осындай жағдай болса, көңілсіз жүретінін байқағам. Басқа нәрселерді жасырмай айтса да, олардың әжуалағанын, мазақ қылғанын айтпайтын. Мен жалынып, сұрасам ғана айтады. Екінші жағынан, мені біреулер мазақ қылса, мен де ренжитін едім." Біреулер сені келеке қылса, қалай шыдап тұрмақсың, қалай ренжімессің, сенің ішіңнің алай-дүлей болып жатқанын ол ақылсыздар қалай түсінсін, сенің жан дүниеңді қалай сезінсін?!" Бұның барлығы да менің құрбымның өмірге деген бір бөлек көзқарасын қалыптастырды.

Менің құрбым – Махаббаттың өмірде деген көзқарасы өзгелерден бөлек, ерекше еді. Басқаларда жоқ асыл қасиет – Махаббатта бар болатын. Мысалы, тұтығып сөйлеп, басқалар сияқты сөйлей алмайтынына өкінсе де, өмірге деген көзқарастарының

жақсы пиғылда болуы нәтижесінде оның алға қарай ұмтылысы – жігерін жасытпады. Мейірімділігімен айналасына шуақ шашты. Ол осы қасиеттерінің арқасында ақындық талантымен таныла бастады. Негізі бұрыннан жазады екен. Аяқ астынан келген шабытпен шамданып, өлең жазады екен. Әртүрлі тақырыпта жазыпты: отан, туған жер, ана, әке туралы. Әрқашан еңбектеніп, ізденіп жүрді. Осыдан өлеңдерінің өте жақсы екендігіне көз жеткізген талайлар - Махаббаттың өнерін жоғары бағалады. Махаббаттың өлеңдері самал желдей барлығын баурап алды. Оның өлеңдері арманының құсына қанат бітірді. Өзі армандаған өнер иесі болды. Махаббат өз білімінің арқасында өзін кемсіткендерді шаң қақтырып, арманының бір бөлшегін орындағандай болды.

Мен жоғарыда айтқанымдай, әр адам дүниеге өз несібесімен келеді ғой. Өз өмірінің өрнегін қалыптастыратын да солар.

Адам баласы өзінің айналасындағыларға, басқа адамдарға деген көзқарасын, ниетін өзгертсе, олардың да бұған деген көзқарасы өзгереді. Адам өзінің ой-пікірін, ниетін түбегейлі өзгертсе, оның өмірінің мәні де өзгереді. Жаңағы айтылған оқиғалардың негізінде Махаббаттың өмірге деген құлшынысының арқасында бәрін де жеңіп, өзі жасты балалардың мазақ қылғанына да көніп, ешкімге кек сақтап, өш алуды ойламаған құрбымның іс-әрекетіне қарасаң, басқаларға үлгі боларлықтай. Жүрегі мейірімге толы жандардың бәрі қасымызда жүр екен, ал кейбіреулері оны елемейді ғой! Қасымызда жүрген жақсы адамдардың жан дүниесіне үңілмей, сыртқы келбетіне қарайтын жандар толып жатыр. Құрбымның арманының орындалып келе жатқанына қуаныштымын. Дейтұрғанмен, мен оның қасында үнемі болмаймын ғой. Ол ертең мектепті аяқтап, жақсы оқу орнына түсіп кеткенін қалаймын, бірақ сол жерде тағы да оны басқа біреулер мазақ етпесе екен деймін. Ол қиналмаса екен, білім-ғылымды артына ілестіріп жүре берсе екен деп тілеймін. Арманының шыңына жетсе екен деген тілектемін.

Әрбір адамның әлемде бір бөлшегі бар. Жанымызда жүрген жақсы адамдардың көңіліне қаяу түсірмей, жан дүниесіне үңіле білейік! Өйткені, олар да – пенде...

III орын

Тукенов Ернар

10 сынып,
Қарағанды облыстық тірек-қимыл
аппараты зақымдалған балаларға
арналған мектеп-интернат, КММ

Менің ерекше құрбым

Адам баласының табиғаты өте қызық... Біреулер тойып секіреді, біреулер тоңып секіреді, дегендей біреулер туғаннан үлде мен бүлдеге оранып, денсаулығының арқасында уайымсыз, қайғысыз күн кешеді. Енді біреулерін «ер», «қаһарман» деседе тұрарлық. Себебі, олар табиғат ананың «денсаулық» атты ұлы сыйынан толық тата алмай өмір сүріп жүргендер қаншама. Осы орайда менің ерекше құрбым ойыма орала береді. Есімі – Арайлым, аты затына сай. Осы құрбым жан-жағына «арайын» төгіп тұратындай. Арайлымның оқуға ықыласы, білім алуға құштарлығы ұстаздарды риза қылып, оқушыларды қызықтыратын. Оқу мен өнерді бірдей алып жүреді. Мектеп ішілік іш-шаралардың Арайлымсыз өтетіні кем де кем. Өзі жүргізуші болып, өзі ән айтып, өзі би билеуден жалықпайтын. Арайлымның ерекше бір қыры-ол оның спортқа бейімділігі. Ұлттық ойынымыз тоғыз құмалақты ұната ойнайтын, әсіресе суда жүзуде алдына жан салмайды.

Қасындағылардың бір сөзін жерге тастамайтын ол үлкенге құрмет, кішіге ізет білдіріп, үнемі қиналғандардың қасынан табылады...

ЫНТАЛАНДЫРУ 9-10 сынып (Шығармалардан үзінді)

Бекболатова Әсемгүл

15 жас, 9 сынып
БҚО, Жәнібек ауданы,
Тау ауылдық округі,
ЖББ Тау орта мектебі

Менің ерекше құрбым

Асау өмір арнасында,
Шалқып сәби сезімменен.
Он жыл мектеп партасында,
Бірге отырдым өзіңменен.

Осы әнді тыңдаған кезде өзімнің сыныптас құрбым ойыма түсе кетті. Сағынып қалыппын. Ол тоғызыншы сыныпты бітіріп, облыс орталығына педагогикалық колледжге оқуға кеткен болатын. Арада шамалы уақыт өтсе де, оны үнемі сағынып, жоқтап жүремін. Мен үшін оның орны ерекше. Оның білімге құштарлығы, асыл армандары, қайсарлығы, батылдығы, алғырлығы, намысқойлығы мені ерекше қызықтырады.

Құрбым екеуіміз кішкентай кезімізден бастап-ақ тіл табысып, достасып кеттік. Әрдайым екеуіміздің жұбымыз жазылмайтын. Мектепте болатын шараларда мен мәнерлеп өлең оқысам ол менің жанкүйерім болып, алдыңғы қатарда отырар еді. Оның жаны өте нәзік, өзіне ұнаған кинофильмдегі кейіпкермен бірге қуанып, бірге жылап отырғанына талай мәрте куә болғаным бар. Жұбымыз жазылмай жүрген бізді көрген ауыл адамдары ағайынды, яғни бір үйдің қыздары деп ойлап қалатын. Жазғы демалыс болды деп біздер қуанып жүргенде ол – «енді үш ай бойына сені сағынатын болдым» - деп мұңайып қалатын, себебі жыл сайынғы демалыста оны анасы Гүлжауһар Алматы, Астана қалаларына кезекпен апарып, емдеу курсына алуға жатқызып келетін. Қызының құрбыларынан кем калмауы үшін ойға-қырға сүйрелеп, қай жерден жанына дауа табылады деп жүрген Гүлжауһар апаның үміті үзілмесе екен деген ішкі арманымды құрбыма еш білдіргім келмейді.

Ертазиева Ақерке

15 жас, 10 «Б» сынып.
Ақтөбе қаласы,
№ 32 мектеп- гимназиясы

Менің ерекше құрбым

*Тұншықтырып тірлігімді тынымсыз
Тас төбемнен төнді тағы түн үнсіз
Маған қарап мұңаяды мың жұлдыз*

Адам баласы дүние есігін ашқанда, негізінен дені сау, он екі мүшесі түгел, есту, көру, түйсіну, сезу, ойлау қабілеттерімен туылуға құқылы. Айналаны қоршаған орта мен түрлі жағымсыз факторлардың әсер етуінен адам түрлі өзгерістерге ұшырайды. Кейбірі ата – анадан, мектептен алған дұрыс тәрбиеден түрлі мамандықты меңгеріп, өмірден өз орнын табады. Кейбірі қатал тағдырға тап болады. Өмірге келгенде көзі көрмей, не құлағы естімей кем болып туылады. Қол- аяғы сал, немесе мойын сүйегі басын ұстай алмайтын дертпен өмірге келеді. Бұл, әрине, ата – анаға да, мүгедек балаға да ауыр соққы. Бірақ тағдырға не шара! Кейбір жастар өз- өзіне қастық жасап, ішімдік пен нашаға үйірсек болып, ақыр соңында мүгедек санатына қосылады. Бұларды айтпағанда, жол апатына ұшырап, кем- тар болғандар саны да күн санап артып келеді.

Бастауыш сыныпта жүргенде:

«Сен оны құрметте,
Түсіндің бе қарағым?
Ол ақшаға сатқан жоқ
Тізеден кесіп аяғын»

- деген өлең жолдарын оқығаным есімде. Ұстазымыз сабақта Ұлы Отан соғысында, бейбіт өмірде шайқаста мүгедек болғандар туралы талай әңгіме айтқан еді. Сол кезде көшеде мүгедектер арбасына таңылған адамды көргенде, көзіме сұрапыл соғыс елестейтін.

Қай адам әдемі болғысы келмейді дейсіз! Бір қолы, не аяғы жоқ, көзі көрмейтін, не өз бетімен жүре алмайтын адам, мен сондай болайын деген шығар. Оларға күліп, кекесінмен қарағандар өздерінің де солай болып қалмасына кепілдік бере ала ма?

Жаратқан ием мүгедекке денсаулық бермегенмен талант, дарын берген. Кейбір мүгедектер сау адамнан да қабілетті...

Үкімет тарапынан мүгедектерге азды- көпті жеңілдіктер жасалуда. Спорт комитеті әртүрлі жарыстар өткізеді. Мәдениет саласы да би жарысы, әншілер жарысы секілді шаралар ұйымдастырады...

Құдайбергенов Ерік

15 жас, 9 сынып, БҚО

Сырым ауданы, Бұлдырты ауылы.

Бұлдырты ЖББ мектеп

Менің ерекше құрбым

Әлі есімде... 2004 жылы Білім күні 1-сыныпқа қадам басып, алғаш мектеп есігін ашып, әліппені қолға алған балалық шағымыз болатын. Әрбір оқушы ерекше сезімге бөленіп, жүздері бал-бұл жайнап алғашқы ұстазынан әліппені алып, партаға отыруға асығуда. Осы кезде Әйгерім де оқушылармен бірге әліппені алып, сыныптағы қаз-қатар тізілген партаның екінші қатарында менің қасыма келіп отырды. Әйгерімнің көз жанары күлімдеп, қолындағы әліппенің әр парағына назар аударып, өзінің оқуға деген ынта-ықыласының ерекше екенін аңғартты. Ол оқуда алдына жан салмайтын, тәртіпті де ибалы қыз екенін білімге құштарлығымен, қызығушылығын танытты. Бойында қызға тән сұлулық пен әдеміліктен өзгеше парасаттылық, кеңпейілділік, ақылдылық пен білімділік қасиеті су астында тұнып тұрған маржандай. Көңілі арайлап атқан таң мен қызарып батқан кеш секілді. Егер қуанышты болса, жүзіне күлкі үйіріліп, жайдарлы боп жүреді, ал көңіл-күйі жоқ болса, реніші көзінен-ақ байқалып тұрады. «Қыз мінезінде ұяндық пен әдеп бір кездесе біріне-бірі жасырыңқырап тұрады»-деп Ғабит Мүсірепов атамыз айтқандай, ұяндық пен әдеп әрбір қазақтың қаракөздеріне тән. Сол мінез менің құрбымның бойына сіңген. Сонымен қатар, адамгершілігі мол, тәрбиелі, өнегелі, ақылына көркі сай жан...

Қосымбетова Құралай

9 сынып, №30 мектеп
БҚО Орал қаласы

Менің ерекше құрбым

Біздің сынып өте үлкен, отыз оқушыдан тұрады. Жиырма сегіз оқушы ғана мектеп табалдырығына келіп оқып, білім алады. Құрманғазиев Нұрхат пен Құрманғазиев Нұрхан атты егіз сыныптас

достарымды туа біткен аурулары, құдды қос аяғын тұсап қойғандай, мектепке жібермейді. Ақ халатты абзал жандардың айтуынша, олардың сүйегіне кальций жетіспейді-мыс. Сол себепті сүйектері сынғыш, әлсіз әрі сәбидікіндей нәзік. Өздері сондай ап-арық, бойшаң. Ауыр қимыл жасаса не әлдекіммен соқтығысып қалса, сүйектері сынып немесе шығып кетуі ғажап емес. Олар құстың кішкентай балапаны сияқты, қанаттары қатаймаған, әлсіз болса да, көкке самғауға құштар.

Мүгедектер қатарына қосылған жандар болса да, жүректері, ой-өрістері мүгедек емес. Олар мейірімді, ақкөңіл, жомарт, батыл, көңілді сыпайы, мықты балалар...

Насіпкалиев Мейрамбек

15 жас, ЗЖОББМ 10 сынып.

БҚО Зеленов ауданы

Менің ерекше құрбым

Бұл өмірде байлық бермесе де денсаулық берсін. Денсаулық ол біздің ең басты байлығымыз. Сол байлықтың қадірін тек соған мұқтаж жандар ғана біледі. Бұл өмірде байлық бермеседен денсаулық берсін. Денсаулық жайлы айта отырып өзімнің жан досым Маралға арнап «Менің ерекше құрбым» атты шығарма жазғалы отырмын. Осы шығарманы жазар алдында Маралға барып өз ойымды яғни «осындай байқау болғалы жатыр, менде дос көп болса да сен ішіндегі ерекше досымсың ғой, сен туралы жазайын деп едім», - дедім, ол келіскендей болды.

Міне біз Марал екеуіміздің адал достығымыздың жалғасып келе жатқанына он жыл болды десем қателеспеймін.

Марал өте ерекше дос, ол туралы айтуға көкірегің толып тұрса да тілмен жеткізу мүмкін емес, қағаз жүзінде жазуға тырысайын.

Марал тоғыз жасында төбеден құлап, жүру қабілетінен айырылды. Айырылды деп айтуға да болмайды, жас қой әліде жазылып кетер деп сенемін.

Марал екеуіміз кішкентайымыздан бірге өстік, бірге балалар бақшасына бардық, бірге жүрген, бірге болған күндеріміз көп. Қолымызға түскен нәрселерді бөлісіп жүрдік, ата-аналарымызда көршілес, араласып-құраласып жүрген жандар.

Марал мынандай жағдайға душар болғалы менің де өмірдегі қызықтарға әуестігім басылып қалғандай. Бар бос уақытымды

Маралға арнаймын, қалайда оның көңілін көтеріп отырғым келеді де тұрады. Бірде Маралға барып ұзақ уақыт отырып қалыппын, бір нәрсемен айналысып қалсаң уақыттың қалай өтіп кеткенін де сезбей қалады екенсің, Маралдың анасы «Мейрамбек біраз уақыт болды сабағыңды қарау керек, Сен тек өзің үшін емес Марал үшін де оқисың ғой» деді.

БАЙҚАУҒА ҚАТЫСҚАН ШЫҒАРМАЛАРДАН ҮЗІНДІЛЕР

Ахметқазы Альвина

16 жас, 10 сынып.
Алматы қ., Мкр. Айнабулақ – 3,
КММ №2 «Аяқ – қолы кемтар балаларға
арналған арнайы (түзету) мектеп - интернаты»

Менің ерекше құрбым

«Жүз сомың болғанша, бір досың болсын»- демекші, әр адамның өмірінде достың орны ерекше. Досың әрқашан сенің жаныңнан табылады, қайғың мен қуанышыңды бөлісе біледі, сен үшін шын мәнінде уайымдайды. Жаныңда жақсы досың болса, қуанышың мәнді, ал қиындықтар соншалықты да қиын еместей болып көрінеді. Досы бар адам шын мәнінде бақытты. Сондықтан да мен өзімді бақытты сезінемін. Себебі, жанымда арқа сүйер, иық тірестіретін достарым бар. Ал сол достарымның ішіндегі ең ерекше құрбым жайында мен әрдайым бір тылсым толғаныспен айтамын. Оның есімі Ақерке. Ол екеуіміз бір сыныпта оқимыз. Оны алғаш мектеп табалдырығын аттап келгенде көріп, бірден бауыр басқан болатынмын. Сол кезден бастап жұбымыз жазылмастай достармыз. Ақерке қарапайым қазақ отбасында дүниеге келген. Туыла салысымен оны дәрігерлер қолдарынан түсіріп алғандықтан аяқ-қолы кемтар болып қалған. Оның анасы қызының дені сау болғанын қалап, ауруханалардың табалдырықтарын тоздырған. Ес біле келе Ақерке өзінің басқалар секілді емес екендігін түсіне бастаған, алайда еңсесін түсірмей, алға қарай ұмтыла береді. Ол кішкентай болған күннің өзінде ата-анасына «мен әлі-ақ үлкен қыз боламын, денім сау болады, сіздерді әрдайым қуантатын боламын» - дейді екен.

Амалдары таусыла бастаған ата-ана қыздарынан мұндай сөздерді естіген соң қажырланып, үміттерін еш үзбейді. Ал қазір Ақерке өзінің кемшіліктері үшін ешкімді кінәламайды. Өткен күндері үшін өкінбей, тек алға қарай жүруге ұмтылады. Өз басым оған қарап таңданамын. Кішкене ғана дене бітіміне қарамастан, ол ер мінезді қыз. Тағдыры ауыр болса да, Ақерке әрдайым жайдары көңіл-күйінен тайған емес. Ол күлгенді өте жақсы көреді және жанындағылардың да көңіл-күйлерін көтеріп жүруге тырысады. Ал кейбір адамдар оның көңіл-күйінің ылғи көтеріңкі болғанын жақтыртпай «сонша күлгені несі», - деп жатады. Бірақ ол оны көңіліне мүлдем алмайды. Жай ғана жымыиып «күлкі - өмірді ұзартады» - деп жауап береді. Болашақта Ақерке әнші болуды армандайды. Себебі ол ән айтқанды жақсы көреді. Ол ән айтқанда самал жел маңдайыңды сипап өткендей болып, керемет күй кешесің. Даусының зор болғаны соншалық, онымен бірге әнді бес адам қосылып айтса да, Ақеркенің даусы міндетті түрде ерекшеленіп, жарқын-жарқын шығып тұрады. Оның өмірге деген құштарлығы басқалардан ерекше. Ол әр таңын бір үмітпен атқызып, бір үмітпен күнді батырады. Қызығушылығы да өте көп. Аяқ-қолының кемшілігіне қарамастан ол еңсесін түсірмей, өзіне деген сенімділігін арттырмаса, еш уақытта кеміткен емес. Адалдықты жаны сүйетін ол достыққа ерекше мән береді. Қиындыққа тап болған кез-келген досына көмектесуге асық болып тұрады. Болашақта Ақеркенің барлық армандары орындалып, өмірдегі беделді орнын алуына шын жүректен тілектеспіз.

Әбдіәкімова Аружан

11жас, 5 сынып.

Алматы қаласы, АЗТ – 7,

КММ «Аяқ – қолы кемтар балаларға арналған

№ 2 арнайы (түзету) мектеп - интернаты»

Менің ерекше құрбым

Күндердің бір күнінде қазақтың қара шаңырағына бір нәрісте дүниеге келіп, қуаныш әкелді. Ата-анасы біздің үмітімізді ақтасын деген ниетпен есімін «Үміт» деп атады. Өмірде қуаныш пен қайғы қатар жүреді емес пе? Өкініштісі Үміттің қолының кемістігі. Ата-анасының қуанышына қайғы, уайым, көңілдеріне мұң сепкен осы Үміттің денсаулығы болды. Шырылдаған балапанымызға қайтсек көмек береміз деп, ата-анасының бармаған, баспаған табалдырығы қалмады. Ақ халатты абзал жандардың көмегіне бүгінгі күнге дейін

жүгінеді. Өкінішке орай дәрігерлер Үмітке ДЦП-деп диагноз қояды. Осы ақаудың кесірінен Үміт 4-жасында әрең жүріп, денесін әрең тік ұстады. Оның өзге балалардан ерекшілігі де осында еді. Үміт мектеп жасына жеткенде ата-анасы Үмітті №2 арнайы (түзету) мектеп-интернатына орналастырды.

Менің шығарманың кейіпкері бүгінгі күні менің бірге оқитын, сыныптас құрбым. Үміт екеуіміздің таныстығымыз алғаш осы мектепте басталды. Осы мектептегі кездескен алғашқы күннен бастап екеуіміз ажырамас доспыз. Әрқашан бір-бірімізге сырлас, мұңдаспыз. Қуанғанда қуанышымызды, қайғырсақ қайғымызды бірге бөлісеміз. Құдды бір анадан бірге туған егіздер сияқты...

Үміт екеуіміздің тағдырымыз да ұқсас. Сондықтан екеуіміз бір-біріміздің жан дүниемізді өте жақсы түсінеміз. Ата-анасының тынымсыз еңбегі мен өзінің өмірге деген құштарлығының арқасында Үміт бүгінде үлгерімі жақсы оқушылардың бірі. Ол мектепті жақсы аяқтап, болашақта есепші болуды армандайды. Мен досымның ешқашан өмірден күдер үзбей, армандаған армандарына қол жеткізуіне тілектеспін.

Бадуова Эльдана

13 жас, 7 сынып.

Алматы қ-сы

КММ №2 Аяқ – қолы кемтар балаларға

арналған арнайы (түзету) мектеп- интернаты»

Менің ерекше құрбым

Дос қиындық туғанда қажет.

Дастарқан басында дұшпан да дос.

«Досы көппен сыйлас, досы азбен сырлас» - дегендей менің де достарым көп болған. Бірақ мен құрбыларымды бөліп жармаймын. Мен үшін бәрі бір – бір алтын мен асқар тау.

«Жақсы мен жолдас болсаң ісің бітер,

Жаманмен жолдас болсаң басың кетер» - деп ата – бабамыз дөп

басып айтқан. Менің құрбыларымның бәрі жақсы. Олардың арасында ерекше бір жан бар. Ол – менің сыныптасым Аида. Құрбымның қасы қара, көзі қарақаттай әдемі. Өзі бір ерекше жаратылған жандай ақ көңіл қыз. Кейде достарыммен қалжыңдаса да алады. Оның сабаққа деген үлгерімі де жақсы. Аиданың қимыл қозғалысы шектеулі: ол аяғын сүйретіп жүреді. Түсінемін, оған тез жүру, түзу жүру арман. Оның арманының орындалуына мен де тілектеспін, жанашыр тілеулесімін! Аиданың мөлдіреген көзінен ешбір қайғы-қасірет көргім келмейді, керісінше – қуанып, күлімсіреп жүргенін қалаймын.

Оған жазда дәрігерлер аяғына гипс салдырған. Олардың айтуынша, Аиданың аяғы жетпіс пайызға түзеледі. Оның өзі де жақсы емес пе? Ең болмаса аяғын тік басып, бізбен бірге мектепте оқып жүргенінің өзі жақсы. Қазір оның жағдайы қалай деп ойлайсыз? Әрине, өте жақсы деп айта алмаймын, себебі, қуанышымен бірге ортақтасатын, қайғыланса жұбата алатын, көзіне жас іркілсе күлдіре алатын, жанында құрбылары аз. Ол қазір біздерді сағынып жүрген шығар. Біз де Аиданы қатты сағындық. Бәріміздің тілегіміз бір – Аида тезірек жазылып біздің қатарымызға қосылса екен. Мен бірге күліп, ойнап жүрген кездерді сағындым. Кеше Аиданы түсімде көріппін. Түсім өңім сияқты. Екеуміз бір нәрсеге қатты қуанып, күліп жатқанда, өз күлкімнен оянып кеттім. Жан – жағыма қарап, Аиданы іздедім. Қасымда ол жоқ екеніне көзімді жеткізіп, әрі қарай ұйқыға кетіп, түстің жалғасын көргім келді. Бірақ, ұйқым ашылып кетті.

Аида! сары уайымға салына берме. Себебі, сені жақсы көретін, сен үшін ештеңе аямайтын адал достарың бар.

Мен досыма деген сағынышымды мына өлең жолдары арқылы білдіргім келеді. Бұл өлең менің досыма деген сағынышты жүрегімнен туған.

Күн нұры жарқырайды аспанымнан.
Көзіме жас іркілер, досымды сағынғаннан.
Келіндерші, жан достарым, жаным,
Шаршадым өздеріңді аңсағаннан.

Аида! Саған дос ретінде тез жазылып, аяғыңды басып жүргеніңді қалаймын. Өйткені сені мен ғана емес, сыныптастарың да сағынып жүр. Әрқашанда достығымызды аялап, сақтап жүрейік!

Шаймұхан Темірлан

13 жас, 7 сынып
Алматы қ. Жұлдыз ы. ауд.
КММ №2

«Аяқ – қолы кемтар балаларға арналған
арнайы (түзету) мектеп - интернаты»

Менің ерекше құрбым

*Досы көпті жау алмайды,
Ақылы көпті дау алмайды.*

Мен Алматы қаласындағы №2 арнайы (түзету) мектеп – интернатында оқимын. Мен оқу озатымын. Яғни мектептегі үздік оқушылардың бірімін. «Жаманға жан жуымас» - дегендей әрқашан жақсы оқып, үлгілі оқушы болуға тырысамын. Мен мектептегі ұстаздарым мен достарымды мақтан етемін.

Ұстаз – ұлағатты жан. Қиянатқа, қатігездікке жол бермейтін парасатты да, абыройлы жан. Міне, бізге ұстаздарымыз бір – бірімізге мейрімділікпен қарым – қатынас жасауды үйретті. Яғни бізді біліммен сусындандырып, бойымызға жақсы тәлім – тәрбие бере білді. Ұстаздарымыз бен ата – анамыздың арқасында тәрбиелі азамат болып өсіп жатырмыз.

«Жүз сомың болғанша, жүз досың болсын», - дегендей менің достарым өте көп. Яғни саусақпен санап жетпейсің. Мен айналамда жүрген достарымды жаныммен жақсы көріп, мақтана аламын.

Жан достарымның бірі – Чернов Владимир. Владимирдің ұлты орыс. Ұлты орыс болғанымен, жүрегі Қазақстан деп соғады. Ол Қазақстанның азаматы. Вова қазақ сыныбында оқып, қазақ тілінде таза сөйлейді. Ол өте қайырымды жан, оның қолы кең. Қанша күлімдеп жүрсе де, көңілінде бір қаяу бар. Ол не дейтін шығарсыз? Оны біреу түсінсе, біреу түсінбейді. Себебі ол - жетім бала. Жетім дегенде, Сайын Мұратбековтың «Жусан иісі» әңгімесіндегі Аян менің ойыма еріксіз оралады. Аян мен Владимирдің арманы бір секілді. Екеуі де жетімдіктің қасіретін бірге тартуда. Аян да қанша қиындықты көрді ғой. Аяның да қасында достары болды. Бірақ Владимир Аян секілді адамдардан жәбір көрген жоқ. Керісінше, жетім балалар үйінде тәрбиеленіп, сол жердегі тәрбиешілердің қамқорлығын алып жүр. Владимирдің ата – анасы бар болғанын және бақытты болғанын, өмірде өз жолын тапқанын қалаймын.

Шаяхмет Үміт

12 жас, 5 сынып
Алматы қ. КММ №2

«Аяқ – қолы кемтар балаларға арналған
арнайы (түзету) мектеп - интернаты»

Менің ерекше құрбым

Менің есімім Үміт. Мен 5-сыныпта оқимын. Біздің мектебіміз арнайы (түзету) мектеп-интернаты болғандықтан сыныбымызда оншақты оқушыдан аспаймыз. Бәріміз бір-бірімізбен жақсы қарым-қатынастамыз. Солардың ішінде менің ерекше құрбым бар. Оның есімі - Лаура. Ол өте пысық, ақылды қыз. Құрбымның айтуы бойынша оны ата-анасы үш жасында балалар үйіне орналастыруға тура келген. Біз бірінші сыныптан бірге оқимыз. Лаураның сабақ үлгерімі орташа. Дегенмен, мектептегі барлық іс-шараларға белсенді қатысады. Мінезі аздап тентектеу. Бірақ мейірімді. Менің кішкентай сіңілімнің мектепке келуін асыға күтіп жүреді.

Үшінші сыныпта оқып жүргенде Бішкек қаласында Лаураның аяғына ота жасатқан. Құрбымды аяғынан тік тұрып, сырқатынан біржола айығып, жазылып кетуін тілеп жүрдім. Мен Лаураның тілектес, сырлас, жанашыр досы болғандықтан, болашақта өмірден өз орнын тауып, ата-анасымен қауышып, бақытты өмір сүруін тілеймін. Өйткені, ол күндердің бір күні анасының іздеп келіп, өзін балалар үйінен алып кететініне үміттенеді.

Жан досым Лаура! Мен де сенің болашағыңның жарқын болатынына зор сеніммен қараймын және сенемін. Тек ешқашан ауырма, қиындықтарға мойыма! Мен сені жақсы көремін.

Абзалбекова Балым

9-м сынып,
Өскемен қаласындағы
№16 орта мектеп

Достық туралы бірер сөз

...Қазақ халқы үшін “дос киелі ұғым. Бұл-кезінде ба- тыр бабаларымыздың досы үшін жанын пиде етуге дейін барғандығымен-ақ айқындалып тұр. Бұл мақал осыдан шықса керек: “Ақылы көпті дау алмас, досы көпті жау алмас”. Бүгінгі таңда достықтың құны базардағы бағадай қымбатпа, әлде арзан ба? Жалпы дос деген ұғымды сенімділігіне қарай үш түрге бөліп қарауға

болады. Бірінші, жан дос. Қуанышта да, қиыншылықта да қасыңнан табылар сенімді серігің. Жан дос қайғыңды да тең бөлісе алады.

Айдарбек Жайдарлым

12 жас , 7 сынып. Сырым ауданы,
ЖББ орта мектеп

Алағабас ауылында менімен шамалас дүние есігін ашқан құрбымның есімі – Өтемұрат Бекамман. Жасы 12-де. Негізі жетінші сыныпта менімен қатар оқуы керек еді. Ақыл-есінің кемістігіне орай ол біздермен мектепте оқымайды. Бекаманның анасының есімі -Сәния, әкесінің есімі - Амангелді. Оның жалғыз Рысханым есімді әпкесі және жалғыз Гүлханым есімді кішкентай қарындасы бар. Бізбен бірге мектепке бара алмаса да, Бекамман сабаққа барынша зерек. Менің таң қаларлық тағы бір жағымды мінезі өте тіл алғыш және сол арада тез-тез орындап тастағанды ұнатады. Сол бір шаруаны бастап, сол сәтте орындаса өзіне-өзі риза болып жүреді. Кейде мінезінде өзімен-өзі болып, көп сөйлеп ауытқып кететіні бар. Бірақ оның ешкімге де зияны жоқ. Оның аңғалдығы да бар. Жақсы етіп біреу мақтай қалса, сол кісіге көмекте көрсете алады. Осы биылғы сабақтан берілетін күзгі демалысымызда көшеміздегі мен шамалас ұл-қыздар жиналып, қариялары бар үйлердің ауласын тазарту жұмыстарын ұйымдастырдық. Осы шараға менің құрбым Бекамманда бірауыздан келісіп, қатысып, үлкендердің батасына ие болдық.

Алламбергенова Қырмызы

7сынып.
Ақтөбе обл. Алға ауд.
Есет батыр Көкіұлы ауылы

Алайда өмірді өзгертуге, түзетуге келмейтінін, оған сенің еш амалың жоқ жағдайларда кездеседі. Аулымда осындай қиындықпен күресіп келе жатқан көрші қыз бар еді. Оның мейірімділігіне, өмірге деген құштарлығын да, адалдығында шек жоқ. Ешбір баланы бөліп көрмеген, бөлгісінде келмейтін, кішіге үлгі боларлықтай қыз. Ойында еш арамдық жоқ, өзі сондай сүйкімді. Бірақ ауруына,

денсаулығына байланысты түзу жүре алмайды... Балалық шағында өзгелер сияқты ойнап-күлгісі келетін ол әрдайым дос іздеумен болады. Көршілерінен онымен ойнайтын қыздар да жоқ. Өзімнен 3-4 жас кіші болса да мен оны өзіме жақын тартқандаймын.

Арынғазы Амангелді

11 жас. 6 сынып,
Хромтау ауданы,
Мектептен тыс білім
беру орталығы, №4 мектеп

... Сыныптағы ерекше достарымның бірі-Диана. Ол бізге 4-ші сыныпта келді. Оған дейін ол үйде оқыған. Ата-анасы басқа балалармен ойнасын, достассын, бірге жүрсін деп мектепке берген. Біз онымен бірден достасып кете алмадық. Себебі біз оны түсінбедік.

Апайымыз бәрімізді тұрғызып қойып ұрысты, түсіндірді. Біздің қайта Дианаға көмектесіп, ортаға қосу керектігімізді айтты.

Диананы қайсар, мықты қыз деуге болады. Өз дертімен өзі күресіп, бәріне төзіп, бізбен бірге оқып жүр.

Анесова Аяжан

14 ж., 9 сынып
Атырау қаласы,
Алмагүл мөлтек ауданы,
Н.Тілендиев атындағы Кіші өнер академиясы

...Зерені қатты жақсы көреміз. Тіпті, сыныптастарымыз оған қарап таң қалып, қызыға отырады. Өзі сондай көңілді қыз. Зере атына сай зерек қыз, мұғалім сабақ түсіндірген кезде бірден шығарма жазғанда, өлең шығарғанда алдына жан салмайды. Өте керемет өлеңдер шығарады. Өлеңдерін тамсана оқимыз. Домбыра аспабында ойнағанды, ән айтқанды қатты ұнатады. Кейде сыныпта мұғалім болмаған кезде, Зеремен бірге ән айтып, ойын ойнаймыз. Зере сабаққа келген күнде әңгімелер айтып, өзінің бұл өмірге келгеніне қатты риза екенін айта отырады. Анасымен, әкесіне осы жарық дүниеге әкелгендеріне рахмет айтып, оларды қалай жақсы көретінін айтудан ешқашан жалыққан емес. Жазылатынына толық сенімді.

Арон Аружан Мергенқызы

13 жаста, 7 сынып оқушысы БКО,
Сырым ауданы, ЖББ М.Қаналиев
атындағы Алғабас орта мектебі

Менің ерекше құрбым

... айтпақ болып отырған мақтан тұтар ерекше досымның бірі - Нұрберген. Нұрбергеннің бойындағы ерекшеліктері өте көп. Мінезі ашық, айналасындағылармен тез тіл табысқыш, үлкенге ізет көрсетіп, кішіге қамқор болу, оған қоса аз-мұз аңқаулығы да бар. Өзі мектепке тікелей барып оқымаса да өзі қатарлас дені сау балаларды шаңына да ілестірмейді. Бұл менің аса мақтағаным емес, өмір сүрудің қызықты кезеңінде үлкен жетістіктерге қол жеткізіп келе жатқан досымның игі істеріне барша балалар мен ұстаздар қауымы, қала берді ауыл тұрғындары күә.

Нұрберген бала күнінен өнерге, әдебиетке етене жақын болып өсті. Оған дәлел «Мүмкіндігі шектеулі балалар мен жасөспірімдер арасында өнерлі жастарды анықтау, мәдени өмірге кеңінен қатысуларына ықпал жасау, қоғамдық өмірге етене араласуларына қолдау көрсету» мақсатында ұйымдастырылған XIII-ші мүгедектер шығармашылық фестивалінде ерекше өнерімен - «Би» номинациясы бойынша таныла білгені үшін дипломымен марапатталды.

Нұрберген елгезек, әрдайым ауылдық әлеуметтік қызметкер Света Қуанышқызының тәлім-тәрбиесінің ықпалымен үнемі ауылдық кітапханаға қатынап, байланыс жасап отырады.

Әбдіқаппаров Айболат

12 жас, 7 сынып.
Әйтеке би ауданы, Комсомол с.
Жүргенов атындағы орта мектеп

Менің ерекше құрбым

Бірде мен әлеуметтік желілердің бірінде отырып, Дастан есімді құрдасыммен таныстым. Алдымен бір-біріміздің атымыз-

ды, тұратын жерімізді, мектебімізді сұраудан басталған таныстық әрі қарай тереңірек сырласып әңгімелесуге ұласты. Дастан ауырады екен. Қан тамырларының жанына су жиналады дейді. Күтініп, үнемі емделіп отыруы керек, емделмесе өміріне қауіп. Дастанды мұғалімдер үйден оқытады екен, соның өзінде ол жақсы оқиды, білімді, сауатты жазады. Көп сөйлемей, жиі үндемей қалады. Оның көптеген суреттерін көрдім.

Ол-сондай жақсы бала. Өзі еңбекқор. Емханаға көп жатып, емделеді екен. Бойындағы сүйкімді қасиеттерінің бірі-өзгеге қол ұшын беру, қашанда көмектесіп отыру.

Әнуарбекова Гүлназ

8 сынып, БҚО

Қаратөбе ауданы,

Қаратөбе мектеп-гимназиясы

Адамның ауруды сұрап алмасы анық қой. Ол анасының құрсағында жатқан кезде анасы жол апатына ұшырап, бейкүне сәбидің көзіне қатты зақым келеді. Қазіргі кезде көз жанары суалып, зағип болып қалған. Оның да табиғатқа көз жіберіп, алтын күннің арайланып атқаны мен ұясына батқанын қызықтағысы келеді. Ата – анасының мейірім төге қараған қуанышты жүздерін көргісі келеді. Басқалармен тең дәрежеде өмір сүріп, алға қойған мақсаттарын жүзеге асырғысы келеді. Ол әсіресе кішкене кезінде көп қиындық көрген екен. Өзімен қатарлас құрбылары оны кемсітіп, бала жүрегін қатты жаралапты. Өмірден түңілген кездері көп болса да, анасы оның жігерін жасытпай, үнемі өмірге деген құлшынысын арттырып отырған. Анасы өмірдің ащы-тұщысын татып көрмеген қызын ешкім мүгедек деп кемсітпесін, басқалармен бірдей болсын деп жазықсыз перзенті үшін басын тауға да, тасқа да ұрып, қызым жазылса екен деп талай аурухананың табалдырығын тоздырған екен. Ол айналасындағы жәйттерге құлағын түріп отырады. Көзі көрмесе де ойша елестетіп, қиялы осынау шексіз ғаламның түкпір-түкпірін шарлап, шығады. Өзін бір биік таудың шыңынан көргісі келіп, соған қарай талпына түседі. Анасы мен ет жақындарының қолпаштауы оның қиялына қанат бітірді.

Бақытжанова Гүлбаянсулу

14 жаста, 8ә сынып оқушысы

БҚО. Зеленов ауданы

Менің ерекше құрбым...

Дос дегенің жанға серік, сөзге берік, сенім артқан адамына адал жан ғой. Қазақта «Аққуды атпа, досыңды сатпа» деген киелі сөз бар. Ойланып қарасам, бұл сөздердің астында қаншама үлкен мағына жатыр. Аққуды атсаң бақытсыздыққа ұшырайсың, ал досыңды сатсаң жалғыз қаласың деп жатады. Менің де ерекше құрбым барына қуанамын. «Ерекше» деген сөзді кез-келген ұғыммен біріктіріп айта алмаймыз-ау, сірә! Менің жанымды жадыратып жүретін, көңіліме сая болып табылатын құрбымның есімі өз атына сай—Жансая. Ол—мейірімді, инабатты қыз. Сабағын да жақсы оқиды. Сабырлылығыңда шек жоқ әрі сұлу, нәзік жан. Тек сөйлегенде тілінің күрмелетіні болмаса... Біз құрбым екеуіміз бұрыннан жақсы араласамыз. Мен оны үш жасынан бастап білемін. Оның тағы бір қыры - мінезінің кішіпейілділігі.

Байжанова Альбина

14 жас, 8 сынып,

Ембі қаласы, Мұғалжар ауд., №7 мектеп

Егер менің мүгедек құрбым болса, үмітін үзбей, әрқашанда жанынан табылар едім. Өмір оған қаталдықпен қараса да, алға қарай ұмтылдырып, үлкен бір жетістікке жеткізер едім. «Әкел бері қайғыны тең көреміз»-деп жанын жұбатар едім. Өмірдің ащысын да, тұщысын да бірге көреміз. Ол небір нәрсені армандап, қиялдайды. Мен оның ең болмағанда біреуін орындап қуанышқа бөлендірер едім. Жүрегі қанжылап, үмітін үзіп, кіммен мұңдасып, кіммен сырласатынын білмей жатқанда, қасынан табылып, тірек, демеу боламын.

Барасова Альфинур

8 – сынып оқушысы.

БКО, Теректі ауданы

Новая жизнь

...Мен Батыс Қазақстан облысы, Теректі ауданы, Жаңа өмір ауылында тұрамын, Шағын жалпы білім беретін мектебінің 8 – сынып оқушысымен. Ауылымызда мүмкіндігі шектеулі, денсаулығы нашар балалардың өмір үшін күресіп жатқандығын барлығымыз білеміз. Олар мектепке келіп – кетулері қиын болғандықтан, денсаулығына әсер ететіндіктен мектеп бағдарламасы бойынша үйден оқытылады.

Сондай жандардың бірі, өмірге деген құлшынысы аса жоғары замандасымның бірі – Ғалымжанова Замира. Ол 10 – сыныптың бағдарламасы бойынша үйден оқытылады. Бірақ өзге құрбылары секілді мектепке барып, олармен тең дәрежеде жүруді әркез армандайды. Оның бір қол, бір аяғы қатты ауыратын болғандықтан жүріп – тұруы айтарлықтай қиындық келтіреді. Дегенмен үйден оқытылып жүргенімен барлық мектеп бағдарламасын өзге құрбылары секілді толық меңгерген.

Батырғалиева Нүргүл

12 ж., 7 сынып оқушысы.

БҚО, Сырым ауданы,

ЖББ Абай орта мектеп -балабақша кешені

...Бүгінгі жазғалы отырған кейіпкеріміздің жан дүниесіне көз жүгіртсек, жан дүниесін ұққандаймыз. Менің шығармамның кейіпкері Төлегенов Арман- тағдырдың тәлкегін жастайынан көрген бала. Айтуға оңай. Амал нешік, «Қорқамын деп қозғалмай өмір өтсе, Иттей болып қаласың үресің де», - деп өз намысын қамшылап та алады. Басына қандай күн туса да, күпірліктен гөрі, шүкірлігі басым. Ол атына сай жігерлі екендігін бүгінде айналасына таныта білді. Өңіріне спортқа, өнерге үлгілі өрен. «Әл-дәрменім жоқ» деп, үйінде бүктүсіп жатқан жан емес. Мүсіркеуді қажет етпейді. Жә, әңгімемізді Арманның өмірге деген құштарлығын, ержүректілігін, қайсарлығын айтып өтейін. Бірақ ол мүгедек болса да, спортқа деген құлшынысы жоғары. Ол басқа балалар сияқты футбол ойнай алмасада, қазақтың ұлттық ойыны тоғызқұмалаққа деген жігері мол. Біз бір жолы тоғызқұмалақ жарысына барған болатынбыз. Ол баланы көргендер оған күле қарағандай болды, мен сол кезде оның жанына қатты батқанын түсіндім. Бірақ ол айналасындағы жандарға білдіргісі келмейді. Ол өзін жарыста шыдамды, сыпайы екенін көрсете білді.

Бисембай Орнай

13 жаста, 8 «б» сынып
 Атырау қаласы,
 Облыстық дарынды балалар мектеп-интернаты

Барлық зағип, мүгедек жандарға үлгі көрсетіп, қиыншылыққа мойымай, беріспей, өмірде өз мақсаттарына жете білген жас балалар «Сәт»тобы туралы айтып кеткім келеді. Бұл балалар жарық дүниені көздерімен көре алмаса да, кішкентай ғана мейірімді жүректерімен адамға жылу бере алады. Олар өздерінің қуанышын да, мұңын да әндерімен бөлісіп, халықтың жүрегінен орын тапқан.

Бірлікқызы Ғазиза

11 жаста, 6 сынып,
 Әйтеке би ауд., Комсомол ауылы.
 Т.Жүргенов атындағы орта мектеп

Мен Айжанмен танысқаннан кейін, бірден достасып кеттік. Бұрыннан бір- бірімізді білмесекте, біз екеуміз жұбымыз жазылмас құрбыларға айналдақ.

Таусылмайды жырымыз,
 Еш солмайды гүліміз.
 Көріспесек сағындық,
 Бірімізді-біріміз.

Гайсин Амир

12 жас, 6 "а"- сынып,
 БҚО, Орал қаласы, №34 мектеп-гимназиясы

Менің ерекше құрбым

“Доссыз өмір, тұзсыз ас”- демекші, менің өмірім ерекше деп санаймын. Өйткені, менің өмірімде ерекше досым бар. Оның аты- Ернұр. Ернұр өте ақылды, білімді, зерек бала. Кішкентай кезінде,

балалықтың жетегінде жүрген шағында Ернұр байқаусызда бір жанарынан айырылған. Ол бала кезінде қолөнерге жақын болған екен. Бір күні анасының айтқанына құлақ аспай қайшымен қағаз қиып отырған кезде көзіне қайшы тиіп кетеді. Содан бір көзі көрмей қалды. Қазіргі кезде сол қылығы үшін қатты өкінетінін айтады. Бірақ бәрі де Алланың ісі емес пе?! Ернұр бұл үшін налып өмірден түңілген емес. Қашан көрсем де жадырап жүргені. Өзі менімен құрдас. Анасы жұмысқа кетерде, үйінде ешкім болмаған жағдайда оны біздің үйге қалдырып кетеді. Екеуміз ойнаймыз, әңгіме айтамыз. Ол өзін мүсіркегенді ұнатпайды. Өзін тең көріп ойнағанды жақсы көреді. Оны мұғалімдер үйіне келіп оқытады. Сабақ үлгерімі де өте жақсы. Зеректігі сонша бір оқытқан сабақты лезде миына тоқып алады. Еліміздің ертеңі білімді жастар қолында демей ме? Ертеңгі күні Ернұр елдің елеулі азаматы болады деп сенемін.

Гиззатова Аида

11 жас, 6 сынып, БҚО, Жәнібек
ауданы, Қамысты ауылы
Е. Ниетқалиев атындағы ЖББОМ

Тағдырдың маңдайыңа жазғаны сол болса не шара? Басыңа қандайда бір іс түссе оған істер амалың жоқ, көндігесің. Ондай адамдардың санатында менің сүйікті досым Диана да бар. Ол 11 жаста. Ол осы күнге дейін өзі секілді балалармен ойнап – күліп жүріп еді. Ал енді тағдырдың басқа салуымен ойнап жүрген Диана бір биік дуалдан құлап, жамбасына зақым келіп, соның зардабынан жүре алмай қалған. Диана жүре алмай қалғандықтан бұл оқиға оның жүрегіне қатты батты. Терезеден ойнап жүрген балаларға қарап, олармен енді қосылып ойнай алмайтындығын ойласа, еріксіз көзіне жас келеді. Алайда менің бір байқағаным Диана темір арбаға жығылған соң ендігі әрі жүре алмайтындығына емес, бәрінен бұрын ол өзге балалар секілді мектепке бара алмайтындығына қиналады.

Физатолла Мирас

8 сынып оқушысы Атырау қаласы

Н.Тілендиев атындағы
Кіші өнер академиясы

...Кім де кім болмасын кез-келген аяғы жоқ, қолы жоқ мүгедек адамдарды кемсітіп қоғамнан шеттетуге құқысы жоқ. Олар да алла тағаланың жаратқан бір пендесі, оларда адам. Керісінше олардың өмірге деген талпынысын оятып, ерік-жігер беру қажет. Сонда ғана олар талпынып, емделіп жазылып кетуге, аяғынан нық тұруға тырмысады. Мысалы; Аяғы сынып мүгедектер арбасында отыратын адамды дүниеден түңілген шағында үміттендіріп, аяғынан нық тұруға көмектессең, ол адамның үкілеген үміті жарқылдай түседі. Міне, сол секілді әр адамның қоғаммен ашық жарқын араласып, сауығып кетуіне қол ұшын беріп көмектесу қажет.

Дүниеде адам аман сау жүргеніне тәуба қылып, шүкіршілік ету керек.

Мұңайма сен мүгедек болдым мен деп,
Достарың бар жүреді сені жебеп
Бес күндік фәни жалған оңай емес
Түңілме сен қоғамнан кетпе бөлек.

Ерланқызы Зарина

8 «в» сынып,
БҚО, Орал қаласы,
№30. ОЖББ мектеп

Менің ерекше құрбым

Менің де өз аяғымен жер басып, ойнап - күліп, рахаттана жүгіріп, билегісі келетін құрбым бар. Дүние есігін ашқалы бері мүгедек. Есімі- Алижан. Бірақ өмірге деген құштарлығы мүлдем ерек. Өзінің қатарластарына қарғанда, өмір туралы, жалпы адамзат өмірі туралы көп ойлайды. Алижан ешқашан «аяғым кем» деп, налыған емес. Қашан да ізденіс пен талпыныс үстінде жүреді. Өзгелерден қалмай білімін алып, ән үйірмесіне де барады. Бос уақытында Мұқағали ақынның шабыт кернер өлеңдерін серік қылып, жабырқау жүректі бір жұбатып та алады. Сырт көзбен қарағанда жүзі жайдары, көңілі

көтеріңкі, ән айтып өзгелерге құныш сыйлар қыз секілді. Ал шын мәнінде, жүрегі қайғыға қамалған.

Жетпісбаева Аида

14 ж., 8 сынып

Атырау қ.

Н.Тілендиев атындағы Кіші өнер академиясы

Өкпелісің ғой, білемін құрбым, білемін,
Кекшіл емес ең, кінәмді мүмкін кешерсің.
Тірліктің тынбас тауқыметімен өлшенген,
Алтындай уақыт қай жыртығыма жетерсің.

Сендегі нәзік, сыршыл жүректі сағынам,
Сағынам кейбір балалық шақтың бейқамын.
Жалбызын теріп, асыр сап өскен арықтың,
Мәңгілік неге қызғалдағы болып қалмадым?

Жақсы құрбым – ау, сол күндер қайда баяғы,
Арманмен қарсы алатын едік әр таңды.
Сырдың жағасын жағалап жүрген шығар – ау,
Бойжеткен күндер бой түзеп қалған шақтағы.

Сағындым сені, сағындым мектеп партасын,
Сыр қылушы едік, бала күндердің бал шағын.
Адасып жүрміз бе, армандарымызды аңғармай,
Түсінбей берген тағдырдың тылсым картасын.

Жан құрбым менің – балғындығымның белгісі,
Ер жетіп қалдық келмейді көңіл сенгісі.
Сағынсаң мені, сәбилерге қара бейкүнә,
Періште шақтың періште куәгерлері.

Өзіңмен ылғи ойша сырласып жүремін,
Оңаша ғана көзімнің жасын шылап ап.
Сен менің көңіл көкжиегіндегі күнімсің,
Тұратын мені, ғұмыр бойына шуақтап.

Есетова Камила

6 сынып оқушысы,
Батыс Қазақстан облысы, Теректі ауданы
Подстепный № 1 ЖООБМ

Мен өмірде ең жаныма жақын құрбым – Айнур. Ол өте ақылды, әдемі қыз. Біздің ауылда қазақ мектебінде оқиды. Құрбым екеуіміз балалық шағымыздан бірге өсіп, ойнап күлген күндерімізді мәңгі есімізге аламыз. Құрбым өмірде жол апатының салдарынан аяғынан сал болып қалса да, мен ол досымды ерекше мақтанышпен мақтан тұтамын. Ол аяғында кінәрат болса да, өзін мүмкіндігі шектеулі адамдар сияқты сезінбей өмірге құштарлығы артып отырады. Өзі әнші, сурет салғанды жақсы көретін.оның бойындағы талантты мұғалімдері аша білді. Ол үйден оқып жатыр. Ол ешқашан өмірдің сынағына төтеп бермейді. Өйткені мен оны әрқашан қуанып отырамын. Біз достарымызбен мейрамдарда құрбымызды құттықтауға барамыз, құрбымның ата – аналарымен саябақтарға барып демаламыз. Ата – аналары қыздарын ешқашан ренжітпейді. Олар әрқашанда қатарынан кем қылмай бағып өсіреді. Құрбым ауылда ұйымдастыралатын сурет көрмесіне қатысып, сюжетті сурет салып, ол мүмкіндігі шектеулі балаларға өмірді өз көздерімен қалай көру керек екендігін көрсеткен.

Муханбетжан Гүлсана

11 жас, 6 «б сынып, Атырау қ.
Облыстық дарынды
балалар мектеп-интернаты

Мүгедектерге бүкіл халық атынан,әлем атынан үлкен қолдау қажет.Оларға деген сый-құрмет жоғары болғаны жөн.Өйткені олар нағыз өмірдің не екенін және қалай өмір сүру керектігін білетін,түсінетін адал да ардақты жандар!

Рахметова Асель

13 жаста, 8 «б» сынып

Атырау қаласы
Облыстық дарынды балалар мектеп-интернаты

...Менің мүгедек балаларға қатты-қатты көмектескім келетін. Әттең сондай кезеңдерде ақшам болғанда оларға қол ұшымды берер едім. Ақиық ақын Мұқағали Мақатаев:

Өмір дейтін тағатсыз бір қозғалыс

Өмір дейтін өлемін деп қарамау, - дегендей, ешқашан ауырамын, ертең өлемін деп өмір сүрмеу керек. Керісінше тіршілік жасап, өмір сүруге тырысуымыз қажет деп ойлаймын. Сау адамдарға қарағанда мүгедек адамдар да өмір сүруге талпынып, қиыншылықтың бәріне төзіп, тіршілігін жалғастырып жатыр емес пе. Сондықтан да, дүниеге адам болып келгесін, дүниеден адам болып өтейік.

Лукпанова Аяулым

13 жас, 7 сынып, БҚО, Жәнібек ауд.
ЖББ орта мектеп

Панам менің, достарым,
Ақпейілсіз, адалсыз.
Туғандайсыз ел үшін
Бір ісің жоқ жарамсыз.
Өздерің жүрсің қасымда
Үйретемін бәрін де
Мен аяймын өмірде
Мүгедек боп қалғанын!

Менің құрбым Темірхан тек құрбым емес інім, досым деп айта аламын. Ол өте ақылды, мейірімді. Дос болған соң сырласқан өте тамаша! Бір жаманы, мүгедек болып қалғаны өте өкінішті! Мен досыма мынадай өлең шығарған едім:

Дос дегенің әрқашан да жаны асыл,
Дос дегенің-аузы берік сыр сандық,
Сыр сандықта сақталады бар асыл.
Ондай досты бақытым деп есепте,

Бірақ досым осындай егемен елде, тәуелсіз жерде туғаны үшін мақтан етеді.

Орынбасарова Дина

9 сынып, № 30 мектеп
БҚО, Орал қ.

Менің ерекше құрбым

Менің ерекше құрбым -Асыл, толық аты-жөні Сәрсенова Асыл. Ол тағдырдың тауқыметіне тап келген мүмкіндігі шектеулі кемтар балалардың бірі болып, өмірге бейімделуі де, өнерде өзін көрсетуі де оңай емес. Ол 1998 жылы Орал қаласында дүниеге келді. Ол эпиплексия ауруымен ауырады. Өзі сондай сезімтал адам, ол барлық болып жатқан жағдайды жүрегіне жақын алып, қатты ойлайды, сондықтан ол кейде солай ауырып қалады. Ол өзіне ұнамайтын адаммен сөйлеспейді, мінезі кішкене жасқаншақтау. Ол біздің сыныпта тек менімен және Құралай атты қызбен ғана өте жақсы сөйлеседі. Үшеуіміз өте жақын құрбы болып кеттік. Біз Асылдың көңіл- күйі болмағанын іштей сезіп, қасына барып не болғанын сұраймыз, сол кезде ол неге көңіл - күйі жоқ екенін айтады. Біз оның көңіл - күйін көтеруге тырысамыз. Оның ауыратын ауруы жазылмайтын ауру. Бірақ, ол солай ауыратынын білсе де, көңіл-күйін түсірмейді. Ол әрдайым жазылып кетуге тырысып жүреді

Сағынғали Арайлым

14 ж., 9 сынып оқушысы, БҚО,
Сырым ауданы, Аяқкөл ауылы,
ЖББ Қосаба орта мек.

Менің ерекше құрбым

Адамзатта не тәтті: аста - тұз тәтті, адамда - дос тәтті- деп Сырым Датұлы айтқандай өз досыма мына өлең шумақтарын арнаймын.

Достығымыз достар арылмасын,
Пейіліміз кеңейсін тарылмасын,
Жиі-жиі бас қосып сыр шерітсек
Жүрегіміз қалайша жарылмасын.

Күніміз күлкілі бола берсін,
қуанышқа көңіліміз тола берсін,
нұрлы аспан астында, аясында,
басымызға бақ келіп қона берсін,
Зұлымдықтан әрқашан жиренейік,
адалдықты сүюді үйренейік,
бірлікпенен тірлікті ұштастырып,
бір әдемі ғажайып, күйге енейік.
Берсе берді, бермесе санаспайық,
болмайтынға ұрысып таласпайық,
арамызда алаяқ біреу болса
оны қатар ортадан аластайық
Жасамайық қиянат кісі кетім
байлық мансап кісіні ісіретін
қанағатсыз адамдар ойласаңдар
абыройын кісінің түсіретін –
-дей келе осы шығармамды түйіндеймін.

Нұрабалина Әселім

12 жас, 7а сынып.
БҚО, Сырым ауданы,
Ж.Досмұхамедов атындағы
ЖББОМ-балабақша кешені

Менің ерекше құрбым

*Досым, саған сенемін, сеніп өтем,
Жолы бөтен демеімін, жөні бөтен.
Достық деген өмірдің көрігі екен*

Достық деген адамның серігі екен, – деп Мұқағали Мақатаев атамыз жырлап кеткендей, адам баласының әр біреуінде досы, яғни, құрбысы болады. Қиналғанда қасыңнан табылатын, қиындықта көмектесетін жан – ол құрбы. Менің де қалың жұрт сияқты ерекше құрбыларым бар. Есімдері Салтанат, Аягөз, Ақбота, Рима, Ақжан. Солардың ішінде ерекше мән бөлетін құрбыларым Ақжан мен Ақбота. Ақжан жөнінде жазар болсам, ол негізі 7-ші сыныпта бізбен бірге оқуы керек, бірақ науқастығынан 6-шы сыныпта оқиды. Екеуіміз мектепке бірге барып, бірге келетін сәтті асыға күтемін. Себебі, Ақжан үйден оқиды. Өзі өте мейірімді, қайырымды, сұлу

да инабатты. Оның сырқаты кішкентай кезінде ата-анасы оған қатты дауыс көтеріп ұрысқаннан басталған екен. Ол өнерлі, тамылжытып ән салғанда дүйім жұртты өзіне баурап алады. Мектепте ұйымдастырылатын түрлі шараларға келіп, белсене атсалысып тұрады. Сабағында жақсы деген бағамен оқиды. Ол науқастығына, өмірдің қиын соқпағына қарамастан, қайсарлы, өмірге деген құштарлығының арқасында өмір сүріп келеді.

Матышова Жанерке

11 жас, 5 сынып.
БҚО, Сырым ауданы,
ЖББ Бұлдырты орта мектебі

Менің ерекше құрбым

Адамның нәр беретін тамыры да сән беретін жапырағы да – бала. Бала бауыр етің. Бауырынан өрбіген жаратқан иеміздің ұлы сыйы жаратылысынан кінәрат туындаса, оған төтеп беру қандай жан болмасын өте қиын. Сондай жанның бірі менің жан досым – Айбат. Ол менің досым, әрі көршім. Оның өмірге келгелі бір оң қолы қимылдамайды. Мен оны ешқашан кемісітіп бөлектеген емеспін. Айбаттың қабілеті ерекше. Әсіресе есте сақтауы мен сезімталдығы ерекше. Өзі топ-томпақ. Оған Бақыт деген мұғалім үйден оқытып, білім береді. Ол кішкентайынан жаман қылықтар көрсеткен емес. Бақыт апай Айбаттың жақсы есеп шығаратынына, мәдениетті сөйлейтініне үлкен мән бере отырып, басқада өз білгенін айтып отырады. Қазіргі таңда 2000-нан астам мүмкіндігі шектеулі балалар бар. Мен Айбаттың анасының төзімділігіне бас иемін. Себебі сондай баланы «қайтсемде ауруынан айықтырамын», - деп шырылдап жаны қалмай жүреді.

Мақсотов Оралбек

15 жас, 9 сынып,
БҚО, Сырым ауданы,
ЖББ Қособа орта мектеп-балабақша кешені

Досың болған қандай ғажап

...Дос болсаң берік бол, досыңа серік бол-деп аталарымыз айтқандай, әрине менің сыныптас достарым көп, бірақ өзіме жақын тартатын жан досым –Жанадым. Ол білімді парасатты және адалдық қасиеті мол. Білгенімізді бір-бірімізге үйретуге тырысамыз. Ешқашанда ренжіскен, кек сақтаған уақытымыз болған жоқ. Менің досымның бір ғана өзі қысылып қымтырылатын басында бір дерті бар, ол сабақ айтқанда тұтығып қалады. Жанадым өзінің осы кемшілігіне қарамастан кітапханадағы кештерге, мектеп ішілік кештерге де белсене қатысады. Кей кездері осы кемшілігі білінбей, берген тапсырманы қалтқысыз орындап шығады, ал кейде тұтығып жатқан өлеңін оқи алмай қатты қысылып, қымтырылып қалады, осы кездерде мен өз досыма демеу болып жанынан табыламын.

Ғылымханова Ақерке

11 жас, 5 сынып,
БҚО, Жаңақала ауданы,
№2 Жаңақала ЖББОМ

Менің ерекше құрбым

«Балаларға өмір сыйла» бағдарламасы бойынша ауру-сырқаудан зардап шегіп, өмірімен арпалысып жатқан, бізден көмек сұрайтын балдырғандар өте көп. Егер сол адамдарға қолымыздан келгенше көмек қолын созып, жәрдемдессек нұр үстіне нұр болатын еді?!

Мен қазір сол құрбымды сағынамын. Кейбір адамдар басына іс түскен құрбысын тастап та кетеді. Мүгедек адаммен неге дос боласың дегендей таңырқай қарайды. «Тағдырдың сыйы» дегенді енді түсініп жүргендеймін. Ондай жандардың да өзінше ой пікірі, өмірге құштарлығы, өнерге бейімділігі бар.

Ғылымғалиева Нұрай

14 жас, 8 сынып,
Атырау қаласы,
Н.Тілендиев атындағы
Кіші өнер академиясы

Менің ерекше құрбым

Азиза жүре алмайды. Біз оның көңілін аулау үшін үнемі көңілін көтеріп тұрамыз, сырымен бөлісеміз. Анасы Азизаны шет елге апарып емдеткісі келеді. Қаржының тапшылығынан, өкінішке орай, мүмкіншілік жоқ.

Мүгедек деп айтуға аузым бармайды, тәп-тәтті, сүп-сүйкімді 1 жасар бауырым Саят дәрігерлердің айтуы бойынша сал ауруымен аурады. Оны көрген сайын үй ішімізбен жүрегіміз қан жылап тұрады. Алайда, біз оны ешқашан кемсітпейміз. Саятты көрмесек сағынып, іздеп тұрамыз. Аллахтан оның жазылып кетуін тілеймін.

Жумагелдиева Толғанай

8 сынып

Атырау қаласы,

Н.Тілендиев атындағы Кіші өнер академиясы

Әрине, мүгедек адамның жанын түсіну оңай емес. Олар бізбен қатар тіршілік жасаса да, өзге ойда өмір сүреді. Яғни, өз кемістігінен ұялады. Өз кемістіктерін өмірдің қатал сынағы деп қабылдаса да, біреуі бұл қаталдыққа төтеп береді, біреуі көндіге алмай, сағы сынады. Әттең, өмірде мүгедек жандар болмаса ғой. Өмір тіптен басқаша болар ма еді...

Тұжырым ретінде айтарым, дос болыңыздар, дос бола біліңіздер. Мейлі ол қандай адам болса да.

Мына өлең шумақтарымды мүгедек жандардың жанына жылу себу үшін арнағым келеді.

Құр сөзбенен құрғатпай көздің жасын,
Өтіп жатқан мынау бір қыс пен жазың.
«Мүгедекпін, енді адам емеспін»деп
Жылама, әрқашан ұмтыл алға тек.
Тағдыр солай
Болғанымен қиын сенің тағдырың,
Білем, білем
Жазылмас жараң, айтылмас мұңың бар сенің
Сонда да жасымашы, көтерші сен басыңды
Егілме, жетер енді сұрт жасыңды.

Джумагалиева Алмагүл

13 жас, 7сынып,
БҚО, Тасқала ауданы
ЖББ Шежін орта мектеп-балабақша

Менің ерекше құрбым

Менің ерекше құрбым - Айзада. Тағдырдан текеш алса да ол мойымай сабағын жақсы оқып, үлгілі оқушылар қатарында жүр. Біз екеуіміз 7-ші сыныпта оқимыз. Ол екеуіміз жандай құрдаспыз.

Әжесінің қолында тұрғанда біз екеуіміз көрші болдық. Екеуіміз ылғи мектепке бірге барып Айзада жазғы демалыста қалаға барып қыдырғанды ұнатады. Ауылда болғанда өзенге түсіп, достарымен ойнап-күліп, жазғы демалысын ойдағыдай өткізеді. Оған күз мезгілі өте қатты ұнайды. Себебі күз мезгілінде оқу жылы басталады. Айнала сап-сары, жапырақ жерге алтындай түседі. Жазда еккендерін жинайды. Айзада нағыз досты іздесең, өмірге деген көз қарасыңды өзгертіп, ашық-жарқын, шынайы қалыпта болғаның ең бастысы осы ұстанымдарын ұстанады.

Жумашева Әсемгүл

11 жас, 6 сынып.
БҚО, Сырым ауданы,
ЖББ М.Қаналиев атындағы
Алғабас орта мектеп

Менің ерекше құрбым

Менің сыйлап, құрметтейтін досым Мауешов Мұстафа. Мұстафа-ақылды бала. Әрқашан кеудесі көтеріңкі болып жүреді. Мінезі бұйығылау болғанымен, қабағы ашыңқы, қайырымды дос. Мұстафа бармағынан бал тамған шебер. Ағаштан ойып жасаған бейнелері көздің жауын алады. «Біреудің ала жібін аттама» деп дана халқымыз айтқандай сыныптас досым Мұстафа ешкімнің ала жібін аттаған емес, тек әділеттікті қалайды. Біз сабақтарда есептерді шығара ал-

май қиналып отырғанда, әрқашан көмек қолын созады. Мұстафа үлкендердің жолын ешқашан кескен емес. «Үлкенге құрмет, кішіге ізет» дегендей ол кішілерге қамқор болып жүретін ақкөңіл жан.

Кутумбаева Альмира

5-сынып оқушысы. БҚО
Теректі ауд. Ақсуат ауылы

...Ортамызда Света сияқты мүмкіндігі шектеулі балаларға аянышпен қарап, оларды келемеж қылатын балалар да табылып жатады. Ондай балаларға айтарым олардың да өзіміз сияқты толыққанды өмір сүргілері келеді. Олай мазақ еткенше, керісінше осындай балаларға демеу болып, қиын кездерде жандарынан табылып көмек көрсетуіміз қажет. Олар жазылып кетпегенімен, бір сәт өздерінің мүмкіндігінің шектеулі екендігін сезінбесе екен деймін. Светлана мен үшін мінсіз, адал дос. Мен оны жақсы көремін. Достығымыз үзілмесе екен деймін.

Қарасаев Ғасырбек

8 «а» сынып.
Батыс Қазақстан облысы,
Жәнібек ауданы,
Т.Жароков атындағы ЖББО мектеп

Менің ерекше құрбым

...Адам пенде болған соң, әрбір адамның тағдыры мүлдем бір-біріне ұқсамайды. Айналамда кездесетін мүмкіндігі шектеулі құрбыларымның барына налимын. Мүгедек адамдар неге жамандықты көп көреді? Соншалықты жандары неге ауырады!?! Өзіме-өзім сұрақ қойып, сан сұрақтың жауабын таба алмай әуреге түсемін.

Жайдары күн. Ашық аспан. Қуанышты көңіл бәріде мүгедек құрбы-замандастарымның көңіліне медеу бола алмайтын шығар?Өйткені, олар өздерін емін-еркін ұстамай, тартыншақтап шет қала береді.

Сенімсіздіктері күшейіп, көз жанарлары мұңға толып, өмірден күдер үзгілері келеді. Осындай сәттерде қол ұшын беріп, ақыл кеңесін беретін тек қана «адал дос», «адал құрбы».

Қайырымды құрбылары тілдерін тапса, мұң-шерлерін риясыз тыңдаса, олардың ішкі жан дүниесін ұқса, ақыл кеңесін айту арқылы өмірге деген құлшынысын оятады. Сонда ғана олардың үміттері оянып, армандары ұшталып, бақытты өмірдің дәмін татады. Ең бастысы түсіністік пен шыдамдылық қажет.

Ақиық ақын Мұқағали Мақатаев:

Сүрініп кетпе!
Сүрініп кетсең, болғаны,
Дей бергін, досым, басыңа қырсық орнады.
Адам дегенің аяқ астынан сорлауы-
Аңдамай басып,
Сүрініп кетсе болғаны.
Аңдамай кейде, басамыз- дағы кердеңдеп,
Құлап жатамыз,
Аяқ-қолымыз ербеңдеп.
Сүрініп алып,есіміз қайта келгенде.

Каримова Айнұр

8 сынып,
Батыс Қазақстан облысы,
Қаратөбе ауданы,
Қаратөбе мектеп-гимназиясы

Менің ерекше құрбым

Азамат 2000 жылы дүниеге келген. Бірақ ата-анасы балаларының жүре алмайтындығын білмеген. Азамат үш жасқа толған кезде дәрігерлер баланың жүре алмайтындығын айтады. Ата-анасы балаларын емдеудің жолын іздеп талай ауруханаға барады. Дәрігерлер балаға қанша ота жасасада сауығып кете алмайды. Азамат бар болғаны үш жаста-ақ. Тағдырдың талқысы дейін бе, әлде бұлда бір Құдайдың сынағы десем бе екен? Азамат Астана қаласына ем алуға жіберіледі. Бұл сапарда Азаматтың аяғына ауыр ота жасалды. Аяғына сәлде болса күш біткендей болады. Бірақ аяғын дұрыс баса алмайды. Қоғам атынан Азаматқа үлкен қолдаулар көрсетілді. Азаматтың

бейнесіне көз салсам оның күлкісі жан дүниемді баурап, маған бір қуаныш сыйлайды. Ол өзі сияқты мүгедек жандарға көмектесіп, олармен дос болғанды жаны сүйетін. Бауырмал, мейірімді, ақкөңіл жан болатын. Досымның осындай ауыр тауқыметке тап болғанына қиналамын. Ол бұл тағдырдың талқысы емес, Құдайдың сынағы ғой деп алдағы күннен үміт күтетін. Әр адам өз тағдырын таңдап емес, тағдырына не жазылсада соған көнеді емеспе? Мені біреулер кемітіп бөлектегенде, мен бұны маған жаратқан құдайдың берген сынағы деп қабылдап келем дейтін. Алайда қоғам мені жатсынып бір-ақ сәтте ештеңеге жарамсыз адамдай итеріп жатады деп налыған досымды мен әрқашан жұбатумен боламын. Ешнәрсеге мойымай, өмір ағысына ілесіп келе жатқан осы жандарды көргенде, біздің өмірге өкпелеуге құқымыз жоқ екенін түсінгендей болдым.

Қибатоллина Гүлзинат

14 те, 8 ә сынып
БҚО Жаңақала ауд.,
№5 ЖББ орта мектеп

Менің ерекше құрбым

Мен оны бүгін тағы да көрдім... Жүрегім дір ете түсті. Апыр-ай мына өмір деген не деген қатал едің деп айқайлағым келді. Оның сол бір жәудіреген жанары көз алдымнан кетпей қойды. Ол сал ауруымен ауыратын Аружан атты бүлдіршін еді. Оны анасы арбаға салып сүйреп жүреді. Мен оны көрген сәтімнен оған деген аяшылық сезімім туды. Ол өмірге осылай болып келмейін деген шығар. Өмір не деген қатал едің деп күбірлей беріппін. Ол мойнын да дұрыстап ұстай алмайды екен. Аружан дұрыстап сөйлей де алмайды екен. Міне қасірет дедім іштей. Сенің томпыып, жәудірей қарағаның қай адамның болмасын есінен шықпасы анық. Аружанға жетіп барып,

онымен әңгімелескім келді, екеуіміз құрбы дос болайықшы дегім келді. Егерде, Аружан құрбым дейінші, саған сабағыңды 4-5 ке оқып алдыңғы қатарлы оқушы болып жүретін де шығарсың-ау деп те ойға кетем. Мүмкін сенің бір талантың ашылмай жүрген болар, сен тамаша әнші, әлде биші болар ма екенсің құрбым. Өмірдің өзі қателіктер мен қиындықтардан тұрады. Оларды жеңу үшін өмірге деген құлшыныс керек. Өмірде кемтар адамдар көптеп кездеседі. Бұл ненің кесірі екен деп ойлайсың. Әлде табиғат па, қазір экологиялық жағдайымыз нашарлап барады дегенді оқып жүрміз ғой. Мүмкін соның кесірі Аружан секілді құрбыларымызға экологияның да әсері болды ма депте ойлайсың. Жеріміз тозбасыншы. Аружан секілді бүлдіршіндер ешуақытта ауырмасын деген ой жолдары еріксіз орала берді, саған өмірге деген сенімің артса екен деймін. Үмітің еш уақытта үзілмесін құрбым. Біздер не ішейін, не киейін деп те ойланбаймыз, бізде бәрі бар, ал оларда ше?

Кейбір құрбыларымыз артық сөйлеп кететін сияқты. Сол кезде менің көз алдымда Аружан, сен тұрасың. Әрине қоғамдағы мүмкіндігі шектеулі жандарды кемсітуге болмайды, ақыл-есі дұрыс, санасы сау болғандықтан олармен біз бірдейміз. Тек қана он екі мүшеміз сау болғандықтан аз ғана болса да артықшылығымыз бар болуы мүмкін.

Орынғали Дидар

14 жас, 9 сынып.

Атырау қаласы, Ақсай с.

Н.Тілендиев атынд. Кіші өнер акад.

«Менің арманым мені ешкім мүгедек деп санамаса екен маған мүгедек екенімді сездірмесе екен» - дейді менің кішкентай құрбым. Тәп-тәтті өзі. Анасы оған мүлдем жылы сөйлемейді. Айсананың бұған еті үйреніп кеткен. Құрбым өте зерек жан. Мұндай адамды әлемді қанша айналсаң да таба алмайсың. Оның ақыл-есі кем болса да жүрегі кең. Өте мейірімді, ақылды, сыпайы, үлкенге құрмет кішіге ізет көрсетеді, өзі өнерлі қыз. Ең соңғы рет жазғы демалысымызда барып кеткенбіз. Басында бізді есіне түсіре алмай қатты қиналды. Біздің де жүрегіміз ауырды бұған. Түрлі-түрлі қызықты естеліктерді көрсеттік соңында есіне түсіріп көңілді уақыт өткізі.

Сырым Ақнұр

8 б сынып,

БҚО, Орал қаласы,
№30 ЖББ орта мектеп

Мүгедектер білім алуға толық құқылы. Бірақ жоғары оқу орындары мұндай студенттерді қабылдауға бейімделмеген. Мүгедектердің жұмысқа орналасуға құқықтары бар. Еңбекке қабілетті мүгедектердің 95 пайызы жұмыссыз, ал 5 пайызы нашар көретін, нашар еститін жандарға арналған арнайы кәсіпорындарда жұмыс істейді. Олардың ішінде тек санаулылары ғана еркін еңбек нарығында орын таба алған. «Еркін» деп шартты түрде айтып отырмын, оларды жұмысқа, әдетте, туысқандары мен достары алады. Бос жұмыс орындары жәрмеңкесінде жұмыс беруші оны жұмысқа алмау үшін мыңдаған сылтаулар іздеп табады.

Мүгедектердің проблемалары медициналық, әлеуметтік және кәсіби боп үшке бөлінеді. Біздің медицинаның үлкен кемшілігі – туылғаннан бастап соңына дейін мүгедекке жеке көңіл бөлінбей, үзіліссіз күтім жасалмауы. Мүгедек жеке сырқатын емдеп жатқанда, ол бүйрегі мен бауырын нашарлатып алады. Бірақ бұл факторларды есепке алмастан, оған дәрі-дәрмектер беруді жалғастыра береді. Содан соң әрбір дәрігер оны басқа маманға «жолдауға» дайын тұрады. Ақыр аяғында мүгедектің сырқаты асқына береді.

Темірова Милена

12 жас, 7б сынып.
БҚО, Жаңақала ауданы,
М.Жүнісов атындағы ЖББОМ

Мен құрбымды есіме алған сайын осындай сан сұрақтар қаумалап, жанымды жегідей жейтіні рас. Неге? Неге олай болды екен? Иә, дәрігерлер оған туа біткен кеміс деген, яғни дүниеге таңдайсыз келген. Бұл бейшараның осындай опасыз дүниеге кем болып келіп, кемістік көретіндей қандай күнәсі бар десеңші?! Әрине, оның ешқандай күнәсі жоқ. Ол бейкүнә періште ғана ғой! – дейді менің ішкі жан дүнием. Шынымен ол ақ мақтадай кіршіксіз таза, аршылған жұмыртқадай пәк, періштедей бейкүнә жан. Бұл әрине, менің ішкі жан тебіренісім., өзегімді өртердей ой күйзелісім. Бірақ,.. Мен осы бір құрбымды көрген сайын таңдана да таңырқай қараймын. Өйткені, ол осыншама ауыр дертті арқалап жүрсе де ешқашан мойыған емес. Қашан көрсең де көңілі көтеріңкі,

өзін басқалармен тең ұстап, көкейдегі әңгімесін түсіндіруге тырысып жатқаны. Кейбіреулер «сені түсінбедім», деген кезде сәл-пәл көңілі түсіп қалғанмен, оған түсіндіруге қайтадан талпынып жатқанын көргенде еріксіз ризашылық сезім білдіріп, оның өмірге құштарлығына тәнті боласың.

Рахметоллаев Рахат

8 сынып. БҚО
Жәнібек ауданы,
ЖОББ Ө.Сахипов атындағы мектеп

Біздің сыныптас құрбымыз Асылгүл мүмкіндігі шектеулі балалар қатарында осы кезге дейін болып келді. Ол өзі денсаулығымен күресіп, мүмкіндігі шектеулі балалар қатарынан шығып, қазіргі кезде сыныптастарымен бірге дене шынықтыру сабағына қатысатын болды. Асылгүл сыныптың әншісі, мектепте болатын шараларға белсене қатысады. Сабағын да жақсы оқып, өзінің өмірге деген құлшынысын арттыра білді. Ол аудандық «Жұлдыз-ай» фестиваліне қатысып дипломмен марапатталды. Бұл біздің сынып үшін үлкен қуаныш. Асылгүлді батыл, ақылды, парасатты, ибалы шын дос бола білетін қыз деп білемін. Ол денсаулығымен күресіп, қиындықтарға қарсы төтеп берген ержүрек қыз деп ойлаймын. Екеуміз бір көшеде тұрамыз, ешқашан бір-бірімізді ренжітіп көрген жоқпыз. Менің құрбымның өз өміріне деген көзқарасы жоғары. Біз сынып болып оны ешқашан кемсітіп көрген емеспіз, оның батылдығын, ауруды жеңе білген қайсарлығын мақтан тұтамыз.

Достықтан асқан байлық жоқ өмірде,
Достыққа адал болу керек ізгілікте.
Достықтың екі түрі «адал», «амал»,
Адал дос жүрегіңде мәңгілікте!

Сабырова Альбина

13 жас, 6 сынып.
Хромтау қ., № 5 мектеп-гимназиясы

Ол ақылына көркі сай қыз. Бірақ тағдыр оның басына қатал сын берді. Жастайынан тағдырдың тауқыметін тартты. Ол дүниеге келгенде көптеген дәрумендер жетіспейді, сондықтан оның денесі күннен – күнге әлсірей береді екен.

...Менің ата-анам құрбымның дертін емдеуге азда болса ақшалай көмектесетінін айтты. Және Ербол деген кісінде көмектесті. Аякөздің ата-анасы қуанып, қыздарын шет елге емделуге алып кетті.... Аякөз емделіп ортамызға келді, мен өте қуаныштымын.

Сағынаева Арайлым

15 жас, 9 сынып
Ақтөбе обл. Қобда ауд.,
Қобда орта мектебі

... Құрбым Алина екеуміз бірге күлеміз, қуанышымызды бірге бөлісеміз. Егер Алинаның көңіл-күйі болмаса, мен оның көңілін тауып, қуантуға тырысамын. Көмектескім келеді.

Сатдыкова Бақтыгүл

12 жас, 7 сынып.
БҚО. Тасқала ауд. ЖББ
Шежін орта мектеп-балабақша

Айзада бір өжет қыз да қайсар қыз,
Қиындыққа мойымайтын батыл қыз,
Қасиеттерін осындай, біз әр кезде,
Айзаданы айта жүріп мақтаймыз...

Кемелова Ақбота

13 жас, 8 сынып.
Ембі қаласы,

Менің ерекше құрбым

Ол басқа құрбыларына қарағанда расында да ерекше. Өзі сондай сүйкімді, көмірдей қара шашы белден түседі. Жәудіреген қара көзінде басқа адамдарға қарағанда аса нәзік мейірбандық, бауырмалдық сезіледі. Ал жанарына тіке қарап, жымыған кейіп танытсаң, жаңа ғана жайдары отырған кескінінде адам сескенеерлік сұс пайда болып, қабағы түйіліп, жанарында ашу, ыза, кек, өшпенділік бұрқ-сарқ ұйтқиды. Өйткені құлағы нашар есітіп, сөйлегенде тілі бұрмалып, айтар ойын жеткізгенше ыза болады.

Оның жасы үлкен, бірақ біз жақсы шүйіркелесеміз...

Кеулімжаева Салтанат

10 «ә» сынып,

Ғ.Ақтаев атынд., №6 орта мектеп

Менің ерекше досым бар. Оның есімі-Жеңіскүл. Мені оның өмірге құштарлығы қуантады. Оның керемет сурет салатын қабілеті мен ермексаздан түрлі аң-құстардың тұлғасын мүсіндеу өнеріне таң қаламын. Жүрегі адал, ол бейне бір күнәсіз сәбидей. Үнемі қайырымдылық жасауға дайын тұрады. Кейде өзімнің ағат қылықтарым үшін одан кешірім сұрайтын кездерім болады. Өйткені, оның мүмкіндігі шектеулі екендігі кейде есімнен шығып кетеді.

Құрманова Диана

6 б сынып,

БҚО, Сырым ауданы,

ЖББ Қ.Мырза Әли, атындағы орта мектеп

Менің ерекше құрбым

Менің де барлығынан артық көретін досым бар. Міне, осылардың қатарындағы аурудан зардап шегіп жүрген Айтқалиева Арайлымды айта кетсем. Оның жасы тоғызда. Ол қазір Тасқұдық

орта мектебінің 5 сыныбында оқуы керек еді. Алайда оның мектепте оқитын қабілеті жоқ болғандықтан, ол үйінде оқиды. Арайлымға пән мұғалімдері барып сабақ үйретеді. Кішкентай Арайлым өнерге құштар бүлдіршіндердің бірі. Жас өнерпаз мәдени іс-шараларға белсене қатысады. Ол күн сайын мәдениет үйіне барып, би үйренеді. Алғыр да, зерек бүлдіршін біз үйреткен биін бірден қағып алады. Түрлі әуенге би-билейді. Ол ән айтып, би билегенде алдына жан салмайды. Біз оған апасы ретінде де қамқор боламыз. Арайлым өз білім ордасының өнерлі өрендерінің бірі. Жас өрен достарының ортасында беделді. Бос уақытында кітап оқып, тақпақ шығарғанды жақсы көреді.

Маткаримова Санбота

14 жас, 8 сынып,
Хлебодаровка орта мектебі

Қазіргі кезде менің де достарым, жан құрбыларым, жолдастарым бар. Олармен сөйлесіп, әңгімелесіп, бір-бірімізге сырымызды айтамыз. Қиыншылықты да, қуанышты да бірге өткіземіз. Сыныпта жан құрбым болмаған мен алыстағы достарыммен жақсы араласып тұрамын. Бір-бірлерімізге тек жақсы тілектерді ғана арнаймыз.

Мұхамбетова Айкөркем

13 жас, 8 сынып, БҚО
Жәнібек ауданы,
Ұзынкөл ауылдық округ

Білесің бе, менің «ерекше құрбым» бар,
Жүрегінде мейірім мен жылу бар.
Бізбен бірге ойнап, күліп жүрсе де,
Саусақтары өзгеше оның, ұғыңдар.

Саусақтары жоқ болса да, жаны ерекше,
Басқалары «кемтар» деп келемеждеп кетсе де,
Сабырлық пен бір күрсініп кетеді,
Жанына оның қанша ауыр тисе де.

Ол әрдайым, сабырлы да қайсар қыз,
Ақ көңілді, қайырымды жайсаң жүз,
Егер жаймен өтсеңізде қасынан,
Рахмет пенен алғыс естіп қайтарсыз.

Жүзіне оның жайымен мен қараймын,
Алтын, күміс, гауһарға да балаймын,
Қарапайым қыз болса да сырттай ол,
Жан досы мен сүйіктісі талайдың.

Нұрғожа Ләйлім

6 сынып оқушысы, 11 жаста
БҚО облысы, Теректі ауданы,

Подстепный қазақ

жалпы орта білім беретін мектеп

Менің ерекше құрбым

Менің ерекше құрбым бар. Оның аты – жөні – Мұхатова Мария. Туа бітті сал ауруымен ауырады. Бірақ, Мария басына берген сынақты жеңе біледі, өмірден еш күдер үзбейді. Мария – ақжарқын, ақкөңіл, досқа адал. Ешқашан да мұңайғанын көрген емеспін. Үйіне қашан барсам да күлімдеген жүзімен қарсы алады. Мен үнемі досымның жанынан табылуға тырысамын. Демалыс, мейрам күндері міндетті түрде барамын. Менің мақсатым – досымды жалғызсыратпау, көңілін көтеру. Ол маған қызықты әңгімелер айтады, армандарын сөз етеді. Мария – өте әңгімешіл. Бірде маған болашаққа үмітпен қарайтынын және сенетінін айтты. «Дәрігер болғым келеді, сал ауруының емін тауып емдегім келеді, аналарды жылатқым келмейді. Менің жаным бататыны өзімнің ауруым емес, анамның жылағаны» деп Мария салмақты сөз қозғайды. Мен де оған қолдау көрсетіп, «Сен ақылдысың, сен өжет қызысың, сен бәрінде жеңе білесің» деп оны жігерлендірдім, досымның көңілі жадырап сала берді.

Серік Гауһар

15 жаста, 9 сынып оқушысы

БҚО, Сырым ауданы,

А.Жұмағалиев атытын. ЖББ мектеп

...Онымен танысқалы бері санамда көп сұрақтар пайда болды. Әманда өмірімде өзгерді. Ол келгелі пікірім де, ой-санам да өзгерді. Ол құрбымды кездестіргелі өмірдің қандай соқпағын көрсеңде шыдай білу керек екенін түсіндім, және де ешқашан бір орында тоқтап қалмай талпыну, талаптану керек екенін түсініп Николай Островскийдің «Төзуге мүмкін болмайтын жағдайдың өзінде де өмір сүре білу керек» деген сөзінің мағынасын енді ғана түсінгендеймін. Құрбыма бірнеше күн өткеннен соң бір бейтаныс жан хабарласып құрбымның өнеріне тәнті екенін және де оған көмектескісі келетінін, концертінің шығынын өз мойнына алып, оған көмек көрсететінін айтты. Сол сәтте құрбымның қуанышында шек болмады. Құдды шаттықтан аспаңда қалықтап жүргендей көрінді, бізде ол үшін қатты қуандық. Ол бейтаныс жан келуін өтінді. Мен келесі күні құрбымды сол жерге ертіп апардым. Біз ол кісімен ұзақ уақыт әңгімелестік. Тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйініне келер болсақ, ол кісі құрбыма арнап бірнеше ән жазғызбақ. Бірнеше айдан соң құрбымның өз әні де жарыққа шықты. Ол болашақта өзінің жеке концертін беруді жоспарлап отыр. Мен құрбымды мақтан етемін, үлгі тұтамын. Мен барлық адамдарға; «Мүгедек жандар да адамдар, оларды кемсітпейік, ардақ тұтып, олардың еңбектерімен мақтанайық»-демекпін. Өз ойымды мына өлең жолдарымен түйіндеймін.

Мүгедекте адам ғой ойлашы,
 Айтқанымды түсінбей, жай қоймашы.
 Оларды қолдайықшы, қорғайықшы,
 Кемсітіп тек оларды қоймайықшы.
 Жылатпайық оларды күлдірейік,
 Күлдірсекте оларды тек түңілдірмейік.
 Мың ойлатып, мың толғатар бұл өмірде,
 Оларды жалғыз ғып түңілдірмейік.
 Оларменен шаттанып, дос болайық,
 Кейде ғажап, кейде тозақ ғаламда,
 Оларды тек қолдаусыз ғып қоймайық!

Темьярова Разия

10 сынып, БҚО

№1. Қалалық орта мектебі

Қилы тағдыр сынақтары – заңдылық,
Ал бүгінде заман тұр ғой жаңғырып.
Жанашыр боп созса екен қол ұшын,
Сол жандардың жайын барлық жан ұғып.

Жаны нәзік, жүрегі кең, жан құрбым,
Көніп жүрсің салғанына тағдырдың.
Қапаланып, сағың сынып көрмесің,
Үмітінді сөндірмесі, жандырғың.

Өміріңде қандай жағдай болмасын,
Ешқашан да көзің жасқа толмасын.
Болашақтан күдеріңді үзбеші,
Я Тәңірім, бір өзіңді қолдасын.

Төлешева Дана

8 сынып

Атырау қ., Н.Тілендиев атындағы,
Кіші өнер академиясы

Құрбымның жүрегі таза, көркі ешкімнен кем емес. Пешенесіне жазылған тағдыры осылай болған шығар. Тілі кем, әрі ақыл- ойы қатарластарынан қалыс. Дәрігерлер емдеуге болады депті, біздің елде емі жоқ, шетелде емделу қажет, жүйке тамыры байланған депті. Ол үлкен қаражатты талап етеді. Әзірге көмек қолын созғандар табылған жоқ. Құрбымның өзінен басқа төрт бауыры бар. Отбасының үлкен қызы болған соң, Баян кейінгі іні-сіңлілеріне барынша қамқор болып жүреді, қолынан келген жақсылығын аямайды. Кішкентай екі сіңлісін бабалабақшаға апарды, киімдерін реттейді. Жалпы құрбымның жақсы жақтары өте көп. Қолынан бәрі келеді десем артық болмас. Екеуміз оңаша әңгімелескенде маған өз арманын айтады. Егер денсаулығы жақсарса, ұстаз болу арманы екен. Мен арманының орындалуына тілекші болатындығымды жеткіздім.

Утеғалиева Айжан

8 сынып, БҚО, Сырым ауданы,
ЖББ Бұлан орта
мектеп-балабақша кешені

Арман, мақсатқа жету үшін бірінші-денсаулық, қала берді білім керек деп ойлаймын. Өмірде қиыншылық пен қуаныш, жетістіктер араласып келеді. Көңілімді торлап, жанымды езіп жүрген салмақтың бірі - құрбым Салтанаттың денсаулығы. Салтанат - жанұясындағы үш қыздың ортаншысы. Ол дүние есігін ашқанда балаларда жиі кездесетін психикалық дамудың жеңіл аралас спецификалық бұзылысы сырқатымен ауырады. Ата-анасының құрбымды қаратпаған дәрігері, апармаған емшісі қалмады. Мүгедектігі салдарынан Салтанат жасқаншақ болып өсті. Балалық дәуренмен жалғасқан достығымыз әлі жалғасуда. Қиындыққа шыдамай, уайым-қайғыға батып, айналасына ашуланып қарайтындар еш уақытта биікке шыға алмайды. «Көз қорқақ, қол батыр» дейді халық даналығы.

Мен құрбыма еш нәрседен қорықпай, үлкен сенім, үмітпен алға бассақ, барлық қиындықты, дертті жеңіп, мақсатымызға қол жеткізе аламыз деп демеу беріп отырамын. Досымның өмірге деген құштарлығын ояту мақсатында мен оған рухани дем беремін. Сүйікті журналымыз «Ақ желкен» басылымына «Тағдыр-тағылым» айдарымен шығатын мақалалардан үзінділер оқып, ой-бөлісемін.

Ушанов Абылай

14 жас, 9 сынып
Атырау қаласы, Н.Тілендиев атындағы
Кіші өнер академиясы

Менің ерекше құрбым

Сол күндері екеуміз жан дегенде жалғыз достар едік. Бір бірімізді ит арқасы қияндай жерден, қол былғап шақыратынбыз. Оның қолы өте ашық адам еді. Еңбек ағайымыздың ең сүйікті шәкірті. Әрине, басқа достарыммен қалай сөйлесем, қалжындасам да жан досыммен тік мінезді еркін әңгіме айтатынмың. Екеуміз де жайықтың жағасында тұрамыз. Жазда шіліңгір ыстықта жайықтан балық аулаймыз. Бір күні екеуміз қармақ пен балық аулап отырғанда уақыттың қалай өткенін байқамай қалыппыз. Үйіміз өте қашық жерде еді.

Үйімізге хабарласайын десек қалта телефонымыздың қуаты отырып қалған.

- Жүр, үйге жүгіріп жетіп алайық! Айттым ғой саған великпен келейік деп.

- Үйімізге барған соң ұрсатын шығар, дедім.

- Егер айқайлап жатса, бірден мені айт! Деді де қоя берді.

- Қызықсың! Мені не, қасымдағы досымды сатып кететін су жүрек деп ойлайсың ба?

- Жоқ. Енді сені ойнауға алып шыққан мен емеспе.

Мені жұбатқандай болды. Әлі келе жатырмыз. Артыма қарап едім, бір машина жарығын бадырайтып зуытқып келеді. Екеуміз қол былғап. тоқтатқан бетіміз сол еді, машина бірден тоқтап қалды. Біз оны бірден таныдық.

- Ассалаумағалейкум Серік тәте сағат неше болды? Бізді үйге апарып саласызба?

- Уа алейкум салам! Сөйлеуге мұрша бермедіңдер ғой... Сағат болса түнгі он екі. Мына Машинаның бензині таусылып қалды. Телефонымды үйге қалдырып кеткенім ай. Енді қалай жетеміз ауылға?

Қасымдағы Арман, Серік тәте екеумізге қарады да. Ей Абылай жүр анау жерде бір үйді көрдіңбе. Сол үйге барып үйімізге телефонмен хабар берейік. Басқа амал жоқ. Жарайды деп менде келісе кеттім. Есігі кілттеніп тұр.

- Секіріп кірейік, деді.

- Қолыңды бір-біріне қос мен басып қақпаның арғы бетіне секіріп кірейін! дедім.

Қақпаның арғы бетіне түстім. Артыма қарай салғаным сол еді, үлкен алабай ит тура аяғыма секіріп жұлқылады.

- ааа... Арман деп бар даусыммен айқайлады.

Сым-сым оратылған қақпадан секіріп, иттің тура басынан екі қолымен жабысты. Екі аяғымда жан жоқ.

Шайхы Жанбота

14 жас, 9 а сынып,

БКО, Тасқала ауылы

Менің ерекше құрбым

Менің ерекше құрбым 9 сыныпта оқып жүр. Ноян өмірге келген күннен бастап дәрігерлер оған ауыр диагноз қойыпты. Содан бері Ноян да, оның отбасы да көптеген қиыншылықтарды көріп

келеді. Ата-анасының туған-туыстарының, бауырларының, құрбы-достарының, ұстаздарының демеуі мен мейірімділігіне бөленіп келеді. Сол да болар оның өмірге деген сүйіспеншілігі, құштарлығы, мінезіндегі кішіпейілділігі, достарына деген адалдығымен ерекшеленеді. Мектебімізде оны ешбір бала кемсітпейді, керісінше, барлық оқушылар оған аяушылықпен емес, сыйластықпен, жақсы көзқараспен қарайды.

Шалабаев Аслан

14 жас, БҚО
Орал қаласы

Бұл өмірде мүгедек балалар көп. Алайда мүгедек болса да, олардың өмірге деген қызығушылықтары мен талпыныстары ерекше. Қайсысын алсаң да әр уақытта белсенді, әр уақытта еңбекқорлығымен танылып жүрген жандар қаншама... Жұбан атамыздың:

Еңбекке десе ұстасың,

Егеске түссе батырсың – деген өлеңдері дәл оларға арналғандай. Менің білетінім - мұндай жандарға күлуге болмайды, оларды керісінше, қатарға қосып, дос болу керек деп ойлаймын. Қазіргі жас буын мүгедек балаларға күлуді әдетке айналдырған. Бұл балалардың істеп жатқаны үлкен қателік емес пе?! Кімде –кім оларға күлетін болса, Алла Тағаланың жазасына ұшырайды.

Әжемнің әңгімесі бойынша 70-80-ші жылдары әжем тұрған ауылда бір жанұя тұрыпты. Оларға көршілес тұратын баланың ауызы қисық мүгедек бала болған екен. Әлгі жанұяның отанасы көрші балаға қарап, есі танып күліп алады екен. Күндердің күнінде ол әйелдің аяғы ауыр болады. Тоғыз ай өткесін ол қызды болыпты. Сөйтсе өзегін жарып шыққан қызы мүгедек болып дүниеге келіпті. Өз қателігін ұққан әйел көрші баладан қанша жалынып кешірім сұраса да, туа біткен мүгедек сәбиіне ем қонбапты. Осындай жағдайлар адамдарға сабақ болуы керек емес пе?! Бәріміз де ет пен сүйектен жаралдық, бәріміз де бір әлемде өмір сүреміз. Сондықтан ешкімнің ешкімді кемсітуіне хақы жоқ. Бұның барлығы да негізінде ата-ананың тәрбиесіне байланысты деп ойлаймын. Егер әрбір ата-ана баласына: «мүгедек балаларға күлме, олармен дос бол, ол да өзің сияқты бала» десе, бәріде жақсы болар еді.

Хабибулліева Мейрамгүл

6 сынып, БҚО
Амангелді бекеті

Құрбымның есімі - Айдана. Ол ұзын бойлы, аққұба, келбетті қыз. Үнемі таза жинақы жүреді. Достарымен қарым- қатынасы өте жақсы. Ән айтуды жаны жақсы көреді.

БАЙҚАУДАН ТЫС ШЫҒАРМАЛАРДАН ҮЗІНДІ

Бақыт Сымбат

9 жас, 3 сынып.
Алматы обл., Тұздыбастау ауылы.
Ш.Уалиханов атынд., № 12 гимназия

Менің ерекше құрбым

Менің құрбымның аты-Айгүл. Ол сөйлей алмайды. Бірақ суретті әдемі салады. Менің құрбымның ең үлкен арманы-басқа қыздар сияқты сабақ оқып, көріп,жазғысы келеді. Мен өскенде үлкен қызметкер болып, осындай мүгедек балаларға, мүгедек жандарға қолымнан келгенше көмек көрсетемін...

Болатов Сұлтан

8 жас, 3 сынып.Алматы қ.
Медеу ауданы, №12
Мектеп-гимназиясы.

Менің досымның есімі-Елдос. Оның қолы жоқ. Ол ағаштан ойыншық жасап жатқанда қолын өткір арамен кесіп алған. Мен оны қатты аяймын, қолымнан келгенше көмектесіп жүрмін. Сөмкесін

көтеріп, көйлегінің түймесін салуға көмектесемін...

Кенжетай Мағжан

11 жас, 4 «Ә» сынып,
Ақмола облысы, Бестөбе кентінің
№ 1 орта мектебі

Менің ерекше құрбым

Жалпы бұл дүниеде денсаулық – баға жетпес асыл дүние деп жатады. Адамдар мәнін түсінеді, біледі. Шындығында да, деніміз сау болғанда ғана біз еркін ойланып, мақсатымызға жетеміз. Мен денсаулықтың қадірін «Өзін-өзі тану» пәні арқылы түсінгенмін. Сонымен қатар үйден далаға шығар кезде әкем немесе анамның ескертулерін «бас киіміңді ки», «күртешенді киіп шық», «күн суық, қолғабыңды ұмытпа» тағы сол сияқты сөздерін күнделікті естимін. Алайда сондай ескертпелерді көп кешікпей ұмытып кететінмін.

Әрине, өміріміздегі басты құндылық ол – денсаулық екендігіне сенемін. Сол себептен денсаулыққа көп көңіл болу керек деп ойлаймын.

Сондықтан әр адам салауатты өмір салтын ұстанып, кез келген спорт түрімен айналысқаны жөн деп санаймын...

Мадияр бізбен бірге екі жылдай оқыды. Мадиярдай досымды мүмкіндігі шектеулі адамдар тобына қосқым келмейді. Амал нешік, Мадияр да мұндай күйге түсем деп ойламаған шығар. Мадияр үйде оқиды. Әкесі мен анасының қамқорында. 7 «Ә» сыныбында оқитын Нарғыз атты әпкесі бар. Бикен апай бізге таңертеңгілік сабақ берген соң, түстен кейін Мадияр үйіне барып сабақ береді. Бұл жерде Бикен апайымыздың еңбегі шексіз.

Өзім де қолымның бос кезінде Мадиярдың үйіне барып әңгімелесіп, компьютерде ойын ойнап қайтамын. Күнделікті жүргенде кейбір достарымның бойынан көрінбейтін қылықтарды Мадиярдың бойынан көрініп тұратындығы. Сондағы менің байқағаным сөйлеген сөздері маңызды әрі мәндірек, өмірге деген көзқарасы менің араласып, сырласып жүрген көптеген сыныптастарымнан мүлдем бөлек. Меніңше Мадияр достық, денсаулық, адамдардың бір-біріне деген қарым-қатынасы туралы менен және өзімен жасты балалардан көп білетін сияқты.

Құрманғали Дәурен

3 сынып,

Алматы қаласы, Ш.Уәлиханов атынд.

№ 12 мектеп –гимназиясы

Менің достарым өте көп .Солардың ішінде маған жақын бір ерекше досым бар. Досымның ерекшелігі ол ешкімге ұқсамайды адал, мейірімді, жарқын жүзді, иманды, қайсар өте жігерлі. Менің дәл осындай досымды жолықтырғаныма өте қатты ризамын. Досымның тағы бір кішкентай ерекшелігі ол мүгедектер арбасына таңылған, мүмкіндігі шектеулі жан. Мұндай адамдар сау адамдарға қарағанда мейірімді, сыпайы, бауырмашыл, өмір сүруге құштар болып келеді. Досымның есімі –Қайсар... Ол балаларға арналған біздің Бегалин атындағы кітапхана жайлы көп білгісі келеді. Мен кітапхананың көп, қызықты кітаптары және қызықты іс шаралары жайлы айтып беремін. Біз уақытымызды бірге қызықты өткіземіз. Қызықты кітаптар оқимыз.

Қыдырмолдин Нұрбек

3 сынып, Алматы қ.

Ш.Уәлиханов атынд., №12 гимназия

Менің ерекше досым

Менің ешбір жанға ұқсамайтын ерекше де, дара досым бар. Оның есімі – Дархан. Ол көрші пәтерде тұрады. Біздің балабақшадан бері достығымыз үзілмеді. Оның мінезі ашық, жүзінен күлкі кетпейтін мейірімді де, ақылды жан...

Бір жыл бұрын ол жол апатына түсіп, жүре алмай қалды. Содан бері үйінен көп шықпайтын болды. Менің қолым босай қалса, оның үйіне асығамында отырамын. Оның көңілін көтеріп қызықты әңгімелер айтамын, кітап оқимыз.

Көңілі бұрынғыдай көтеріңкі, өмірге деген құштарлығы мол. Мен одан көп жақсы қасиеттерге үйрендім. Осындай досым болғанына қуанамын.

Мейірханова Әлия

3 сынып, №12 мектеп- гимназия
Алматы қ. Медеу ауданы

Менің ерекше, жақсы құрбым бар. Оның аты- Қаракөз, көзі көрмейді. Ол арнайы мектепте білім алады. Ата-анасы оны өте жақсы көреді...

Біздің елімізде осындай зағип жандарға көп көңіл бөлінсе деймін. Біз оларды көргенде аянышпен, олардың мұңын шын жүрегімізбен сезінейік. Мүгедектер мұңы- Қоғам мұңы. Аяулы, құрбым Қаракөз, жүзіңнен күлкі кетпесін!

Тұрсынай Айым

8 жас, 3 сынып,
Алматы обл.Тұздыбастау,
Ш.Уалиханов атд. №12 гимназия

...Кәусар жайлы айтарым көп. Оның денсаулығы жоқ. Анығырақ айтқанда мылқау. Құлағы естімейді, сөлей алмайды. Біз қағаз-қаламның көмегімен тілдесеміз ... Кәусар өте өнерлі. Суретті әдемі салады. Салған суреттерінің әрқайсысы өз алдына бір шығарма. Ол өте бауырмал, ешкімді жатсынбайды. Өзін кемтармын деп қымсынбайды. Өзінің осындай қайсар мінезімен-ақ жолындағы бар қиындықты жеңіп жүр.

СОЧИНЕНИЯ ПРИЗЕРОВ КОНКУРСА

5 – 7 класс

I место

Дуаш Адеми

11 лет, 6 класс

Алматинская обл., г. Талдыкорган

Специализированный лицей

«Экономика и бизнес» №24 им. М.Арына

Мой необычный сверстник

*Друзей не бывает много,
По пальцам их перечесть...
Поэтому дружбу с тобою
Всегда почитаю за честь.*

*Галина Семкова
(детский автор)*

Здравствуй! Меня зовут Адеми.

Этими словами я приветствую тех, кто будет читать мое сочинение. А каждый ли может в реальной жизни поздороваться с другим человеком? Возможно, да, а возможно, и нет. Я хочу рассказать о таком человеческом недуге, как немота.

Я помню: мне было примерно 4 года, когда к нам в гости приехала мамина двоюродная сестренка Наташа. Она глухонемая. Вспоминаю, я почему-то испугалась. Думала, что она ненормальная, потому что она не говорила, а как-то странно и всегда по-разному мычала. И мне было страшно. Обычно я понимала, когда говорят, а ее я не могла понять. Но в семье мы все ее любили, и дети с ней очень весело играли. Наташа могла изображать всех зверей без звука и придумывать разные интересные игры, объясняя все жестами.

Прошло много лет, сейчас Наташа взрослая и живет в Алматы. Но сколько я помню, она никогда не унывала. Она очень жизнерадост-

ный человек. Несмотря на то, что Наташа не слышит, она смотрит по телевизору передачи и фильмы и испытывает такие эмоции, которые мы не можем ощутить. Иногда она смотрит фильм и громко от души смеется или молча плачет. Хотя сейчас чужая боль может многих оставить равнодушным. Она нема, но у нее много друзей. На свой день рождения она придумывает разные конкурсы, сюрпризы, и все проходит очень весело. Ее друзья – не только глухонемые, но и обычные люди. До 15 лет она общалась только с глухонемыми друзьями, а потом стала ходить в церковь, где обрела новых друзей. Вера и любовь родных помогли ей не ощущать свою болезнь и стать полноценным человеком. Это придало ей силы, и Наташа в 19 лет выиграла конкурс «Мисс Казахстан» среди глухонемых девушек. Она представляла нашу страну на международном конкурсе в Праге и заняла четвертое место. Вы бы видели, как она танцует, даже не слыша музыки! Сейчас у нее своя семья, две дочки – Илона и Ева, с которыми я дружу. Она любит детей и работает в детском саду помощником воспитателя. Наташа – сильный и целеустремленный человек.

Раньше, честно, я никогда об этом недуге не задумывалась. Но в пятом классе я прочитала повесть И.С.Тургенева «Муму». Главный герой повести – крепостной мужик Герасим, тоже глухонемой. Но он не отчаивался и жил своей, хотя и замкнутой, жизнью. Все его сторонились, никто не дружил с ним, хотя он тянулся к людям. Он постоянно был грустен, пока не нашел щенка, который стал ему родным и заменил радость человеческого общения. Дружба с этим щенком ему была дорога. Этот человек оказался сильным, способным на любые решения. И он тоже достоин дружбы.

Я хочу сказать всем необычным сверстникам: «Не надо закрываться от мира, мы, дети, поймем друг друга и без слов. Нельзя отчаиваться, надо жить полноценной жизнью». И примером может стать жизнь Наташи.

В повседневной жизни я не встречала глухонемого сверстника. Я знаю язык жестов, алфавит для глухонемых и могла бы стать кому-то другом так же, как я дружу с Наташей и ее семьей. Мне хочется верить, что раз я не встречалась с такими сверстниками, то такой проблемы в нашем городе нет. Но когда объявили конкурс сочинений, я стала интересоваться этими ребятами. Оказывается, в нашем городе есть областная специализированная школа-интернат для слабослышащих и глухих детей. В этом году школе исполнилось 25 лет, юбилей был отмечен праздничным концертом во Дворце культуры. Просто не верится, что ребята, совсем не слышащие музыки, смогли подготовить такие яркие вокальные и танцевальные номера. У них очень богатый внутренний мир, жестами они не только разго-

варивают, но и передают чувства и настроение.

Мне рассказали о девочке, ей тоже 11 лет, она увлекается танцами. Ее зовут Татьяна, она слабослышащая. Я очень переживала и волновалась перед встречей с ней. Наше знакомство с Таней началось со слов моего сочинения: «Здравствуй, мой необычный сверстник! Меня зовут Адеми, я хочу с тобой дружить...». Разве могут две девочки одного поколения не найти общего языка?

Вместе живут на огромной планете
Разные взрослые, разные дети.
Внешностью разные и цветом кожи,
Но, безусловно, мы в чем-то похожи!
Всем нам счастливыми хочется быть,
Новые звезды на небе открыть,
Крепко дружить, не бояться другого.

Яна Дубенская (детский автор)

У нас много общего. Мы любим читать приключенческие книги, интересуемся наукой, увлекаемся современными танцами. Она, как и я, любит смотреть канал «Disney», читает книги Дж.К.Ролинг про Гарри Поттера и хочет путешествовать. Много уголков мира ждут нас: Америка, Франция, Италия, Испания, Турция, Индия и Австралия. Нам предстоит так много узнать нового, поэтому и она, и я с интересом учимся. Я обещала ей помочь в изучении английского языка. «Hello! Do you speak English?» – скажем мы своим друзьям в следующий раз. У Тани, как и у меня, много друзей, такие же заботы и проблемы, как у любого нашего сверстника. Ее мечта – хорошо слышать и жить полноценной жизнью. И я верю, что у нее все получится. Я ей рассказала про Наташу, мой рассказ вдохновил ее. Это только начало нашего знакомства, думаю, впереди нас ждет крепкая дружба и много интересных совместных дел.

Я была с мамой на концерте общественного объединения инвалидов-опорников «Бірлік». Впечатляет! Это такое мужество и сила духа!

После того, как объявили этот конкурс сочинений, я задумалась. И знаю, кому опять скажу заветные слова. Моему сверстнику Роме, песня которого меня покорила, но я постеснялась подойти. Я его познакомлю с моим одноклассником и другом Санжаром.

Мы протянем руку дружбы,
И улыбки в путь возьмем,
И по жизни проведем ...

(из Гимна детей-инвалидов
Л. Лали Хадонова-Бениаидзе)

«Здравствуй, мой необычный сверстник! Давай с тобой дружить», – скажите эти слова кому-то и Вы.

Ефремова Екатерина

13 лет, 7 класс
Восточно-Казахстанская обл.
г. Усть-Каменогорск
КГУ «Средняя школа № 4»

Мой необычный сверстник

Чаще всего человек начинает задумываться над тем, что такое жизнь, когда за его плечами уже много прожитых лет. Все важные события, дорогие люди, мечты, которые сбылись, и те, что никогда уже не осуществляются, – все это составляет бесценный жизненный опыт человека. Я думаю, что на самом деле очень важно понять, что такое жизнь, когда ты еще молод и можешь выбирать, как жить. Мир полон бесконечных возможностей, и трудно найти правильный путь. Все мы слышали, как люди в возрасте часто с сожалением признают, что не сделали того, чего больше всего хотели, а времени исправить ошибки уже нет.

Жизнь человека – величайшая ценность, именно поэтому так поражают случаи, когда люди сознательно приносят ее в дар другим. В наше время быстро развивающегося научного прогресса мы забываем за всем этим живых людей с их повседневными проблемами. А если рядом с вами находится сверстник, который страдает от каких-то недугов, последствий травм, болезней? Ведь именно этим людям необходимо доброе слово, плечо друга и твердая рука поддержки. Они и так становятся пленниками своих квартир, комнат, инвалидных колясок.

Сразу приходит на память пример замечательной сказки «Цветик – семицветик», где девочка с легкостью и безжалостно рассталась с лепестками волшебного цветка, загадывая эгоистичные желания. Но вот она оказалась на дорожке городского парка и увидела мальчика, сидящего тихонько на лавочке. Приглашение побежать и поиграть в салки было отвергнуто из-за больных ног. Тут Женя поняла, что важнее всего сейчас вылечить мальчика и поставить его с помощью волшебного цветка на ноги. Сказка заканчивается счастливо. Важно вовремя поддержать такого человека, прийти на помощь, а может, и чем-то пожертвовать ради него.

К счастью, в наши дни появляется все больше художественных произведений, посвященных людям с ограниченными возможностями. И самое главное – книги, адресованные подросткам.

Заставил меня восторгаться герой повести «Я умею прыгать через лужи» Алана Маршала. Это маленький австралийский мальчик, который в четыре года перенес полиомиелит и навсегда остался парализованным. Мальчик не понимает, что больше не сможет ходить. Ребенок не был печален и радовался обычным детским мелочам, потому что не осознавал, что инвалид. А взрослые внушали ему неуверенность в себе своим сочувствием. Родители вовремя заметили, что ребенок стал угасать, и сумели его поддержать, когда это было действительно нужно.

Из недавно прочитанных мною книг произвела на меня впечатление и заставила задуматься о многом еще одна книга – «Паренек в пузыре» Иена Стракана, получившая две литературные премии и две специальные премии читательских симпатий, установленные самими подростками 11 – 14 лет. Герой повествования Адам вызывает множество чувств: удивление, потрясение, восхищение. Подросток с серьезными, очень редкими нарушениями иммунной системы. Его организм лишен сопротивляемости. Самая легкая инфекция для Адама смертельна. Поэтому он должен жить в полиэтиленовой палатке в полной изоляции. Если он выйдет из нее, он умрет. Даже мама не может дотронуться до него. Представить себя на месте Адама просто невозможно. А ведь подросток знает все о своей болезни и главное – о неутешительном конце. И чем больше я знакомилась с этим удивительным мальчиком, тем больше он нравился. Адам действительно удивительный: красивый, много читает, много знает, с ним интересно общаться, в него можно влюбиться, как влюбляется Энн. Дружба с Адамом оказывает на нее большое влияние. Общаясь с Адамом, девочка осознает, что он просто лучший из ее знакомых, никогда не ноет и до последнего сражается с болезнью. А все проблемы ее друзей и близких ничтожны, и чаще всего они их создают сами или придумывают, не умея ценить главного: жизнь, свободу, здоровье.

Спасибо, что есть такие книги, которые заставляют об этом помнить!

Люди, которые не могут легко передвигаться, бегать, прыгать, очень сильные, волевые люди. Много читают, работают на дому, делают полезные для общества вещи. Люди с ограниченными возможностями добиваются цели гораздо решительнее, чем многие абсолютно здоровые люди.

Существует множество программ о таких людях. В одной из программ рассказывается о девочке, которая с детства мечтала уча-

ствовать в многочисленном забеге, но ее мечта не успела сбыться. Ее в двенадцать лет сбила машина, и она осталась без правой ноги. Но это не помешало ей добиться цели. Она выросла и купила имплантат. Она участвовала в забеге со здоровыми людьми и заняла первое место. Важно проявлять искреннее желание общаться с такими людьми. Каждый человек должен быть чьим-то другом и каждый нуждается во взаимопонимании.

А ведь немало людей лишены с рождения или после несчастного случая стольких возможностей. Хочется помогать тем, кому не очень повезло в этой жизни. Я лично знакома с двумя девочками. Они глухонемые. Одна из них, Юля, очень добрый и отзывчивый человек. У нее необычная память. Юля видит, чувствует то, что другие не замечают. С ней легко и просто. Стараюсь не обращать внимания на иногда плохое ее настроение, связанное с ее положением и здоровьем.

Только представьте, как тяжело ей приходится и как бывает грустно от сознания своего недуга. Но она радуется жизни. Многие люди не общаются с глухонемыми, потому что боятся сделать что-то не так, испытывают смущение и неловкость от того, что ничем помочь не могут. А у меня это получается. Я научилась разговаривать с Юлей на языке жестов. У нас много тем, интересующих обоих.

Очень важно при общении с такими людьми набраться терпения и человеколюбия, и я вижу, какой неоценимый вклад вношу в нашу дружбу. Я не жалею, что у меня есть такая подруга. У меня к Юле нет ни жалости, ни равнодушия, а только дружелюбие, улыбка и понимание того, что у каждой из нас свои особенности.

Каждый человек должен знать, что кому-то он очень нужен на земле, помочь людям с ограниченными возможностями – наша святая обязанность. Дружба с таким сверстником, возможно, очень непростая. Если вы уж взяли себя дружить, то не оказывайте на него психологического давления. Есть люди, которые смеются над недостатками других, не замечая своих. Неуместны нездоровые шутки при разговоре с таким другом. Он может обидеться и замкнуться. Этого делать нельзя: во-первых, ты будешь выглядеть сам глупо, во-вторых, это очень жестоко.

Сколько вокруг нас людей с ограниченными возможностями, но внутренний мир этих людей очень богат. Ты только попробуй пообщайся с ними, и тебе откроются небывалые глубины знаний. Часто такие ребята мыслят неординарно: умеют сочинять стихи, пишут книги, песни, а какие они художники... Так и хочется сказать: «Бог обделил физически, но наградил умственно».

Летом я посмотрела фильм «Костяника» про моих сверстников,

в основу которого была положена книга Т. Крюковой «Костя+Ника». Он затронул меня до глубины души. В фильме показана непосредственная детская дружба двух ребят Кости и Ники, которых сблизила любовь к природе, творчеству, живописи. У девочки отказали ноги, ей приходилось передвигаться на инвалидной коляске. Но молодость и богатый внутренний мир поразили московского простого мальчишку. Дружба была крепкая, Костя интересовался ее рисунками, старался поддержать ее в начинаниях, приносил с огорода первые ягоды, катал на прогулку. Благодаря ему Ника могла гулять в саду и в лесу за дачным поселком. Теплые детские отношения очень взволновали меня. Как редко в наше время мы можем встретить такого парня! Когда Костя разговаривал с Никой, он садился всегда перед ней на колени, чтобы глаза их были на одном уровне. Он не смотрел свысока на девушку, которая ему очень нравилась. Чтобы как-то поддержать Нику, он даже прочитал огромное количество книг, где были рекомендации по упражнениям людям с разными заболеваниями. Главное, что поразило меня в фильме: ребята смогли общаться, несмотря на недуг Ники. Не случайно и слияние двух имен дало название ягоде – Костяника. Сладкая, спелая, дающая радость и веру в завтрашний день. И, посмотрев фильм, очень захотелось прочитать книгу.

Сегодня все острее ставится вопрос о добре, порядочности, теплых человеческих отношениях. Мы видим это даже в рекламе, где ребята играют в футбол, а среди них мальчишка на коляске, и все вместе пускают в небо воздушные шары и газовый фонарик – надежду и веру в завтрашний день. Жизнь человека – огромная ответственность перед самим собой. Каждый может выбирать свой путь и не мешать другим делать то же самое. Каждый может раскрыть свои таланты и добиваться успеха, развиваться, проявлять терпение и лояльность к другим. Жизнь скучна без близких людей, любимых занятий, интересов.

Мне кажется, во все времена актуальна истина: «Относись к другим так, как ты хочешь, чтобы относились к тебе». Когда ты можешь поставить себя на место другого человека, то уже не захочешь причинить ему боль. Дружба крепка взаимностью, она всегда принесет всем счастье, если она бескорыстная и от души.

И если все поймут это и будут применять на практике, то жизнь каждого из нас станет лучше.

Оглянитесь вокруг, ребята! Возможно, именно сейчас нужна кому-то ваша помощь, доброе слово и просто тихое ласковое прикосновение рук. Пусть будет больше добрых детских глаз, наполненных тысячей «почему, как, где, зачем?»

И не будет глаз, в которых застыли боль, обида, разочарование.

II место

Алтайбек Анель

13 лет, 6 класс
Жамбылская обл., г. Тараз.
Казахская классическая гимназия
№ 45 им. Б.Момышулы

Мой необычный сверстник

I

Каждое утро в воскресный день
Выходим во двор играть.
Прятки, качели, бегать не лень,
Можно вовсю покричать!

– Кто там в окне сидит?
– Сверстник наш, кажется, инвалид.
– Мама сказала, что ходить
Врач ему не велит...

Знаем про всех все и дружим давно.
Мальчики, девочки – все заодно.
Вместе играем, ходим в бассейн.
– Води теперь ты мяч, если рассеян!

Весело в прятки играть во дворе,
Надоест, идем на каток.
Сядем в беседку, рассказов не счесть.
От смеха болит живот.

II

– Мама, снова болит живот!
– Выпей лекарство, малыш.
– Мама, мне кажется, все пройдет.
– Уверена. Болезнь, кыш!

III

– Снится мне сон: бегу по траве
Нежной, зеленой, шелковой...
Ног не чуя, лечу в вышине...
Просыпаюсь – хоть волком вой.

Тихо часы идут, ветер гудит.
Сквозь окна свет льется ночной.
Слезы-предатели, грудь болит.
Зачем мне нужен покой?

Все дети как дети, а я не такой,
Мне с детства трудно ходить.
Хочу играть я, а мне покой
Прописали врачи, как жить?

IV

– Мама, мамочка, родная!
Трудно тебе со мной.
– Что ты, кровиночка дорогая,
Что это за вздор?
– Мама, зачем ты меня позвала
В этот мир? Трудно мне.
– Это при родах травма была...
Ошибка врачей... Все дело во мне...

– Мамочка, слезки утри поскорей.
Нам ли в печали жить?
Скольким людям трудней, чем нам,
Тебе не надо тужить.

А за окном мир чужой.
Мир неродной, другой...
Что-то снова трудно дышать...
– Можно мне полежать?

V

Вдруг в дверь звонок,
Сердце как-то сжалось.
– Мама, гости! Проверь!
Или мне показалось?

Шум, в коридоре странный гам.

Мамин возглас, и смех, и гул.
 – Что это? – я кричу. – Кто там?
 – Мой сын, друзья твои тут!

Входит ватага ребят, как я,
 – Ну, здравствуй, сосед, как дела?
 – Здравствуйте, я вас узнал!!!
 Я видел, как ты его догонял!

– Как живешь, незнакомый друг?
 Мы тоже следим за тобой!
 Утром смотрим – нет тебя вдруг,
 Решили навестить гурьбой.

– Разве вы знаете обо мне?
 – Мы видим тебя каждый день!
 – А ей вчера ты приснился во сне!
 – А я тебя называла Тень.
 – А я тебе принесла игру.
 – А я не забыл про хурму.
 – А мама моя испекла вам торт.
 – А мама его передала компот.

– Ты любишь читать?
 – Не против дружить?
 – А может, ты выйдешь во двор?
 Предатели-слезы и в горле – ком...

ҮІ

– Мама, сколько друзей у меня!
 – Я рада, когда ты такой!
 – Мама, мы вместе – ты да я,
 И двор наш такой большой!

Булеева Айгерим

5 класс
 Западно-Казахстанская обл.,
 г. Уральск, СОШ № 6

Слово не простое – «инвалид», слово жесткое, жестокое и злое...
У кого душа не заболит от судьбы иной, проклятой втрое?

Рассопливиться слезами не спеши, Не старайся человека пожалеть,
Ведь иной «калека» Щедростью Души
Может Антарктиду запросто согреть!
Он без ног – идёт!
Уверенно, красиво!
Он без рук такое диво мастерит,
Что иным, «рукастым», явно не под силу!
Нелегко, конечно, научиться,
Не хромая, без ноги ходить...
Но еще труднее, трижды – не сломиться,

Каждый день нас окружают разные люди. И бывает так, что сегодня ходит человек, а завтра он инвалид. Люди становятся инвалидами после войны, аварии, несчастного случая на работе, в дороге, после заболевания. Да мало ли где?! Они остаются без рук, ног, глаз. Им живется очень трудно. Они так нуждаются в нашей помощи и заботе! Давайте же не будем равнодушными и поможем этим людям!

Мне очень жаль, что детей с ограниченными возможностями становится все больше. Я спросила у мамы, как она себя чувствует, ведь она каждый день видит и общается с детьми-инвалидами, так как мама работает педагогом в таком интернате. Она сказала, что она уже привыкла и больших трудностей не испытывает. Моя мама работает в реабилитационной группе «Ботакан». Дети вместе с родителями посещают «Ботакан» пять раз в неделю. Мама много рассказывает про таких детей, это дети с различными заболеваниями: ДЦП, синдром Дауна, аутизм. Много раз я была у нее на работе, видела этих детей и поняла, что они очень талантливые. На занятиях мама с ними рисует, они делают различные поделки, выполняют аппликации, работают с пластилином. Главное, что я увидела, – это то, с каким желанием и интересом дети занимаются. Среди них много одаренных.

Со многими ребятами я знакома, но есть и близкие мне друзья. Я не стыжусь, что у меня сверстник – необычный! Мама рассказывает мне каждый день о том, что произошло на занятиях, каким творчеством они занимались. Еще я знаю, что дети - инвалиды очень ранимые, с ними надо общаться как с равными. Они понимают, что отличаются от нас, от здоровых сверстников. Мне очень жаль этих детей. Мама сдает детей с синдромом Дауна в приют. Но, к счастью, это делают не все.

В наше время детей-инвалидов становится все больше и больше. Это потому, что люди бывают неосторожны или невнимательны. Большинство людей становятся инвалидами из-за аварии или ДТП. Некоторые вынуждены пересесть в инвалидное кресло из-за неудачных операций. Бывает инвалидность с рождения. Происходит это из-за того, что женщины употребляют спиртные напитки, курят. Ребенок насыщается этим, и у него появляются отклонения в здоровье. Обо всем этом рассказывает мне мама.

В теплое время года раз в неделю дети вместе с родителями едут на ипподром: детям очень важно заниматься иппотерапией. С детьми занимаются опытные инструкторы, массажисты, музыкальный работник, психолог и воспитатели. Все они хорошо относятся к детям и любят их. Посещая группу «Ботакан», дети-инвалиды проходят адаптацию в обществе. Ребенка обучают трудовым навыкам, дают общие представления о жизни, что должно помочь найти в ней свое место. Главная задача воспитания – формирование и развитие ребенка как личности. Родители детей-инвалидов вначале не могут долго «отойти» от психологического шока, связанного с рождением ребенка с отклонениями. У меня много друзей и товарищей среди детей – инвалидов. Хотелось бы написать про мальчика, страдающего заболеванием ДЦП.

Кармазанову Евгению 10 лет, он учится в третьем коррекционном классе. До школы он посещал группу «Ботакан». Самостоятельно передвигаться он не может, так как у него родовая травма. Очень веселый и добрый человечек. Его мечтой было пойти в школу как все здоровые дети. Мы очень быстро сдружились, вместе летом катаемся на каруселях, ходим в зоопарк, купаемся в речке. Мама Жени дружит с моей мамой. Когда у нас не получается видаться, мы созваниваемся по телефону. Можем долго беседовать, обсуждать очередную оценку в школе, поговорить о погоде, поинтересоваться здоровьем и много о чем можем разговаривать.

Женя очень способный мальчик, он любит рисовать, хотя держать правильно карандаш в руке он не мог. Потребовалось много времени: изо дня в день тренируя руку, Женя наконец-то научился удерживать карандаш. На занятиях с моей мамой я видела, как он старательно выполнял упражнения, как ему было поначалу трудно нарисовать хотя бы круг или квадрат. Любимым его занятием остается рисование. Он любит рисовать пальчиковыми красками и гуашью. В школе он учится хорошо, правда, очень устает, но желание быть как все здоровые дети делает его более усидчивым и терпеливым.

Недавно Женя вместе с мамой участвовал в городском конкурсе «Моя семья». Надо было рассказать про свою семью, о себе, о

своих увлечениях. В конкурсе они заняли третье место. Как же он радовался! Конечно, я поддержала своего друга. Я присутствовала на конкурсе, что дало Жене больше уверенности. На конкурс надо было подготовить стихотворение, в котором рассказывалось бы о себе. Мы вместе сочинили такое вот стихотворение:

Спешу представиться, друзья,
Зовут меня Евгений,
Живу с семьей в Уральске я,
Учусь в третьей школе средней.
Люблю я очень вышивать,
А также песни петь, читать.
Люблю на даче помогать:
Сажать, копать и поливать.
Люблю с бабулей вечерком
Покушать блинчики с медком.
Ну а вообще веселый я,
Рад вас приветствовать, друзья!

Еще я дружу с девочкой **Айнелей**, она инвалид детства, болеет сахарным диабетом. Сахарный диабет – это серьезное заболевание – нарушение обмена углеводов с повышением количества глюкозы в крови и моче. О диабете говорят: «Сахарный диабет – несладкая сладость».

Вот такой страшной болезнью болеет Айнеля. Но она не падает духом, борется с диабетом. Вся ее семья встала на защиту Айнели. Они все занимаются спортом, правильно питаются, ведут здоровый образ жизни всей семьей. Айнеля не ест сладкое, то, что мы с девочками едим – мороженое, сладкие соки, конфеты, печенье, пирожные – ей запрещено. Я никогда не видела, чтобы она что-то подобное ела. Айнеля сильная духом и никогда не жалуется. Она хорошо рисует, и в своих рисунках выражает свои мысли, то, что не хочет и не может высказать вслух. Например, рисунок «Караван». На нем изображены верблюды, которые идут к цели, вперед. Один верблюд устал, лег, но другой, тоже усталый, продолжает идти вперед изо всех сил, потому что вперед идти надо, надо жить, надо бороться. Работа Айнели победила на творческом конкурсе, организованном Диабетической ассоциацией республики, и вошла в фотоальбом «Моя Родина. Мой Казахстан». Айнеля удостоена грамоты, о ней писали газеты и ее показывали по телевидению.

Так и в жизни Айнеле приходится бороться с диабетом и продолжать идти вперед. Айнеля изучает свое заболевание и знает, что спорт – ее помощник в борьбе с диабетом. Они всей семьей занимаются спортом: зимой катаются на лыжах, летом плавают в реке Урал, играют в бадминтон, много ходят пешком.

Мне нравится семья Айнели, это дружная, сплоченная, хорошая семья.

Айнеля хорошо учится, на четыре и пять, участвует в жизни школы и класса. Она поет и читает стихи, разбирается в компьютере, учит английский язык. Помогает маме и папе по дому, заботится о своем братике и сестренке, любит бабушку и дедушку. Она честная, справедливая девочка. Я горжусь ею и хочу быть похожа на нее, я беру с нее пример.

У любого ребенка, больного диабетом, есть мечта — проснуться утром и услышать новость о том, что медики-ученые нашли лекарство от диабета. Я хочу, чтобы это произошло побыстрее, чтобы Айнеля вылечилась.

В жизни есть множество примеров настоящей, красивой дружбы. Пушкин и Пущин... Их преданность друг другу, искренность и верность в дружбе покоряют меня. И мне так приятно, что мои друзья, пусть они и инвалиды, самые настоящие. Что такое инвалидность? Наверное, приговор, потому что почему-то считается, что человек с ограниченными возможностями – неполноценный член общества. Но я с этим совсем не согласна! На мой взгляд, такие люди обладают очень важным качеством, которое не развито у людей здоровых. Это стремление быть полезными обществу, целеустремленность и жажда жизни. Мы, здоровые, их жалеем, называем несчастными, но они себя таковыми не считают. И правильно делают! Они не привыкли себя жалеть, и наша жалость им не нужна. Я думаю, мы, физически здоровые люди, должны проявить по отношению к людям с ограниченными возможностями понимание и участие, чтобы они не чувствовали себя изгоями в нашем обществе, и мы всегда будем помогать им преодолеть трудности и окрылять наши души.

III место

Верюгина Амелия - Ирина

11 лет, 5 класс

г. Алматы

КГУ «Специальная (коррекционная)

школа – интернат № 2 для детей с нарушением

опорно – двигательного аппарата

Я написала не только о своих друзьях и подругах, которые страдают различными болезнями и другими недугами, но и о себе – на мой взгляд, я тоже отношу себя к необычной, вернее, творческой личности.

Мне одиннадцать лет, учусь в 5 классе, друзья и родители зовут меня Ириной, а некоторые учителя и однокурсники в дополнительной школе зовут меня другим именем – Амелией. Двойное имя дали родители из-за родины – Америки.

Творческой личностью меня называют из-за количества моих увлечений и хобби, которые связаны с созданием всякой всячины из подручных и специальных средств. Например: игольница в виде тортика, украшения и другие вещи из бисера и бусин, я даже книги и стихи пишу. Кроме того учусь в художественной школе имени Кастеева. Если в обычной школе для друзей я – одноклассница, то в художественной я уже считаюсь однокурсницей.

Как и у моих сверстников, у меня есть проблемы, которые сближают меня с такими же детьми. Аллергия мешает жить обычной жизнью. Молоко, говядина и конфеты – мои главные враги. Заболевание мешает поднять руки.

Есть у меня лучшая подруга – Эльнара. Она старается быть такой, как все, из-за стараний она даже выделяется на фоне других ребятшек. «Воронье гнездо» на голове у Эльнары всегда. Отсутствие чувства юмора – проблема серьезная.

И вы спросите, как же эта особа стала лучшей подругой? Да потому, что дружить было больше не с кем! В классе одни мальчишки. Но с Эльнарой нас объединили интересы, которые появились со временем. Мы обе обожаем «Гарри Поттера». Я читаю книгу в оригинале.

А вот моя подруга предпочитает фильмы. Книги ей читать не дано. У нее сильное нарушение речи. В классе одна я понимаю слова и предложения, сказанные ею. Нарушение мелкой моторики и письма – тоже ее большая проблема. Но Эльнара сделала невозможное для человека с такими болезнями: она научилась... вышивать крестиком. Мучительные недели летних каникул и непрерывного труда пробудили в Эльнаре дух творчества.

Все мы разные, и у каждого свои «плюсы» и «минусы», но это нам не мешает. Каждый человек достоин особого отношения. «Каждый кулик по- своему велик».

Ниталиева Лейла

12 лет, 6 класс

Западно-Казахстанская обл., с.Пугачево

Пугачевская средняя школа

Мой необычный сверстник

Со мной в параллельном классе училась Мукаш Аружан. Ее можно назвать необычный сверстник: Аружан не может ходить, передвигается на инвалидной коляске. Я с ней была знакома не очень долго. Но за эти месяцы я поняла, как ей тяжело, хотя она этого не показывает.

Она занималась, как и я, в музыкальной школе по классу домбры. Мы с ней встречались на разных мероприятиях. Она любит петь. Выступала на концертах, конкурсах, занимала призовые места. Мы с ней очень хорошо дружили, играли. Я каждый день проводила ее в школу. В школе она учится хорошо, даже отлично. Аружан очень общительный человек. В школе ребята принимают ее так же, как и меня, ее все любят, уважают. Она не отличается от других, не чувствует себя обделенной.

Смотрела ролик в интернете, как одна женщина родилась без обеих рук. Она выросла, вышла замуж, родила ребенка. Она может делать все ногами: готовит еду, ухаживает за собой, одевает ребенка, ухаживает за ним. Таким образом все можно сделать, если захотеть. Так и Аружан. Я ходила в гости к Аружан. Она может сама ползком передвигаться из комнаты в комнату. У нее очень хорошие родители. Мама ее очень любит, папа ее тоже прошел через многое. Он служил в Афганистане, как и мой папа.

Аружан и ее семья очень любят животных, у нее дома есть поугай, котята. А еще она любит шить из бисера, рисовать. Ее рисунки выставлялись на разных конкурсах. Она участвовала в концерте «Жұлдыз ай», играла на домбре, участвовала в конкурсе «Мисс красота» и поучила звание «Мисс бэбби лэнд». Про это написали в газете «Будни Аксяя».

Несмотря на то, что инвалиды ограничены физически, они без-

граничны в своих способностях, талантах и стремлении к самовыражению. Благодаря огромной силе духа и воли Аружан добивается успехов в самых разнообразных сферах. Время показало, что люди с ограниченными физическими возможностями могут достигнуть большего, чем здоровые люди. Аружан очень любит читать стихи, сказки, рассказы. Ее мама ходит в сельскую библиотеку и берет книги для себя и для Аружан. Когда я хожу в библиотеку, тоже беру ей книги, и Рабига Галиевна, библиотекарь, приходит к ней с книгами, дисками или просто заходит узнать, как у нее дела.

Однажды мы с Аружан пошли на речку гулять, долго ходили по берегу, шутили, смеялись. Там дети играли, веселились. Но в глазах Аружан я не увидела грусти, слез и обиды. Я думала, она заплачет и скажет: «Пошли домой», но нет, мы еще гуляли. Было здорово! Аружан очень сильная, смелая девочка. Иногда думаешь, что жизнь несправедлива, но от кого это зависит? Я рада, что судьба подарила мне встречу с таким необычным сверстником.

Недавно в библиотеке мне предложили прочитать книгу В.Короленко «Слепой музыкант». В повести рассказывается о ребенке, который родился слепым. Уже в раннем детстве он воспринимал свою слепоту как несчастье. Со временем ему начинало казаться, что он навсегда выброшен из жизни в свой темный, отгороженный от зрячих людей мир. Он очень переживает. Но у него проявляются большие музыкальные способности. Книга вызвала у меня массу эмоций. Сначала мне было его жалко, потом появилась надежда, что у него все будет хорошо. Своей жаждой к жизни он не только сам прозрел духовно, но и помог своему дяде почувствовать себя нужным.

Аружан с родителями переехали из нашего села, и мне очень жаль, что мы не успели обсудить с ней эту книгу.

Я хочу, чтобы все дети земли были равны между собой. И могли полностью использовать свои возможности. Если бы у меня был цветик-семицветик, я бы обязательно загадала желание, чтобы все дети были здоровы и счастливы.

Пастухов Никита

7 класс

Западно-Казахстанская обл., Бурлинский район

Жарсуатская ОСШ

Мой необычный сверстник

*Когда кто-нибудь совершает для другого
доброе дело, радуйтесь!*

Сразу два человека стали счастливы.

Каждый из нас когда-нибудь болел и знает, что болезнь не красит человека.

Однажды я с родителями был в городской больнице. Около кабинета врача пришлось ждать. Мне в глаза бросилась девочка примерно моего возраста. Я жестом попросил ее подвинуться, но действия не последовало. Тут подошла ее мама, и мы узнали, что девочка от рождения не видит. В моей груди от волнения сильно забило сердце – а ведь на ее месте мог быть и я. И мой недуг пустяк по сравнению с ее горем. Ведь не иметь зрения – это значит до конца дней быть зависимым от близких или от тех, кто за тебя поручился.

Тут подошла ее очередь в кабинет врача, и я, набравшись смелости, сделал шаг вперед, чтобы помочь войти ей. Это была очень стройная девочка, с красивыми чертами лица, и, несмотря на свой недуг, держалась очень уверенно. Потом, когда мы с ней познакомились, она оказалась очень доброй и отзывчивой.

Она живет в своем мире. У нее масса книг, которые она читает пальцами рук. Она очень любит слушать музыку, и вообще она ведет полноценный образ жизни. По ее словам, всем, что она имеет, она обязана своей маме, мамочке, мамуле... Ведь она знала, что у нее слепой ребенок, но она не оставила дочь на произвол судьбы. Мама – ее наставник и друг. Она поддерживает все ее начинания, а ведь сколько на свете детей-инвалидов, оставленных родителями в специальных учреждениях. Ведь это особенные дети. В интернатах они живут без любви, без ласки, понимания и заботы, в холодных стенах – точно отбывают наказание. Мне кажется, что мы должны и обязаны отдавать частичку себя таким, как они.

Но вернемся к моей знакомой, кстати, ее зовут Светой, и она действительно достойна своего имени. Действительно, светлый че-

ловек. Порой позвонишь: «Ну как ты? – а она в ответ: «Все хорошо. Читаю книгу». Мое настроение тут же поднимается. Мы много раз ходили с ней в кафе, в кино, можем гулять часами, при этом всегда находим интересные темы. Ведь она много читает и слушает произведения разных авторов. Даже на улице, среди обычных прохожих, которые спешат куда-то, время будто замедляет свой ход, а у меня в груди – гордость, что рядом со мной мой друг, и Друг с большой буквы. Ведь она понимает меня, как никто другой. Вокруг много зла и несправедливости, а этот человек, испытав много горя, очень добр и отзывчив. Получается так, что нормальным людям нужно пройти сквозь горе, чтобы стать добрее. Ведь если каждый из нас станет внимательней и добрей – жизнь наша обретет новый смысл.

Моей навязчивой идеей стала мысль о посещении Дома инвалидов. Очень хочется узнавать о судьбах детей и всячески помогать им, да просто общаться с ними – это уже благое дело. Ведь на месте таких детей может оказаться любой из нас.

Однажды мне в руки попала удивительная книга В.Г.Короленко «Слепой музыкант». Эта книга заставила взглянуть на мир совершенно другими глазами. Родился слепой ребенок. Мир для него в черных тонах. Но любовь близких и девочки Эвелины сделали его пребывание на земле не бессмысленным. Эвелина вносила в их отношения спокойствие, тихую радость, сообщала слепому мальчику новые оттенки окружающей жизни. Казалось, первое знакомство с ним нанесло чуткому сердцу маленькой девочки кровавую рану. Впервые познакомившись с Петей на холмике в степи, она ощутила чувство острого сострадания, сочувствия. В разлуке с ним рана будто раскрывалась вновь, боль оживала, и она спешила к своему маленькому другу, чтобы окружить его неустанной заботой. Так крепла между ними дружба. Мальчик понимал, что он не одинок, и жизнь приобретала новый смысл. Он стал сполна отдаваться музыке. И придет время, когда он заставит плакать весь зал.

«На место слепого и неутомимого страдания он носит в душе ощущение жизни, он чувствует и людское горе, и людскую радость, и сумеет напомнить счастливым о несчастных...»

Этот мир несовершенный
Состоит из всех из нас.
Он прямое отраженье
Наших чувств и наших глаз.
Этот мир не станет лучше,
И не станет он добрей,
Если сами мы добрей не станем.

Танатарова Анара

10 лет, 6 класс

Западно-Казахстанская обл., с.Переметное
СОШ им.К.Аманжолова

Мой необычный сверстник

Я хочу рассказать о своем необычном сверстнике.

А необычный он тем, что считает себя самым счастливым человеком на свете. Раньше, когда я училась в младших классах, я почему-то не задумывалась над его словами, да и сейчас никак не пойму, почему он себя считает самым счастливым человеком. Ведь он, в отличие от меня и одноклассников, не ходит в школу из-за своей инвалидности, а значит не видит и не слышит того, что мы каждый день видим в школе, принимаем участие в разных интересных школьных мероприятиях. Нам бывает весело и хорошо от того, что всю эту работу выполняем вместе, сообща.

Иногда я захожу проведать его, и он мне показывает свои новые рисунки, рассказывает, почему он это нарисовал, что его на это вдохновило. После его рассказов я тоже вдохновляюсь и домой возвращаюсь окрыленная, немного счастливая.

Зовут моего необычного друга Ержан. Он умный, добрый, никогда не унывающий мальчик. Меня поражает его сила духа. Он не стесняется своей инвалидности, всегда веселый, никогда не жалуется на свою болезнь. Помогает маме по хозяйству: открывает форточку, проветривает комнаты, моет посуду сидя в коляске, вытирает пыль с мебели. Я всегда наблюдаю за ним и замечая, что он хорошо приспособился ко всему, что его окружает, и с большим удовольствием работает.

Моя мама тоже дает всегда поручения: сделай по дому то, сделай это, но я иногда ленюсь, но когда вспоминаю Ержана – тут же берусь за дело. Во время работы всегда думаю об Ержане: он не умеет ходить, как я, прикован к инвалидной коляске, но все равно с огромным желанием выполняет каждый раз свою работу и всегда, обнимая маму, говорит: «Я самый счастливый человек на свете».

Однажды его положили в больницу на очередное лечение. Лечился он целый месяц. Мне этот месяц показался очень долгим, мне было грустно, я считала дни, каждый день прибегала к нему домой узнать, не вернулся ли он. И я поняла, что отсутствует не только мой сверстник, которого надо навещать время от времени по заданию классного руководителя, а мой настоящий, необычный друг и

учитель.

Я горжусь, что у меня есть такой необычный друг, ведь если бы его у меня не было, я не поняла бы самого главного: ценить жизнь, своих близких, друзей.

Поощрительные призы (отрывки из сочинений)

Каирбаева Диана

12 лет, 6 класс

г.Алматы

КГУ «Специальная (коррекционная)

школа – интернат № 2 для детей

с нарушением опорно – двигательного аппарата»

Моя «особенная» жизнь

Начну с того, что я родилась преждевременно, поэтому первые полгода лежала с мамой в больнице. Тот период был достаточно сложный для нас, но благодаря моим родителям я научилась держать голову, сидеть, ползать, ходить.

Несмотря на проблемы со здоровьем, я не отчаиваюсь и верю в лучшее. Я много занималась и продолжаю заниматься ЛФК (лечебной физкультурой), плаванием, ходьбой. Раньше я ходила в образовательный центр, где меня учили читать, писать, рисовать. Мне очень нравилось там заниматься. В 2007 году я пошла в первый класс школы № 125. Благодаря моей первой учительнице Галине Казимовне я узнала много нового и интересного. Я очень ей благодарна. Там я познакомилась с ребятами, с которыми потом долго дружила.

В 2012 году я перешла в школу – интернат № 2, здесь меня встретили очень приветливо и открыто. Мои одноклассники со мной подружились. Я считаю, что наш класс очень хороший.

Свободное от школы время я люблю проводить в развлекательном центре «Хеппилон», ходить в кино, театр, цирк, читать интересные книги, рисовать, и, конечно, поиграть со своим младшим братишкой Ализаром. Люблю помогать маме в

домашних делах, присматривать за братиком. Он такой озорной!

Я очень хочу, чтобы у меня в жизни все было хорошо, чтобы мои родители гордились мной и, конечно, буду стараться в первую очередь для себя быть сильной, ответственной и здоровой! Моя семья всегда мне подставит плечо!

Макарова Анастасия

7 класс

Восточно-Казахстанская обл.,

г.Усть-Каменогорск, СШЛОД № 34

Мой необычный друг

Наша одноклассница Аня необычная девочка, очень добрая, отзывчивая, веселая. Всегда бегала по школе, помогая учителям, друзьям. Аня была спортсменкой, преодолевала с легкостью большие дистанции, ходила на легкую атлетику и в другие спортивные секции.

Но в один день пришлось бросить все занятия. Разом. Сразу порвались все контакты с друзьями, будто их и не было, пропали радостные искры в глазах. Она перестала общаться с учителями, стала замкнутой, закрытой от родителей. Просто из-за одной машины, скрывшейся с места аварии, девочка лишилась всего, что у нее было...

Сложно представить эмоции, которые обуревали в тот момент девочкой. Боль, страх, отчаяние, желание закончить свое существование... Каждый раз, когда инвалидная коляска Ани катилась по коридору, на нее все обращали удивленные и жалостливые взгляды. Те, кто постарше, отводили взгляд к окну, малыши же беззастенчиво оглядывали Аню, тыкали в нее пальцем, смеялись.

Аня выплакала много слез, и я не представляю, что с ней и со мной было бы, если бы я не увидела у Ани в руках книжку «Костя+Ника». Меня она очень заинтересовала, и я захлеб начала читать. Расправившись с книжкой дня за три, я решила поговорить с Аней о ней. Как же мы с Аней увлеклись! Каждую переменную мы продолжали разговаривать о Нике, Косте, да уже и совсем о других книжках...

Я впервые увидела, как Аня улыбнулась анекдоту (улыбнулась впервые со дня аварии!), рассказанному в классе. На следующем она уже просто хохотала! Казалось, вернулась та веселая, жизнерадостная Аня, по которой мы так скучали. Люди снова к ней потяну-

лись, она с удовольствием общалась с одноклассниками, учителями, родители не могли нарадоваться на свою дочку.

Идут дни. Аня теперь не теряет надежды на свое выздоровление, к тому же врачи продолжают обнадеживать ее: «Вы еще сможете ходить, Анна, сможете». Бесконечные процедуры, уколы, лекарства. Ей тяжело, но она проходит все свои испытания с улыбкой!

Однажды мы наблюдали, как мальчишки играли в футбол. Мяч полетел в нашем направлении, и Аня, инстинктивно протянув руки, попыталась его поймать. Видимо, она чуть приподнялась, такое растерянное и испуганное лицо было у нее. Она неотрывно смотрела на левую ногу: еле заметно, совсем чуть-чуть носик кроссовки дернулся! Это было слабое движение, неуверенное, как у младенца. Но какой же восторг испытала Аня в тот день!

Скоро ей будут делать операцию, и возможно, Анечка вновь сможет ходить! Весь наш класс за нее беспокоится, и от этого Аня вовсе не боится предстоящих трудностей.

Медетов Диас

11 лет, 6 класс

Западно-Казахстанская обл., п. Богдановка

Богдановская ОСОШ

Мой необычный сверстник

У них такие же сердца, такие точно мысли,
Такая кровь и доброта, такие же улыбки.
Они достойны тех же прав, что есть у нас на свете,
Ведь инвалид – не приговор, мы вместе на планете.
И каждый волен выбирать, чем хочет он заняться,
Куда идти, куда летать и чем же наслаждаться.
Так пусть же каждый новый день несет в себе участие,
Поддержку жизни на земле, добро, любовь и счастье.

Когда растешь здоровым ребенком, знаешь, что у тебя есть возможности реализовать себя в этой жизни. Но среди нас могут находиться дети-инвалиды. Инвалидность не приговор, а заболевание. Они испытывают либо недостаток внимания, либо слишком навязчивое предложение помощи и пристальное внимание.

Постоянные разговоры и напоминания о том, что ребенок – инвалид, ему будут только во вред, глубоко ранят его сердце. Он будет себя чувствовать ущемленным и может зам-

кнуться, если его жалеть и ограничивать в принятии самостоятельных решений. Необходимо увлекать его во все общественные мероприятия, чтобы он осознавал, что он такой же, как все.

Как мало надобно для счастья -
Чтобы ребёнок был здоров!
Как много нужно соучастья,
Чтоб счастлив стал, кто занемог...
А мы проходим мимо боли,
И, опуская в пол глаза,
Тихонько скажем: «Бог поможет...»
А разве Бог – это не Я?
Побудьте Богом хоть минутку!
Услышьте тех, кто молит Вас!
Без благодарности и шума
Побудьте Ангелом сейчас.

Даяна, моя сверстница, – инвалид детства по зрению, родилась с одним глазом. Но это не мешает ей учиться в школе, выполнять задания наравне со здоровыми детьми. Она очень активная, принимает участие в общественной жизни школы и села. По характеру она общительная, веселая. Ей тяжело жить с таким недугом, но благодаря своему мужеству Даяна чувствует себя на равных среди своих сверстников. Этим она завоевала уважение окружающих.

Разносторонне одаренная, творчески способная, Даяна занимается декоративно-прикладным искусством в кружках лепки, вязания, вышивания бисером, любит рисовать. Увлекается спортом, принимает активное участие в спартакиадах. Любое дело по плечу, когда приходит вдохновение и прилагаются к нему желание, умение и терпение.

В свои интересы она вкладывает душу, искренность и мастерство. В ней столько энергии, которая подчас и нас заряжает, сколько в ней оптимизма и веры в будущее! Глядя на нее, понимаешь, что дети с ограниченными возможностями больше других знают цену жизни.

Наумов Роман

11 лет, 6 класс
Западно-Казахстанская обл.,
г.Уральск, СОШ № 16

Необычный сверстник – кто он? До сегодняшнего дня я не задумывался на эту тему. Тем более у меня в окружении нет такого человека. Для того чтобы узнать о детях с ограниченными возможностями, я поискал в интернете статьи, посмотрел видеоролики, пролистал газеты. И признаюсь честно, после этого у меня стало грустно на душе... Грустно из-за того, что мало я знаю о жизни, проблемах моих сверстников с ограниченными возможностями.

Эти дети находятся рядом с нами, возможно, даже в соседнем доме. Но мы их почти не видим. Вот вспомните, когда вы в последний раз их видели, когда общались с ними? Лично я – ни разу. Это все потому, что у них нет лишней возможности появиться в обществе, даже просто выйти на улицу для них – это большая проблема. А те, кому хватает сил выйти из дома, чувствуют себя среди здоровых людей некомфортно, так как испытывают со стороны окружающих пренебрежение к себе, предрассудки и непонимание. Именно поэтому они замыкаются в себе, изолируются от общества.

Люди стараются не замечать их. Но почему? Ведь зачастую дети с ограниченными возможностями бывают очень талантливы. Многие из них пишут стихи, великолепно поют, замечательно рисуют. В отличие от обычных людей у них хорошо развита воля к победе. Многие участвуют в паралимпийских играх. Многого детям-инвалидам не хватает. Например, лекарств, средств на операции, инвалидных колясок. Но самое главное, чего им не хватает, так это общения. Они заперты в своем тесном, особом мире, остаются один на один со своим горем. Конечно, рядом с ними их близкие, но я думаю, они мечтают о друзьях, которые могли бы быть с ними рядом. Разве не в наших силах это исправить? Мы с моими друзьями могли бы посещать таких детей. Я слышал, что за рубежом, да и в России тоже, стали появляться школы, где наравне со здоровыми детьми обучаются и дети с ограниченными возможностями. Можно же было бы и у нас, в Казахстане, открывать в школах такие классы. Наши особые сверстники могли бы стать полноценными членами общества. А мы бы научились добру, смогли бы другими глазами посмотреть на тех, кто обделен здоровьем, встать на их сторону, чтобы они поняли, что они не одни и каждый из нас готов протянуть руку помощи.

Глаза больных детей – что может быть тревожней,

Когда беду они не в силах превозмочь?

Увидев раз, забыть их невозможно –

Попробуй им хоть чем-нибудь помочь.

Я уверен, что есть добрые люди в этом мире, и мое желание помочь таким детям не оставит никого равнодушным!

Давайте же творить добро,
Чтоб без корысти и без лести.
И в каждый дом придет тепло,
Жизнь станет чище, интересней...

Швецова Людмила

7 класс,
Алматинская обл., г.Талдыкорган
СШ № 9

Мой необычный сверстник

Среди моих друзей полно людей, увлекающихся чем-то, но это привычно, обыденно. Может быть, дело не в том, чем человек увлекается, а какой это человек?

Да, наверное, так и есть. У меня есть подруга, она пишет стихи, но это не просто увлечение, она может выразить в стихах буквально все! Любая ее эмоция выражается в стихотворных строках. Ей не нужно сидеть и выжимать из себя стихотворения по капле, стихи живут в ней. Иногда мне кажется, что они родились вместе с ней и продолжают жить, неразрывно связанные с ее душой и телом!

О таланте моей подруги хочется сказать еще и потому, что это человек, обделенный природой здоровьем: у нее с детства порок сердца. Любое сильное переживание или стресс опасны для ее жизни, но она продолжает чувствовать так, как никто из моих друзей. Настолько ярко и сильны ее образные сравнения, что когда читаешь ее стихи, начинаешь чувствовать биение собственного сердца! Это талант неоспоримый.

А если бы вы знали, как она умеет радоваться и смеяться! На это тоже нужен особый талант. Если она смеется, то все вокруг хохочут или хотя бы улыбаются! Она умеет радоваться всему: и плохому, и хорошему, и солнцу, и туману, и теплу, и холоду. Она привыкла жить так, как будто каждый день в ее жизни последний. Увы, мы так не умеем, мы ссоримся, обижаемся, брюзжим, ноем по мелочам, а у нее всегда все отлично. Это просто удивительно! Я всегда восхищаюсь этим ее качеством.

Мы, обычные люди, не умеем ценить то, что дано нам от рождения: здоровье, возможность двигаться, говорить, петь, танцевать. Моя подруга часто восклицает: «Как мне хочется побегать с вами, поиграть в какие-нибудь игры!» Но это для нее табу. Глядя на наши

игры, она улыбается задумчиво, а потом весело кричит: « Давай быстрее! Лови ее! Убегай!» Кажется, что ее душа бежит вместе с нами по зеленой траве.

Да, множество моих сверстников лишены движения, слуха, зрения. И чаще всего именно они намного лучше здоровых людей. Мы живем рядом с ними, но не знаем о них, потому что постоянно заняты только собой и своими делами, а ведь они тоже хотят общения!

Давайте посмотрим вокруг, протянем руку всем, кто хочет дружить с нами, будем человечнее и добрее!

Шин Ангелина

13 лет, 7 класс

Жамбылская обл., г.Тараз

СОШ № 35 имени А.П. Гайдара

Мой необычный сверстник

В известной сказке Валентина Катаева «Цветик–семицветик» с помощью волшебного лепестка мальчик Витя стал абсолютно здоров, ему больше не понадобились костыли.

К сожалению, в жизни все не так легко, и волшебные руки врачей не всегда могут вернуть ребенку здоровье. Статистика говорит, что в последние годы становится все больше детей, имеющих проблемы со здоровьем. Но мы этого не замечаем, так как дети-инвалиды почти не выходят из дома, большинство из них живут изолированной жизнью. Конечно, у них есть родные, которые всегда пытаются помочь, очень их любят, но все равно ребенок-инвалид чувствует себя отдаленным от своих сверстников.

У меня тоже есть необычный друг, с которым мы очень дружим. Ее зовут Айгерим. На улице мы ее видим очень редко: она инвалид с детства. Но это развитый ребенок, с ней интересно общаться: она много читает, много знает и к тому же большая рукодельница: прекрасно вяжет, вышивает бисером и часто дарит мне свои поделки. Ее работы отличаются аккуратностью, красочностью.

Общаясь с Айгерим, я убедилась, что дети-инвалиды вовсе не нуждаются в жалости. Многие из них являются для нас примером мужества, стойкости и таланта. Сколько среди них талантливых художников, музыкантов, спортсменов и просто достойных людей!

Айгерим мечтает учиться не на дому, а в обычной школе. Девоч-

ке, которая прикована к коляске, пока это недоступно. А ведь дети с ограниченными возможностями тоже имеют право на образование. Большинство из них хотели бы учиться в обычных школах, но мы не всегда готовы принять их. Всем известно, что даже простые очки вызывают порой насмешки.

Поэтому моя подруга часто грустит в одиночестве. Во время наших встреч она становится общительной и жизнерадостной. Я поняла, что ценность человека не зависит от того, болен он или здоров. Каждый ребенок хочет быть услышанным, нуждается в поддержке и дружбе ровесников. Он должен чувствовать любовь, внимание не только своих родных, но и окружающих людей, быть уверенным в том, что он нужен обществу.

Сейчас много говорят, что исчезают доброта и отзывчивость. И мы не сможем относиться к таким детям доброжелательно и терпимо до тех пор, пока мы, здоровые дети, будем отрезаны от наших больных сверстников. Я полностью поддерживаю идею совместного обучения обычных детей и детей-инвалидов. Это сократит дистанцию между нами и научит с отзывчивостью относиться к детям с ограниченными возможностями.

Я надеюсь, что Айгерим в будущем найдет свое место в жизни, и государство окажет достойное внимание и заботу о ней и всех детях с ограниченными возможностями. А нам, живущим рядом, надо всего лишь научиться проявлять милосердие.

Хан Милена

6 класс

Жамбылская обл., г.Тараз

гимназия № 40

Мой необычный сверстник

В нашем мире, таком неоднозначном, наполненном контрастами и суетой, так трудно порой остановиться, оглядеться вокруг. Кому-то просто улыбнуться, с кем-то поговорить, кого-то выслушать. Но давайте сделаем это. И тогда мы увидим, что рядом с нами живут ребята, наши ровесники, в чем-то не похожие на нас. Многие из них нуждаются в нашем понимании и добром отношении. Зачастую мы просто не замечаем таких ребят. А ведь некоторым из них неведомы яркие краски звуков и цвета, кто-то никогда не слышал, как поют

птицы, не видел, как встает и заходит солнце, не знает, как выглядят лица дорогих им людей. Но им тоже хочется жить полной жизнью и быть просто счастливыми.

Я часто думаю об этом, потому что рядом со мной есть такой человек – это мой старший брат. Мой брат – самый необычный член нашей семьи. Его зовут Влад. Он глухонемой. Владик с детства не слышит и почти не умеет говорить. Мне жалко брата, ведь он не понимает никого и не может слышать замечательные звуки природы.

Однако он очень сильный человек. Он умеет сохранять достоинство, не навязывает никому свои огорчения, не портит другим настроение. Он всегда ровный в общении с людьми, всегда приветлив, весел. Все это помогает ему в жизни.

Как хорошо, что кто-то думает об инвалидах, и придумал язык жестов, с помощью которого мы и не слышащие люди можем понимать друг друга. Владик выучил его. Теперь мы можем общаться с ним. Мой брат интересуется техникой. И когда у нас ломается что-нибудь дома, он обязательно все починит сам. Это меня очень удивляет. А еще Владик увлекается плаванием, на городских соревнованиях он занял первое место. Это невероятно! Ведь там было много сильных и здоровых ребят, которые могли бы победить. Но Владик оказался ничуть не слабее их.

Сейчас моему брату шестнадцать лет. Он заканчивает школу и собирается стать программистом. Я верю во Влада, верю, что когда-нибудь он выздоровеет и будет слышать. Пусть будет так!

Харченко Касымхан

11 лет, 6 класс

Актыбинская обл., с.Кобда

Мой необычный сверстник

*Не тот – человек, кто себя лишь блюдет,
А тот, кто о людях исполнен забот.*

Юсуф Хас Хаджиб Баласагуни,

тюркский писатель

«Самое страшное – это не человек в нищете, а нищета в человеке». Я очень люблю изречения наших предков, которые оставили для нас великое богатство – слова назидания, слова мудрости.

Я задумался: ведь рядом со мной живут люди, которые ограни-

чены в своих движениях, не могут в полную силу бегать, прыгать, воспринимать, как все здоровые люди, наш прекрасный окружающий мир.

Каждый день в школе я вижу девочку Алину, у нее серьезное заболевание, связанное со зрением. Алина не может видеть то, что находится перед ней, ее зрение направлено вверх. Но это не мешает ей быть в кругу своих сверстников и обучаться в коррекционном классе обыкновенной школы. Наблюдая за ней, я заметил, что она никогда не ставит ограничений для себя. Также радуется и смеется, общается со всеми, но единственное, что отличает ее от всех нас – это ее уважительное отношение ко всем без исключения. Нет, это не зависит от того, видит она тебя или нет, эта доброта исходит из ее детской души. Она понимает, что не может увидеть твою улыбку, но чувствует твою интонацию и говорит: «Как твои дела? Как твое настроение?» – и начинает с тобой свой разговор, такой приятный и увлекательный.

Маленькая Алина не мечтает о кукле Барби, о сотовом телефоне. Мир Алины особый, с ней интересно общаться и очень легко. Ее мир заключается в нас, в окружающих ее людях. Ей нужно наше человеческое общение. Она, как спасательный круг, хочет всем помочь. Стремление человека спасти еще одну жизнь – это очень благородно. Маленькая девочка Алина, обделенная судьбой, стремится каждый день приносить радость окружающим. Она не ждет от нас помощи, не просит нас ни о чем, не жалуется никогда, а просто живет заботой о ближних, хочет и желает всем счастья.

Сейчас по телевидению показывают передачи об инвалидах, а когда видишь, как они, несмотря на неудобства, мастерят, рисуют – проникаешься к ним уважением. Все это дается им с большим трудом по сравнению с нами. Как это трудно – рисовать пальцами ног, завязывать шнурки или застегивать пуговицы, при этом они испытывают адские боли. Но никогда не кричат об этом!

В жизни каждого человека бывают испытания, кому-то приходится с этим сталкиваться, а кто-то каждый день испытывает их. И все же теперь я буду стараться быть внимательным. Надо оглядываться: рядом с нами могут быть люди – взрослые и наши сверстники, которые ждут от нас помощи, внимания. Они сильные, потому что живут такой жизнью и никогда не жалуется.

I место

Павлюк Виолетта

15 лет, 10 класс
Западно-Казахстанская обл.
с.Дарьинское, Дарьинская СОШ

Мой необычный сверстник

Детство... замечательные, неповторимые, самые радостные минуты жизни. Все говорят, что детство – это счастливая пора, когда смело смотришь в будущее, радуешься жизни и мечтаешь.

С того момента, когда я, крошечный, беззаботный человечек, стала понимать, кто я и что я, я всегда знала, что рядом со мной мои родные, друзья, соседи и просто знакомые люди, которые в любую трудную минуту придут ко мне на помощь. Тогда у меня и в мыслях не было, что есть дети, совсем не похожие на нас, обычных детей.

Я, конечно, читала книги о людях с какими-либо нарушениями, но в реальной жизни с ними не сталкивалась.

Очень любила сказку В.Катаева «Цветик-семицветик» про девочку Женю, которая сначала легкомысленно тратила волшебные лепестки на свои желания, но в итоге помогла мальчику, который не мог ходить, встать на ноги и забыть про костыли. Ведь Женя последнее свое желание загадала именно для его выздоровления.

Также я люблю рассказы В.Г.Короленко «Слепой музыкант» и «Парадокс», эти поучительные книги стали моим стимулом жизни. После их прочтения я поняла, что все в руках самого человека, что, только твердо веря в себя, мы сможем достичь любой поставленной цели!

А осознанно прийти к этому выводу помог случай длиною во всю мою детскую жизнь. В 2004 г. моей маме предложили поработать соцработником с детьми, имеющими ограниченные возможности. «О каких таких детях идет разговор?» – думали мы с сестрой.

Вот тогда-то мы и узнали Исимова Амирлана, Фёдорова Колю, Сарайкина Женю. У каждого из них режущий слух диагноз: у Коли болезнь Дауна, у Амирлана – аутизм, у Жени – ДЦП, и все эти болезни сопровождаются еще какими-то побочными диагнозами... Я никогда не думала, что дети, похожие на всех нас, внутренне не такие. У них свой мир, закрытый и зачастую не понятный обычным людям. В нашем обществе их называют инвалидами. «Инвалид»... Мне кажется, это очень резкое и даже жестокое слово, а по отношению

к ребенку вообще неприменимо. Наверное, поэтому в европейских странах, например, таких как Англия и Германия, никогда не употреблялся термин «ребенок-инвалид». Таких, как они, там называют «детьми с нарушениями», «детьми с ограниченными возможностями» или «детьми с образовательными трудностями». По-моему, это очень гуманно, ведь в первую очередь они дети. ... Наверное, можно постараться найти другие слова, и тогда, я думаю, эти дети будут чувствовать себя полноценными и равноправными членами нашего общества. У них появится любовь к жизни, окружающему миру, наладятся взаимоотношения с ровесниками, появятся новые друзья.

Вот и мама стала заниматься с Колей, Амирланом и Женей: ходила к ним домой и брала к нам, водила в библиотеку, музей и в магазин, учила всему тому, что знали мы. А мы с сестрой Нелли в силу наших детских возможностей помогали маме, чем могли. Нам очень нравится играть с нашими Колей, Амирланом и Женей, ставить кукольный театр, собирать пазлы, рисовать и раскрашивать, вырезать шаблоны букв, геометрических фигур или вместе лепить и мастерить что-нибудь. Эти ребята и их семьи стали для нас родными людьми. Мы ждем встреч друг с другом, и, несмотря на то, что Коля и Амирлан не могут говорить так же, как мы, мы прекрасно понимаем друг друга. Этот страшный приговор: ребёнок необучаем – режет слух! Я все время думаю, что врачи зачастую торопятся, когда выносят такой ужасный вердикт! Я считаю, это неправильно! Просто нужно время и стойкое терпение, и тогда все получится!

Когда Коля и Амирлан были маленькими, мама водила их на территорию детского сада, чтобы они покатались на горках и качелях. Но заведующая детским садом запретила заходить туда: вдруг они что-то сломают... Но это очень добрые, ласковые и заботливые дети, и они ничего не могут сломать. Кроме того, дети-инвалиды наделены способностями сопереживать чужую боль и радость как свою собственную, они восприимчивы как к добру, так и к злу, они могут дружить и ценить дружбу, поэтому важно, с какой личностью они соприкасаются в своей жизни и какое отношение чувствуют к себе. С Женей, конечно, полегче: он ходит в школу, учится в 7 «б» классе. Он очень красиво поет, знает много шуток и прибауток. Это, наверное, потому, что его воспитывает бабушка-опекун Шасаренко В.А., добрый, сердечный человек. Хотя у Жени работоспособна одна левая рука, он хорошо ездит на велосипеде, и, что самое важное, – он считает себя абсолютно полноценным человеком. Женя сам ухаживает за собой и не любит лишней помощи. У него много друзей. Одноклассники с Женей общаются просто и непринужденно.

С Колей и Амирланом мама постоянно ходит в детскую библиотеку, чтобы познакомиться с новыми изданиями для детей или просто посмотреть любимые книжки, пообщаться с всегда приветливыми, добрыми нашими библиотекарями. Библиотека и музей великого классика русской литературы М.А. Шолохова стали для ребят вторым домом. Там их всегда ждут, всегда рады видеть.

Все это приносит огромную пользу. Наш Коля уже может отвечать на вопросы, повторяет физминутки, небольшие стишки, обводит цифры и буквы, может их назвать, иногда даже дает свои комментарии. Надо только уметь внимательно прислушиваться к его речи, и тогда все будет понятно. А ведь раньше он страшно боялся людей и шума! Сейчас Коля со всеми здороваётся, может подойти и обнять, он всегда веселый и добрый.

Амирлан тоже сильно изменился за эти годы, он хорошо рисует технику, прекрасно собирает мозаику, пазлы, любит конструировать. Он пишет отдельные буквы, очень хорошо обводит шаблоны, вразброс пишет буквы своего имени, еще он классно вырезает даже самые маленькие детали! Он всегда улыбается. Амирлан уже может самостоятельно ходить из дома на занятия, он хорошо знает свой маршрут, прекрасно ездит на велосипеде, даже неоднократно принимал участие в велогонках, где становился победителем! А еще он замечает и называет те явления, на которые мы в повседневной жизни даже не обращаем внимания!

Все ребята научились работать на компьютере, очень любят электронные учебники и развивающие игры.

А особенно наши мальчишки любят, когда мама возит их в зоопарк и в парк. После таких путешествий они еще долго дома, как могут, рассказывают о поездках и ждут новых.

Несмотря на то, что мальчишки ограничены умственно и физически, они безграничны в своих способностях, талантах и стремлении к самовыражению. Хотя ребята имеют различные нарушения, нельзя изолировать их от общества. Они такие же люди, как и мы, – они любят, радуются, переживают, сочувствуют.

Время пролетело быстро и незаметно. Чем старше я становлюсь, тем чаще задумываюсь о том, что, может быть, инвалидность – это испытание, посланное нам свыше для того, чтобы испытать силу и слабость человека. Ведь инвалидам постоянно надо работать над собой, чтобы доказать окружающим их людям, что он может быть таким, как все, а может быть сильнее многих. Некоторые люди ломаются и не переносят таких испытаний, я думаю, это не из-за того, что они слабы душой или физически, в основном, это происходит от того, что они не нужны обществу и в первую очередь своим близким.

Коле, Амирлану и Жене повезло: несмотря на все их болячки,

они любимые дети в семье и постоянно чувствуют эту любовь, заботу родителей, своих близких. Они становятся взрослее, им предстоит работать и жить среди людей.

3 декабря Международный день инвалидов. В этот день многие вспоминают о них, дарят подарки, говорят хорошие слова, много обещают. Мне бы очень хотелось, чтобы это был не один день в году, а постоянная забота о людях с ограниченными возможностями. А еще мне очень хочется, чтобы все люди были здоровы и счастливы. Чтобы больных детей было как можно меньше, а дети с ограниченными возможностями поверили в себя и стали счастливее. Пусть все будут добрыми и внимательными друг к другу и к окружающим их людям. Нужно помнить, что дети-инвалиды – это те же дети, только самые ранимые, самые чувствительные, самые внимательные и самые доброжелательные, самые верные и преданные друзья, и вообще они – самые, самые, самые... Я их очень люблю!!!

II место

Акаева Гульнур

15 лет, 9 класс

г.Алматы

Казахстанско-Российская

школа-гимназия № 54 им. И.В.Панфилова

Мой необычный сверстник

Детей необычных и удивительных много, у каждого свое неповторимое мироощущение...

Есть тихие дети. Дремать на плече
У ласковой мамы им сладко и днем.
Их слабые ручки не рвутся к свече, -
Они не играют с огнем.

Есть дети – как искры: им пламя сродни.

Напрасно их учат: «Ведь жжется, нетронь!»

Они своенравны (ведь искры они!)

И смело хватают огонь.

Есть странные дети: в них дерзость и страх.
Крестом потихоньку себя осея,

Подходят, не смеют, бледнеют в слезах
И плача бегут от огня.

М. Цветаева

Все дети заслуживают нашего внимания, у каждого интересная история и судьба... А больше всего меня поразила девочка, которая совсем недавно вошла в жизнь нашей школы, но с ее приходом все изменилось...

Казалось бы, обычная ученица, ставит высокие цели и стремится к их достижению, дружелюбная, счастливая, лучезарная, жизнерадостная и энергичная... Но... Страшный диагноз пронесся через всю ее жизнь, и, казалось бы, звучит как приговор...

Порой бывает - жизнь сдается черной... (С. Ольгин)

А девочка приняла его как вызов, и она готова бороться! Я назову ее Анной (Аня) и не случайно... Все мы знакомы с творчеством Анны Ахматовой и с ее тяжелой судьбой, но она смогла справиться со всеми трудностями, пережить их и стойко держаться на ногах, шагая только вперед... «...поймёшь, какой ценою я выстоять смогла».

Ане только пятнадцать, но уже сейчас у нее огромная сила воли. Всего лишь пятнадцать, и жизнь только начинается, впереди ее сложности и проблемы, захватывающие приключения и успехи... А знаете ли вы, сколько прошла эта нежная и хрупкая малышка? Какой закаленный у нее характер и железный стержень внутри, что не сломят никакие ветра, не сточат воды и не сотрет время...

Она переборола страх, неуверенность и забыла значение слова «слабость».

Сложно представить, через что проходит этот ангелочек каждый день, с каким трудом ей удастся смело шагать по жизни, бросая вызов судьбе, повторяя: «Я смогу, я лучшая! Я одна из вас!».

Для Анны каждый новый день – испытание... И каждую минуту она должна быть сильной, мужественной, а ведь она такая хрупкая...

И она становится действительно лучшей, она лучше нас... Ведь кто из учеников радуется каждому дню? Кто счастлив, что живет? Разве мы когда-нибудь задумываемся, что можем быть счастливыми, имея только ноги и руки?

А ведь есть те, у кого их нет... Но эти люди бегут, они мчатся навстречу трудностям, и рвутся к победе, и у них все получается.

Есть люди, которые не узнают, какого цвета солнце... Как выглядит мама... И как слепой музыкант в повести В. Короленко, ... они видят ее только во сне... Но они знают, как греет весна и как пахнет лето, они видят доброту, искренность и каждый

день находят то, чему радоваться и от чего быть счастливыми.

Мы же не умеем видеть прекрасное в мелочах, мы перестали радоваться солнцу и замечать ароматные цветы. Наша жизнь превратилась в череду ожиданий и бесконечных гонок, материальных ценностей и лицемерия, мы перестали верить и утратили надежду, она затерялась среди грубости и серости дней... Когда вы в последний раз улыбались обычным прохожим? А разве это так сложно?

Казалось бы, мы имеем все... Но нам не хватает главного и самого ценного: простоты общения, искренности чувств и умения видеть прекрасное в обычном, радоваться каждому дню и быть счастливыми.

А вот она умеет, она живет и счастлива этому. Она счастлива, что дышит, и это для нее награда, словно золотая медаль. В глубине души этой девочки есть неиссякаемый родник веры и надежды, что придает ей силы, не дает сломаться, помогает идти вперед, не оглядываясь назад, не останавливаясь...

Она идет навстречу успехам и освещает своей по-детски милой улыбкой всех на своем пути, она дарит прекрасные чувства и позволяет поверить в чудеса...

Ведь она и есть Чудо. Маленькое и хрупкое, что ворвалось в нашу обычную жизнь, полную однообразия, и вселило надежду, что все еще может быть и ничто не потеряно, нужно только верить... Она счастлива вопреки всему! Перечеркнув все законы, забыв о болезнях, она учится в нашей школе и учится лучше многих здоровых детей, тех, кому все дается с большей легкостью, чем этой очаровательной девочке.

Она участвует в олимпиадах и выступает на сцене, и я, уже бывавшая там, знаю, как сложно, как страшно и сколько эмоций бушует внутри...

Я восхищаюсь уверенностью этой лучезарной девочки и стремлением к победе.

Она справилась, несмотря на все сложности, нашла новых друзей, которые смогли ей помочь, а она во многом помогла им... Пусть это кажется банальным и, возможно, глупым, но она всегда даст ручку или карандаш, поможет, о чем бы ее не просили. Если кому-то сложно, она постарается поддержать и «подставить свое плечо», подбодрить и сказать такие теплые слова, которых ты действительно ждешь...

Мы ненавидим, если нас жалеют,
И в трудной повседневности своей
Становимся сильней и здоровее
При помощи единства и друзей.

С. Ольгин

Анна – девочка с огромным сердцем и прекрасной душой. Она улыбается, что бы ни случилось... А в глазах загораются огоньки, те, что вселяют надежду и заставляют улыбнуться в ответ.

Я благодарна судьбе за такую встречу. Встречу, что изменила мою жизнь, все мое мироощущение и взгляды на самые разные вещи...

Рядом с ней я стала добрее, научилась ценить время и самое обычное вокруг меня, начала просыпаться с огромным желанием жить и творить... Научилась искренне улыбаться каждому и верить в то, что мечты сбываются

Бухал Анна

15 лет, 9 класс
г.Алматы
гимназия № 15

Мой необычный друг

Меня глубоко поразила представленная тема. А ведь это, действительно, правда – нас окружают самые разные люди – смешные и наивные, добрые и злые, гордые и простодушные. Все разные. Все по-своему особенные, неповторимые, оригинальные.

Разные люди нас окружают. Но есть и те, которые страдают, возможно, им приходится мириться с последствиями каких-либо страшных травм и недугов, последствий болезней, которые мешают им жить и радоваться жизни наравне со сверстниками. Вы задумывались когда-нибудь об этом? Если признаться честно, то меня много раз посещали подобные мысли, и эта проблема – проблема детей-инвалидов – начала приобретать всемирный масштаб.

Недели две назад я ехала в автобусе, и меня потрясла одна сцена. Молодая девушка курила, при этом держа в другой руке банку пива, а рядом сидел ее сын, на которого она периодически покрикивала. Меня потряс тот факт, что жизнь ее ничему не научила – у сына был аутизм.

О чем думают эти молодые, готовящиеся стать матерями девушки? Они курят, пьют со страшной силой какого-то конченого алкоголя. А как же ребенок, которого она носит под сердцем? Ладно, она нагуляется и поймет ошибку. А если ребенок появится физически недоношенным, недоразвитым, не дай бог с аутизмом или с ДЦП? А то, что ему с этим диагнозом жить всю оставшуюся жизнь, их не волнует?

Детям, которым было суждено родиться с недугами или приобрести страшные последствия ужасающих болезней, приходится рано взрослеть. Вызывает глубочайшее уважение их желание жить, радоваться жизни, их смелость и мужество. Они часто наделены огромным сердцем, наполненным любовью, добротой, скромностью и невероятным мужеством. У многих из них прекрасные родители, которые всегда сумеют показать своему ребенку, что он не хуже остальных, а даже лучше, что он для них все равно самый любимый и самый-самый лучший.

Такие дети намного взрослее своих сверстников. Они понимают, как тяжело быть не таким, как все, как неосторожным словом, жестом можно ранить другого человека, даже самого дорогого. Они умеют остро чувствовать и переживать. Они принимают многие, даже самые мелкие и несущественные мелочи близко к сердцу. Но недаром говорят, что такие люди способны любить искренне, не требуя ничего взамен. Хотя им, как никому другому, эта любовь нужна, как воздух.

Друзья таких детей проверены дружбой, многими непростыми ситуациями, самой жизнью. Они – друзья самые преданные и самые лучшие. Они всегда готовы подставить плечо, когда это особенно нужно.

Недавно прочитала замечательную повесть Байерса «Лебединое озеро». Великолепная книга, потрясающе красивый язык и невероятный смысл. Саре Гофри 14 лет, и она переживает самое трудное время – период взросления. Еще вчера она была веселым, довольным ребенком, а сегодня поняла, что весь мир – ужасен. Жизнь, и правда, не мила, если у тебя умерла мама, папа живет далеко и приезжает редко, а младший брат Чарли после тяжелой болезни отстал в развитии и не умеет разговаривать. Однажды Чарли пошел разыскивать пленивших его лебедей и заблудился в лесу. Поиски его перевернули Сару, она увидела, какой смысл и радость придает Чарли ее жизни, и заново, любящим и радостным взором смогла взглянуть на мир и тех, кто окружает ее.

А вот вы когда-нибудь задумывались над тем, как тяжело приходится таким людям в реальной жизни?

Вот смотрите. Типичные проблемы моих сверстников и сверстниц – бросил парень, родители не отпустили гулять и так далее. А каковы проблемы больных детей? Этим детям, вполне возможно, тяжело учиться и заниматься в одном классе с другими детьми, не похожими на них. Потому что дети, которые хоть чем-то выделяются из серой массы, мгновенно могут стать изгоями.

Я искренне не понимаю таких людей. Да, человек не такой, как все. Да, вполне возможно, что преподаватели будут относиться к

нему не так, как ко всем. Вполне возможно, что ребенок-инвалид может, допустим, переписать контрольную, что на взгляд его «доброжелательных» одноклассников вопиюще недопустимо. А разве эти дети, «не вписывающиеся в общий коллектив», виноваты в чем-то? Чем они провинились перед своими одноклассниками? Тем, что они не такие, как все? Почему ребенок, одаренный золотым сердцем и доброй душой, должен ловить на себе ненавистные взгляды и злобные ухмылки?

Им нужна наша поддержка. Нет, не жалость. Им необходимо найти друзей, точно так же, как нам с вами. А согласитесь, что мало у кого есть такой друг, которому можно рассказать все. Излить душу до последней капли и быть уверенным, что это не дойдет до чужих ушей. Друзей много не бывает, настоящие друзья – избранные, выбранные даже не человеком, а самой жизнью. Они остаются с тобой навсегда. А все остальные – это знакомые, товарищи, но никак не друзья.

На самом деле больные дети мало чем отличаются от нас. Они тоже встают утром, идут в школу. Делают уроки. Гуляют с друзьями. Влюбляются. Наравне со сверстниками узнают горечи и радости первой любви. Они очень похожи на нас. Но у них есть огромное сердце, которое дано далеко не каждому, добрая душа и невероятное, вызывающее гордость и уважение желание жить и радоваться каждому прожитому дню, каждой секунде, доставившей им радость и удовольствие.

Мы привыкли расстраиваться из-за малейших пустяков, лить слезы по поводу малейшей проблемы. А больно не то, что двенадцатилетнюю девочку бросил парень. Нет!

Это глаза ребенка, которому назвали его диагноз. Сильно, это когда ребенок-инвалид, улыбаясь, смотрит в глаза издевающемуся над ним однокласснику. Хочется плакать, когда видишь ребенка, которому осталось жить считанные дни, и когда он рисует жизнь, которую ему не суждено больше увидеть.

Счастье – это не новый телефон, не крутой парень, не дорогая одежда, не папин «мерседес» с водителем, забирающий тебя из школы. Счастье – увидеть в глазах детей-инвалидов радость, видеть их улыбку, слышать их искренний смех, видеть рядом с ними друзей и подруг, видеть счастливые лица их родителей. Чувствовать гордость за тех родителей, которые сумели воспитать из своего, можно сказать, особенного ребенка достойную личность, сумевшую занять достойное место в обществе.

Один мой знакомый любит повторять, что каждую ночь, когда мы ложимся спать, у нас нет гарантии, что на следующее утро мы будем живы, но мы по-прежнему заводим будильник на завтра –

это надежда. Когда отец подбрасывает своего маленького ребенка к потолку, малыш смеется, потому что знает, что отец его поймает, – это доверие. Когда эти дети, которым было суждено уживаться с болезнями и недугами, делятся с нами своим сокровенным, изливают душу, – они нам доверяют. Когда им тяжело, они надеются найти в своих друзьях поддержку и заботу. Вот она – Надежда и Вера! Вера в окружающий мир, в людей, в их доброту и честность. Если они признаются в любви, значит, эти волшебные три слова рвутся из их сердец. Вот она – Любовь!

Ни в коем случае нельзя отвергать таких людей! Они способны любить и понимать, как никто другой.

В интернете сейчас можно найти много разных сайтов и групп, посвященных детям-инвалидам. Я считаю этот шаг правильным, потому что эта попытка объединить в группы людей, которые столкнулись в своей жизни с горем, – родителей детей-инвалидов, взрослых людей, детей с таким диагнозом и специалистов, которые занимаются лечением и реабилитацией таких детей, – действует. Дети, получившие страшный диагноз, могут общаться со сверстниками, видят, что можно радоваться жизни и с такими заболеваниями. Может быть, они смогут помочь друг другу, что-то подсказать, просто утешить. Даже если они будут знать, что они не одиноки, что готовы прийти на помощь друг другу, – цель будет достигнута.

Обернитесь... Такие люди среди нас, не отворачивайтесь от них. Кто знает, может быть, именно в вас они найдут свой смысл жизни, в ваших глазах они видят свою дальнейшую жизнь. Не обижайте, даже не пытайтесь лгать таким людям. Будьте рядом с ними. Они нуждаются в каждом из нас...

III место

Мырзагалиева Аида

15 лет, 9 класс

г.Алматы

Казахстанско-Российская

школа-гимназия № 54 им. И.В.Панфилова

Мой необычный сверстник

*Кто верить сам в себя умеет,
Тот и других доверьем овладеет.
В.Гёте*

Жизнь прекрасна, удивительна и... непредсказуема.

В семье родился долгожданный мальчик. Но страшный диагноз, поставленный малышу, омрачил счастье молодых родителей. Церебральный паралич... Ребенок не сможет ходить. Врачи советовали оставить его в роддоме. Родители даже мысли такой не допускали. И началось... Уколы, таблетки, операции. И вот какое счастье, когда малыш начал брать игрушки, смог сидеть.

В свои тринадцать лет он, мой друг Руслан, знает и понимает больше, чем его здоровые ровесники, он намного мудрее и благороднее. Благодаря маме и папе хорошо говорит, много читает, отлично разбирается в компьютере. Родные не ограждают, а наоборот показывают реальный мир, чтобы, став взрослым, Руслан не боялся людей и проблем, стараются развить его способности.

Я отношусь к Руслану как к нормальному обыкновенному мальчишке. Мы обмениваемся компьютерными играми, книгами, политическими и спортивными новостями, а еще он увлекается историей, рассказывает о развитии Казахстана и России, о великих полководцах и знаменитых батырах.

Но особенно меня удивляют его стихи. Профессионалу, возможно, они покажутся несовершенными. А я считаю, что это светлые, добрые стихи, наполненные душевной щедростью, чистотой, в них какой-то удивительный мир мечты и фантазии. Свои стихи он читает сам, думает, что я не так глубоко смогу понять его внутренний мир. Реальная жизнь все-таки жестокая, а Руслан своими стихами открывает какой-то потаенный уголок в душе, где живут вера, надежда и лучезарное детство. Стихи помогают пройти различные жизненные испытания не только ему, но и его близким. Юноша очень тонко чувствует природу:

Природа вечна, человек песчинка в ней,
Но у природы надобно учиться
И стойкости, надежде и любви.
Тобой живу, моя природа!
Вдыхая запахи земли,
И мысли о красе природы
Тобою были рождены.

Я рада, что около меня живет такой сильный духом друг. Не только я ему дарю душевное тепло, но и он «не позволяет моей душе лениться».

Моя душа - душа ребенка-
Ранима, искренна, проста...
Моя душа смеется звонко,
Она, как белый лист, чиста...

Умный, позитивный, понимающий, целеустремленный человек. А ведь нам, «обыкновенным», таких и не хватает.

К подростку, помимо учителей, приходят студенты – волонтеры. Они занимаются с ним иностранными языками, учат играть на гитаре. У него это хорошо получается.

А еще ребята возят Руслана в конноспортивную школу, и он полюбил лошадей. Общаясь с ними, он получает массу положительных эмоций. О красоте, благородстве, преданности лошадей мальчик может говорить бесконечно. У него много фотографий этих грациозных животных. Замечательные тренеры помогают детям бороться с их недугами.

Быстрые кони волшебной земли,
Вы обязательно людям нужны.
Гордо летящие в синюю даль,
Где отступает боль и печаль.

С каким вниманием Руслан смотрит передачи: «Пусть говорят», «Другая правда», «Говорим и показываем», посвященные проблемам детей-инвалидов. Ведущие рассказывают удивительные истории, в которых столько желания жить вопреки всему, надежды на исцеление. В эти минуты он чувствует себя совсем не одиноким, убеждается, сколько неравнодушных и отзывчивых людей в мире, готовых помочь в борьбе с различными болезнями.

Истории о людях, которые смогли переступить через свою боль, говорят остальным, что ЖИТЬ стоит, когда даже очень больно!

Вот так и живет мой необычный сверстник. То, что для нас обычно, ему дается с большим усилием. А главное - что он научился жить с этими трудностями.

Заветная мечта Руслана – стать программистом. Я думаю, что его мечта осуществима. Хочется пожелать ему:

Ступай, мужайся и расти,
На все кругом смотри пытливым взглядом
И, действуя наперекор преградам,
Не уходи с заветного пути.

Н.П.Огарёв

Романенко Алена

15 лет, 10 класс

Костанайская обл., с.Камышное

Камышинская средняя школа

Мой необычный друг

Необычный друг мой... Кто это? Мои друзья все необыкновенны, все мне интересно, я хочу с ними общаться, у нас общие планы, цели, мечты даже.

В этом году у меня появились новые подруги. Среди них одна девушка действительно отличается от меня и моих одноклассниц. Так уж случилось, что по воле случая, скорее рока, она стала инвалидом. Еще учась в 6 классе, Нина ушла из дома, поссорившись с сильно подвыпившими родителями. Ей порядком поднадоела такая жизнь: ссоры близких ей людей – мамы и папы, сборища собутыльников родителей. Дело было зимой, девочка долго блуждала в темноте и заблудилась. Школьницу нашли на следующий день без сознания. Жизнь, к счастью, удалось спасти, только вот рук и ног Ниночка лишилась. Руки ей отрезали по перчатки, а ноги по «сапожок». Это происшествие сильно повлияло на родителей девочки, они наконец-то повернулись к дочери лицом и вспомнили о своих обязанностях.

Нина продолжает обучаться на дому и хорошо учится. Мы часто навещаем ее. Это добрый, жизнерадостный, открытый человек, который хочет жить, борется за свое место в этом мире. Нина – очень общительный человек, интересная молодая девушка, начитанная и грамотная. Мы даже не предполагали, что эта девушка так красиво рисует, она смогла развить в себе такой талант несмотря ни на что. Таким людям надо постоянно работать над собой, цель их жизни – доказать всему миру, что они такие, как все, а может быть, сильнее всех. Нину окружают близкие люди, заботятся о ней, к ней ходят учителя и социальные работники. Я надеюсь, в жизни у нее еще будут светлые полосы, ведь главное – не потерять себя, найти свое призвание, постоянно бороться не только с окружающим миром, но и с самим собой.

Она терпеть не может, когда ее жалеют, и всегда повторяет, что она такая, как все. Трагедия, которая с ней произошла, сделала ее еще добрее и мудрее, а нам стоит только догадываться, что творится в ее душе.

Чужая душа - не потемки:
Просвеченная до дна,
Похожа она на котомку,
Бесценного груза полна.
Таскает, себя не жалея,
Несметные дозы тепла,
Чтоб ближнему было теплее,
Чтоб дальнего стужа не жгла.

Каждый день мы ходим в школу, занимаемся своими делами и даже не задумываемся о том, что кому-то для того, чтобы встать с постели и сделать несколько шагов, нужно приложить невероятные усилия... Одни с самого рождения лишены радости узнавать мир во всей его полноте, у других в один страшный миг рушится вся налаженная жизнь, гаснут яркие краски, и мир становится серым и тусклым. Но называть таких людей инвалидами язык не поворачивается – невозможно быть инвалидом, сохраняя силу духа и веру в себя. Даже физические недостатки не могут помешать человеку жить активной, полноценной жизнью, добиваться поставленных целей, творить, быть успешным.

Смотришь телевизор и поражаешься человеческой жестокости и бессердечию. Постоянные теракты, убийства, расстрелы. К чему мы идем, когда человечество задумается о будущем, о потомках? Как им жить в этом мире? Из-за бездумной деятельности человека появляется все больше детей с отклонениями и не только физическими, но и психическими.

Нам придется всерьез задуматься о нашем отношении к таким людям. Мы должны учиться быть терпимыми к ним. Сейчас наш менталитет меняется, меняется отношение к людям с ограниченными возможностями. Нас стараются воспитывать добрыми, отзывчивыми людьми, и надо стремиться понимать каждого человека, независимо от его внешнего вида и состояния здоровья. Только доброта и сострадание спасут мир и нас в этом мире, нас предупреждали об этом еще классики литературы:

Добро... доброта... добронравие...
Ах, кругом идет голова!
Писать надо каждому набело
Великие эти слова.

Сайлауова Айгерим

14 лет, 8 класс
Западно-Казахстанская обл.,
г.Ақсай, ОСШ № 1

Мой необычный сверстник

Непохожие мы, непохожие,
Толстокожие, тонкокожие,
Прикрываемся масками разными.

Кто за ними, не разобрать.
Мы за шторами, за заборами
Души прячем ранимые, хворые.
Разучились поступки - праздники
Безрассудные совершать.
Непохожие мы, непохожие.
Изменить себя все же можем мы,
Улыбнуться первому встречному,
Руку помощи предложить.

Татьяна Алексеева

Я хочу рассказать о моей подруге Аяжан. Мои родители собирались навестить родственников, которые живут в поселке. Заходя во двор к бабушке, которой я несла молоко, я обратила внимание на инвалидную коляску около соседнего двора и сидящую в ней девочку. Ее ноги были накрыты одеялом. Неподалеку мальчишки играли в футбол, один кинул в ее сторону мячик и попросил подать его. Девочка попыталась добраться до мяча, но коляска наехала на камень, перевернулась, и девочка упала. Все подбежали к ней, чтобы помочь встать, а из ее глаз покатались слезы. Я быстренько отнесла молоко и тоже подбежала к девочке, и мы помогли ей сесть в кресло.

В ее руках был оторванный лист бумаги. Видимо, он порвался при ее падении. Рядом лежала тетрадь и много листов со стихами. Я собрала их, пока ветер не унес все. Автором всех стихов оказалась она. Она писала замечательные стихотворения! Когда я спросила: «А почему все твои стихи о природе?» – она ответила: «Я очень люблю природу, все мое вдохновение – в ней».

Вот, например, отрывок из ее стихотворения:

Апрель. А на улице осень -
Серые тучи висят.
Апрель, а на улице осень -
Голые ветки стучат.
Дождь барабанит по стеклам,
Мокнут деревья, кусты.
Солнце лишь редко и блекло
Хмуро глядит с высоты.

Эта девочка была необычной! У нее красивые, добрые глаза шоколадно-карего цвета, темно-коричневые волосы, ослепительная улыбка, густые и длинные ресницы. Когда она улыбается, ее глаза сияют от радости. Знали бы вы, как приятно увидеть в ее глазах искру!

Мы за это время сблизились и стали друзьями. Я рада, что встретила Аяжан. Таких людей, как она, очень мало. Необычны ее ха-

раक्टर, ее внешность, любовь к природе... Оказалось, она пишет сценарии для школьных праздников. Так как Аяжан обучается дома, она передает свои стихи, сказки и сценарии через друзей.

Аяжан – очень старательная девочка. Учителя ее хвалят, она отличница учебы. Видели бы вы, как она решает задачи! У нее два любимых предмета - литература и биология. Порой ее привозят в школу, где она может пообщаться с одноклассниками, учителями. Ей нравится рассказывать сказки, написанные ею. Она часто задумывается над тем, что было бы, если бы не произошло несчастного случая? Была бы она такой, какая она сейчас? Друзья-одноклассники, сверстники помогают Аяжан. Каждый день они навещают ее, всегда готовы поддержать. Самое главное, что они ее ценят и любят.

Меня поражает ее любовь к природе: моей подруге нравится ухаживать за комнатными цветами, ее любимые цветы – орхидеи. Она любит оставаться наедине и слушать пение птиц, встречать рассветы и провожать закаты, ей нравится солнечный день, но дождик она тоже любит, любит рисовать цветы, слушать журчанье ручейка.

Аяжан – очень интересный человек. Особая черта ее характера – доброта. Она всегда готова помочь своим друзьям, дать совет и поддержать их решение. Для нее неприемлемы жестокость и несправедливость. Аяжан любит смеяться. С ней не соскучишься: она очень веселая, может помахать руками, представляя себя дирижером, и не очень терпеливая: начнешь рассказывать какую-либо новость, ей не терпится узнать, чем все закончилось. В любой ситуации она сдержанна, уверена и решительна. В трудные моменты никогда не унывает и умеет находить выход.

Аяжан – счастливая девочка. Ей повезло с друзьями. Благодаря тем людям, которые дают ей тепло и всячески поддерживают, Аяжан старается не вспоминать то, что уже прошло. Она живет настоящим. Думает только о хорошем. У нее есть цель в жизни, и она уверена в том, что достигнет ее. Она молодец, что держит высоко голову. У нее твердый характер, как у героя Бориса Полевого из «Повести о настоящем человеке» летчика Алексея Маресьева.

Я дружу с ней и буду дружить! Я уверена, что она вылечится и обязательно встанет на ноги. Я никогда ее не оставляю. Буду поддерживать всегда!

Чон Сергей

15 лет, 8 класс

г.Алматы

КГУ «Специальная (коррекционная)

Мой необычный сверстник

Давайте оглянемся вокруг. Посмотрим, кто нас окружает. Мы порой не замечаем, с кем едем в одном автобусе, переходим вместе улицу. Нас окружает столько интересных и необычных людей. Есть люди – магниты, люди – гиганты, люди – карлики, а еще есть люди, которые по состоянию здоровья не могут в полной мере использовать свои физические данные. Их тоже можно назвать необычными людьми. Мне хочется написать немного о них.

Если в семье появился необычный ребенок, его судьба во многом зависит – в какой семье он воспитывается, в какой среде проходит его детство. И если у ребенка есть семья и любящие родители, они сделают все возможное и невозможное, чтобы поставить его на ноги, добиться, чтобы он мог самостоятельно себя обслуживать, получить образование, работать, адаптироваться к жизни. Необычному ребенку требуется намного больше ухода, заботы и внимания, чем здоровому. Поэтому даже если у такого ребенка есть способности и талант, он их может воплотить в жизнь только при поддержке родителей или людей, искренне переживающих за его судьбу.

В нашем доме этажом выше жили соседи тетя Люба и дядя Толя. Их дети двадцати и двадцати четырех лет учились в Америке, жили своей жизнью. В один из весенних дней тетя Люба пригласила нашу семью в гости. В их гостиной мы увидели инвалидную коляску, в которой сидел мальчик лет восьми. Он был немного напуган и в нашу сторону совсем не смотрел. У него были светлые, короткие волосы, серые, немного прищурившиеся глаза. Его звали Колей.

После рассказа тети Любы стало понятно, откуда в ее доме появился маленький гость. Она рассказала, что каждый день, проходя мимо детского дома (так проходила дорога на ее работу), она видела за забором детишек, которые играли на площадке, и мальчика, который всегда сидел в коляске. С ним никто не играл, никто не подходил, потому что Коля не умел ходить. Тете Любе до боли в груди хотелось помочь ему, и они с дядей Толей усыновили его. Немного привыкнув к нашему присутствию, Коля тоже стал поддерживать разговор. Он рассказывал о несладкой жизни в детском доме. Тетя Люба и дядя Толя не жалели ни сил, ни времени, а главное – любви, чтобы поднять Колю на ноги. Вместе с Колей каждый день они боролись за его здоровье. Очень часто по-соседски она приглашала меня в гости. Мы с Колей ели фрукты, играли, разговаривали. И я

заметил, что он не был так напуган, как в первую встречу.

Так они прожили пять лет. В прошлом году по приглашению своих старших детей тетя Люба, дядя Толя с Колей решили переехать в Америку. Взрослые дети тети Любы обещали помочь Коле. Когда Коля уезжал, было видно, что это уже уверенный в себе человек, понимающий, что в этой жизни он не один.

Прошел год. В Америке Коля уделял большое внимание спорту. Стал играть в баскетбол, но больше всего он любил плавать, и это у него неплохо получалось. Там, в Америке, он принял для себя решение готовиться и участвовать в паралимпийских играх и обязательно завоевать призовое место, чтобы показать дяде Толе, тете Любе и их детям, что он очень благодарен им.

Я тоже очень рад за него, что на его жизненном и без того нелегком пути встретились тетя Люба и дядя Толя. Благодаря им он обрел уверенность в себе, счастье, любовь и цель в жизни.

Давайте чаще оглядываться. На земле столько детей, которым нужна наша забота, ласка, любовь!

Поощрительные призы (отрывки из сочинений)

Вайман Артем

15 лет, 8 класс

Карагандинская обл., г.Караганда

КГУ «Карагандинская областная
школа-интернат для детей

с нарушениями опорно-двигательного аппарата»

Мой необычный сверстник

Дети-инвалиды... Мы не такие внешне, но мы тоже личности, умеем не сдаваться, находить выход в сложившейся ситуации, преодолеть свою боль, должны действовать, должны помочь не только себе, но и другим пересмотреть свои взгляды на жизнь.

В нашей школе-интернате для детей с НОДА все – необычные, у каждого из нас своя история. Но я хочу рассказать о семикласснике Наримане. Он похож на солнышко – всегда улыбчивое лицо. «Улыбка на лице, что солнце в окне» – это о нем. У Наримана слегка торчащие уши, которые придают еще большую шkodливость его

внешнему виду. Походка быстрая, прихрамывающая, что делает его непохожим на других. Но его обаяние притягивает к нему людей, и я очень рад, что он дружит со мной.

Нариман небольшого роста, что иногда его очень расстраивает, но при этом он очень подвижный, хорошо играет в настольный теннис, участвовал не только на городских, но и областных соревнованиях, занимал призовые места. Сейчас он усиленно готовится к республиканским соревнованиям. У моего друга очень заразительный смех, который заставляет хохотать всех. Голос у него звонкий, и он очень любит петь, поэтому участвует во всех школьных концертах.

И это при том, что Нариман был мальчиком хилым, болезненным. Первые годы мальчик совсем не мог двигаться, но благодаря матери, которая не захотела мириться с диагнозом сына – ДЦП и делала с ним развивающие упражнения, неустанно читала ему книги, давала слушать музыку, – произошло чудо – он начал двигаться. Сначала чуть-чуть, но с каждым днем все увереннее. Нариману так хочется стать сильным, ловким и выносливым, что он начал тщательно заниматься физическими упражнениями и трудом, – как и его кумир, великий полководец А. В. Суворов. Он стремится быть похожим на своего кумира, читает и интересуется сведениями о великом русском полководце и его подвигах.

Искрометные, лукавые глаза Наримана выдают в нем веселого, неунывающего человека, который любит действовать, идти вперед, если даже это очень трудно. Он заводила во всех наших делах. При разговоре он всегда смотрит в глаза собеседнику, что говорит о его честности, искренности и открытости. Он помогает всем, кто хочет укрепить свое здоровье, разработал систему физических упражнений: отжимания, качание пресса. Он настолько щепетильно подошел к этим тренировкам, что не позволяет опаздывать даже на минуту, регулирует действия по уровню подготовленности, следит за состоянием здоровья. Все это записывает в тетрадь, приглашает врачей и консультируется с ними и специалистами ЛФК. И уже есть небольшие результаты.

Вот такой у меня необычный сверстник, для которого борьба с недугом не на словах, а на деле. Нариман верит в то, что успеет еще сделать много хорошего, мечтает, чтобы не было обиженных, родившиеся с какой-либо болезнью не должны на этом заикливаться, они должны чувствовать себя нужными в обществе.

Мои необычные друзья

У меня немало подруг. Среди них мне особенно дорога Айгерим. Она умная, красивая. Ей шестнадцать лет. Глядя на нее, кажется, что у нее нет никаких проблем, забот. Она радуется каждому дню. Необычные возможности, события, встречи ждут ее. Трудности учебы лишь окрашивают серые будние дни в яркие краски. Класс, друзья, общение – это так интересно.

У Айгерим изумительная улыбка и красивая осанка. Никому, глядя на нее, не придет в голову, что она больна. Айгерим необходима пересадка почки... Скучные будни в больнице, каждодневные системы, уколы, анализы, тяжелая атмосфера серых стен давит на нее.

Несмотря на все трудности, с ее лица не сходит сверкающая улыбка. Она не покажет свои горькие слезы. Айгерим живет лишь надеждой, что скоро все будет хорошо. Она верит в выздоровление. Вера дает ей силу. Для нее очень важна поддержка со стороны не только семьи, но и друзей. Она радуется каждому моему приходу. Мы можем с ней часами разговаривать о чем угодно, смеемся и веселимся. В такие моменты она забывает о своем трудном положении. Айгерим ценит жизнь, каждое ее мгновение, каждый звук, каждую секунду. В ее душе нет места недовольству, обиде, злобе. Это очень светлый, хороший человек.

Жылкайдаров Берик

9 класс, г.Алматы
КГУ «Специальная (коррекционная)
школа – интернат № 2 для детей
с нарушением опорно – двигательного аппарата»

Мой необычный сверстник

Я учусь в специализированной школе-интернате №2 для детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата с первого класса, и все ученики моей школы необычные, не такие, как обычные дети. У каждого из нас есть проблемы со здоровьем: кто-то не может полноценно двигаться, кто-то живет без одной руки, некоторые не могут

правильно разговаривать – болезни у нас и врожденные, и приобретенные. Лично мне тяжело общаться с окружающим миром, каждое слово я говорю с большим трудом, и очень часто другим тяжело понять мою речь.

Но необычные мы не только из-за проблем со здоровьем. Я хочу рассказать о своей однокласснице Акжан. У нее детский церебральный паралич. С самого рождения она не может ходить. В школу ее привозят на машине, по коридорам она передвигается с помощью специальной железной каталки. Спуститься с лестницы для нее целая проблема, на которую уходит не одна минута. Ей очень тяжело делать самые обычные вещи, над которыми в повседневной жизни здоровый человек даже не задумывается. Но какая в ней воля к жизни! Это просто удивительно, как почти неходячий человек может быть примером для окружающих! Она очень добрая, отзывчивая, воспитанная. От нее исходит такое тепло, свет, ее просто невозможно не любить. Акжан всегда готова к уроку, прилежная, старательная, всегда помогает другим ученикам. Мы ходим вместе с ней в бассейн. Акжан очень хочет научиться плавать. Превозмогая боль и слабость, она стремится к поставленной цели. Разве она обычная?

Акжан – пример для тех, которые не берегут свое здоровье и не ценят того, что подарила им природа. Она не сломалась, не обозлилась, не замкнулась на своей проблеме, эта девочка просто живет и остается человеком, таким человеком, которого хочется уважать, любить, ценить, восхищаться и приводить в пример даже себе самому. Я знаю точно – все у нее в жизни будет хорошо. Я надеюсь, что и общество, и государство поддержат Акжан во взрослой жизни, и она найдет свое место под солнцем.

Такая душа нужна нам рядом, чтобы жить было светло и радостно.

Каленова Камилла

13 лет, 8 класс

Атырауская обл., г.Атырау

Национальная школа-гимназия
имени Д. Байбосынова

Мой необычный сверстник

Сколько людей рождается больными, инвалидами? Шокирующее количество! Что делать, если это произойдет с твоим другом? Страшно даже подумать об этом, ведь болезнь сама по себе коварна. Конечно, хочется, чтобы мой друг был здоров. А если все-таки заболел? Ведь такое случается. Это шок для меня, боль! Не хватит слов, чтобы высказать свое потрясение. Но я обязана быть сильной. Не могу же я забыть или отбросить его, как что-то ненужное. Надо понять человека и всем сердцем прочувствовать его горе. И мой долг - поддержать его и вселить в него веру, что он успеет еще сделать много хорошего. А самое главное – что он не один в своей беде. И кто знает, может, я стану той самой соломинкой, которая удержит его от крайнего шага.

Говорят, что Вера, Надежда, Любовь – это три сестры, а мать их – Мудрость. Три человеческие ценности, которые сообща помогают людям, дают силу духа отчаявшимся, а иногда даже творят чудеса. По одиночке каждый из них слаб, поэтому, чтобы победить в борьбе с болезнью, мы должны обладать сильной верой в завтрашний лучший день, искренней надеждой в свои силы и бескорыстной любовью к ближним и окружающим людям. Мы, люди, должны следовать призыву: «Берегите в себе человеческое!»

Лично для меня Милосердие, Вера, Надежда, Любовь – означают – делать добро, благо каждому человеку. Помочь старику перейти дорогу, пропустить вперед в очереди женщину с ребенком или инвалида, уступить им место в транс-порте, подать руку прохожему, сказать сердечное слово другу, подставить свое плечо в несчастье – все это наша обязанность. Главное – не проходить мимо, не отворачиваться, не отводить в сторону глаза. В нашем сложном современном мире очень важно иметь собственное понимание этих качеств. Именно это дает нам возможность найти в жизни свое место и не потерять себя.

В будущем я хотела бы видеть себя человеком, нужным людям. Понимаю, как много работать над собой мне предстоит. Надо приложить много усилий в работе над собой, в своем отношении к людям. Сегодня я учусь прощать врагов, ненавижу месть, ложь, несправедливость, уважаю и ценю дружбу, любовь.

Карагандинская обл., г.Караганда
КГУ «Карагандинская областная
школа-интернат для детей
с нарушениями опорно-двигательного аппарата»

Мой необычный сверстник

Редкий пример жизнелюбия показывает Аружан Асубаева, которая является инвалидом детства – «левосторонний спастический гемипарез». Необычная личность, которая своей жизнью доказывает, что у каждого из нас, что бы с нами ни произошло, всегда достаточно возможностей для созидания, веры, счастья. Как многие тысячи ее сверстников, каждое утро спешит в школу, но этот путь для нее иногда бывает очень долгим и трудным, особенно в гололед. Раз упала, поднялась и снова... Дома все проще. Слезы – нет, она очень независима, она борется, делает глубокий вдох – и вперед! Ее мужество простирается далеко за пределы дома.

Начинать было сложно, признается Аружан. Например, научиться ходить, спускаться из автобуса, переходить дорогу. Но освоив это, приобрела уверенность, самостоятельность. Четыре года назад она познакомилась с хореографом. Аружан поняла, что больше всего на свете хочет танцевать. Многие не верили, что может получиться. Но через какое-то время девочка научилась грациозно вращаться и делать изящные движения, научилась не просто существовать, но и творить свою жизнь. Через танец Аружан показывает, что человеческие возможности безграничны. Если захотеть – можно достигнуть всего. Но в основе успеха должны быть вера в себя и сила духа, чтобы преодолеть все трудности. Желание танцевать гораздо сильнее любых ограничений и препятствий.

Аружан никогда не забудет первое участие в танцевальных соревнованиях – как онемевшая публика следила за ее танцем и приняла столь же восторженно, как и профессиональных артистов. И это выступление стало свидетельством того, что она на правильном пути.

Аружан доказывает всем, что ее ограничения – это еще и возможность для творчества. Вдохновленные успехом, они вместе с хореографом продолжают придумывать новые движения.

«Я чувствую себя уверенной, красивой, смелой, успешной, порхающей. У меня все внутри поет, играет, когда я танцую», – говорит Аружан.

Эта хрупкая добрая девочка смело идет за своей мечтой – быть

счастливой и свободной.

Кумекова Дария

Жамбылская обл., г.Тараз

Мой необычный сверстник

Сколько людей – столько мнений, это бесспорный факт. Каждый из нас – уникальная и неповторимая личность.

Но среди нас есть тяжелобольные люди и инвалиды. Они лишены возможности вести свободный образ жизни. Несмотря на это, они радуются каждому дню, радуются погоде, какой бы она ни была, радуются каждым секундам, проведенным в кругу родных и близких. И с каждым днем они пытаются смело, не боясь побороть свою болезнь, веря в то, что есть надежда, и не сдаваясь ни на миг.

Наши сверстники-инвалиды ничем не отличаются от нас. Они такие же, как и мы. Они тоже чувствуют боль, они тоже плачут, радуются и улыбаются, только глубже нас воспринимают окружающий мир. Есть только одно отличие инвалидов от нас – мы ощущаем полноту счастья жизни, а инвалиды лишены этого. Но они верят в чудо, они добры и, в общем - великолепные люди. Ведь они понимают, для чего живут, для кого живут. Они понимают, что такое ЖИТЬ. У них есть человечность, которая отсутствует у многих из нас. Они очень сильные и волевые люди. У них настолько богатый внутренний мир и глубокая любовь к жизни, запас оптимизма и душевных сил, что назвать такого человека несчастным просто язык не повернется.

Мне кажется, что надо к инвалидам относиться по-другому. При отсутствии приспособленного жилья, работы, возможности получить хорошее образование они оказываются изолированными от общества, у них мало друзей. Они не любят, когда с ними обращаются с жалостью, тогда они чувствуют себя беспомощными, не способными к жизни. Общаться с инвалидами нужно так же, как вы общаетесь с остальными людьми, и вести себя при этом нужно так же, как вы ведете себя всегда. Человек в коляске не хуже и не лучше остальных людей.

И надо настроиться на то, что они победят болезнь... Мир не без добрых людей. Порой сделать доброе дело совсем несложно, но многие люди просто делают вид, что ничего не замечают, хотя прекрасно знают, что могли бы помочь. А ведь даже самый маленький добрый поступок принес бы им больше любви и радости, чем все

богатства мира.

Саукина Екатерина

15 лет, 9 класс

г.Алматы, Казахстанско-Российская
школа-гимназия № 54 им. И.В.Панфилова

Мой необычный сверстник

*Жизнь обещала очень много:
Любовь, надежду, доброту.
Но повела другой дорогой,
И не исполнила мечту.*

Жизнь порой бывает жестокой и несправедливой. Плохие оценки в школе, семейные неурядицы, неудачи в работе, бизнесе – типичные проблемы современного общества. Однако могут случаться вещи и похуже: например, рождение неполноценного ребенка в семье. Этот мир полон предрассудков, далеко не каждый из нас способен принять в свою жизнь человека, родившегося с физическими недостатками.

Однако нужно помнить, что инвалиды – такие же люди, как все: сильные и слабые, талантливые и не очень, они также испытывают минуты падения и минуты торжества. Для многих из них не является преградой даже отсутствие конечностей, зрения... или умственная отсталость...

Но в то же время эти дети действительно не такие, как все, они другие и чаще лучше... В них отсутствуют агрессия и негативные эмоции, а в их собственном мире на небе нет ни облачка, само солнце встает вместе с ними по утрам.

Этим летом я перенесла сложную операцию, именно тогда меня пригласили в центр реабилитации больных детей Алмалинского района. К счастью, я могу совладать со своим недугом самостоятельно, регулярно посещаю школу и участвую в различных мероприятиях, однако я решила познакомиться со своими сверстниками в этом специализированном заведении.

Приятно чувствовать заботу государства о таких, как мы. В этом Центре детей не лечат, у них есть специально оборудованная комната с компьютерами, здесь они заводят друзей. Для начала меня познакомили со всеми работниками Центра, а последним пунктом

нашего посещения была мастерская, где в тот момент проходило занятие по лепке. Тогда я этих детей впервые и увидела: сразу и не поймешь, что с ними что-то не так. Очень важно понять, что эти дети – одни из нас. Они рисуют и лепят, поют и танцуют, а в воздухе витает любовь к окружающему их миру.

Удивительно, как быстро они ко всему привыкают и как охотно заводят новые знакомства. Это место, их обитель, оберегает от суровости жестокого мира на какое-то время – здесь они все равны. Однако дети взрослеют, и им предстоит работать и жить среди общества разных людей. Хорошо, что мои необычные сверстники имеют возможность видеть мир, есть многие другие места, в которых они мечтают побывать, и обязательно побывают.

Большую роль в становлении личностей этих ребят играет пример для подражания. Многие люди с ограниченными возможностями внесли свой вклад в жизнь общества. Среди них есть актеры, актрисы, знаменитости, певцы, политики... Ярким примером может служить судьба Л. В. Бетховена. Вследствие тяжелой болезни он полностью потерял слух, но закончил «Третью симфонию» и написал оперу «Фиделио». Никто не обращал внимания на его физический недостаток, а лишь восторгались его талантом. Наверное, поэтому многие дети нашли свое спасение в музыке.

Фонческа – комедиант, работал в американском комедийном клубе и писал материал для известных комиков. Многие рассказы Криса посвящены его заболеванию. Он отмечает, что это помогает разрушить многие предвзятые суждения о ДЦП. Думаю, у всех больных детей за счет их добродушия чувство юмора буквально является врожденным. Каждый из них может связать свою жизнь с чем-то веселым, способным отвлечь их от любых невзгод.

И в наши дни инвалиды являются для нас примером мужества и стойкости. Мы не делимся на инвалидов и не инвалидов, мы все равны. Пора научиться ценить человека не по его внешнему виду, а по богатству внутреннего мира.

Мне хочется, чтобы каждый тяжелобольной ребенок однажды проснулся здоровым, чтобы белый лебедь стал их личным символом счастья. Мечты имеют свойство сбываться... нужно лишь ждать и верить...

Сақун Максим

16 лет, 9 класс

Карагандинская обл., г.Караганда
КГУ «Карагандинская областная

школа-интернат для детей
с нарушениями опорно-двигательного аппарата»

Мой необычный сверстник

Так случилось в моей жизни, что я оказался этим необычным сверстником. Я страдаю болезнью ДЦП с самого детства, именно поэтому свои первые шаги в этой жизни я сделал только в три года. Каждый шаг мне давался с трудом, и то, что сейчас я могу ходить с тростью, я считаю своей очередной победой.

Я считаю, мне очень повезло, что я учусь именно в этой школе-интернате: здесь талантливые и понимающие учителя, здесь у меня появились надежные друзья, близкие мне по духу, разделяющие мои взгляды на жизнь. Словом, школа стала для меня вторым домом, и когда я бываю дома, в Астане, на каникулах, я с нетерпением жду возвращения на учебу в свою любимую школу.

Не в каждой школе найдешь душевное тепло и понимание. В этой школе я стал более рассудительным, самостоятельным, умею сам принимать решения. А это, я считаю, очень важно для самостоятельной, активной жизни после школы.

Мы ограничены в физическом движении, но это не ограничило нас в движении наших душ. Мы умеем рассуждать и учимся жить. Я очень люблю читать книги. Они помогают мне жить. У книги, как и у людей, у каждой своя судьба.

Я прочитал повесть Владислава Титова «Всем смертям назло». Повесть автобиографична и поистине удивительна. На шахте, где работал Сергей Петров, случилась тяжелая авария. Спасая своих товарищей, понимая, что если огонь доберется до трансформатора, последует взрыв и десятки товарищей останутся заживо погребенными под землей, он кинулся к щиту и принял на себя удар в несколько тысяч вольт. Взрыва не произошло – шахтер закрыл огонь своим телом. Катастрофа была предотвращена. Долгие месяцы врачи боролись за жизнь шахтера, ему сделали несколько операций, ампутировали обе руки, но правую ногу, поврежденную страшным огнем, все же удалось спасти. Искусство врачей и сильная воля их пациента победили, говоря строкой из стихотворения К. Симонова, «всем смертям назло» герой остался жить.

Я был восхищен, как воля, целеустремленная, непобедимая воля может творить чудеса. Владислав совершил нечто, что может показаться невероятным: он попробовал...взять карандаш в зубы и после долгих, мучительных тренировок написал свою знаменитую повесть.

Мне очень близки его размышления. Как прав Владислав Титов, утверждая: «Жизнь дорога каждому человеку. Жизнь – постоянная надежда на лучшее. Одни любят жить, другие – жизнь. Одни говорят: «Я дышу – значит существую»; другие: «Я приношу пользу людям – значит живу».

Но умирать не хочется никому из них. Первый надеется пожить, второй – испытывать гордую радость от сознания, что он нужен людям. Третьего не дано.

И я надеюсь, что сумею прожить жизнь достойно, и уже сейчас прилагаю большие усилия для самосовершенствования, для воспитания воли и характера.

Мне шестнадцать лет, но мне хочется многое наверстать и больше успеть в этой жизни.

Тасмагамбетова Куралай

13 лет, 8 класс

Атырауская обл., г.Атырау

Национальная школа-гимназия

им. Д.Байбосынова № 13

Мой необычный сверстник

Жизнь... В ней бывают счастье и горе, трудности и испытания, успехи и падения. Каждый человек принимает выпавшие на его долю беды по-разному.

Часто мы видим необычных людей, людей с сильной волей, терпеливо несущих павшие на их головы испытания. Сразу бросается в глаза их желание прожить жизнь достойно, их достойная похвалы гордость. В обществе их часто пытаются игнорировать. Но жизнь устроена так, что любой человек может оказаться на их месте. Эти необычные люди познали ценность жизни и здоровья. Они – люди с ограниченными возможностями.

А вы когда-нибудь задумывались о том, как дети с ограниченными возможностями чувствуют себя в обществе здоровых людей? Косые взгляды, пренебрежение, предрассудки, непонимание – вот то, что на протяжении долгого времени является препятствием для развития способностей таких детей и ведет к их изоляции от общества. Они часто замыкаются в себе или в лучшем случае ищут общества в кругу людей, как они сами. А ведь многие из них очень талантливы: они поют, рисуют, пишут стихи, занимаются спортом.

Делают то, что многие полноценные и здоровые люди считают бесполезной тратой времени, ведь эти занятия не приносят прибыль.

С самого рождения им приходится преодолевать трудности. Некоторые ломаются и не переносят таких испытаний, я думаю, это не из-за того, что они слабы душой или физически, в основном это происходит от того, что они не нужны обществу и в первую очередь своим родным. Семьи, в которых появляется больной ребенок, испытывают сильный эмоциональный стресс. Родители тяжело переживают дефект своего ребенка, а некоторые, узнав от врача, что их ребенок – инвалид, отказываются от него, оставляя на попечении государства.

Что может заменить домашний очаг и родных? Как можно отказаться от своего родного чада, да еще тогда, когда он беззащитен и когда ему необходима мамина любовь и помощь? Может быть, не стоит делать поспешных выводов о том, что ребенок навсегда останется инвалидом. А попытаться помочь ему быть таким, как все, ведь нередки случаи, когда такие дети выздоравливали и становились обычными людьми, и это происходило в большинстве случаев из-за того, что они росли в своей семье, окруженные любовью, заботой, лаской и вниманием близких людей.

В настоящее время во всем мире проводятся паралимпийские игры для людей с ограниченными возможностями. Это отличный способ показать миру, что можно быть сильным, когда общество вешает на тебя ярлык слабого, не озлобиться и не опустить руки, несмотря на проблемы, равнодушие, что нет ничего, что может человека сломить. Спорт для паралимпийца – это ежедневная борьба, которая начинается с выхода из квартиры. Их можно назвать спортсменами с неограниченными возможностями.

Открытием для меня в понимании жизни детей с ограниченными возможностями стала повесть Юлия Ермолаева «Дом отважных трусишек». В повести рассказывается о маленькой девочке Наде, которая заболела, когда ей было четыре года, и получила осложнение. С тех пор она не смогла ходить, даже в костылях еле ходила. Писатель стремится передать огромное желание таких детей преодолеть свой недуг и стать здоровыми.

Одним необычно удивительным моим сверстником я могу назвать семнадцатилетнего подростка из города Жезказгана. Жизнь Данияра Касымхана может стать примером того, как человек, имея тяжелую форму ДЦП, не пасует перед трудностями, а самостоя-

тельно развивает себя и свои способности. Он не может полноценно разговаривать, читает книги и играет в компьютерные игры. Но главная его страсть – это его картины. Тяжелый недуг не мешает ему заниматься творчеством. Мальчик рисует прекрасные картины, но рисует... ногами. Говорят, талант ему передался от дедушки - художника. Но чтобы держать кисть пальцами ноги, нужен не талант, а огромное желание, терпение и сила воли.

Или семнадцатилетняя девочка из Атырау Шынар Кенжебаева, у которой врожденный порок тазобедренного сустава. Девочка очень сильная духом. На молодежных Азиатских играх среди инвалидов завоевала бронзовую медаль по настольному теннису. На IV Спартакиаде инвалидов Казахстана завоевала «золото».

«Доброта – это то, что может услышать глухой и увидеть слепой», – писал Марк Твен. Нас окружают такие замечательные, отважные люди. Имея здоровье, мы зачастую не ценим его. Видя таких моих сверстников, я понимаю, что такое сила воли, что такое отважность. Они ничем не хуже нас, даже лучше нас. И хочется свои чувства к таким необычным людям выразить в следующем стихотворении:

Мой друг, мой отважный друг,
Не бойся, не отчаивайся, верь,
Чудо может случиться вдруг.
Ты не инвалид, ты – человек.

Отрывки из сочинений

Алтайканова Аружан

12 лет, 7 класс
ВКО, г.Усть-Каменогорск
школа-гимназия № 10

Мой необычный сверстник

Те, о ком я сейчас напишу, очень необычные дети.

Это группа «Сэт»: Азот Эбшдаев, Сапарбай Алтыбай и Турар Турмысов – поющее трио. У них одна и та же проблема – они слепые. Их объединил их необыкновенный талант. Хоть они и не могут видеть красоту мира, красоту людей, они мечтают, да- да, мечтают: мечтают – петь, находить место в сердце каждого, чувствовать лю-

бовь и теплоту каждого, кто слушает их.

Как они пели в песне «Көнеміз ғой», несмотря на судьбу, они благодарны за ЖИЗНЬ. Да, они не борются за свою жизнь, как другие неизлечимо больные дети, но они тоже хотят почувствовать счастливое детство, посмотреть на прекрасный мир, увидеть красоту природы, красоту человека, посмотреть в глаза людям! Но у этих мальчиков столько мужества и веры в себя! В их сердцах живет ЛЮБОВЬ. Каждую песню они исполняют с любовью.

Когда слушаешь песню, то поневоле плачешь. Сердце вырывается из груди, и в такие моменты про себя говоришь Богу: «СПАСИБО! СПАСИБО! За здоровье, за родителей, которые любят тебя, сопереживают с тобой, гордятся тобой. СПАСИБО за бессонные ночи, МАМА! За колыбельную песню, что пела мне, за счастливое детство, за право жить и любить».

Я восхищаюсь такими детьми: несмотря на нелегкую судьбу, они умеют жить, любить, творить, дарить счастье. И эти необычайно талантливые дети вызывают чувство гордости, уважения и заставляют задуматься, кто ты в этой жизни и какова твоя роль!!!

Я призываю всех людей учиться быть неравнодушными к чужим проблемам и хоть как-то пытаться улучшить жизнь.

Хочу сказать: «Люди, не отворачивайтесь от таких детей, все, что им нужно, – это только понимание с нашей стороны, со стороны взрослых – вера в их светлое будущее».

Асланова Альмира

11 лет, 6 класс

Атырауская обл., г.Атырау

Областная школа-интернат

для одаренных детей

Мой необычный сверстник

В мире много детей моего возраста. Но среди них взгляд вдруг замечает детей «других», необычных, которые передвигаются с помощью взрослых, на колясках. Эти дети страдают от каких-то болезней, последствий травм, которые мешают им жить обычной жизнью, ограничивают их возможности. Многие из них весь остаток жизни могут провести в инвалидном кресле. Родители их только желают, чтобы дети поскорее встали на ноги и не нуждались ни в чем.

Эти, «другие», учатся в специальных школах, интернатах, на-

ходятся на домашнем обучении. Но почему? Почему они не могут быть среди обычных детей? Почему их изолируют от общества детей? Ведь они тоже дети! Они должны чувствовать себя детьми. Их детство тоже должно быть радостным и безоблачным. Я думаю, что они имеют полное право на это.

Пусть солнце светит ярче,-
Красивый огонек,
И помни, в этой жизни

Ты не одинок, – хочется сказать каждому необычному моему сверстнику.

Среди таких детей очень много талантливых. Одни поют, другие рисуют, третьи играют на музыкальных инструментах. У них необычно красивые души. Они могут видеть то, что обычный ребенок не замечает.

А понять это мне помогла повесть В. Г. Короленко «Слепой музыкант», трогательная повесть о доброте, любви и сострадании. Слепой мальчик мог воспринимать окружающий мир посредством слуха и осязания, поэтому с детства проявлял особое внимание к звукам, развив впоследствии уникальный музыкальный слух... С детства Петрусь знал один только мир, спокойный и надежный, где он всегда чувствовал себя центром. Он знал тепло семьи и доброе дружеское участие Эвелины. Невозможность увидеть свет, красоту окружающей природы огорчала его, но он представлял себе этот мир благодаря чуткому восприятию его звуков. Слепой музыкант проделал нелёгкий путь к счастью. Он преодолел препятствия, трудности, встречавшиеся на его пути, поборол злобу, эгоизм, с которым, как он считал, живут все слепорождённые. Но это и есть жизнь, это и есть счастье. Нужно жить, несмотря ни на что, преодолевая трудности, идти к намеченной цели. Ведь жизнь состоит в постоянном стремлении, достижении и новом стремлении. Нужно побеждать тёмные стороны своей жизни, поэтому «приходится налегать на вёсла» и идти к свету, солнцу, счастью!

И в заключение сочинения хочу обратиться к моим необычным сверстникам:

Ну, дружок, ободрись,
На других-ка оглянись:
Ты же ведь не хуже всех,
Пусть звучит твой громкий смех!
Пусть тебе Бог помогает,
И от слез оберегает,
Сил и мужества дает,
И по жизни поведет!

Ахмадиева Лаура

7 класс

Алматинская обл., г.Талдыкорган

СШ № 9

Я попытаюсь рассказать о жизни одной девочки, которая мне не подруга и даже не ровесница, она чуть старше меня...

Я всегда переживаю за неё, потому что вижу, как она живёт и страдает от того, что не может учиться в школе, что не может бегать и играть со своими сверстниками, так как... у неё не двигаются ноги. Эта болезнь преследует её с самого раннего детства. Куда только не возила её мама! Это единственный родной человек, который верит в неё и мечтает о том дне, когда её дочь встанет с инвалидной коляски и пойдёт своими ножками, наряду со своими сверстниками, в жизнь.

Девочка очень красивая, и имя у неё красивое – Молдир, что означает «чистая» или «прозрачная». И правда, душа у неё светлая, чистая. Она никогда не капризничает, ко всем относится с добром, много читает, смотрит фильмы о своих ровесниках, хорошо рисует. Особенно мне нравится то, как она поёт. Словно не Молдир поёт, а её душа! Мне даже кажется, что у неё есть какая-то своя тайна.

Со своей болезнью она спокойно справляется, мужественно переносит все невзгоды повседневной жизни – это и нехватка денег в семье, и одиночество, даже то, что у всех детей в мире есть компьютеры (на дворе 21 век), у неё даже этого нет. Наши меценаты, общественные деятели вспоминают о таких детях раз в год – на День инвалида или на День защиты детей.

Я слышала, что за границей для таких детей созданы все условия: они учатся в общеобразовательных школах, общаются со своими сверстниками, участвуют в разных конкурсах, занимаются в кружках по интересам. Так почему же в нашей стране страшно быть инвалидом? Ведь перед законом все равны. Почему в нашем мире становится очень много детей - инвалидов? Это ошибки врачей или неправильный образ жизни родителей? Почему мир не объединяется и не решает такие проблемы, которые касаются детей?

Люди! Давайте будем внимательны друг к другу! Не будем делиться на чёрных, белых и жёлтых! Мир, давай объединимся!

Бақытқызы Әсел

15 лет, 8 класс

Жамбылская обл., г.Тараз

Мой необычный сверстник

Когда я говорю «необычный сверстник», сразу вспоминаю мою подругу. Она отличается от всех, кого я знаю, тем, что она – сирота. Это очень тяжелое слово, которое понять может не каждый.

Да, сиротой быть плохо, и это бесспорно. Чувствовать себя одинокой – этого врагу не пожелаешь. Та, моя необычная сверстница, о которой я говорила, живет в детдоме. В нашем городе есть детский дом №1 имени Сарымолдаева. Моя мама работает в этом детдоме психологом. Она помогает сиротам, пытается понять их и помочь найти свой путь в жизни.

Однажды мама пригласила меня к себе на работу. Когда я посмотрела на детей, в их глазах были зависть, ненависть, невинность, печаль. Собираясь выходить и подойдя к двери, я услышала тихий и тонкий голос, было похоже, что кто-то плачет. Я пошла на голос, оглянулась по сторонам и увидела девочку с темными длинными волосами, она плакала не останавливаясь.

Девочку звали Айгуль, ей 14, моя сверстница. Оказывается, у нее нет родителей. Точнее, она не знает, кто ее мама и папа. Она не знает, какое лицо у мамы и папы, какие они, она хочет увидеть их хоть один раз.

Она говорила об этом спокойно, а у меня лились слезы, когда слушала. Она стала рассказывать о своих чувствах, печали. Мне было очень жаль ее. Совсем маленькая, а уже такие страдания... Я стала навещать ее. Она часто повторяла: «В чем моя вина? За что мне это? Как же я хочу жить в нормальной семье, иметь братьев и сестер, которые будут помогать мне, будут заступаться за меня. А самое главное – маму и папу, которые будут любить меня всю жизнь».

Однажды я спросила: «А какая твоя мечта?». Она ответила: «Моя мечта – найти своих родителей, увидеть их, расспросить обо всем, рассказать, что со мной было, чтобы они нашлись. И мы стали бы нормальной семьей, все вместе. И особенно задать вопрос: «Зачем вы меня оставили в детском доме, одну, в одиночестве? Если собирались меня бросить, то зачем вы меня родили? Зачем я живу в этом мире, в котором мне опереться не на кого? Зачем?»

Услышав ее слова, я была тронута. Мои сверстники скажут, что хотят работать в хорошем месте, некоторые хотят стать богатыми, я, например, хочу стать известным диктором, стать звездой. А она го-

ворит, что ее мечта – найти своих родителей. Такой необычный ответ я услышала впервые...

Несмотря на то, что в детских домах есть все необходимое для того, чтобы ребята могли расти и учиться, к сожалению, детдом не дает возможности узнать, что такое настоящий мир, какой он яркий и интересный. Как правило, из-за тяжелого детдомовского детства многие не могут найти и реализовать себя в жизни, потому что рядом с ними не было наставника или близкого человека, способного в любой момент оказать поддержку.

Нужно всегда помнить, что нас окружают и такие необычные люди, которые нуждаются в нашей помощи.

Бисимбаева Айдана

14 лет, 8 класс

Западно-Казахстанская обл., г.Уральск

СОШ № 5

Мой необычный сверстник

Люди, которые страдают от каких-то недугов, болезней – это поистине сильные и мужественные люди. Потому что большинство из них не сдаются и продолжают жить как все обычные люди. Их оптимистичности и стремлению жить можно только позавидовать.

У моей подруги Динары травма ноги, и она с трудом передвигается. Она учится дома, и у нее одни пятерки по всем предметам. Она очень активная, общительная, умная, добрая и разносторонняя девочка. Когда я с ней разговариваю и затрагивается тема ее болезни, она очень уверенно говорит: «Я все равно вылечусь». Видно, что она гордится тем, что учится на «отлично». Она это делает даже не ради себя, а ради родителей. Она видит, что порой им бывает сложно с ней. Ее родители очень гордятся своей дочерью. А я горжусь, что у меня есть такая подруга.

Недавно я слышала, что в моем городе живет очень мужественная женщина. Она открыла центр для больных, который называется «Арба», нашла людей, похожих на себя, и придает им силу и уверенность. Я иногда вижу, как некоторые смеются над инвалида-

ми. Я просто хочу сказать, что они тоже люди, я советую каждому поставить себя на их место. Ведь все люди ранимые, а людей с недугами тем более, их можно очень легко обидеть...

Елемесова Амина

Атырауская обл., г.Атырау
СШ № 2 им. Куйбышева

Мои особые подруги

По моему мнению, дружба – это нечто большее, чем проводить свободное время с подругами. Слово дружба имеет для меня особое значение.

Если бы у меня была подруга-инвалид, то это не значило бы, что я буду ее отделять от других. Наоборот, я бы ей помогала всем, чем смогла бы.

В социальных сетях я создала бы группу, куда собрала бы всех своих друзей и знакомых в целях поддержки инвалидов.

Сейчас уделяют меньше внимания инвалидам. Знаете, никакого различия нет между обычным человеком и инвалидом. Это зависит от человека. Я не могу сказать, что не все уделяют, не поддерживают, есть люди с финансовыми возможностями, которые помогают. К тому же и мы стараемся помочь людям с ограниченными возможностями. Устраиваем разные концерты, посвященные им. Чтобы в дальнейшем сократить число инвалидов, мы должны вести здоровый образ жизни, или, например, аккуратно водить машину. Это и есть одна из причин, из-за чего люди становятся инвалидами. Нужно всегда думать перед тем, как что-либо делать. Думать о последствиях. Ведь никто не знает, кроме Бога, что может завтра с нами случиться! Так что нельзя унижать людей с ограниченными возможностями или смотреть на них с неуважением, может быть, мы можем оказаться на их месте.

Жумагелдыкызы Аружан

15 лет, 10 класс
Алматинская обл., г.Талдыкорган
лицей № 24

Все мы люди – люди

Не каждый ребенок способен делать то, что умеют другие, даже не то, что не хочет, а просто не может. Каждый день по всему свету рождаются самые разные дети, но не все они физически сильны. Многие лишены возможности двигаться, видеть, говорить, слушать. Многие не смогут сделать первые шаги, не смогут побежать после садика, учебы, чтобы обнять маму, папу.

У таких людей, чаще всего у детей, большие надежды, планы, мечты на будущее, но без помощи других, без нашей помощи им в два раза труднее будет достичь своей цели, чем обычному человеку. Они верят в людей, верят, что их примут, поймут, полюбят и всегда смогут помочь, не жалея сил, верят, что им протянут руку помощи, и мы должны знать, что для них это значит больше, чем просто помощь, они те люди, которые скажут вам самое искреннее «Спасибо!» Они полны надежд и любви. И я искренне радуюсь, когда они с оптимизмом говорят: «Жизнь продолжается!» – ведь так и есть.

В будущем мне больше всего хотелось бы помочь таким людям. Помочь тем, которые думают, что прикованные к коляске они стали обузой, помочь им осознать, что ничего не потеряно, что можно продолжать жить так же, как они жили раньше: счастливо, радостно – и показать, что есть люди, которые их любят, которые дружат с ними, на которых можно положиться, ведь в наше время не каждому можно довериться, не думая о том, что под маской доброты лежат коварные замыслы. Я бы хотела создать доступную среду для людей-инвалидов, особенно для маленьких ангелов, которые, только вступив в большой мир, уже успели столкнуться с большой проблемой. Создать побольше школ для глухонемых, специальную сеть транспорта для тех, кто прикован к коляске, общество для помощи слепым, чтобы это бремя несли не только люди, страдающим недугом, и его родные, а чтобы они могли поделить всю тяжесть с нашим обществом, с людьми, которые хотели бы им помочь.

Всем нам помогает не жалость, а лишь рука помощи, которую протянули вовремя, может спасти стоящих над пропастью, и лишь просто надо дождаться этого мига, ведь все мы люди – люди.

Кемешова Айша

10 класс

Западно-Казахстанская обл., с.Кентубек
Григорьевская СОШ

Мой необычный сверстник

*И с другом, и с врагом ты должен быть хорош!
Кто по натуре добр, в том злобы не найдешь.
Обидишь друга – наживешь врага ты,
Врага обнимаешь – друга обретешь.*

Омар Хаям

*Не в том суть, от кого ты родился,
а в том, с кем ты водишься.*

Сервантес

Что такое настоящая дружба? Как проверяется она? Кого человек вправе назвать своим другом?

Однозначных ответов на эти вопросы не существует. Но задумываться над ними должен, я уверена, каждый.

Ты дружишь с человеком не для того, чтобы он тебе что-нибудь хорошее сделал, не потому, что это выгодно. Ты дружишь с человеком, потому что он близок тебе. Близки его интересы, его взгляды, его внутренний мир. Есть, конечно, ребята, которые выбирают себе друга «за красивые глаза». Умеет человек хорошо или модно одеваться – буду с ним дружить. Не умеет – не буду. Я не понимаю таких ребят. И жалею. У них никогда не будет настоящих друзей. А без друзей человек не может быть счастливым.

И мне так приятно рассказать о дружбе двух мальчишек, моих знакомых. Их зовут Санат и Азамат. Они одноклассники, живут в одном поселке Аксу, почти по соседству. У них общие интересы, увлекаются спортом: баскетболом, волейболом, играют в футбол. Любят слушать музыку, играть в компьютерные игры, читать, активно участвуют во всех мероприятиях школы и поселка. Санат и Азамат настоящие друзья. У Саната небольшие проблемы со слухом, но насчет этого он не комплексует, не злится, не заостряет внимание ни на своей, ни на чужой беде. Хотя находятся такие ребята, которые хотят его этим оскорбить и унижить.

Природа иногда несправедлива, калечит честных людей и балует нечестных, однако, я думаю, настоящие калеки – это злые и бесчувственные люди, которые от скуки издеваются над физическими недугами людей. Но Санат, который в душе это переживает сильно, не показывает вида, и Азамат всегда поддерживает его как настоящий друг.

В основе многих человеческих поступков лежит порядочность. Заступить за младшего, которого обижают, уступить

место в автобусе (даже если одноклассники станут насмехаться над тобой), уважать старших, прийти на помощь старому человеку (даже если очень спешишь по своим делам), помочь в трудную минуту друзьям – все это проявления порядочности.

Крячко Вероника

13 лет, 7 класс

Западно-Казахстанская обл., г.Уральск
школа № 39

Мой необычный сверстник

Я хочу рассказать о своем друге Полиневском Сергее. Мы дружим с ним уже пятый год. Судьба его необычна.

Серее исполнилось полтора года, когда трагически погибла его мама. Он попал в детский дом, прожил там четыре года. Сейчас он живет в приемной семье. Моя тетя много лет работала в детском доме. Сережа сразу пришелся ей по душе. Тетя решила забрать его из детского дома.

Когда я увидела Серее, он очень обрадовался знакомству со мной. Так началось наша дружба. Серее рассказывал мне о своей жизни в детском доме. Группа, в которой жил он, имела ласковое название «Солнышко».

Для Серее самое главное в жизни – это иметь настоящих родителей и друзей. Он часто говорит мне: «Тебе хорошо, ты знаешь своих родителей, видишь их каждый день. Я мечтаю хотя бы один раз посмотреть на мою маму и еще раз увидеть папу. Может быть, мои родители потеряли меня и скоро найдут?»

Многие ребята так же, как и Серее, очень нуждаются в друзьях, их поддержке. Серее говорит: «Друзья делают мою жизнь интересней, веселей. От них я чувствую поддержку и защиту».

Кузнецова Анастасия

ВКО, г.Усть-Каменогорск
СШ №9, 8 класс

Мой необычный сверстник

В.А.Ишал написал такие слова: «Слово не простое – «инвалид», слово жесткое, жестокое и злое... У кого душа не заболит от судьбы иной, проклятой втрое?»

У меня есть подруга Лиза. С раннего детства она ходила по больницам, лечилась. В три года у нее выявили тяжелую болезнь – опухоль мозга. Каждый год она ездила на разные операции. Когда ее выводили на улицу погулять, она не могла играть со всеми детьми, потому что в ее голове стоял аппарат, глаза у нее видели самую малость, а ножки ее ходить долго не могли. Поэтому она садилась на скамейку, приходила я, мы разговаривали, смеялись и веселились. Несмотря на тяжелую болезнь, она не отчаивалась, не грустила, а веселилась и радовалась каждому дню! Она не сдается, борется за жизнь, и это огромный плюс для таких детей. Лиза меня не видела, она слышала только мой голос, но она чувствовала, что я к ней отношусь со вниманием. Я играла с ней как с нормальным, здоровым ребенком и видела, как искрились ее невидящие глаза, и мне становилось от этого приятно на душе. Я понимала, что общение со мной доставляет ей радость и удовольствие.

Я верю, что она будет жить. У нее заботливые, любящие родители, и благодаря им она будет жить! Если бы сейчас я встретила Лизу, я бы крепко ее обняла, поцеловала и пожелала бы ей и ее родителям главного: крепкого здоровья, счастья, улыбки на лице, ведь она очень милый и красивый ребенок! Я бы шепнула ей на ушко, что я ее очень люблю и очень скучаю.

Не нужно отворачиваться от больных детей, им наоборот надо помочь, хотя бы поговорить с ними, даже от беседы с тобой они почувствуют тепло, для них это такая радость, что они нужны хоть кому-то. Ни в коем случае нельзя смеяться над больными детьми, они и так обижены судьбой, они ведь не виноваты, что произошло это именно с ними. Ты не знаешь, что случится с тобой завтра, ведь в любой момент ты можешь заболеть, и с тобой может произойти то же самое.

Я желаю всем детям-инвалидам самого лучшего, чтобы они встали с кровати, с инвалидного кресла со здоровенькими ножками, могли бегать, прыгать, играть и наслаждаться жизнью.

Пусть все мечты и желания больных детей исполнятся! Мне бы очень хотелось, чтобы все люди были здоровы и счастливы. Чтобы больных детей было как можно меньше, а дети с ограниченными возможностями поверили в себя и стали счастливее. Пусть все будут добрыми и внимательными друг к другу и к окружающим их людям,

ведь какими будут люди, таким будет и наше общество. Я хочу, чтобы однажды все больные дети проснулись веселыми, крепкими и самыми здоровыми на свете. Нужно помнить, что дети-инвалиды – такие же, как мы, только самые ранимые, самые чувствительные. Они самые внимательные и самые доброжелательные, самые верные и преданные друзья, и вообще они - самые, самые, самые...

О таких детях стихотворение Сергея Ольгина «Сильные»:

Хоть каждый шаг дается нелегко нам,
Хоть каждый час – паденье и подъем,
Под этим старым синим небосклоном
Мы любим жизнь, и жить не устаем.
Порой бывает – жизнь сдается черной,
И не в туманном сне, а наяву,
На дно невзгоды тянут, но упорно
Мы все же остаемся на плоту.
Мы ненавидим, если нас жалеют,
И в трудной повседневности своей
Становимся сильней и здоровее
При помощи единства и друзей.
Так не пугай нас трудная дорога,
Лютуй зима, грозой гроза греми,
Друзья, мы вместе можем сделать много,
Чтобы остаться на земле людьми.
Сломать никак несчастья нас не смогут,
Не стынет на морозе наша кровь,
Приходят вовремя всегда нам на подмогу
Надежда, вера, мудрость и любовь.

Маргулани Айза

8 класс

г.Алматы

гимназия № 56

Мой необычный сверстник

Мир не идеален, не идеальны и люди. Каждый видит его по-своему и не терпит, когда кто-то хоть чем-то не соответствует нормам. Некоторые, желая специально выделиться, придумывают себе неординарный образ, а кто-то отличается от других плохим здоровьем, дефектами организма. Никто не хочет стать неполноценным человеком, но, к сожалению, так иногда складываются обстоятель-

ства. Непонимающие люди смеются над ними, тычут в них пальцами, боязливо обходят их стороной.

В некоторых случаях больных людей, инвалидов оставляют на произвол судьбы родные и близкие, испугавшись ответственности и не беспокоясь об их состоянии. Чувство отверженности не оставляет этих бедных людей ни на минуту, заставляет задуматься: «Какова реальная цена здоровья? Почему здоровые его не берегут, а больные только и желают выздоровления?» Люди не научатся ценить ничего, пока не потеряют все. Не все, но очень многое...

Если встретить таких людей, то можно увидеть в их глазах печаль, у некоторых – безнадежную отрешенность, а у других – чистую, не запачканную ничем веру в лучшее, яркие искорки надежды.

Они стараются ничем не отличаться от здоровых людей. Они учатся, работают, создают семьи и верят в себя, в свое счастливое будущее. Ставят цели, добиваются их с большим трудом, чем кто-либо. Вообще жизнь – странная штука! Но самое главное – никогда не сдаваться, не опускать руки и верить в себя, в свою мечту! Ведь упорство и труд – горы свернут!

Сейсова Ариана

11 лет, 5 класс

Западно-Казахстанская обл., г.Ақсай
ОСШ №3

Мой необычный сверстник

Моего необыкновенного друга зовут Данил. У него болезнь ДЦП. Данил – братишка моей подруги, вот так мы с ним и познакомились. Иногда прихожу к нему домой и играю с ним. Он бывает так рад, когда кто-нибудь приходит к нему. Он мальчик оптимист и очень общителен. С ним всегда весело, он постоянно всех смешит.

Болезнь у него с детства, но он не грустит, не опускает руки, потому что его мама сильный человек, и она не сдаётся, делает все ради своего сына. Его каждый год возят по больницам. В 3 годика сделали первую операцию. Мама очень хочет, чтобы ее сын выздоровел.

Она делает все, чтобы ее Данил был, как все, возила его в Оренбург и три раза в Астану.

Я бы хотела познакомиться с детьми, которые не могут ходить на разные кружки, учиться в школе, играть с друзьями, как все, и помочь им. Ведь они такие же, как и мы. Только им не повезло со здоровьем. Им необходима дружеская поддержка, доброе слово, ласка и любовь.

Ремни поддерживают плечи,
На бок головку уронил...
Малыш в коляске. Скоро вечер,
Он...улыбается. «Данил...» -
Больные пальчики упрямо
Срывают с ножек пелену...

Орумбаева Айжан

15 лет, 9 класс

г.Алматы

Казахстанско-Российская

школа-гимназия № 54 им. И.В.Панфилова

Задумываясь о слове «детство», мы представляем здоровых детей, которые играют, веселятся, верят в разные чудеса и ... мечтают. Но не все могут ощутить смех и веселье детства, частичку нашей жизни. Некоторые дети с какими-то отклонениями хотят быть, как все, исполнить свою мечту.

Назвать таких детей «инвалидами» язык не поворачивается, потому что нельзя быть инвалидом, сохраняя веру в себя и силу духа. Даже физические недостатки не могут помешать человеку жить активной, полноценной жизнью, добиваться поставленных целей, творить, быть успешным и нужным людям.

Глядя на них, я чувствую не жалость, а гордость за их храбрость и целеустремленность.

Таипова Шахноза

14 лет

г. Алматы, пос. Заря Востока

Мой необычный сверстник

Я родилась в солнечном городе Алматы, где и сейчас живу.

При рождении у меня обнаружили врожденный порок сердца, кроме того артрогрипоз и парапарез верхних конечностей.

Когда установили такой диагноз, некоторые родственники советовали моим родителям отдать меня в детский дом. Но родители настояли на своем и сейчас об этом не жалеют.

Да, есть у меня инвалидность, и я понимаю, что нужно мне жить и учиться, трудиться, радоваться жизни, добиваться цели в жизни.

И в этом мне помогает моя двоюродная сестра, моя сверстница Таипова Гульзара. Мы друг о друге мы знаем практически все. Я называю ее необычной, потому что на нее всегда можно положиться: она моя опора, моя поддержка. Она искренне любит меня. Для меня этот период, период взросления, дается очень трудно и морально, и духовно, и физически. Но, несмотря на это, я иду в этот мир с определенным багажом знаний и навыков. Учусь хорошо, участвую во всех проводимых мероприятиях в школе: пою, танцую, инсценирую. Люблю спортивные игры, занимаюсь плаванием. В свободное время занимаюсь бисероплетением, батиком, ковроткачеством, шью. Люблю общаться со сверстниками через интернет.

Я хочу оставить после себя след в жизни и достигнуть цели.

Сочинения детей из школ-интернатов

Мукай Балауса

15 лет, 9 класс

г. Алматы

КГУ «Специальная (коррекционная)

школа – интернат № 2 для детей

с нарушением опорно – двигательного аппарата»

Мой необычный сверстник

Я из тех, о ком тактично говорят – «с ограниченными возможностями здоровья». Из-за двигательных нарушений в данное время я обучаюсь на дому: учителя приходят ко мне домой.

Но этот рассказ не обо мне – я хочу рассказать вам о своей подруге по имени Жанерке. Ей 15 лет, она учится в 9 классе школы – интерната №2. Мы с ней дружим с детства. Жанерке по характеру очень

добрая, спокойная, отзывчивая и веселая. Она любит заниматься бисероплетением, рисовать, петь и танцевать. Мы с ней часто проводили время вместе: читали интересные книги, разговаривали и плели из бисера разные изделия. Она принимает активное участие во всех мероприятиях: олимпиадах, викторинах, вечерах поэзии, на выставках творчества. Она учится хорошо и с удовольствием помогает другим. Жанерке любит читать книги зарубежных писателей и слушать классическую музыку. Она виртуозно играет на домбре казахские кюи, занимается теннисом. Жанерке мечтает стать программистом. Для этого она усердно занимается, чтобы получить эту профессию.

Наш класс очень дружный. В нем пять учеников. И все поддерживают друг друга. Акжан очень старательная. У Юли сильно развито чувство юмора, она любит заниматься спортом. Берик – скрупулезный и начитанный. Как видите, каждый ученик в нашем классе индивидуум и разносторонняя личность. Во всех наших достижениях, успехах мы благодарим своих любимых учителей. Они вдохновляют нас на достижение того, что кажется невозможным.

В нашем интернате люди создают вокруг себя ауру добра и милосердия. Они обладают колоссальной энергией позитива и любви к миру.

Я желаю своей подруге Жанерке удачи во всех ее начинаниях, и добиться цели.

Оразбаев Жанибек

15 лет, 8 класс

г. Алматы

КГУ «Специальная (коррекционная)

школа – интернат № 2 для детей с нарушением опорно–двигательного аппарата»

Моя необычная сестра

Жизнь всегда прекрасна, особенно тогда, когда рядом находится твоя любимая сестра. Зовут мою сестру Даная, она учится в обычной школе в Талдыкоргане. Даная очень симпатичная, веселая, умная, жизнерадостная девочка. С ней мне очень легко в общении, у нее можно научиться многому. Одно ее теплое слово, ласковый и неж-

ный взгляд поддерживают меня в трудную минуту. Она умеет рассказывать разные истории и таким образом подбадривает меня.

Вы, наверное, думаете, кто это так рассказывает о своей необычной сестре? Я – Оразбаев Жанибек. Учусь в восьмом классе спецшколы – интерната № 2 . Учусь наравне с другими ребятами, которые имеют такие же ограничения в здоровье, как и я. И в школе, и дома меня окружают мои любимые родители, учителя и мои близкие друзья, одноклассники. Но Даная среди них – самая близкая, безмерно терпеливая. Когда она приезжает к нам в гости, мы дома устраиваем настоящий праздник. Инициатором праздника становлюсь я, а Даная затейником – организатором интересных игр. Я очень люблю свою сестру, и мне хочется, чтобы она всегда была рядом. У нее большое сердце, на нее можно положиться.

Спасибо за то, что она есть.

Джалаев Руслан

12 лет, 5 класс

г.Караганда

КГУ «Карагандинская областная

школа-интернат для детей с нарушениями

опорно-двигательного аппарата»

Невозможное – возможно

*Самая великая сила человеческого духа
не в избегании неудач, а в умении подняться
после каждого падения.*

Р.Эмерсон

Я инвалид – я не могу ходить. Заболел я по вине врачей, мне неправильно сделали прививку. Но я стараюсь перенести заболевание достойно. Ежедневно занимаюсь лечебной зарядкой. В начале заболевания, когда мне было полтора года, я не мог даже самостоятельно сидеть и держать ложку. Только к 5 годам я научился ползать. До сих пор мои родители напоминают, что, несмотря на незаживающую рану на подбородке от падений, я продолжал тренироваться, потому что мне очень хотелось передвигаться самостоятельно. Благодаря ежедневным систематическим занятиям окрепли и мышцы на руках – я уже мог писать не только фломастером, но и ручкой.

Бывает, с острой завистью смотрю на обычных людей, здоровых,

ходячих, и с горечью замечаю: многие из них пьяницы, бездельники...

И становится обидно: на что они, совершенно здоровые люди, бесцельно тратят свою жизнь. А мне приходится прилагать огромные усилия, чтобы добиться того, что им было дано от рождения. Инвалид не тот, у кого нет руки или ноги. Инвалид тот, кто ноет, глядя на свою рану (физическую или душевную), ждет, что сейчас его, как пострадавшего, начнут жалеть.

Я понимаю, что образование является главным для достижения целей. Из-за заболевания я занимаюсь дома. Всегда с большой благодарностью буду относиться к учителям, которые помогают мне покорить мир знаний. За три года уже прошел программу всей начальной школы. И сейчас по некоторым предметам я обучаюсь по программе 6 класса.

Недавно мне довелось прочитать несколько произведений, о которых хочу рассказать.

Я открыл для себя героя Великой Отечественной войны благодаря замечательной книге Б.Полевого «Повесть о настоящем человеке». Эта книга захватила мое воображение, привлекая острой и необычной ситуацией, мужеством и упорством летчика Маресьева, потерявшего обе ноги, жизнь которого стала легендой. Прочитав это произведение, я понял, что настоящий человек – это тот, кто умеет преодолевать трудности. Никогда не надо сдаваться. Я понял, что нужно стремиться жить.

Не перестаю восхищаться повестью В.Титова «Всем смертям назло...». Главный герой, казалось бы, в безнадежной темноте смог найти свет... Владислав Титов для меня стал тем человеком, который показал, что можно добиться всего, чего только можно желать, главное – упорство, главное – борьба... Борьба с собой и теми обстоятельствами, которые мешают мне жить счастливо.

Он был для подвигов рожден
И их свершил, презревши страх;
Ценою рук спас шахту он
И книгу написал карандашом в зубах.

Эти книги воодушевляют меня и помогают не отчаиваться. Если один человек смог достигнуть невозможного, значит, сможет и другой. Каждому человеку дается возможность, чтобы изменить жизнь, нужно лишь только приложить усилия и не сдаваться.

Мой папа для меня является примером, он – военный летчик. Я хочу воспитать в себе такие качества, как упорство и сила

духа, которыми папа владеет в совершенстве. Только его близкие знают, каких усилий ему это стоило, сколько времени он проводил в библиотеках и за учебниками.

Я сделал для себя вывод: успех не приходит просто так, необходимо приложить усилия, четко поставить перед собой цель и верить в свои силы. Необходимо преодолеть страх и лень.

В моей жизни всегда встречаются люди, воодушевляющие меня. Недавно я понял, что невозможного нет. Я участвовал в конкурсе чтецов. Если бы еще несколько месяцев назад мне сказали, что я буду выступать перед большим количеством людей, не поверил бы.

Я знаю, что необходимо заниматься ежедневно без выходных, каникул и праздников. А как хочется играть и отдыхать, как другие дети! Расслабишься на несколько дней, и результата тренировок целого месяца нет. У меня не всегда получается упорно идти вперед, иногда лень берет верх, и я могу весь день читать интересную книгу. Но я стараюсь развивать в себе волю, представлять не трудности в пути, а чудесный результат работы. Для меня важно, чтобы меня окружали люди, верящие в меня. И хоть не всегда приятно горькая правда, но советы людей, которым я не безразличен, помогают мне бороться с болезнью.

Медведева Анна

16 лет, 8 класс

г.Караганда

КГУ «Карагандинская областная

школа-интернат для детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата»

Мой необычный сверстник

Никто не знает, как может повернуться судьба и чего от нее ждать – счастья или беды. Не знала этого и Настя Огнева. В 5 лет в результате несчастного случая ей ампутировали правую ногу, она стала инвалидом, но любовь к жизни сделала ее настойчивой. Настя смирилась с тем, что нельзя изменить, научилась с этим жить, причем жить интересно. Конечно, ей необходимо было время: нельзя вчера потерять ноги, а на следующий день начать полноценно жить. У Насти был страшный путь: годы страданий, десятки операций. Кра-

сивая девочка, позитивная, добрая, преодолела лень, продолжает себя все время воспитывать, преодолевать трудности.

Настя – открытый светлый человек. Беды ее не сломили. Она не сдалась. Полностью сумела разработать руки, встала на ноги, но нормальная ходьба с протезом осталась недоступна. Настя твердо решила: «Жизнь продолжается!». Несмотря на свой недуг, занимается плаванием. Она не отчаивается, не теряет веру в свои силы и радость к жизни. Всецело отдает себя тренировкам, изнурительно работает над собой ради минуты радости – победы!

Порой трудно приходится в жизни. Но спорт как нельзя лучше помогает почувствовать себя здоровым и духовно, и физически. Эта поистине стойкая девочка победила не только свой недуг, но регулярно выступает на различных республиканских соревнованиях среди людей с ограниченными возможностями, занимает призовые места и побеждает. Она настолько преуспела в плавании, что приняла участие во вторых Азиатских юношеских паралимпийских играх 2013 года в г. Куала-Лумпур (Малайзия). Смелость и мужество, которыми обладает Настя, достойны самых высших похвал. Не каждый здоровый человек сможет добиться признания в жизни, как это делает необычная сильная девочка Настя Огнева.

Наверное, такое отношение к жизни, к неизбежным трудностям важнее самых громких спортивных побед и рекордов.

Посашков Дмитрий

16 лет, 9 класс

г. Караганда

КГУ «Карагандинская областная

школа-интернат для детей с нарушениями

опорно-двигательного аппарата»

Мой необычный сверстник

Так получилось, что я родился нездоровым ребенком. С самого рождения за мою жизнь боролись врачи и родные. Я еще с детства для себя решил, что мне надо быть сильным, волевым человеком, потому что наряду с определением своего места в обществе, выбором будущей профессии, всеми теми проблемами, которые ожидают моих сверстников, я должен справиться еще с одной, самой главной – победить болезнь. И пусть каждый год мне приходится проводить время в клиниках на операциях, проходить через боль

и страдания, я знаю, что справлюсь. И уже есть небольшие успехи – я могу самостоятельно передвигаться, заниматься плаванием, и самое главное – я хочу успеть многого добиться в жизни.

А помогают мне справиться с моими проблемами авторы замечательных произведений о мужественных людях.

Прочитав книгу Б.Полевого «Повесть о настоящем человеке», я точно знаю, что воля раскрывает внутренние силы человека. Мне очень обидно, когда ты борешься за здоровье, за жизнь, а люди, которые это имеют, не ценят этого, бессмысленно «прожигают» жизнь, губят свое здоровье. Порою мне кажется, что если бы им пришлось испытать хотя бы десятую часть того, что переживаем мы, воспитанники школы, то они в корне изменили бы свое отношение к жизни, к себе.

Работая над сочинением, я не мог не вспомнить о замечательном произведении Владислава Титова «Всем смертям назло». Восхищаюсь мужественным поступком героя Сергея Петрова и его живым прототипом – автором, который, спасая товарищей, кинулся к трансформаторному щитку и принял на себя удар в несколько тысяч вольт. Восхищаюсь мужеством и волей шахтера, который воспитал свой характер, самоутвердился и определил для себя жизненные цели.

Он утвердил меня в мысли, что это огромное счастье – служить людям, помог миновать трудный период жизни, перешагнуть душевный кризис и научил не растрчивать нервы и энергию попусту, победить жалость к самому себе. Я понял, что жить полноценной, активной, интересной жизнью может не только здоровый человек.

Мы тоже стремимся лучше узнать себя и окружающий мир в процессе общения, путешествий, занятий спортом, увлекательно-го творчества. Стоит только побывать в наших школьных музеях: в музее истории школы, спорта, музея «Память», имени Муташа Сулейменова, и гордость за моих сверстников, воспитанников НОДа, переполняет мое сердце, потому что уж я-то знаю, как завоевывались награды, я знаю цену всех побед, а некоторые были выиграны даже у здоровых сверстников.

Как хочется быть успешным человеком, который добивается поставленных целей! Я понимаю, что успех в жизни – это определенные достижения, основанные на умении трудиться, планировать свои действия, развивать свои способности, проявлять жизненную активность, позитивно воспринимать жизнь, верить в себя.

Внеконкурсные сочинения

Андрей Косолап

10 лет, 4 класс
Актюбинская обл.
Мартукская средняя школа № 1

Мой необычный сверстник

Я хочу рассказать о своем друге- сверстнике – Масьянове Анатолие. С первого взгляда невозможно заметить, что у Толика проблемы со здоровьем. Он такой же подвижный, энергичный и веселый, как все дети, самая большая проблема его – это плохое зрение. У Толика родовая травма, вследствие чего он видит только 1% прямого зрения, он не видит, что находится по бокам, снизу и сверху.

Из-за болезни он не может ходить в школу как все здоровые дети, с ним занимаются учителя на дому. Несмотря на такие отклонения, он учится хорошо, устные предметы ему даются лучше, чем письменные. Особенно ему нравится, когда учителя занимаются с ним по специальной программе на компьютере.

К нему приходит социальный работник, которую он ждет с нетерпением, вместе они рисуют, играют в игры, делают поделки. Летом Толик катается на велосипеде только возле своего дома, играет в прятки, в футбол, в разные игры с детьми. Зимой катается на коньках, лыжах, санках.

На конкурсах, проводимых для детей с ограниченными возможностями, он принимает активное участие: рассказывает стихотворения, играет в сценках, соревнуется в конкурсах. Помимо этого он помогает маме по дому: кормит попугая, выгуливает домашнюю собаку, помогает поливать цветы, моет посуду, ходит в магазин за продуктами.

Я думаю, что таких детей на каждом шагу подстерегает опасность, но у него есть сила воли, терпение, упорство, стремление к полноценной жизни. Он напоминает мне героя повести Б.Н. Полевого «Повесть о настоящем человеке» Алексея Маресьева. Так и Анатолий – благодаря своему упорству и силе воли добивается успехов.

Мне приятно, что у меня есть такой друг, который, несмотря на болезнь, стремится не отличаться от своих сверстников, добиваться своей цели, преодолевая трудности на своем пути.

Я считаю, что таким детям нужна дружба, товарищеская поддержка и понимание.

Кенжибаев Тимур

4 класс

Западно-Казахстанская обл., с.Федоровка

Федоровская общеобразовательная школа

Мой необычный сверстник

Детство – счастливая пора. Но среди нас есть люди, которые не могут жить так, как живем мы. В этом я убедился, когда посещал школу коррекции и развития. Туда я попал в 6 лет потому, что, как и многие дети моего возраста, я не выговаривал злосчастную букву «Р». Это всегда вызывало среди окружающих улыбку, а среди сверстников даже смех.

После обычных уроков я спешил на занятия к логопеду. Эти занятия всегда проводились очень интересно, затем можно было поиграть на тренажерах либо на компьютере. Среди детей, посещавших школу коррекции, были и такие, у которых ограничения не только в развитии речи. У некоторых было нарушение физического, у некоторых умственного здоровья – это были дети-инвалиды.

Часто обычные дети ими пренебрегают, и это ведет к их изоляции от общества. А ведь многие из них очень талантливы, иногда эти таланты даже удивляют: они поют, рисуют, пишут стихи, играют на музыкальных инструментах и даже занимаются спортом. В общем, делают то, что обычные дети считают бесполезной тратой времени.

Так получилось, что одна из девочек, посещавших коррекционку, жила в соседнем доме. Она была инвалидом детства – в свои 8 лет она не умела нормально разговаривать, очень пугалась посторонних, часто плакала, а иногда у нее начиналась истерика. На вид такая милая, всегда опрятная, но в поведении были какие-то странности. Так как я был младше ее, я вначале сторонился, дразнил и убегал играть с другими детьми на улицу. Потом мама объяснила, что Айсана – необычный ребенок и что не нужно избегать и оби-

жать таких детей, а наоборот, нужно защищать и покровительствовать им. Постепенно, я привык к ней и ее особенностям. Она ждала меня после школы, мы могли часами с ней играть, и я даже стал понимать её невнятную речь.

В коррекционной школе я научился не только правильно разговаривать, но и понимать больных детей. Они, несмотря на мой маленький возраст, говорили о своих обидах и просили «побить» обидчика. Так я стал лидером среди них. За тех, кто не умел разговаривать, я читал стихи и пел песни, у кого не слушались руки и ноги, я подавал игрушки и помогал одеваться и раздеваться. А они в благодарность дарили мне свою доброту. Я понял, что это такие же дети, как и мы, только самые ранимые, самые чувствительные, самые внимательные и самые доброжелательные, самые верные и преданные друзья.

Мне очень хочется, чтобы все люди были здоровы и счастливы. Чтобы больных детей было как можно меньше, а дети с ограниченными возможностями поверили в себя и стали счастливее. Пусть все будут добрыми и внимательными друг к другу и к окружающим их людям.

Кояшев Анвар

4 класс

Западно-Казахстанская обл., г.Уральск

КРО СОШ № 16

Мой необычный сверстник

Для сведения: Анвар любит читать книги, ходит в школьную библиотеку и еще у него хорошая память на даты из книг. Он инвалид, его диагноз: резидуальное органическое состояние ЦНС, задержка психического развития церебрально-органического генеза, нерезко выраженное общее недоразвитие речи, гипоталамический синдром, астеновегетативный синдром, плоскостопие.

В своем сочинении я хочу рассказать о своем друге Кудинове Максиме. Он очень хороший друг. Мы живем с ним по соседству. Подружились мы с Максимом в детском саду, когда нам было по четыре года. А сейчас мы с ним учимся в четвертом классе средней общеобразовательной школы № 16.

Максим приглашает меня на свои дни рождения, и я с удовольствием на них к нему хожу. Максим очень добрый, симпатичный па-

рень. Человека с таким характером надо еще поискать. Он всегда готов прийти на помощь, что бы ни случилось.

За все время дружбы мы с Максимом ни разу не обиделись друг на друга. У нас с ним много общих друзей. Если у кого-то из нас возникла проблема, мы сразу же стараемся помочь друг другу. Например, я Максиму помогаю на уроке казахского языка, когда он пишет словарный диктант. Мне с Максимом всегда интересно. Мы с ним гуляем, играем в футбол и смотрим мультфильмы.

Друг – это тот, кто никогда не предает и всегда приходит на помощь, когда ты в беде.

Редакторы:

В.М.Айгараева
Н.М.Муканова

Технический редактор:

И.Г.Смирнова

Дизайн обложки

Р.Р.Шарипов

Ответственный за выпуск

С.К.Раева

